

MANAŽMENT PLÁN LOKALITY UNESCO “HISTORICKÉ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA A TECHNICKÉ PAMIAHKY OKOLIA”

2. ETAPA

Banská Štiavnica
Mesto svetového dedičstva

Banská Štiavnica

Mesto svetového dedičstva

Slovenská republika

MANAŽMENT PLÁN LOKALITY UNESCO “HISTORICKÉ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA A TECHNICKÉ PAMIAHKY OKOLIA”

2.ETAPA

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Financovanie spracovania Manažment plánu 2.etapy zabezpečilo Ministerstvo kultúry SR v spolupráci s Mestom Banská Štiavnica v rámci :
Grantový program MK SR Obnov si svoj dom, podprogram 1.3 v roku 2010

Materiál spracovaný na základe viacerých podkladových materiálov (štúdie, prieskumy, analýzy, fotodokumentácia a pod.)

Baten & Partners Slovakia s.r.o.
Radničné námestie 19, 96901
Banská Štiavnica (+421) 045-6920 555
www.batenpartners-slovakia.sk
Ing. Michal Pálka, koordinácia organizačného zabezpečenia

KOORDINÁTOR OBSAHU:

Ing. arch. Ľubica Paučulová

SPRACOVATEĽSKÝ KOLEKTÍV:

Doc. Ing. arch. Jana Gregorová, PhD.
RNDr. Juraj Paučula
Ing. arch. Ľubica Paučulová
Ing. arch. Zora Paulíniová
Ing. Pavol Polák
Mgr. Branislav Solovic

Podiel autorov na spracovaní jednotlivých kapitol je v obsahovej štruktúre.

KONZULTÁCIE A PODKLADY:

Ing. arch. Iveta Chovanová, Pamiatkový úrad Banská Štiavnica
Ing. arch. Mária Chocholová, URBION Banská Bystrica
Ing. arch. Pavol Ižvolt, Ministerstvo kultúry SR Bratislava
Eva Kallová, Pamiatkový úrad Banská Štiavnica
Mgr. Igor Kuhn, Mestský úrad B. Štiavnica
Ing. Ľubomír Lužina, Slovenské banské múzeum Banská Štiavnica
Ing. Anton Maruška, CHKO Štiavnické vrchy Banská Štiavnica
Ing. Pavlína Mišíková, Ministerstvo životného prostredia SR Bratislava
Ing. Patrik Pachinger, CSVŽP SAŽP Banská Štiavnica
Ing. Juraj Pauk, ESPRIT Banská Štiavnica
Ing. arch. Ľubica Pinčíková, Pamiatkový úrad Bratislava
Ing. Martin Šinský, CSVŽP SAŽP Banská Štiavnica
Ing. Ľubica Turtáková, Pamiatkový úrad Banská Štiavnica

FOTOGRAFIE: Ing. arch. Ľubica Paučulová, Ing. Ľubomír Lužina

Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Banská Štiavnica z Vodárenskej ulice, v pozadí Sitno

*Pohľad zo Sitna na časť kaldery Štiavnického stratovulkánu.
Prírodné prostredie Štiavnických vrchov so sídelnou štruktúrou obcí.*

OBSAHOVÁ ŠTRUKTÚRA

Úvod 2. etapy

Základné pojmy

Základné informácie

Mapy územia

J. Zadefinovanie účelu, potreby, statusu, implementácie a revízie manažment plánu (Paučulová)

K. Súčasný plánovací a politický rámec. Ciele manažment plánu. (Paučulová)

Potencionálne zdroje konfliktov pri ochrane.

Ohrozenia a ochrana pred katastrofami.

L. Vízia pre budúcnosť (Paučulová, Paulíniová a kolektív)

Aplikácia projektu participatívneho plánovania pre zlepšenie podmienok ochrany Lokality UNESCO, zadefinovanie spoločnej vízie rozvoja regiónu vo vzťahu k „členstvu v klube UNESCO“

N. Akčný plán pre starostlivosť a ochranu (Paučulová a kolektív)

O. Organizačno - riadiaca schéma. (Solovic, Paučulová)

Inštitucionalizácia riadenia.

P. Doplnenie charakteristických pohľadov v rámci sídiel celého územia (Gregorová, Paučulová)

Tvorba zásad ochrany pamiatkového územia a územného plánu jadrového územia.

R. Spracovanie komplexného manuálu monitorovania celého územia Lokality UNESCO a všetkých zložiek (kultúra a príroda) (Paučulová, Polák)

S. Právne návody ochrany (Solovic)

S.1. Právne nástroje ochrany hodnôt dedičstva v rukách samosprávy (obcí) - ochrana kultúrnych hodnôt svetového dedičstva na lokálnej úrovni.

S.2. Vynútenie ochrany Lokality UNESCO prostredníctvom výkonu rozhodnutí orgánov štátnej správy na úseku ochrany kultúrnych hodnôt svetového dedičstva

S.3. Občianska kontrola vykonávania verejnej správy na úseku ochrany kultúrnych hodnôt svetového dedičstva

T. GIS projekt (Pauk)

U. Hodnotenie jadrovej zóny podľa indikátorov stanovených v 1. etape, na pilotnom príklade katastrálneho územia obce Svätý Anton. (Paučulová, Gregorová)

V. Celkový zoznam prvkov geológie, prírody, montanistiky, architektúry a urbanizmu a ako podklad pre spracovanie Zoznamov pamätihodností pre obce jadrového územia (Paučulová, Šinský, Pachinger, Maruška)

Z. Spracovanie časti podkladov pre permanentné vzdelávanie. Interaktívna príručka o UNESCO pre školy (Paulíniová, Paučula)

X. Semináre (Pálka, Paulíniová, Paučula, Paučulová)

Banská Štiavnica, Vodná nádrž Ottergrund za rannej hmly nad mestom

Hodruša – Hámre, časť Dolné Hámre, areál ťahty Mayer

ÚVOD

Lokalita „Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia“ bola zapísaná na zoznam svetového dedičstva UNESCO v roku 1993 (ďalej len Lokalita UNESCO) na základe medzinárodného právneho záväzku Slovenskej republiky (Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, 1972 ďalej len Dohovor UNESCO)

V roku 2009 bola spracovaná 1. etapa Manažment plánu Lokality UNESCO – Podklady a analýzy, ktorá bola zameraná na:

- a - zber podkladových dokumentov, prieskumov, štúdií od zainteresovaných subjektov
- b - analýzu podkladov a súčasného stavu
- c - návrhy riešení ako výsledky analýz, niektoré v alternatívach.

1. etapa manažment plánu prešla širokým pripomienkovaním. Oslovení boli : Mesto Banská Štiavnica, jeho volené, riadiace a poradné zložky, obce jadrového územia, štátna správa a inštitúcie, mimovládne organizácie, celkom 56 subjektov. Pripomienky subjektov boli hierarchicky zohľadnené v tvorbe 2. etapy plánu.

Výsledky 1. etapy sú organickou súčasťou Manažment plánu (1). 2.etapa Manažment plánu dopĺňa 1.etapu a uzatvára tvorbu plánu v tomto období. 2.etapa je súbor administratívnych, finančných, odborných, sociálnych a kontaktných plánovacích nástrojov. Určuje rizikové faktory s návrhom účinných nástrojov na ich elimináciu.

Je dôležité zdôrazniť, že manažment plán je otvoreným dokumentom, ktorý je potrebné priebežne aktualizovať.

Slúži pre potreby usmerňovanie subjektov, ktoré majú zásadný vplyv na stav ochrany, zachovania, prezentácie a interpretácie dedičstva Lokality UNESCO a musí reagovať na zmeny.

Tvorba oboch etáp plánu potvrdila potrebu otvorenosti a prispôsobovanie sa zmenám. Počas prác spoluautori v koordinácii s konzultantmi a poskytovateľmi podkladov vytvorili podmienky pre otvorenosť tvorby plánu, čo prinieslo progres pri riešení problematiky plánu.

Manažment plán tvoril spracovateľský kolektív v úzkej súčinnosti so širokým spektrom spolupracovníkov a poskytovateľov podkladov. Spolupráca bola veľmi dobrá a veľakrát prekračovala štandardný rozsah. Kolegovia ochotne prispievali svojou prácou a skúsenosťami v prospech zachovania krásy a hodnôt mesta Banská Štiavnica a jeho okolia, za čo im vyjadrujeme úprimné poďakovanie.

Literatúra a podklady, poznámky

Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, Paríž, 1972

Manažment svetového dedičstva na Slovensku, vzdelávací kurz, AINOVA, Jur pri Bratislave, 2008

Vykonávacia smernica pre uplatňovanie Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, Paríž, 2008

(1) Označenie kapitol 2.etapy manažment plánu nadväzuje na 1.etapu

ZÁKLADNÉ POJMY

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- *Názov:* Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia (č.618rev)
- *Štát:* Slovenská republika
- *Kraj:* Banskobystrický samosprávny kraj
- *Dátum zápisu:* 11.12. 1993
- *Jadrové územie:* 20 632 ha
- *Ochranné pásmo:* 62 128 ha
- *Mapa:* priložená

ZÁKLADNÉ POJMY

Základné pojmy, ktoré používame sú uvedené v slovníčku v 1. etape, avšak pre väčšiu prehľadnosť a prácu s manažment plánom ich považujeme za potrebné uviesť v upravenej a doplnenej podobe aj v 2. etape.

- Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva
(Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) prijatý na 17. zasadnutí UNESCO v Paríži, v novembri 1972
Cieľom dohovoru je identifikácia, ochrana, konzervácia, prezentácia a odovzdávanie kultúrneho a prírodného výnimočnej svetovej hodnoty budúcim generáciám, ako proces, ktorý je významnou súčasťou udržateľného rozvoja.
- „Výnimočná svetová hodnota“ podľa Dohovoru UNESCO
Výnimočná svetová hodnota znamená kultúrny a/alebo prírodný význam, ktorý presahuje národné hranice a má spoločný význam pre súčasné a budúce generácie ľudstva. V tomto zmysle jeho ochrana má najvyšší zmysel pre medzinárodnú verejnosť ako celok.
- Európsky dohovor o kultúrnej krajine (176/2000 prijatý vo Florencii 20.11.2000)
Cieľom dohovoru je podporiť ochranu, manažment a plánovanie krajiny a organizovať európsku spoluprácu v tejto oblasti.
- Vykonávacia smernica pre uplatňovanie Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (ďalej len Smernica)
(Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention)
Smernica spracovaná a priebežne aktualizovaná pre potreby uplatňovania Dohovoru. Aktuálna verzia je z roku 2008.
- Predmet ochrany
Prírodné a kultúrne objekty, ktoré sú nositeľmi hodnôt, pre ktorú bola lokalita na základe kritérií zapísaná na Zoznam svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, môžu mať hmotnú a nehmotnú podstatu.
V prípade Lokality UNESCO je to kultúrna krajina, ktorá je čitateľná prostredníctvom nositeľov hodnôt dedičstva: hmotných a nehmotných výsledkov ľudských aktivít spojených s baníctvom a s ostatnými baníctvom podmienenými činnosťami v území, kombinovaných s výsledkami prírodných procesov.
- „Zem baníkov“
- Pre typ kultúrnej krajiny v Lokalite UNESCO ovplyvnenej zásadne baníckou činnosťou, je vhodné využiť názov „Zem baníkov“ (tzv. Terra Banensium), ktorý bol používaný v archíváliách o území.

- Monitoring Lokality UNESCO

Pravidelné hodnotenie stavu Lokality UNESCO na základe stanovených indikátorov - ukazovateľov rôzneho druhu, ktoré indikujú stav označenia, ochrany, zachovania, prezentovania a odovzdávania výnimočnej svetovej hodnoty dedičstva Lokality UNESCO.

- Jadrová a ochranná zóna

Územie, na ktorom sa nachádzajú nositelia výnimočných svetových hodnôt a územie slúžiace na ochranu hodnôt jadrovej zóny Lokality UNESCO.

- Ochrana Lokality UNESCO

Súbor legislatívnych, finančných, vzdelávacích, správnych a riadiacich nástrojov a mechanizmov uplatňovaných za cieľom zachovania výnimočnej svetovej hodnoty dedičstva Lokality UNESCO, jej autenticity a integrity. Zachovanie autenticity a integrity sú zásadnými požiadavkami pri indikovaní stavu Lokality UNESCO.

- Autenticita Lokality UNESCO

Pôvodnosť a pravdivosť dedičstva Lokality UNESCO. Je dôležité zachovať materiálnych nositeľov hodnôt (objekty, urbanistické štruktúry, archívne a muzeálne dokumenty), ale nemenej dôležité je zachovanie duchovných hodnôt kultúry (napr. poznanie, zvyklosti, tradície, postupy...).

- Integrita Lokality UNESCO

Celistvosť zachovania dedičstva Lokality UNESCO.

Materiálna a duchovná podstata zachovaného dedičstva nemá byť narušená nevhodnými novými zásahmi. (neprimeraná výstavba, narušovanie vzhľadu krajiny nevhodným hospodárením, vytrácanie tradičných remesiel...).

- Prezentácia a Interpretácia Lokality UNESCO

Súbor činností a procesov vedúcich k sprístupňovaniu a vysvetľovaniu výnimočnej svetovej hodnoty Lokality UNESCO

- s cieľom, aby bol pochopený jej súbor hodnôt a nevyhnutnosť ich ochrany

Montánne pamiatky

Materiálne objekty zachované nad terénom a pod terénom, archívne, muzeálne fondy a nehmotná kultúra viazaná na banícku činnosť

Územie svetového kultúrneho dedičstva UNESCO - mesto Banská Štiavnica

Legenda

- jadrové územie UNESCO
- ochranné pásmo územia UNESCO
- katastrálne územie
- hranice okresov
- hranice krajov
- sídla
- toky
- vodné plochy
- cesty - typy ciest**
- 2 - 3
- 4
- 5
- 6 - 7
- železničné trate
- lesné porasty

Vrstevnice - nadmorská výška

- 125 - 189
- 190 - 254
- 255 - 318
- 319 - 382
- 383 - 447
- 448 - 511
- 512 - 575
- 576 - 639
- 640 - 704
- 705 - 768
- 769 - 833
- 834 - 897
- 898 - 961
- 962 - 1026
- 1027 - 1090

Banský Studenec, detail fasády ľudového domu

Hodruša - Hámre, časť Banská Hodruša, samota pod Banským vrchom (Kerling)

J. ZADEFINOVANIE ÚČELU, POTREBY, STATUSU, IMPLEMENTÁCIE A REVÍZIE MANAŽMENT PLÁNU. DOSTUPNOSŤ PLÁNU.

Lokalita UNESCO doteraz nemala spracovaný komplexný materiál, ktorý by riešil súvislosti označenia, ochrany, zachovania, prezentovania a odovzdávania dedičstva.

Obyvateľstvo a verejná správa má nízke povedomie o hodnotách dedičstva Lokality UNESCO. Verejná správa potrebuje k svojej činnosti plánovací nástroj, ktorý môže koordinovane využiť pre potreby udržateľného rozvoja územia.

Manažment plán má status poradný, je strategickým plánovacím nástrojom, nie je však všeobecne záväzný.

Počas tvorby plánu, pri mnohých prípravných stretnutiach s významnými subjektmi, zaznievali otázky záväznosti plánu. Je pravdepodobné, že tento typ otázky vychádza z dlhoročných vžitých predstáv ľudí v našom kultúrnom prostredí o povinnosti konať väčšinou na základe príkazu.

Manažment plán Lokality UNESCO ale nie je reálne postaviť iba na princípe nariadení, hoci aj tento rozmer plánovanie obsahuje (právna ochrana, územné plánovanie). Ochrana hodnôt dedičstva je v mnohých ohľadoch postavená na pochopení, ochote a vzťahu ľudí. Na základe vybudovaného vzťahu k dedičstvu, na úrovni obyvateľstva a verejnej správy je možné efektívne využívať manažment plán a postupne naplňať jeho ciele.

Skúsenosti zo zahraničia, z iných lokalít svetového dedičstva hovoria, že je nadmieru potrebné mať spracované a využívať manažment plány. V opačnom prípade dochádza k zmätočnému vývoju a k ohrozeniu výnimočných svetových hodnôt lokality.

Implementácia manažment plánu bude realizovaná prostredníctvom činnosti orgánov povereným jeho naplňaním, ktoré budú riešiť problémy pravidelne v intervaloch:

• Výbor pre spoluprácu a riadenie lokality svetového dedičstva „Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia“ (ďalej len Výbor)	1 x ročne
• Pracovná skupina Výboru	5 x ročne
• Sekretariát Výboru	priebežne
• Odborné skupiny Výboru	podľa potreby, minimálne 3 x ročne

Revízia plánu

Manažment plán je otvoreným dokumentom, ktorý je potrebné priebežne aktualizovať. Plán je potrebné aktualizovať každých 6 rokov v súvislosti s pravidelným monitorovacím cyklom lokality UNESCO pre periodické správy UNESCO (posledný bol v roku 2005, najbližší je v roku 2011)

Aktualizácia manažment plánu je predmetom činnosti Výboru. Pri aktualizácii je nutné využívať výsledky komplexného monitoringu, ktorého systém je obsahom manažment plánu.

Dostupnosť plánu

1. aj 2. etapa plánu sú k dispozícii:

- v printovej podobe a na CD nosiči (uložené na MK SR Bratislava, PÚ SR Bratislava, Mesto Banská Štiavnica)
- na web stránke mesta Banská Štiavnica (<http://www.banskastiavnica.sk/obcan/manazment-lokality-unesco.html>)

K. SÚČASNÝ PLÁNOVACÍ A POLITICKÝ RÁMEC. CIELE MANAŽMENT PLÁNU. POTENCIÁLNE ZDROJE KONFLIKTOV, OHROZENIA, OCHRANA PRED KATASTROFAMI

Lokalita UNESCO má zložité východiskové podmienky pre naplnenie cieľov vyplývajúcich z medzinárodného právneho záväzku Slovenskej republiky podľa Dohovoru. Výsledkom práce a skúseností získaných v rámci dvoch etáp tvorby manažment plánu je zhodnotenie plánovacieho a politického rámca, ktorý podmieňuje vytvorenie plánov na zlepšenie súčasnej situácie.

(Dlhodobý plán - Vízia Lokality UNESCO, Strednodobé a krátkodobé – Akčný plán Lokality UNESCO)

Lokalita UNESCO je :

- rozsahom najväčšie územie UNESCO podľa Dohovoru v SR
- geomorfologicky členitý horský terén
- veľká časť územia je pokrytá lesmi
- rozptýlené osídlenie
- dopravne ťažko prístupné.
- administratívne patrí do 3 okresov a zasahuje do katastra 15 obcí
- s nepriaznivou socio - ekonomickú situáciou (vysoká miera nezamestnanosti)

Lokalita UNESCO potrebuje hlavne :

- komplexnú právnu ochranu
- organizačno - riadiacu štruktúru riadenia
- spracovať územnoplánovacia dokumentáciu pre územie
- uplatňovať integrovaný manažment územia
- doplniť komplexné digitalizované podklady a využívať GIS
- zosúladiť ochranu lokality presahujúcu do viacerých rezortov (kultúra, príroda)
- vyriešiť vlastnícke vzťahy vo vzťahu k ochrane (štát, obce, súkromný sektor...)
- vytvoriť komplexné finančné nástroje cielené na problematiku ochrany
- doplniť odborné ľudské zdroje pre ochranu a manažment územia UNESCO
- získať skúsenosti a vytvoriť tradíciu zapájania verejnosti do procesov verejného života
- zapojiť a koordinovať inštitúcie verejnej správy pre riešenie problematiky UNESCO
- zvýšiť povedomie o reálnom význame ochrany dedičstva pre región na úrovni obyvateľstva, ale takisto vo verejnej správe
- eliminovať výkyvy v kontinuite riešenia problematiky lokality ovplyvňované zmenami politických reprezentácií samospráv
- vytvoriť metodiku integrovaného manažmentu ochrany krajiny na národnej úrovni
- doplniť niektoré legislatívne nástroje ochrany na národnej úrovni (implementácia ochrany dedičstva a krajiny v oblasti územného plánovania)

CIELE MANAŽMENT PLÁNU

Manažment plán je komplexný plánovací nástroj, ktorého využívanie sleduje cieľ zabezpečiť označenie, ochranu, zachovanie, prezentovanie a odovzdávanie budúcim generáciám dedičstva Lokality UNESCO - Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia (v zmysle čl. 4 Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva)

V zmysle čl. 5 Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva sa vymedzujú oblasti, ktoré majú byť pre členské krajiny predmetom záujmu a kde je potrebné realizovať konkrétne opatrenia s cieľom zo čtou naplniť podstatu a poslanie Dohovoru. Manažment plán Lokality UNESCO rieši otázky organizačno - riadiacich mechanizmov z týchto vymedzených oblastí

1. Prijatie všeobecnej politiky zameranej na posilnenie úlohy kultúrneho dedičstva v živote spoločnosti, začlenenie jeho ochrany do komplexných plánovacích programov.
2. Vytvorenie služieb na ochranu, zachovanie a prezentovanie dedičstva, spolu s personálnym zabezpečením a potrebnými zdrojmi
3. Rozvinutie vedeckých a technických štúdií a výskumu, vypracovanie metód na ochranu pred nebezpečenstvami ohrozujúcimi dedičstvo
4. Prijatie zodpovedajúcich právnych, vedeckých, technických, administratívnych a finančných opatrení
5. Podpora stredísk pre vzdelávanie v oblasti ochrany a podporovanie vedeckého výskumu v tejto oblasti

Organizačno - riadiace mechanizmy (administratívne, finančné, odborné, sociálne a kontaktné) rieši v čo najväčšej podrobnosti, ktorá zodpovedá súčasným zložitým východiskovým podmienkam Lokality UNESCO. Od roku zápisu v roku 1993 sa nazhromaždilo viacero významných úloh, ktoré je potrebné riešiť v súčinnosti národných a regionálnych orgánov verejnej správy (ministerstvá, ich rezortné zložky s územnou pôsobnosťou v lokalite UNESCO, samosprávy)

Používanie manažment plánu vedie k efektívnym výsledkom pri koordinovaní procesov v území s cieľom ochrany dedičstva a jeho využívaniu pre udržateľný turizmus.

Potenciálne zdroje konfliktov pri ochrane Lokality UNESCO

- Rozširovanie intravilánu sídiel - „urbanistická kaša“
- Nová výstavba objektov nevhodnej mierky, farebnosti a tvarov
- Nová výstavba líniových stavieb (vedenia, cesty)
- Riešenie vlastníckych vzťahov pamiatok
- Riešenie chátrajúcich objektov
- Výstavba fotovoltaických a veterných elektrární

Ohrozenia Lokality UNESCO

- Nezabezpečenie právnej ochrany územia Lokality UNESCO v čo najbližšej dobe
- Nezabezpečenie územnoplánovacej dokumentácie pre jadrové územie ako strednodobej úlohy
- Slabý záujem vlastníkov o údržbu historických objektov
- Zvyšovanie využívania územia, napr. vodných nádrží (tajchov) pre turistický ruch bez nastavenia limitov ekologickej únosnosti a ochrany dedičstva
- Absencia primeranej infraštruktúry územia (energie, kanalizácia, doprava dynamická a statická)
- Absencia odborných kádrov
- Absencia integrovaného manažmentu krajiny a GIS
- Slabé zapojenie verejnosti a verejnej správy
- Nezabezpečenie finančných zdrojov pre výkon manažment plánu
- Chýbajúce niektoré legislatívne nástroje ochrany na národnej úrovni (implementácia ochrany dedičstva)

a krajiny v oblasti územného plánovania)

Riešenie konfliktov a ohrození Lokality UNESCO bude predmetom koordinačnej činnosti Výboru pre svetové dedičstvo „Banská Štiavnica technické pamiatky okolia“, bude prostredníctvom viacstrannej horizontálnej komunikácie medzi územne kompetentnými subjektmi verejnej správy a vertikálnej komunikácie smerom k ich nadriadeným rezortným zložkám.

OCHRANA PRED KATASTROFAMI

Na jadrovom území Lokality UNESCO majú pôsobnosť orgány krízového riadenia štátu v prípade prírodných a vojnových ohrození (okresné krízové štáby, mestský krízový štáb)

Požiarna ochrana územia a prevencia požiarov je zabezpečovaná štátom v doplnení s dobrovoľnými požiarnymi zbormi.

Vodné nádrže (tajchy) sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, ktorý realizuje pravidelný monitoring ich technického stavu.

Staré banské diela, ktoré dnes už nie sú využívané má na starosti z hľadiska bezpečnosti štát, ktorý zo zákona vykonáva potrebné opatrenia. Poddolované územia sú evidované a je na nich regulovaná výstavba. Poddolované územia pod historickou zástavbou v zásade neohrozujú stabilitu objektov, vzhľadom na kvalitu podlažia. Miestne poruchy sa riešia podľa potreby čo najskôr.

Záťažové situácie a ohrozenie môže spôsobiť sneh, ktorý znemožňuje prístup k objektom a ohrozuje historické strešné konštrukcie. Manažment odstraňovania kalamitného snehu z komunikácií je vypracovaný v rámci Technických služieb Banská Štiavnica. Je potrebné v tejto súvislosti spracovať zoznam rizikových striech v spolupráci s PÚ SR. Strechy je potrebné monitorovať a zabezpečiť pred haváriou.

Manažment plán poskytnúť pre potreby orgánov krízového riadenia a požiarnej ochrane za účelom spresnenia ich informačnej databázy o chránených prvkoch Lokality UNESCO

Literatúra a podklady, poznámky

Štatút Riadiacej skupiny lokality svetového dedičstva „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“

Manažment svetového dedičstva na Slovensku, vzdelávací kurz, AINOVA, Jur pri Bratislave, 2008

Vykonávací smernica pre uplatňovanie Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, Paríž, 2008

Seminár k tvorbe vízie Banská Štiavnica, KC Banská Štiavnica 7.10.2010

Seminár k tvorbe príručky pre školy, KC Banská Štiavnica 8.10.2010

L. VÍZIA PRE BUDÚCNOSŤ.

Pri plánovaní napĺňania cieľov projektu v rámci grantový programu MK SR Obnov si svoj dom, podprogram 1.3 v roku 2010 sme ako pomocnú využívali metódu logickej rámcovej matice.

Účastníci projektu sa pravidelne stretávali (v rámci kolektívu spracovateľov a spolupracovníkov), uskutočnili sa pracovné semináre, ktoré konkrétne v skupinách riešili problémové okruhy. Boli jasne popísané ciele projektu a ich hierarchia. V rámci 1. a 2. etapy sa týmto spôsobom vytvorila vízia lokality UNESCO.

Základná, všeobecná charakteristika vízie:

Vízia je obrazom cieľového stavu v budúcnosti, ktorý chceme dosiahnuť, je formulovaním dlhodobých cieľov. **Dobre nastavená vízia posilňuje efektivitu ľudských snáh, pretože ukazuje, kadiaľ má ísť naša energia, znižuje nejasnosť a duplicitné konanie.**

Tvorba a uplatnenie vízie Lokality UNESCO je v súlade s viacerými cieľmi Manažment plánu :

1. Definuje rámce rozvoja a vytvára limity, ktoré pomáhajú chrániť dedičstvo lokality pred stratou hodnôt a minimalizujú riziká ohrozenia lokality vyvolané neprimeraným vývojom.
2. Definuje, kam a ako majú smerovať strednodobé a krátkodobé ciele a akčné plány, spojené s riadením a výkonom ochrany a prezentácie a interpretácie kultúrneho dedičstva
3. Umožňuje prehĺbiť vzťah verejnosti ku kultúrnemu dedičstvu.

Kľúčovým prínosom vízie je, že :

- ukazuje smerovanie, kadiaľ sa uberať
- stmeluje ľudí
- pôsobí motivačne.

Vízia, ako prítlačivý obraz budúceho stavu, pomáha:

- odkomunikovať verejnosti smerovanie regiónu, plány a aktivity
- ľuďom a inštitúciám stotožniť sa s cieľmi
- pomáha navrhovať postupy a orientovať sa v tom, čo už je zrealizované a čo ešte čaká

Aplikácia participatívneho plánovania pre zlepšenie podmienok ochrany Lokality UNESCO, zadefinovanie spoločnej vízie rozvoja regiónu vo vzťahu k „členstvu v klube UNESCO“

Všetky vyššie uvedené prínosy sú o to silnejšie, o čo viac sa na formulovaní vízie zúčastňuje miestna komunita a kľúčoví hráči. Participatívne vytváranie vízie navyše zvyšuje expertízu a posilňuje prevenciu konfliktov pri jej napĺňaní.

Pri vytváraní vízie sme v oboch etapách uplatnili metódu participatívneho plánovania, spolupráce s verejnosťou. Na 4 workshopoch pracovali pracovné skupiny a takisto prebiehalo overovanie vízie v rámci neformálnych kontaktov s verejnosťou

Prehľad procesu participatívneho plánovania vízie:

Vytvorenie základov vízie : Skupinová práca v 1. etape manažment plánu; zozbieranie ideí (otázka: V akej lokalite svetového dedičstva chceme žiť?), tematické utriedenie nápadov

Vid' 1.etapa manažment plánu str. 220

Dopracovanie vízie : Pomocou skupinovej práce v 2. etape manažment plánu sa vytvorili základné piliere vízie z predošlých ideí. Následne boli porovnané s víziami iných lokalít dedičstva UNESCO. Po rozpracovaní prebehol pripomienkový proces, na základe ktorého bola vízia doladená. Vízia bola zaslaná k pripomienkovaniu 53 subjektom.

Pohľad zo skalného výbežku Sitna na štiavnické vrchy, v pozadí obec Štiavnické Bane

Hodruša – Hámre, časť Banská Hodruša, cintorín a kostol

VÍZIA PRE BUDÚCNOSŤ LOKALITY UNESCO BANSKÁ ŠTIAVNICA A TECHNICKÉ PAMIATKY OKOLIA.

Chceme žiť v Lokalite svetového dedičstva , ktorá bude:

1. výnimočnou kultúrnou a prírodnou krajinou v strede Európy – „Zemou baníkov“,
2. územím, kde kvalita vytvorená v minulosti prináša kvalitu života pre dnešok,
3. známa krásou a harmóniou kultúrnej a prírodnej krajiny, ktorú si zachováme pre nás a pre iných.

1. VÝNIMOČNÁ KULTÚRNA A PRÍRODNÁ KRAJINA V STREDE EURÓPY - ZEM BANÍKOV .

Na území so špecifickými prírodnými podmienkami je rozvinuté jedinečné osídlenie - „Zem baníkov“ . Vznik a rozvoj významného urbanistického a priemyselného komplexu Banská Štiavnica a okolie podmienilo rudné bohatstvo Štiavnického stratovulkánu.

Krajina premenená počas stáročí rozsiahlou hospodárskou činnosťou nadobudla nenapodobiteľný ráz. Je krásna a harmonická v spojení kultúrnych a prírodných prvkov. Má množstvo výnimočných technických a architektonických pamiatok, príroda je bohatá druhovo rozmanitá.

Neopakovateľný charakter krajiny je podmienený unikátnym vodohospodárskym systémom pre potreby ťažby i spracovania rúd, využívaním zdrojov termálnych vôd, dlhodobou tradíciou lesníctva, miestneho poľnohospodárstva a ochrany prírody. Sídla v krajine sú vytvorené v súlade s krajinným prostredím.

Lokalita je jedinečná a prínosná pre dnešok v úspešnej tradícii starostlivosti o krajinu, ktorá bola dlhodobo hospodársky využívaná.

Objavy a technické vynálezy z tejto lokality významne obohatili poznanie celého ľudstva. Bola tu založená prvá univerzita technického smeru na svete Banícka a lesnícka akadémia.

Hodruša – Hámre, časť Kopanice, miestna časť Baňa, vodná nádrž Moderštolňa

Banská Štiavnica, kalvária, súsošie Sedembolestnej Panny Márie

2. KVALITA VYTVORENÁ V MINULOSTI PRINÁŠA KVALITU ŽIVOTA PRE DNEŠOK.

„Zem baníkov“ je výnimočným zdrojom poznania a inšpirácie pre súčasné dobré spravovanie krajiny v oblasti vodohospodárstva, lesníctva a poľnohospodárstva, ochrany pamiatok a prírody.

Ako kolíska priehradného stavitel'stva je učebnicou pre riešenie problémov s povodňami a efektívneho hospodárenia s vodnými zdrojmi.

Príkladným využívaním dedičstva má výborné možnosti zabezpečiť pracovné príležitosti a kvalitu života miestnych obyvateľov rozvojom trvalo udržateľného turizmu.

Pri cielenej snahe svojich obyvateľov, dobrom regionálnom a centrálnom manažmente sa stane známym vzorom kvality a komplexnosti ochrany a udržateľného využívania kultúrneho a prírodného dedičstva v krajinnom prostredí.

Dedičstvo lokality je výsledkom pôsobenia viacerých národností a kultúr. Vývoj lokality je úzko spätý s európskymi centrami vzdelania a ekonomiky ako sú Viedeň, Budapešť, Krakow a iné. Vytvára to výborné podmienky pre bohatú spoluprácu a tvorbu medzinárodného povedomia o „Zemi baníkov“ v tomto európskom priestore i svetovom meradle.

Svätý Anton, Kostol Sv. Antona Pustovníka a obranná veža, pohľad zo záhrady kaštieľa

Banská Štiavnica, časť Banky, cesta k vodnej nádrži Banky

3. KRÁSA A HARMÓNIA KULTÚRNEJ A PRÍRODNEJ KRAJINY ZOSTANE ZACHOVANÁ. „ZEM BANÍKOV JE NAŠA, JE TVOJA“

V súvislosti s utlmením banskej činnosti a odchodom vysokého školstva sa „Zem baníkov“ stala zraniteľnou voči postupujúcemu narúšaniu svojho neopakovateľného charakteru a urbanistickej štruktúry. Hodnoty kultúrnej a prírodnej krajiny preto vyžadujú komplexnú ochranu.

Krajina si zachová svoju krásu a harmóniu, svoj pôvodný a celistvý historický charakter, bez vnášania cudzorodých stavebných a krajinných prvkov.

Miestne komunity budú príkladne zachovávať, ochraňovať, prezentovať a interpretovať prírodné, architektonické a technické hodnoty lokality, tradície folklóru a remesiel.

Nové aktivity v krajine budú zohľadňovať jej hodnoty a rešpektovať historické skúsenosti. Vzájomné pozitívne prepojenie ochrany dedičstva a súčasných aktivít je základom úspešnosti regiónu.

„Zem baníkov“ ako jedinečné miesto, ktorého úlohou je ochrániť historické poznanie pre ďalšie generácie, získa uznanie a zodpovedajúce postavenie u všetkých kľúčových inštitúcií verejnej správy.

Miestni obyvatelia budú stále lepšie poznať svetové hodnoty svojho domova, spoločne ich ochraňovať, mať k nim hlboký vzťah. Budú sa spájať s cieľom spolupracovať na ochrane, propagácii a interpretácii lokality. Vychovávajú mladú generáciu k skúmaniu, pochopeniu, zachovaniu a citlivému využívaniu dedičstva

N. AKČNÝ PLÁN PRE STAROSTLIVOSŤ A OCHRANU LOKALITY UNESCO

Tvorba akčného plánu Lokality vychádza z poznatkov 1.etapy manažment plánu. V 1.etape sa problematika manažovania Lokality UNESCO usporiadala podľa hlavných problémových okruhov. Problémové okruhy boli definované pracovnými skupinami, ktoré pracovali v rámci tematických seminárov. Účastníci seminárov reprezentovali verejnú správu, odbornú a občiansku verejnosť.

Problémové okruhy v 1.etape boli vymedzené nasledovne:

- Špecifikácia predmetu ochrany,
- Indikátory hodnotenia stavu,
- Právna ochrana,
- Organizačno - riadiaca schéma,
- Vzdelávanie a informačno-interpretačný systém
- Participatívne plánovanie.

V 2.etape manažment plánu sa tieto problémové okruhy usporiadali v rámci širšieho vymedzenia problematiky. Výsledok je systematické členenie akčného plánu.

Vymedzenie cieľov a úloh akčného plánu vychádza z cieľov vymedzených vo vízii, ktorá je v rámci procesov plánovania chápaná ako dlhodobý plán pre Lokalitu UNESCO.

Príprava tvorby vízie bola súčasťou prác už na 1.etape manažment plánu. V 2.etape manažment plánu bola vízia finalizovaná a je východiskom pre spracovanie akčného plánu. Akčný plán Lokality UNESCO vymedzuje ciele a konkrétne aktivity pre krátkodobé (1 rok) a strednodobé obdobie (2-4 roky)

V akčnom pláne je vymedzená územná pôsobnosť úloh, nositelia a partneri úlohy a časový rámeč. Vzhľadom na rozsah problematiky je vymedzenie nositeľov a partnerov navrhnuté s tým, že pri jednotlivých úlohách môže prísť k menším zmenám.

Koordinácia plnenia úloh akčného plánu a rozpracovanie schém financovania úloh a partnerstvo sa spresní pri zahájení prác na jednotlivých úlohách.

Vytváranie podmienok pre napĺňanie úloh akčného plánu bude jednou z činností Výboru pre svetové dedičstvo " Banská Štiavnica technické pamiatky okolia."

A. 1 Ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva Lokality UNESCO

1.1. Spresnenie predmetu ochrany

1.1.1. Spracovať presnú špecifikáciu predmetu ochrany v oblasti geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny	J	PÚ SR CHKO SAŽP	K
1.1.2. Spracovať celkový zoznam prvkov geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny ako podklad pre spracovanie Zoznamov pamätihodností pre obce jadrového územia Viesť tento zoznam.	J	PU SR CHKO SAŽP	K
1.1.3. Spracovať Zoznamy pamätihodností pre obce jadrového územia na základe celkového zoznamu a doplnené o podklady z obcí. (pre tieto potreby vytvoriť „banku“ historickej fotodokumentácie obce	J	PU SR SAŽP	K
1.1.4. Spracovať hodnotenie charakteristického vzhľadu krajiny podľa metodiky MŽP	J	MŽP SR PÚ SR SAŽP	K
1.1.5. Spracovať zoznam vybraných podzemných banských priestorov pre návrh ich pamiatkovej ochrany	J	SAŽP PU SR	

1.2. Komplexný monitoring a vyhodnocovanie stavu

1.2.1. Skompletizovať referenčné podklady z roku zápisu (mapy, fotodokumentácia, údaje) oblasti geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny	J	PU SR CHKO SAŽP Obce	K
1.2.2. Spracovať komplexný manuál monitorovania celého územia Lokality UNESCO (kultúra a príroda, kultúrna krajina) s doplnením charakteristických pohľadov v rámci sídiel celého územia na základe výsledkov z manažment plánu	J,O	PU SR	K
1.2.3. Spracovať a viesť zoznam ohrozených prvkov predmetu ochrany geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny a analýzu príčin. Navrhnuť opatrenia smerujúce k zlepšeniu stavu	J	PU SR CHKO SAŽP	K,N

1.3. Adekvátna právna ochrana

1.3.1. Upraviť právne podmienky celoplošnej ochrany územia Lokality UNESCO vyhlásením Pamiatkovej zóny (krajinného typu)	J	MK SR PU SR	K
1.3.2. Spracovať Zásady ochrany pamiatkového územia Pamiatkovej zóny krajinného typu	J	PU SR CHKO SAŽP	K

CIEĽ /ÚLOHY	ÚZEMIE	NOSITEL/PARTNERI	ČASOVÝ RÁMEC
1.3.3. Zabezpečiť potrebné legislatívne upresnenia tvorby územných plánov s cieľom dôsledne implementovať ochranu charakteristického vzhľadu a črt krajiny a zásady ochrany pamiatkového územia do ÚPD		MK SR MŽP SR MDVRR SR	S
1.3.4. Definovať stav a navrhnúť právne podmienky ochrany jednotlivých prvkov z celkového zoznamu v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny	J	PU SR CHKO SAZP	S
1.3.5. Spracovať právne návody ochrany	J	Manplan	P
1.3.6. Prijat' všeobecne záväzné nariadenia obcí k ochrane kultúrneho dedičstva a regulácii novej výstavby	J, O	Obce	K,S
1.3.7. Zabezpečiť dôslednú implementáciu zásad ochrany pamiatkových území zmenou aktuálne platnej ÚPD Banská Štiavnica	BŠ	Mesto BŠ	K
1.3.8. Zabezpečiť implementáciu ochrany charakteristického vzhľadu a črt krajiny a zásad ochrany pamiatkových území pri spracovávaní ÚPD Pamiatkovej zóny krajinného typu	J	obstarávateľ ÚPD	S
1.3.9. Vysporiadať potrebné vlastnícke vzťahy prvkov predmetu ochrany s cieľom zabezpečiť ich ochranu	J	Verejná správa Mesto BŠ/obce	P
1.3.10. Spracovať spoločne zoznam ohrozených prvkov predmetu ochrany geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny a analýzu príčin.Navrhnúť právne kroky smerujúce k zlepšeniu stavu. Špeciálne sa v zozname venovať ohrozeným strechám.	J	PU SR CHKO	K
1.3.11. Spracovať návrhy na rozšírenie zoznamu národných kultúrnych pamiatok	J, O	PU SR	N
1.3.12. Spracovať návrhy na rozšírenie zoznamu chránených prvkov a území prírody	J, O	CHKO SAŽP	N
1.3.13. Zabezpečiť aktívnu a efektívnu implementáciu Zákona o Banskej Štiavnici		Mesto BŠ Obce	N
1.4. Funkčné nástroje plánovania v území			
1.4.1. Spracovať a schváliť Zásady pamiatkovej ochrany Lokality UNESCO jadrové územie	J	PU SR MK SR	S
1.4.2.. Spracovať a schváliť ÚPD pre celé jadrové územie Lokality UNESCO a obce zasahujúce do územia	J	Obstarávateľ ÚPD MK SR MŽP SR	S
1.4.3. Spracovať Územný plán zóny pre PR Banská Štiavnica a Kalvária BS		Mesto BŠ	K

CIEĽ /ÚLOHY	ÚZEMIE	NOSITEL/PARTNERI	ČASOVÝ RÁMEC
1.4.4. Spracovať katalógy IBV pre obce vhodné z hľadiska integrity územia	J	obce Mesto BŠ obce	S, K
1.4.5. Spracovať, viesť a aktualizovať zoznam vlastníckych vzťahov celkového zoznamu prvkov Lokality UNESCO	J	Správa katastra CHKO SAŽP PU SR	K
1.4.6. Spracovať a priebežne aktualizovať zoznam NKP s doplnením čísiel NKP a parcelných čísiel	J	PU SR	K,N
1.4.7. Spracovať plány starostlivosti o jednotlivé prvky v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny	J	PU SR CHKO SAŽP	K,N
1.4.8. Spracovať akčné plány obcí pre ročné plánovacie obdobia pre zachovanie, ochranu, označenie, prezentáciu a interpretáciu jednotlivých prvkov v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny	J	Mesto BŠ Obce	K,N
1.4.9. Zabezpečiť projektovú prípravu, prípravu vstupných podkladov a nositeľa prevádzky komplexného GIS systému pre Lokalitu UNESCO	J	Mesto BŠ, obce MK SR MŽP SR, SAŽP Správa katastra	S
1.4.10. Spracovať katalógy miestnych tradičných materiálov, architektúry, architektonických detailov, drobnej architektúry, krajinných znakov atď. a odporúčaných technologických postupov pri obnovách a rekonštrukciách	J,O	PU SR CHKO SAŽP	S
1.4.11. Spracovať katalógy IBV pre obce vhodné z hľadiska integrity územia	obce	S	
1.4.12. Spracovať manažment ochrannej zóny	O	MK SR MŽP SR	S
1.5. Efektívna organizačno - riadiaca schéma			
1.5.1. Vytvoriť pracovnú skupinu odbornej spolupráce jednotlivých odborných subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany územia na miestnej úrovni (kult. pamiatky, prírody, krajina)	J,O	PU SR CHKO SAŽP	K
1.5.2. Vytvoriť pracovnú skupinu pre tvorbu organizačnej štruktúry riadenia a pravidiel spolupráce subjektov v území	J	Manplan	P
1.5.3. Vytvoriť organizačnú štruktúru riadenia Lokality UNESCO Vytvoriť povedomie spolupatričnosti a rešpektu k hodnotám lokality u zainteresovaných subjektov verejnej správy	J,O	Mesto BŠ MK SR MŽP SR Manplan	K,P,N

CIEĽ /ÚLOHY	ÚZEMIE	NOSITEL/PARTNERI	ČASOVÝ RÁMEC
1.5.4. Zadefinovať spoločnú víziu rozvoja regiónu vo vzťahu k „členstvu v klube UNESCO“	J,O	Manplan	P
1.5.5. Prevádzkovať spoločnú GIS databázu o území mesto, obce, štátna správa a odborné organizácie	J,O	Mesto BŠ verejná správa	K,N
1.5.6. Zvýšiť kompetencie pracoviska PÚ SR v Banskej Štiavnici vzhľadom na jeho široký rozsah činnosti v Lokalite UNESCO	J,O PU SR	MK SR	K
1.5.7. Spresniť predmet činnosti CHKO ŠV v súvislosti s jej pôsobnosťou v Lokalite UNESCO	J,O	MŽP SR CHKO	K
1.5.8. Spresniť predmet činnosti SAŽP v súvislosti s jej pôsobnosťou v lokalite UNESCO	J,O	MŽP SR SAŽP	K
1.6. Funkčné schémy financovania			
1.6.1. Zabezpečiť finančné zdroje pre výkonnú zložku organizačnej štruktúry riadenia Lokality UNESCO	J,O	MK SR MŽP SR	K
1.6.2. Zabezpečiť finančné zdroje pre zriadenie a prevádzku GIS systému Lokality UNESCO	J,O	MK SR MŽP SR	K
1.6.3. Zabezpečiť zvýšenie efektívnosti finančného mechanizmu pridelovania a kontroly využívania finančných prostriedkov grantového programu MK SR Obnov si svoj dom jeho súlad s akčnými plánmi obcí	J,O	MK SR	K,N
1.6.4 Vytvoriť celoslovenské finančné dotačné schémy na úrovni dotknutých rezortných ministerstiev pre napĺňanie úloh akčného plánu Lokality UNESCO a iných lokalít v SR	J,O	Ministerstvá	K,N
1.6.5. Založiť projektovú a rozvojovú agentúru mesta / obcí	J,O	Mesto BŠ/obce	K
1.6.6. Vytvoriť mechanizmus financovania programu malých grantov z príjmov z turizmu pre zachovanie pamätihodností.	J,O	Mesto BŠ/obce	S
1.6.6. Vytvoriť motivačný program malých grantov na úrovni samospráv dotovaný aj zo štátneho rozpočtu pre zachovanie a ochranu pamätihodností obcí	J,O	MF SR	S
1.7. Adekvátne ľudské zdroje pre odborné a vzdelávacie činnosti			
1.7.1. Zabezpečiť zodpovedajúce personálne a profesionálne obsadenie pracoviska PÚ SR v Banskej Štiavnici v súvislosti s riešením úloh UNESCO (monitoring, rozšírenie agendy..)	J,O	MK SR PU SR	K,N

CIEĽ /ÚLOHY	ÚZEMIE	NOSITEL/PARTNERI	ČASOVÝ RÁMEC
1.7.2. Zabezpečiť zodpovedajúce personálne a profesionálne obsadenie pracoviska CHKO v Banskej Štiavnici v súvislosti s riešením úloh UNESCO	J,O	MŽP SR CHKO	K,N
1.7.3. Zabezpečiť zodpovedajúce personálne a profesionálne obsadenie pracoviska SAŽP v Banskej Štiavnici v súvislosti s riešením úloh UNESCO	J,O	MŽP SR SAŽP	K,N
1.7.4. Zabezpečiť zodpovedajúce personálne a profesionálne obsadenie pracovísk OÚ ŽP v súvislosti s riešením úloh UNESCO	J,O	MŽP SR	K,N
1.7.5. Zabezpečiť zodpovedajúce personálne a profesionálne obsadenie Vzdelávacieho a výskumného centra FA STU v Banskej Štiavnici.	J,O	MŠ SR	K,N
1.7.6. Zabezpečiť zodpovedajúce personálne a profesionálne obsadenie Školy v múzeu SBM v Banskej Štiavnici.	J,O	MŽP SR	K,N
2. Tvorba a rast povedomia o lokalite			
2.1. Cielená výchova a vzdelávanie - Projekt „Zem baníkov je naša, je tvoja“			
2.1.1. Spracovať podklady pre permanentné vzdelávanie Interaktívne príručky pre školy a verejnosť	J,O	MŠ SR, MK SR NO	K,N
2.1.2. Vytvoriť pracovnú skupinu pre vzdelávanie a interpretáciu- mesto, obce, pamäťové inštitúcie, školy a personálne zabezpečiť funkciu koordinátora skupiny	J,O	SBM MSA, SAŽP Školy v lokalite	K,N
2.1.3. Zaviesť / rozšíriť na základných a stredných školách regionálnu výchovu s dôrazom na výchovu k ochrane Lokality UNESCO, vytvoriť a používať efektívne a atraktívne metódy a formy výchovy ku kultúrnemu dedičstvu	J,O	Školy v lokalite SAŽP	K,N
2.1.4. Zviditeľniť a oceniť pozitívne príklady ochrany kultúrneho dedičstva a verejne identifikovať aj nevhodné zásahy. (súťaže, ocenenia, anticeny) Tematické súťaže, ústne podaná história, fotografické výstavy, krúžky, prednášky (napr. seniori deťom)	J,O	Školy v lokalite Mesto BŠ / obce NO, SAŽP	K,N
2.1.5. Vytvorenie siete UNESCO škôl v regióne	J,O	MŠ SR Školy v lokalite	P,S,N
2.1.6.. Zabezpečiť cykly permanentného vzdelávania (právne otázky, participácia s verejnosťou a iné) pre zamestnancov verejnej správy dotknutej problematikou ochrany Lokality UNESCO	J,O	MK SR MŽP SR SAŽP	S, N

2.2. Efektívny informačno - interpretačný systém

2.2.1. Spracovať spoločný informačno – interpretačný systém a dizajn manuál lokality - vytvorenie vizuálu Lokality UNESCO	J, O	Mesto BŠ / obce MK SR, MŽP SR MPRV SR, MDVRR SR	S,N
2.2.2. Vytvoriť podmienky pre systémové informácie o území Lokality UNESCO na internete – online katalóg (pamiatky, trasy, služby...)	J,O	Mesto BŠ / obce OOCR, SAŽP Združenie turizmu	K,N
2.2.3. Zabezpečiť stálu interaktívnu expozíciu o Lokality UNESCO	J	SBM MSA MK SR, MŽP SR MPRV SR, MDVRR SR	S
2.2.4. Vytvoriť info miesta/centrá v obciach o Lokality UNESCO	J	Mesto BŠ / obce OOCR Združenie turizmu	S
2.2.5. Zabezpečiť označenie jadrového územia vo vstupných polohách aj s využitím prirodzených prírodných dominánt a kultúrnych pamiatok, prípadne umeleckým dotvorením	J	VÚC BBSK Mesto BŠ / obce MK SR, MŽP SR, MPRV SR, MDVRR SR	S
2.2.6. Zabezpečiť jednotné označenie obcí jadrového a ochranného územia	J,O	VÚC BBSK Mesto BŠ / obce	S
2.2.7. Zabezpečiť označenie kultúrnych pamiatok, pamätihodností v intraviláne a extraviláne obcí jednotným vhodným spôsobom	J,O	Mesto BŠ / obce MK SR, MŽP SR MPRV SR, MDVRR SR	S
2.2.8. Realizovať poznávacie trasy pre obce s komplexným využitím jednotlivých prvkov v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny, tradícií, folklóru, zvyklostí a osobností obce v súlade s 2.2.1	J	Mesto BŠ / obce OOCR, SAŽP Združenie turizmu	S,N
2.2.9. Spracovať interpretačné materiály – letáky, mapky, sprievodcovia Spracovať špeciálne materiály pre deti a mládež.	J	Mesto BS / obce OOCR, SAŽP MŠ SR	S,N
2.2.10. Systémovo zapojiť miestne médiá (tlač, TV) do systému informovania a interpretovania Lokality UNESCO	J	Mesto BS / obce	K,N

2.3. Participácia a zapojenie domácich obyvateľov a návštevníkov

2.3.1. Spracovať Plány aktivít zapojenia verejnosti do procesov spoznávania, zachovania, ochrany a sprostredkovania hodnôt dedičstva Lokality UNESCO	J	Mesto BS / obce	K,N
2.3.2. Tvorba komunity návštevníkov a domácich (karty, kluby priateľov, využitie internetových sociálnych sietí)	J,O	Mesto BŠ / Obce OOCR NO	K,N

CIEĽ / ÚLOHY	ÚZEMIE	NOSITEL/PARTNERI	ČASOVÝ RÁMEC
2.3.3. Tematické (riešiteľské) workshopy k problémom Tréningy, semináre, vzdelávanie	J,O	NO SBM MSA	P,N
2.3.4. Miestne a medzinárodné tábory detí a mládeže UNESCO	J,O	NO	K, N
2.3.5. Dni dedičstva, partnerské dni s inými lokalitami, Deň UNESCO, Vytvoriť platformu pre medzinárodnú výmenu skúsenosti pri ochrane technických baníckych pamiatok	J	Mesto BŠ / Obce SBM SVHP PU SR	K,N
2.3.6. Zabezpečiť konzultačné služby Problematiky ochrany lokality UNESCO pre verejnosť	J,O	PU SR CHKO SAZP SBM	K,N
3. Spravovanie krajiny a udržateľný turizmus			
3.3.1. Spracovať monitorovací a hodnotiaci systém turizmu v lokalite	J,O	OOCR	S,N
3.3.2. Spracovať víziu rozvoja celosezónneho udržateľného turizmu v lokalite	J,O	Mesto BŠ / Obce OOCR	S,N
3.3.3. Spracovať marketingovú stratégiu udržateľného turizmu Lokality UNESCO v európskom priestore Vytvoriť systém marketingových produktov udržateľného turizmu s využitím balíčkov služieb	J,O	OOCR Združenie turizmu MDVRR SR	S
3.3.4. Vytvoriť predpoklady pre komplexné turistické vybavenie lokality pre turistov (verejné WC, úschovne, iné služby)	J,O	Mesto BŠ / Obce	S,N
3.3.5. Spracovať manažment plán zhodnotenia a využitia historického vodohospodárskeho systému z hľadiska udržateľného turizmu a správy vodných diel Výsledky implementovať do ÚPD lokality	J	SVHP OOCR, SAŽP CHKO	S
3.3.6. Spracovať manažment plán starostlivosti o lesy, ich využívania a kategorizácie v súlade s udržateľným turizmom Výsledky implementovať do ÚPD lokality	J	MPRV SK Mestské lesy, Lesné úrady OOCR CHKO Mesto BŠ/ Obce	S
3.3.7. Spracovať manažment plán využívania poľnohospodárskej pôdy v súlade s udržateľným turizmom (ekofarmy, bioprodukcia) s dôrazom na zachovanie charakteristického členenia pozemkov Výsledky implementovať do ÚPD lokality	J	MPRV SK Mesto BŠ/ Obce	S
3.3.8. Spracovať projekt turistickej a miestnej ekomobility v území (integrovateľný dopravný systém, hromadná preprava, cyklotrasy parkovacie plochy) Výsledky implementovať do ÚPD lokality	J	MDVRR SK	S

CIEĽ / ÚLOHY	ÚZEMIE	NOSITEL/PARTNERI	ČASOVÝ RÁMEC
3.3.9. Spracovať projekt odpadového hospodárstva pre územie Lokality UNESCO so sústredením na recykláciu odpadov Projekt „Čistá lokalita UNESCO“	J	MŽP SR Mesto BS/ Obce	S
3.3.10. Spracovať projekt využitia termálnych vôd, biomasy a ďalších obnoviteľných zdrojov energie Projekt „Naše EKO zdroje“ Výsledky implementovať do ÚPD lokality	J	MŽP SR Mesto BS/ Obce	S
3.3.11. Spracovať analýzu vizuálnych limitov uplatnenia fotovoltaických a veterných polí v súvislosti s analýzou výsledkov využitia iných obnoviteľných zdrojov Výsledky implementovať do ÚPD lokality.	J,O	MŽP SR Mesto BS/ Obce	S
3.3.12. Spracovať analýzu osídlenia v extraviláne sídiel (majere, osady, samoty). Vytvoriť podmienky pre trvalú starostlivosť o lúky a pasienky Spracovať manuál možností podpory pre vlastníkov	J,O	MPRV SR CHKO, SAŽP	S
3.3.13. Spracovať zoznam nevyužívaných, chátrajúcich, opustených a nevhodne využívaných historických objektov a areálov s cieľom potenciálneho využitia pre turizmus	J, O	Mesto BŠ/obce PU SR, SAŽP	S
3.3.14. Regulovať rozširovanie intravilánu sídiel a zamedziť nevhodnú výstavbu v ÚPD lokality Harmonizovať vidiecku výstavbu s okolitou krajinou v súlade s historickými tradíciami	J,O	Mesto BŠ / Obce SAŽP	S,N
3.3.15. Vytvoriť podmienky pre zachovanie miestnych odrôd a produkciu špecialít (napr. ovocinárstvo, produkty miestneho poľnohospodárstva)	J,O	Mesto BŠ / Obce MPRV SR	S,N
3.3.16. Vytvoriť podmienky pre tradičné chovateľstvo a produkciu špecialít (chov zvierat, rybie farmy)	J,O	Mesto BŠ / Obce MPRV SR	S,N
3.3.17. Zabezpečovať podmienky pre tradičné remeslá, folklór a tradície baníctva	J,O	Mesto BŠ / Obce MK SR	N
3.3.18. Zabezpečiť napojenie lokality na optickú dátovú sieť	J,O	MDVRR SK	S
3.3.19. Certifikácia služieb zo strany turistov	J,O	OOCR Združenie turizmu	S,N
3.3.20. Spracovať projekt značkových miestnych produktov viazaných na lokalitu Vytvoriť sieť miestnych certifikovaných producentov.	J,O	OOCR NO Združenie turizmu	S , N

VYSVETLIVKY

Územné vymedzenie pre úlohu:

- J Jadrové územie lokality UNESCO
O Ochranné pásmo lokality UNESCO, alebo jeho časť

Nositeľ / partneri: Zodpovedné a kooperujúce subjekty pri riešení úloh

Časový rámec: K - Krátkodobá
S - Strednodobá
P - Prebiehajúce
N - Nepretržité

Skratky:

- MK SR Ministerstvo kultúry SR
MŽP SR Ministerstvo životného prostredia SR
MŠ SR Ministerstvo školstva SR
MF SR Ministerstvo financií SR
MPRV SR Ministerstvo poľnohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MDVRR SR Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
VUC BBSK Banskobystrický samosprávny kraj
PU SR Pamiatkový úrad SR
CHKO Správa Chránenej krajinej oblasti Štiavnické vrchy
SAŽP Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica, Banská Štiavnica
SVHP Slovenský vodohospodársky podnik Banská Štiavnica
OOCR Oblastná organizácia cestovného ruchu Banská Štiavnica (plánovaný vznik 01/2011)
FA STU Fakulta architektúry STU Bratislava
Manplan Manažment plán Lokality UNESCO
Mesto BŠ Mesto Banská Štiavnica
SBM Slovenské banské múzeum Banská Štiavnica
Školy v lokalite Základné a stredné školy pôsobiace na území Lokality UNESCO
MSA Múzeum vo Svätom Antone
Združenie turizmu Združenie subjektov turizmu podnikajúce v Banskej Štiavnici a okolí
NO Neziskové organizácie (tretí sektor)
Obce Obce jadrového územia, resp. ochranného územia alebo jeho časti

Banská Štiavnica, Mestský úrad, rokovanie ohľadom konkrétnej výstavby v centre mesta

Seminár k manažment plánu, 7.10.2010, KC Banská Štiavnica

O. ORGANIZAČNO - RIADIACA SCHÉMA INŠTITUCIONALIZÁCIA RIADENIA LOKALITY UNESCO

Nevyhnutnosť strategickej a operatívnej koordinácie všetkých aktérov s cieľom plnenia úloh v súvislosti so svetovým kultúrnym dedičstvom v Banskej Štiavnici vyplýva najmä z týchto faktorov spojených s osobitým charakterom Lokality UNESCO:

- veľká rozloha – tri okresy, 15 obcí, zasahuje do rôznych územných obvodov orgánov štátnej správy
- prelihanie kompetencií ochrany hodnôt na viacerých úsekoch štátnej správy
- neukončený proces komplexnej územnej právnej ochrany všetkých hodnôt
- plánovaný rozvoj Lokality UNESCO ako oblastného turistického centra

Potreba koordinácie a úzkej spolupráce všetkých aktérov pri ochrane svetového dedičstva bola formulovaná Generálnou konferenciou UNESCO už v roku 1972 v „Odporúčaní týkajúcom sa ochrany svetového kultúrneho a prírodného dedičstva na lokálnej úrovni“, kde sa konštatuje:

„Špecializované útvary zaoberajúce sa ochranou dedičstva by mali vykonávať svoju prácu v spojení s inými verejnými službami, predovšetkým zodpovednými za plánovanie regionálneho rozvoja, veľké verejné projekty, životné prostredie, hospodárske a sociálne plánovanie. Má prebiehať stála koordinácia, majú sa vytvoriť opatrenia pre spoločné plánovanie a vyvinúť mechanizmy pre riešenie konfliktov, obzvlášť ak ide o rozhodnutia týkajúce sa väčších projektov kde musia byť zohľadnené rôzne záujmy.“

V dokumente sa takisto odporúča úzka spolupráca pri rozvoji turizmu.

V platnej vykonávacej smernici WHC. 08/01 (angl. Operational Guidelines“) pre uplatňovanie Dohovoru o svetovom dedičstve podľa Čl. 117 sú členské štáty zodpovedné za implementáciu efektívnych manažmentových aktivít pre zapísanú lokalitu. Vyzývajú sa, aby zabezpečili účasť čo najširšieho spektra aktérov.

Jedná sa o správcov majetku, lokálnych a regionálnych orgánov, miestnych komunit, mimovládnych organizácií ako aj ďalších zainteresovaných subjektov. Ich úzka spolupráca sa považuje za jeden z hlavných predpokladov efektívneho riadenia lokalít.

V 1. etape spracovania Manažment plánu sa riešila organizačno - riadiaca schéma lokality viac-menej súbežne s aktuálne pripravovanou Oblastnou organizáciou cestovného ruchu (OOCR) na území banskoštiavnického okresu (spolu s niektorými obcami mimo okresu), ktorá má plánovaný vznik v termíne 01/2010.

V SR vstúpi od 1.1.2011 do platnosti zákon, ktorý vytvára podmienky pre zakladanie organizácií cestovného ruchu v regiónoch a ich spolufinancovaní štátom (bližšie v 1. etape manažment plánu).

Výsledok rokovaní počas prác na 1. etape manažment plánu viedol k prvotnému zámeru vytvoriť spoločnú organizačno - riadiacu štruktúru ochrany dedičstva a turizmu, ktorá na základe spoločnej vízie, štatútu a profesionálneho personálneho zabezpečenia bude schopná naplňovať spoločne ciele ochrany dedičstva a rozvoja turizmu. Dobrý dôvod pre takýto spôsob riešenia bol netriešitiť sily v Lokality UNESCO vzhľadom na veľký rozsah úloh a nedostatok odborného personálneho zabezpečenia.

V 2. etape spracovania Manažment plánu sa problematika tvorby organizačno - riadiacej schémy lokality riešila ďalej podrobnejšie s využitím výsledkov rozšírených právnych analýz. Analýzy sa venovali kompetenčným schémam orgánov verejnej správy v dotyku s problematikou manažment plánu a takisto Zákona o cestovnom ruchu a Zákona o ochrane pamiatkového fondu.

Výsledok právnych analýz v oblastiach ochrany a turizmu preukázal právne disproporcie :

- Oblasť ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva sleduje primárne zachovanie hodnôt, v súčasnosti dochádza vo viacerých prípadoch k rozporu medzi záujmami ochrany a investorov.
- Oblasť turizmu a založenie OOCR sleduje primárne účely rozvoja podnikania a generovania zisku, ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva býva týmto ohrozená.

Napriek tomu, že obidve oblasti sú veľmi úzko naviazané, a „potrebujú“ sa (dedičstvo bez záujmu turistov chátra a nemá finančné zdroje, turizmus bez zachovania dedičstva nie je udržateľný do budúcnosti) sledujú odlišné ciele. Je optimálne, ak navzájom veľmi úzko spolupracujú, ich spojenie v jednej organizačnej štruktúre by bolo kontraproduktívne a vytváralo konflikty, pri ktorých by sa veľmi komplikovane hľadalo pragmatické riešenie.

Výsledkom je zmeniť pôvodný návrh spojenia problematiky ochrany dedičstva a turizmu v spoločnej organizácii v rámci súčasných právnych pravidiel.

Optimálne riešenie je zriadiť koordinačnú a riadiacu skupinu pre manažment lokality tzv. Výbor pre spoluprácu a riadenie Lokality UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia“. (ďalej len Výbor)

Pre potreby zriadenia Výboru je 2. etape manažment plánu spracovaný štatút.

Pre potreby činnosti Výboru je vypracovaný prehľad vybraných právomocí orgánov štátnej správy na úsekoch, ktoré majú vplyv na manažment lokality svetového kultúrneho dedičstva Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí.

Založenie výboru je odporúčané na zakladajúcej konferencii na tému vykonávania manažment plánu Lokality UNESCO, ktorú zorganizuje Mesto Banská Štiavnica v spolupráci Ministerstvom kultúry SR, Ministerstvom životného prostredia a PÚ SR. resp. jeho vznik bude predmetom záverečného dokumentu tejto konferencie.

ŠTATÚT VÝBORU PRE SPOLUPRÁCU A RIADENIE LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA „BANSKÁ ŠTIAVNICA A TECHNICKÉ PAMIATKY OKOLIA“

PREAMBULA:

Členovia, ktorí prijali tento štatút,

na základe medzinárodného Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva“, ku ktorému pristúpila Slovenská republika a

skutočnosti, že na 17. zasadaní Výboru svetového dedičstva bola v roku 1993 zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia a

uvedomenia si výnimočnosti svetových hodnôt a záujmu ich chrániť

sa dohodli na jeho nasledovnom znení:

Článok 1. Postavenie a predmet činnosti Výboru

1. Výbor pre spoluprácu a riadenie lokality svetového dedičstva “ Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia” (ďalej len Výbor) je hlavným iniciatívnym a koordinačným orgánom pre spoluprácu a riadenie lokality na regionálnej úrovni. Vo svojej činnosti sa riadi zákonmi SR, všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto štatútom.
2. Výbor pracuje v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR, Ministerstvom životného prostredia SR a Pamiatkovým úradom Slovenskej republiky a napomáha zabezpečeniu ochrany jedinečnej svetovej hodnoty lokality.
3. Predmetom činnosti výboru je na území lokality svetového dedičstva „Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia“ (ďalej len lokalita) iniciovať a koordinovať územne pôsobiacu verejnú správu a obyvateľstvo pre plnenie úloh zameraných na riešenie problematiky lokality za účelom napomáhania a podpory plnenia záväzkov SR vyplývajúcich z medzinárodného Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva
4. Výbor je platformou na výmenu informácií a spoločné vytváranie vízií a plánov rozvoja územia lokality a takisto riadenia a koordinácie s tým súvisiacich procesov.
5. Činnosťou Výboru nie je dotknutá pôsobnosť a zodpovednosť ministerstiev, ostatných orgánov štátnej správy, samosprávy ani ďalších orgánov a organizácií.
6. Hlavné úlohy Výboru sú najmä :
 - a) koordinácia individuálnych a kolektívnych aktivít na území lokality
 - b) formulovanie stratégií, realizácia a aktualizácia riadiacich plánov lokality, príprava a/alebo spolupráca na príprave špecifických a celkových rozvojových programov a dokumentov pre lokalitu. (prieskumy, analýzy, plány rozvoja a územnoplánovacia dokumentácia)
 - c) spolupodieľanie sa na monitoringu stavu zachovania lokality
 - d) inicializácia spoločných projektov
 - e) vytváranie podmienok pre vznik diskusných platforiem pre riešenie a predkladanie problémov týkajúcich sa lokality a uplatňovanie participatívneho plánovania s verejnosťou
 - f) spolupráca pri aktualizovaní Manažment plánu lokality, monitoring uplatňovania manažment plánu
 - g) monitoring ekonomických aktivít v území lokality s cieľom predchádzať možným degradujúcim vplyvom týchto aktivít na zachovanie, ochranu a prezentovanie hodnôt lokality
 - h) spolupráca s miestnymi samosprávami zameraná na získavanie relevantných podkladov pre tvorbu aktivít Výboru, pomoc pre miestne samosprávy na území lokality v oblasti lobbingu
 - i) spoločné zastupovanie záujmov členov, reprezentácia
 - j) vyhľadávanie a zabezpečovanie finančných zdrojov pre činnosť Výboru.

- k) organizovanie nepravidelných a pravidelných podujatí pre rozširovanie a vysvetľovanie hodnôt územia lokality
- l) spolupráca so subjektmi, ktoré plnia príbuzné ciele na úrovni štátnej správy, odborných a neziskových organizácií, príprava spoločných podujatí na národnej a medzinárodnej úrovni
- m) príprava a/alebo spolupráca na príprave programov a realizácie aktivít v oblasti vzdelávania a interpretácie hodnôt lokality.
- n) zabezpečovanie vzdelávania verejnej správy v oblasti problematiky lokality s cieľom zvýšiť úroveň práce verejnej správy v ochrane kultúrneho a prírodného dedičstva

Článok 2. Zloženie Výboru

Členmi Výboru sú

1. obce územia lokality,
2. predstavitelia VÚC Banskobystrický kraj,
3. poverení zástupcovia MK SR a MŽP SR
4. orgány štátnej správy s územnou pôsobnosťou zasahujúcou do územia lokality a kompetenciami, ktoré sa môžu dotýkať záujmov ochrany hodnôt dedičstva v lokalite,
5. odborné a špecializované organizácie pôsobiace na území lokality s náplňou činnosti so vzťahom k hodnotám Lokality UNESCO,
6. Oblastná organizácia cestovného ruchu Banská Štiavnica a ďalšie organizácie rozvoja turizmu,
7. významní vlastníci, správcovia a obhospodarovatelia majetku na území lokality, ktorých činnosť môže mať vplyv na záujmy ochrany,
8. mimovládne organizácie so záujmom ochrany hodnôt svetového dedičstva pôsobiace na území lokality.

Článok 3. Štruktúra a princípy činnosti výboru a rokovania

1. Výbor sa schádza najmenej jedenkrát za rok, 11. decembra, na deň zápisu lokality na Zoznam svetového dedičstva (alebo okolo tohto dátumu). Zasadanie Výboru predseda zvolá, z vlastnej iniciatívy alebo na podnet jeho členov, vždy ak je potrebné prerokovať projekty a aktivity mimoriadne veľkého významu pre lokalitu alebo možné ohrozenie jej svetových hodnôt.
2. Zasadanie zvoláva a vedie predseda, ktorého schvália členovia Výboru spomedzi svojich členov. Predseda alebo ním poverená osoba zastupuje Výbor na zasadaní medzirezortnej Komisie na koordináciu úloh ochrany lokalít svetového dedičstva pri Ministerstve kultúry SR.
3. prvé rokovanie Výboru zvoláva primátor Banskej Štiavnice
4. Výbor na výročnom stretnutí prerokuje najmä :
 - a/ tvorbu a plnenie spoločnej vízie a spoločných dlhodobých, strednodobých a krátkodobých plánov, úloh rozvoja a riadenia územia lokality a kooperáciu pri vytváraní podmienok na ich plnenie s ohľadom na záujmy ochrany svetových hodnôt
 - b/ výročnú správu o činnosti za predchádzajúci rok,
 - c/ plány a úlohy na nasledujúci rok,
 - d/ vytváranie a zlepšovania mechanizmov spoločnej priebežnej komunikácie členov,
5. Výbor môže zriadiť odborné komisie, ktoré sa venujú spolupráci a koordinácii na tematických úsekoch.
6. Výbor vždy zriadi Pracovnú skupinu (Čl.4 týchto stanov) a ustanoví jej ďalších členov
7. Rokovania Výboru, jeho komisií a pracovnej skupiny sú verejné. Na rokovanie môžu byť prizvané aj iné osoby ako členovia, najmä odborníci s oblasť súvisiacich s ochranou hodnôt lokality.

Článok 4. Pracovná skupina Výboru pre operatívnu a priebežnú koordináciu

1. Pracovná skupina Výboru pre operatívnu a priebežnú koordináciu (ďalej len Pracovná skupina) sa zaoberá riadením a koordináciou každodenných záležitostí lokality, rieši ako priebežné koncepčné otázky, tak aj koordináciu postupu členov týkajúcu sa jednotlivých prípadov.
2. Pracovná skupina sa schádza najmenej raz za dva mesiace. Predseda Výboru alebo ním poverená osoba môže pozvať jednotlivých členov podľa potreby na ad hoc koordináčne stretnutia na prejednanie konkrétnych otázok, vždy ak o to požiada niektorý člen skupiny alebo z vlastnej iniciatívy.
3. Členmi pracovnej skupiny sú :
 - a. obce lokality (po spoločnej dohode môže 1 zástupca zastupovať viaceré obce)
 - b. územne kompetentné Stavebné úrady,
 - c. Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica
 - d. územne kompetentné orgány štátnej správy životného prostredia,
 - e. Oblastná organizácia cestovného ruchu,
 - f. Správa CHKO Štiavnické vrchy
 - g. SAŽP Banská Štiavnica
 - h. mimovládne organizácie
 - i. ďalšie subjekty, ktoré za členov ustanoví Výbor
4. Na svoje stretnutia pozýva Pracovná skupina okrem svojich členov aj ďalšie subjekty, ktorých činnosti sa téma programu rokovania obsahovo alebo územne dotýka.
5. Členovia pracovnej skupiny môžu poveriť iného člena zastupovať ich záujmy
6. Zasadania hlavnej Pracovnej skupiny zvoláva a riadi predseda Výboru alebo ním poverená osoba.

Článok 5. Informovanie členov

1. Správy, závery, zápisnice zo všetkých rokovaní a stretnutí Výboru, odborných komisií a Pracovnej skupiny sa doručujú všetkým členom Výboru.
2. Ak sa niekoľko členov dohodne v rámci svojich kompetencií mimo zvolaného rokovania na spoločnom postupe, riešení, koncepcii, ktoré sa týkajú riadenia procesov v lokalite, neodkladne o tom informujú ostatných členov.

Článok 5. Sekretariát a výkonná zložka činnosti výboru

1. Sekretariát najmä:
 - a. pripravuje stretnutia Výboru, odborných komisií a pracovnej skupiny a zostavuje ich program
 - b. vypracúva a rozposiela zápisnicu z rokovaní
 - c. vykonáva iné úlohy na napĺňanie cieľu činnosti Výboru.
2. výkon činnosti sekretariátu môže zabezpečiť, po dohode členov Výboru, jeden z jeho členov
3. Prevádzkovateľ Sekretariátu, za účelom zabezpečenia výkonnej zložky výboru môže zriadiť v súčinnosti s Ministerstvom kultúry ako súčasť sekretariátu „ Útvar výkonného manažéra lokality“, ktorý zabezpečuje výkonnú zložku činnosti Výboru, najmä koordinuje procesy vedúce k napĺňaniu záverov prijatých Výborom
4. Finančné zabezpečenie personálnych a materiálnych nákladov administrácie a výkonnej činnosti skupiny sa na základe dohody členov spolufinancuje z rozpočtov členov. Ak je to možné, náklady na činnosť Sekretariátu zameranej na plnenie záväzkov štátu pri ochrane svetového kultúrneho dedičstva sa pokrývajú primerane zo štátneho rozpočtu.
5. Prevádzkovateľ činnosti Sekretariátu sa môže uchádzať o získanie finančných prostriedkov na prevádzku sekretariátu zdrojov zo štátneho rozpočtu, grantových zdrojov, európskych fondov alebo iných zdrojov.

Záverečné ustanovenie.

Tento štatút nadobúda účinnosť dňom schválenia na ustanovujúcom stretnutí Výboru.

PREHĽAD VYBRANÝCH PRÁVOMOCÍ ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY NA ÚSEKoch, KTORÉ MÔŽU MAŤ VPLYV NA MANAŽMENT LOKALITY UNESCO „BANSKÁ ŠTIAVNICA A TECHNICKÉ PAMIATKY JEJ OKOLIA“

Ochrana pamiatkového fondu

(Zákon 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení noviel)

Obec

- Utvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce
- dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade s týmto zákonom, koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídel s pamiatkovým územím,
- spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia,
- podporuje iniciatívy občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu,
- na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce.
- všeobecne záväzným nariadením vytvára zoznam pamätihodností obcí

Krajský pamiatkový úrad

rozhoduje o:

- premiestnení pamiatky
- nariadení vykonania nápravy na vlastné náklady v prípade ohrozenia alebo poškodenia pamiatky
- zákaze alebo obmedzení nepovolenej alebo aj povolenej činnosti, ktorá závažne a bezprostredne ohrozuje zachovanie kultúrnej pamiatky,
- rozhodnutie o prevzatí hnutelnej pamiatky do úschovy v prípade jej ohrozenia
- zámere obnovy NKP (či je prípustný a určí podmienky a či postačuje projektová dokumentácia alebo je potrebné napr vykonať výskum)
- zámere úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území (detto)
- zastavení prác v prípade nedostatkov resp. konania vlastníka v rozpore s rozhodnutím alebo záväzným stanoviskom
- ďalšom postupe v prípade nálezu (práce automaticky zastavené)
- zámere na reštaurovanie
- každom stupni reštaurátorskej dokumentácie
- zastavení reštaurátorských prác v prípade zistenia nových skutočností alebo nedostatkov
- ďalšom postupe v prípade nálezu
- nevyhnutnosti vykonať záchranný pamiatkový výskum
- povinnosti vlastníka strpieť vykonanie pamiatkového výskumu

vydáva záväzné stanovisko:

- k prípravnej a projektovej dokumentácii
- o zámere úpravy nehnuteľnosti v ochrannom pásme
- o umiestnení reklamného, informačného, propagačného alebo iného technického zariadenia na NKP ak povoľuje stavebný úrad, resp rozhodnutie ak nerozhoduje stavebný úrad
- ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené týmto zákonom
- vykonáva štátny dohľad nad stavom, využívaním a zabezpečením ochrany pamiatkového fondu a archeologických nálezísk,
- schvaľuje zásady ochrany pamiatkového územia, vypracúva podklady súvisiace s prípravou územnoplánovacej dokumentácie pre príslušné orgány štátnej správy a územnej samosprávy, spolupracuje s nimi v procese spracovania prípravnej, projektovej a reštaurátorskej dokumentácie na záchranu, obnovu a využitie kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a archeologických nálezov a nálezísk,
- usmerňuje činnosti právnických osôb a fyzických osôb pri záchrane, obnove a využívaní pamiatkového

fondy, archeologických nálezov a archeologických nálezísk a poskytuje im odbornú a metodickú pomoc,

- spolupracuje pri zabezpečovaní osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky s orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy v období krízovej situácie a mimoriadnej situácie a pri príprave opatrení na uvedené situácie,
- zabezpečuje v nevyhnutných prípadoch dočasnú odbornú úschovu hnutelných kultúrnych pamiatok,
- poskytuje obci metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní miestnych pamätihodností obce

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

- rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam KPÚ, preskúmaní stanovísk KPÚ
- vyhlasuje národné kultúrne pamiatky
- riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu uskutočňovaný Krajskými pamiatkovými úradmi,
- rieši a koordinuje odborné a výskumné úlohy a rozpracúva teóriu a metodológiu ochrany pamiatkového fondu,
- zisťuje stav pamiatkového fondu a podmienky jeho ochrany,
- plní funkciu správcu príslušnej časti štátneho informačného systému,
- vedie archív v oblasti ochrany pamiatkového fondu,
- zabezpečuje rozvoj teórie a metodológie reštaurovania, buduje študijné, vývojové a analyticko-technologické pracovisko a laboratóriá,
- zabezpečuje pamiatkové výskumy a reštaurátorské práce,
- vykonáva a koordinuje dokumentačnú, vzdelávaciu, výchovnú, edičnú a propagačnú činnosť,
- poskytuje odbornú a metodickú pomoc krajským pamiatkovým úradom, spolupracuje s občianskymi združeniami a nadáciami zriadenými na záchranu, využívanie a prezentáciu pamiatkového fondu,

Ministerstvo kultúry SR

- vypracúva koncepciu ochrany pamiatkového fondu a určuje hlavné smery a stratégiu ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území,
- predkladá vláde Slovenskej republiky koncepčné návrhy a odporúčania na riešenie zásadných otázok záchranu, obnovy, využitia a prezentácie pamiatkového fondu,
- usmerňuje činnosť pamiatkového úradu,
- riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu,
- vykonáva ústredný štátny dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu svojou pamiatkovou inšpekciou,

Ochrana prírody a krajiny

(Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny)

Obec

- vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach ochrany drevín v rozsahu ustanovenom týmto zákonom,
- môže uložiť vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorom drevina rastie, vykonať nevyhnutné opatrenia na jej ozdravenie alebo rozhodnúť o jej vyrúbaní
- dáva vyjadrenie ak ide o vydanie povolenia na výrub drevín podľa osobitných predpisov
- dáva súhlas na umiestnenie výsadby drevín a ich druhové zloženie za hranicami zastavaného územia obce mimo ovocného sadu, vinice, chmelnice a záhrady, a energetických porastov na poľnohospodárskej pôde, na územiach s druhým stupňom ochrany
- dáva súhlas na výrub dreviny

Obvodný úrad životného prostredia

Dáva súhlas na obmedzené činnosti v území, na ktorom platí vyšší stupeň ochrany prírody.

V 2. stupni (CHKO Štiavnické vrchy) dáva súhlas na:

- likvidáciu existujúcich trvalých trávnych porastov s výnimkou činnosti povoľovanej podľa osobitných

predpisov,

- oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice,
- pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie hospodárskych zvierat
- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia za hranicami zastavaného územia obce,
- aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha,
- vykonávanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností ozbrojenými zbrojmi a ozbrojenými silami mimo vojenských priestorov a vojenských obvodov; vykonanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností v oblasti civilnej ochrany, Hasičským a záchranným zborom, alebo zložkami integrovaného záchranného systému za hranicami zastavaného územia obce,
- organizovanie verejných telovýchovných, športových a turistických podujatí, ako aj iných verejnosti prístupných spoločenských podujatí za hranicami zastavaného územia obce alebo mimo športových a rekreačných areálov na to určených,
- umiestnenie krátkodobého prenosného zariadenia, ako je predajný stánok, prístrešok, konštrukcia alebo zariadenie na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov, scénickej stavby pre film alebo televíziu za hranicami zastavaného územia obce,
- umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo na inej vodnej ploche neslúžiaceho plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela,
- použitie zariadenia spôsobujúceho svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovánú hudbu mimo uzavretých stavieb

V 3. stupni ochrany (platí napr. v Botanickej záhrade, na Kalvárii a v Kysihýbeľskom arboréte) dáva OÚ ŽP súhlas aj na:

- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, ako aj akéhokoľvek iného reklamného alebo propagačného pútača, alebo tabule,
- aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, herbicídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti,
- let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia,
- osvetlenie bežeckej trate, lyžiarskej trate a športového areálu mimo uzavretých stavieb

Ako dotknutý orgán vydáva vyjadrenia

- k územnému plánu zóny
- ak ide o vydanie územného rozhodnutia, vydanie stavebného povolenia na stavbu alebo zmenu stavby v územiach s 1. až 3. stupňom ochrany
- vydanie povolenia terénnych úprav, prác alebo zariadení, ak sa nevyžaduje územné rozhodnutie,
- vydanie rozhodnutia o zmene v užívaní stavby,
- vydanie rozhodnutia o odstránení stavby alebo dodatočnom povolení stavby
- vydanie súhlasu na zmenu druhu poľnohospodárskeho pozemku na ovocný sad, vinicu, chmelnicu, na zalesnenie poľnohospodárskeho pozemku alebo premenu nepoľnohospodárskej pôdy na poľnohospodársku pôdu,
- vydanie rozhodnutia v konaniach týkajúcich sa prevencie a nápravy environmentálnych škôd na chránených druhoch a chránených biotopoch podľa osobitného predpisu.
- k programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

Rozhoduje o:

- obmedzení a zákaze činnosti, ktorá vedie k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie,
- nariadení vykonania opatrení zabraňujúcim usmrcovaniu vtákov, ak dochádza k preukázateľnému usmrcovaniu vtáctva na elektrických vedeniach alebo telekomunikačných zariadeniach,
- nariadení vlastníčkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorom sa vyskytujú invázne druhy, vykonať

na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu, opatrenia na odstránenie invázných druhov.

- uložení preventívnych a nápravných opatrení na ochranu prírody;
- po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže až do odstránenia nedostatkov činnosť, ktorej následkom hrozí poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny, alebo činnosť, ktorá takéto poškodenie alebo ničenie spôsobila.
- tomu, kto činnosťou nevyžadujúcou rozhodnutie orgánu ochrany prírody podľa tohto zákona poškodzuje alebo ničí prírodu alebo krajinu, nariadi, aby v určenej lehote odstránil škodlivé následky tejto činnosti, a určí podmienky na jej ďalšie vykonávanie.
- obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto nespĺnil podmienky určené v rozhodnutí tohto orgánu. Rovnako obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto vykonáva činnosť vyžadujúcu súhlas orgánu ochrany prírody bez tohto súhlasu alebo vykonáva činnosť napriek zákazu podľa tohto zákona.
- zhabaní jedincov chránených druhov

Koná vo veci odstraňovania invázných druhov.

Dáva súhlas na zber a spracúvanie chráneného nerastu a chránenej skameneliny, ako aj na obchodovanie s nimi.

Povinne a bezodkladne sa mu oznamuje

- nález chorého, poraneného, poškodeného alebo uhynutého chráneného živočícha v prírodnom prostredí alebo ten, kto chráneného živočícha pochádzajúceho z voľnej prírody náhodne odchytil alebo usmrtil,
- nález chráneného nerastu alebo chránenej skameneliny
- vzniknutá škoda spôsobená chránenými živočíchmi

Obstaráva:

- projekt ochrany chráneného krajinného prvku a vyhlasuje, mení a zrušuje jeho ochranu,
- obstaráva a schvaľuje dokument regionálneho územného systému ekologickej stability
- Krajský úrad životného prostredia

Dáva súhlas na:

- zmenu stavu mokrade, najmä jej úpravu zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou trstia, -rašeliny, bahna a riečného materiálu

Na území s druhým a vyšším stupňom ochrany dáva súhlas na:

- výstavbu lesných ciest a zväžnic,
- vykonávanie technických geologických prác, banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom,
- budovanie a vyznačenie turistického chodníka, náučného chodníka, bežeckej trasy, lyžiarskej trasy, cyklotrasy alebo mototrasy,
- vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka.

Na území s tretím stupňom ochrany dáva súhlas na vykonávanie technických geologických prác ako aj na umiestnenie stavby na území so 4. stupňom ochrany.

Koná vo veci správy jaskýň a vodopádov a ich ochranných pásiem.

Vydáva vyjadrenie:

- k územnému plánu regiónu a obce
- ak ide o vydanie územného rozhodnutia, vydanie stavebného povolenia na stavbu alebo zmenu stavby v území so štvrtým a piatym stupňom ochrany
- vydanie rozhodnutia o určení, zmene a zrušení prieskumného územia
- vydanie rozhodnutia o určení, zmene a zrušení chráneného ložiskového územia,

- vydanie rozhodnutia o určení, zmene a zrušení dobývacieho priestoru,
- vydanie povolenia banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom,
- schválenie alebo zmenu programu starostlivosti o lesy,
- schválenie alebo zmenu projektu geologickej úlohy,

Vydáva odborné stanovisko k projektom ktoré môžu mať vplyv na územie európskej sústavy chránených území.

Rozhoduje :

- v prípade ohrozenia prírodnej rezervácie alebo národnej prírodnej rezervácie návštevnosťou o jej uzavretí alebo o uzavretí jej časti pre verejnosť alebo dočasne obmedziť vstup do nej alebo do jej časti. Zákaz alebo obmedzenie vstupu je orgán ochrany prírody povinný vopred prerokovať s dotknutými obcami.
- o ďalšom postupe v prípade objavenia jaskyne pri stavebnej, banskej a inej technickej činnosti
- vo veciach prieskumu a výskumu, nariaďuje výskum ak bezprostredne hrozí zánik biotopov alebo ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov.

V odôvodnených prípadoch povoľuje výnimku zo zakázaných činností v územiach s druhým, tretím, štvrtým alebo piatym stupňom ochrany, v chránených vtáčích územiach a ak ide o prírodné pamiatky a národné prírodné pamiatky a ich ochranné pásma.

Udeľuje súhlas na výrub chránených stromov

Obstaráva:

- projekt ochrany chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, chráneného stromu a ich ochranného pásma,
- projekt ochrany ochranného pásma jaskyne a prírodného vodopádu,

Vyhlasuje, mení a zrušuje ochranu chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, súkromného chráneného územia, chráneného stromu a ich ochranného pásma a ochranného pásma jaskyne a prírodného vodopádu

Obstaráva a schvaľuje:

- program starostlivosti o chránený areál, prírodnú rezerváciu, prírodnú pamiatku, národnú prírodnú rezerváciu, národnú prírodnú pamiatku a chránený strom,
- program záchrany chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, národnej prírodnej rezervácie, národnej prírodnej pamiatky a chráneného stromu,

Ministerstvo životného prostredia SR

Obstaráva:

- koncepciu ochrany prírody a krajiny,
- projekt ochrany chránenej krajinskej oblasti, národného parku, národnej prírodnej rezervácie, národnej prírodnej pamiatky a ich ochranného pásma, projekt ochrany chráneného vtáčieho územia,

Obstaráva a schvaľuje

- program starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť, program záchrany zóny alebo časti zóny chránenej krajinskej oblasti alebo národného parku,

Štátna ochrana prírody

Regionálne centrum ochrany prírody vo Zvolene

Správa CHKO Štiavnické vrchy v Banskej Štiavnici

Štátna ochrana prírody je osobitnou odbornou organizáciou s celoslovenskou pôsobnosťou, zameranou najmä na zabezpečovanie úloh na úseku ochrany prírody a krajiny (nie je orgánom štátnej správy)

Vykonáva:

- odbornú starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny vrátane sledovania dodržiavania podmienok ich ochrany, sledovania ich stavu, vykonávania revízie a štátneho dozoru,
- realizáciu opatrení v chránených územiach súvisiacich s ich obhospodarovaním za účelom zlepšovania stavu predmetu ich ochrany,
- realizáciu projektov zameraných na ochranu biodiverzity, ochranu jaskýň a ekologickú optimalizáciu krajiny,
- vykonávanie prieskumu a výskumu osobitne chránených častí prírody a krajiny vrátane zhromažďovania, uchovávanía a vyhodnocovania údajov o ich stave,
- zabezpečuje výkon stráže prírody a koordináciu činnosti členov stráže prírody,
- kultúrno-výchovnú činnosť, propagačnú a edičnú činnosť, organizovanie odborných konferencií, seminárov a sympózií v rozsahu svojej pôsobnosti,
- činnosť informačných stredísk ochrany prírody a krajiny a iných výchovných zariadení ochrany prírody a krajiny, budovanie a prevádzku náučných chodníkov a náučných lokalít,
- monitorovanie jaskýň a ich prírodných zložiek, monitorovanie stavu a zmien prírodných biotopov, populácií druhov európskeho a národného významu, vrátane návrhu opatrení na zachovanie a zlepšenie ich priaznivého stavu,
- sledovanie výskytu, veľkosti populácií a spôsobu šírenia invázných druhov a uskutočňovanie opatrení na odstraňovanie invázných druhov,
- tvorbu, dopĺňanie a poskytovanie informácií z informačného systému ochrany prírody a krajiny, tvorba aplikovaných geografických informačných systémov pre potreby ochrany prírody,
- vedenie a dopĺňanie databáz chránených druhov európskeho a národného významu, prírodných biotopov, prírodných vodopádov, jaskýň a iných účelových evidencií v oblasti ochrany prírody a krajiny, vrátane špecializovaných archívov a odborných knižníc,
- prevádzku, sprístupňovanie a iné využívanie jaskýň, vykonávanie sprievodcovskej činnosti a vyberanie vstupného do sprístupnených jaskýň, budovanie a udržiavanie objektov a zariadení na prevádzku jaskýň,
- ochranu chránených rastlín a chránených živočíchov prostredníctvom záchranných chovov vrátane ich repatriácie do voľnej prírody, prevádzku chovných a rehabilitačných staníc.

Štátna správa vôd

(Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách)

Obec

rozhoduje vo veciach:

- povolenia na odber povrchových vôd a podzemných vôd a ich iné užívanie na potreby jednotlivých občanov (domácností), uskutočnenie, zmenu a odstránenie vodných stavieb, ktoré súvisia s týmto odberom
- v ktorých je príslušná povoľovať vodnú stavbu, ako aj v ostatných vodohospodárskych veciach týkajúcich sa tejto vodnej stavby,
- pochybností o určenie hranice pobrežného pozemku pri drobných vodných tokoch,
- uloženia opatrení na odstránenie škodlivého stavu pri poškodení verejnej kanalizácie alebo verejného vodovodu, prípadne pri ohrození ich prevádzky, ak tieto opatrenia nevyžadujú povolenie

Dáva vyjadrenie

- k vodnej stavbe v prípadoch, v ktorých je príslušná vydať povolenie
- k stavbe rodinného domu, k stavbe na individuálnu rekreáciu a na domové žumpy,
- vedie evidenciu o vodách,
- vykonáva štátny vodoochranný dozor v rámci svojej pôsobnosti a ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov,
-

Obec môže všeobecne záväzným nariadením upraviť, obmedziť, prípadne zakázať všeobecné užívanie povrchových vôd na drobných vodných tokoch a iných vodných útvaroch

Obvodný úrad životného prostredia

Rozhoduje o udelení povolenia na osobitné užívanie vôd:

- pri povrchových vodách na ich odber, ich vzdúvanie a na iný spôsob akumulácie, využívanie ich hydroenergetického potenciálu,
- pri podzemných vodách na 1. ich odber, 2. ich akumuláciu, 3. ich čerpanie na účel znižovania ich hladiny 4. umelé zvyšovanie ich množstva povrchovou vodou,
- na vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd alebo do podzemných vôd,
- na vypúšťanie vôd z povrchového odtoku do povrchových vôd alebo do podzemných vôd,
- na využívanie povrchových vôd alebo podzemných vôd na hospodársky chov rýb alebo na chov vodnej hydiny, prípadne iných vodných živočíchov na účely podnikania,
- na čerpanie znečistených podzemných vôd na účely zníženia ich znečistenia alebo zníženia znečistenia horninového prostredia a na ich následné vypúšťanie do týchto vôd, prípadne do povrchových vôd,
- na čerpanie podzemných vôd a ich vypúšťanie do povrchových vôd alebo do podzemných vôd pri hydrogeologickom prieskume s predpokladaným časom trvania čerpacej skúšky nad päť dní a pri zakladaní stavieb,
- na zavlažovanie a odvodňovanie pozemkov vodnými stavbami,
- na iné osobitné užívanie povrchových vôd a podzemných vôd

Vydáva povolenie na :

- vysádzanie, stínanie a odstraňovanie stromov a krov v korytách vodných tokov, na pobrežných pozemkoch a v inundačných územiach,
- ťažbu piesku, štrku, bahna s výnimkou liečivého bahna z pozemkov tvoriacich koryto,
- zasypávanie odstavených ramien vodných tokov, močiarov a odkrytých podzemných vôd.
- na uskutočnenie, zmenu alebo na odstránenie vodnej stavby. Pri vodných stavbách má orgán štátnej vodnej správy pôsobnosť stavebného úradu stavby

Vydáva súhlas na:

- umiestňovanie a odstraňovanie zariadení vo vodnom toku a v odkrytých podzemných vodách a na ich brehu
- leteckú aplikáciu hnojív a chemických látok na ochranu rastlín alebo na ničenie škodcov alebo buriny v chránených vodohospodárskych oblastiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov

Rozhoduje o:

- uložení povinností vlastníkovi poľnohospodárskych pozemkov vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností ich obhospodarovať takým spôsobom, ktorý nielen zachová vhodné podmienky na výskyt vôd, ale aj napomáha zlepšovanie vodných pomerov; najmä zabraňovať škodlivým zmenám odtokových pomerov, splavovaniu pôdy a dbať o udržiavanie pôdnej vody a o zlepšenie retenčnej schopnosti územia.
- vo veciach ochranných pásiem vodárenských zdrojov
- o povolení na vypúšťanie priemyselných odpadových vôd a osobitných vôd s obsahom obzvlášť škodlivých látok do verejnej kanalizácie
- o povolení na zaobchádzanie s nebezpečnými látkami
- v pochybnostiach o tom, či ide o vodný tok, prirodzené koryto alebo umelé koryto a o hranicu
- zákazke vlastníkom pobrežných pozemkov bez náhrady vytyínať stromy a kry zabezpečujúce stabilizáciu koryta
- v pochybnostiach o tom, či ide o vodnú stavbu
- o určení pásma ochrany vodnej stavby a podľa jej povahy zakázať alebo obmedziť v ňom výstavbu niektorých stavieb alebo činností. Schvaľuje a ukladá povinnosť vypracovať manipulačný poriadok vodnej stavby

Dáva vyjadrenia:

- k zámeru stavby, či je predpokladaná stavba alebo zmena stavby možná z hľadiska ochrany vodných pomerov a za akých podmienok ju možno uskutočniť a užívať.
- na pripravované technologické úpravy vo výrobnom procese alebo v objeme výroby, ak majú vplyv na

- nakladanie s vodami,
- neinvestičné úpravy vodných stavieb a iných stavieb a zariadení, ak môžu ovplyvniť množstvo alebo kvalitu povrchových vôd alebo podzemných vôd,
- ťažbu piesku a štrku a na zemné práce, ak pri nich môže dôjsť k odkrytiu hladiny podzemných vôd alebo k prepadu ich nadložia do podzemných vôd,
- geologické práce a zemné práce vykonávané na inundačných územiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov,
- schválenie a zmenu lesného hospodárskeho plánu a súhrnného lesného hospodárskeho plánu v chránených vodohospodárskych oblastiach, v inundačných územiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov,
- účely prerokovania územnoplánovacej dokumentácie.

Udeľuje súhlas na:

- stavby vo vodách a na pobrežných pozemkoch, stavby v inundačnom území a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov alebo stavby vo vzdialenosti do 23 m od vzdušnej päty ochrannej hrádze,
- ropovody a iné líniové produktovody na prepravu škodlivých látok a obzvlášť škodlivých látok, diaľnice, cesty a miestne komunikácie,
- sklady, nádrže a skládky škodlivých látok a obzvlášť škodlivých látok, stavby umožňujúce podzemné skladovanie látok v zemských dutinách,
- stavby veľkokapacitných fariem

Krajský úrad životného prostredia

Rozhoduje v správnom konaní v prvom stupni štátnej vodnej správy a dáva vyjadrenia podľa tohto zákona, ak ide o:

- vodnú stavbu a s ňou spojené nakladanie s vodami, ktoré zasahuje alebo ovplyvňuje územie dvoch alebo viacerých obvodov,
- vodnú stavbu a s ňou spojené osobitné užívanie geotermálnych vôd,
- vodnú stavbu s energetickým zariadením s inštalovaným výkonom nad 100 kW a s ňou spojené osobitné užívanie vôd,

Všeobecne záväznou vyhláškou môže:

- vyhlásiť vodu vhodnú na kúpanie a uložiť opatrenia
- určiť povrchové vody ako vody vhodné pre život a reprodukciu rýb, najmä pôvodných druhov rýb, a uložiť opatrenia

Ministerstvo životného prostredia

- zabezpečuje zisťovanie množstva, režimu a kvality povrchových vôd a podzemných vôd, hodnotenie stavu, množstva, režimu a kvality povrchových vôd a podzemných vôd a určovanie environmentálnych cieľov
- zabezpečuje identifikáciu vôd vhodných na kúpanie a vytvorenie a zachovanie profilov vôd vhodných na kúpanie a vykonáva opatrenia na zvýšenie počtu vôd vhodných na kúpanie, klasifikovaných ako výborné alebo dobré,
- vydáva vyjadrenie k investičnej činnosti, ktorá môže významným spôsobom ovplyvniť nakladanie s vodami, ochranu vôd a vodných pomerov

Štátna správa odpadového hospodárstva (Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch)

Obec

- prejednáva priestupky v odpadovom hospodárstve a ukladá pokuty za priestupky, poskytuje držiteľovi odpadu informácie o umiestnení a činnosti zariadení na nakladanie s odpadmi na území obce,

Obvodný úrad životného prostredia

- schvaľuje program pôvodcu odpadu, program obce a program držiteľa polychlórovaných bifenylov a

- dáva stanovisko k plánu nakladania s ťažobným odpadom podľa osobitného predpisu,
- vydáva potvrdenie o uzatvorení skládky odpadov
- vykonáva registráciu podnikateľov nakladajúcich s odpadom
- vydáva súhlas na zber alebo spracovanie starých vozidiel a odpadu z elektrozariadení
- schvaľuje projektovú dokumentáciu na uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládky odpadov
- rozhoduje o povinnosti oddeliť nebezpečný odpad
- poskytuje na požiadanie informácie o existencii a umiestnení zariadení vhodných na zhodnotenie daného odpadu a na zneškodnenie daného odpadu v územnom obvode obvodného úradu životného prostredia,
- vyjadruje sa k územným plánom obcí a územným plánom zón

Krajský úrad životného prostredia

- vypracúva, vydáva, aktualizuje a zverejňuje program kraja a uskutočňuje verejné prerokovanie návrhu tohto programu,
- poskytuje na požiadanie informácie o existencii a umiestnení zariadení vhodných na zhodnotenie a zneškodnenie odpadov na území kraja,
- rozhoduje v prípade pochybností, či vec je, alebo nie je odpadom
- schvaľuje program pôvodcu odpadu, program obce a program držiteľa polychlórovaných bifenylov, ktoré presahujú územný obvod obvodného úradu životného prostredia,
- dáva vyjadrenie k zriadeniu spaľovne odpadov alebo zariadenia na spoluspaľovanie odpadov a k ich zmenám
- vyjadruje sa k územným plánom regiónov
- je oprávnený do odstránenia závady zakázať činnosť:
 1. pôvodcovi odpadu, ak nemá zabezpečené zhodnotenie odpadov alebo zneškodnenie odpadov a ak by v dôsledku toho mohlo dôjsť k závažnému poškodeniu životného prostredia alebo závažnej ekologickej ujme
 2. prevádzkovateľovi zariadenia na nakladanie s odpadmi, ak ten neplní povinnosti ustanovené zákonom o odpadoch alebo jeho vykonávacími predpismi a ak by v dôsledku toho mohlo dôjsť k závažnému poškodeniu životného prostredia alebo k závažnej ekologickej ujme

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie

(Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie)

Obvodný úrad životného prostredia

- vykonáva posudzovanie strategických dokumentov podľa s dosahom na svoj územný obvod,
- vykonáva zisťovacie konanie strategických dokumentov podľa a navrhovaných činností uvedených v prílohe 8 časť A s dosahom na svoj územný obvod,
- zabezpečuje posudzovanie strategických dokumentov a navrhovaných činností, ak taká povinnosť vyplynie zo zisťovacieho konania,
- je správnym orgánom v konaní o pochybnostiach, či niektoré náklady znáša obstarávateľ a navrhovateľ
- vydáva vyjadrenie pri zmene navrhovanej činnosti
- poskytuje informácie o posudzovaní vplyvov podľa písmen do komplexného informačného systému posudzovania vplyvov na životné prostredie,
- určuje spracovateľov posudku

Krajský úrad životného prostredia

- vykonáva posudzovanie strategických dokumentov podľa s dosahom na územie svojho územného obvodu,
- vykonáva zisťovacie konanie strategických dokumentov a navrhovaných činností s dosahom na územie svojho územného obvodu, a zabezpečuje posudzovanie strategického dokumentu a navrhovanej činnosti, ak taká povinnosť vyplynie zo zisťovacieho konania,
- zabezpečuje posudzovanie navrhovaných činností podľa, v prípade činností ktoré podľa stanoviska orgánu ochrany prírody a krajiny môžu mať vplyv na územie sústavy chránených území

- vydáva vyjadrenie či zmena činnosti môže mať podstatný nepriaznivý vplyv na životné prostredie
- poskytuje informácie o posudzovaní vplyvov podľa písmen do komplexného informačného systému,

Ministerstvo životného prostredia

- zabezpečuje posudzovanie navrhovaných činností uvedených v prílohe č. 8 časti A zákona (povinné hodnotenie)
- vedie centrálnu evidenciu všetkých posúdených strategických dokumentov a navrhovaných činností a zabezpečuje komplexný informačný systém posudzovania vplyvov na životné prostredie,
- zabezpečuje odbornú spôsobilosť osôb na posudzovanie vplyvov na životné prostredie,
- vedie, aktualizuje a zverejňuje zoznam odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov na životné prostredie,
- určuje spracovateľov posudku
- je správnym orgánom v konaní o predĺžení platnosti záverečného stanoviska k činnosti a v konaní o tom, kto znáša niektoré náklady
- určuje spoločné posudzovanie viacerých navrhovaných činností, ak sú v prevádzkovej alebo priestorovej súvislosti podľa
- je príslušným orgánom na uznávanie odbornej kvalifikácie v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.
- plní úlohy pri posudzovní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice,

Štátna správa ochrany ovzdušia (Zákon 478/ 2002 Z.z.)

Obec

- podieľa sa na vypracovaní a realizácii programu a integrovaného programu zlepšenia kvality ovzdušia,
- kontroluje dodržiavanie povinností prevádzkovateľov malých zdrojov,
- vydáva súhlas pre malé zdroje
- uloží prevádzkovateľovi malého zdroja opatrenia na nápravu, ak neplní povinnosti - ustanovené týmto zákonom a všeobecne záväznými právnymi predpismi v oblasti ochrany ovzdušia,
- ukladá prevádzkovateľom malých zdrojov pokuty,
- môže nariadiť obmedzenie alebo zastavenie prevádzky malého zdroja,
- môže ustanoviť všeobecne záväzným nariadením zóny s obmedzením prevádzky mobilných zdrojov,
- určuje rozsah a požiadavky vedenia prevádzkovej evidencie malých zdrojov,
- nariadi zastavenie prevádzky malého zdroja, ak sa prevádzkuje bez súhlasu

Obvodný úrad životného prostredia

- vydáva súhlas vo veciach pre veľké zdroje a stredné zdroje a k povoleniu stavby spaľovne odpadov,
- zabezpečuje udržanie kvality ovzdušia
- určuje emisné limity, technické požiadavky a podmienky prevádzkovania veľkých zdrojov a stredných zdrojov,
- rozhoduje vo veciach veľkých a stredných zdrojov znečistenia
- zabezpečuje zverejnenie ročných správ o prevádzke a kontrole spaľovní odpadov
- sprístupňuje verejnosti žiadosti o vydanie súhlasu, súhlasy vydané na ich základe a ich aktualizácie a vykonáva verejné prerokovanie žiadosti o vydanie súhlasu,
- preskúmava periodicky podmienky prevádzkovania spaľovne odpadov
- uloží prevádzkovateľovi veľkého zdroja a prevádzkovateľovi stredného zdroja opatrenia na nápravu,
- vydáva stanoviská k územným plánom obcí a územným plánom zón
- môže povoliť na údržbu a reštaurovanie kultúrnych pamiatok a historických vozidiel nákup a použitie obmedzeného množstva regulovaných výrobkov, ktoré nespĺňajú požiadavky podľa zákona

Krajský úrad životného prostredia

- odsúhlasuje vymedzenie oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia
- vypracúva, vydáva, zverejňuje program a integrovaný program a uskutočňuje verejné prerokovanie ich

návrhov a následne sleduje, zabezpečuje a vyhodnocuje ich realizáciu a v prípade potreby ich aktualizuje,

- vydáva stanoviská k územným plánom regiónov
- nariadi obmedzenie alebo zastavenie prevádzky veľkého zdroja a stredného zdroja, ak ich prevádzkovateľ
- nesplní pri vážnom a bezprostrednom ohrození alebo zhoršení kvality ovzdušia
- prekračuje emisný limit a nesplnil opatrenia na nápravu
- opätovne prekročí určenú emisnú kvótu.
- nariadi zastavenie prevádzky veľkého zdroja alebo stredného zdroja, ak sa prevádzkuje bez súhlasu

Štátna správa lesného hospodárstva (Zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch)

Obvodný lesný úrad

rozhoduje o

- vyhlásení pozemku za lesný pozemok a v pochybnostiach o tom, či pozemok je lesným pozemkom
- vyňatí a obmedzení využívania
- výške náhrady za stratu mimoprodukčných funkcií lesa
- drobení lesného pozemku, pri ktorom by vznikol lesný pozemok s výmerou menšou ako 10000 m²
- povoľovaní predĺženia lehoty na obnovu lesa na holine a na zabezpečenie lesného porastu
- schvaľovaní harmonogramu vykonania náhodnej ťažby
- používaní cudzích pozemkov
- využívaní lesnej cesty
- uložení opatrení lesníckotechnických meliorácií a spôsobe a úhrade nákladov
- uložení opatrení na ochranu lesa

Dáva záväzné stanovisko k územnému rozhodnutiu, ktoré sa má dotknúť lesných pozemkov

- dáva záväzné stanovisko k návrhu na umiestnenie stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa
- Vydáva a odvoláva zákazy a obmedzenia využívania lesov verejnosťou a iného využívania lesov na žiadosť vlastníka, správcu alebo obhospodarovateľa lesa alebo z vlastného podnetu na dobu nevyhnutne potrebnú, ak to vyžaduje ochrana práv a oprávnených záujmov vlastníka, správcu a obhospodarovateľa lesa, ochrana lesa alebo iný verejný záujem.
- vedie evidenciu o odbornej správe lesov
- ustanovuje a odvoláva členov lesnej stráže, zabezpečuje preskúšanie odbornej spôsobilosti a vedie zoznam členov lesnej stráže
- povoľovaní výnimiek zo zákazov niektorých činností na lesných pozemkoch a to konkrétne, po písomnom súhlase vlastníka alebo správcu povoliť výnimku zo zákazu:
 - a) vykonávať terénne úpravy, stavať ploty alebo budovať chodníky, narúšať pôdny kryt, odväzovať lesnú pôdu
 - b) zakladať alebo udržiavať otvorené ohne na nich alebo v ich ochrannom pásme mimo vyznačených miest,
 - c) stavať posedy, príbytky alebo tábory mimo vyznačených miest,
 - d) jazdiť alebo stáť motorovým vozidlom, skútrom, motorovou trojkolkou alebo štvorkolkou mimo vyznačených miest a jazdiť na bicykli alebo na koni mimo lesnej cesty alebo vyznačenej trasy,
 - e) vstupovať do lesných škôlok alebo do oplotených miest, ako aj miest označených zákazom vstupu,
 - f) vstupovať do lesných porastov na miestach, kde sa vykonáva technologická príprava pracoviska, výrub stromov a sústreďovanie dreva na odvozné miesto alebo plošné chemické ošetrenie,
 - g) rušiť ticho a pokoj,
 - h) zbierať v nadmernom množstve semená, vyberať semenáčky alebo sadenice lesných drevín,
 - j) ťažiť stromy alebo kry, získavať z lesa čečinu, živicu alebo živú kôru,
- uložení ďalších opatrení na zaistenie bezpečnosti osôb a majetku ak to vyžaduje zmenu spôsobu hospodárenia na lesných pozemkoch
- uložení opatrení na nápravu spôsobenej škody

- súhlase na činnosť hospodára na výmere väčšej ako 2 000 ha
- dáva súhlas k návrhu územného plánu obce a k návrhu územného plánu zóny

Krajský lesný úrad

- dáva súhlas k návrhu územného plánu regiónu, k návrhu na určenie chráneného ložiskového územia a k návrhu na určenie a rozšírenie dobývacích priestorov
- dáva záväzné stanovisko k územnému rozhodnutiu, ktoré sa má dotknúť lesných pozemkov, ak tie presahujú územnú pôsobnosť obvodného lesného úradu,
- vyhlasuje ochranné lesy a lesy osobitného určenia
- schvaľuje postup rekonštrukcie lesa
- vydáva a odvoláva zákazy a obmedzenia využívania lesov verejnosťou a iného využívania lesov, ak tie presahujú územnú pôsobnosť obvodného lesného úradu,
- vykonáva úlohy súvisiace so zabezpečením a s organizáciou vyhotovenia lesného hospodárskeho plánu a jeho schvaľovaním na základe poverenia ministerstva zabezpečuje výber vyhotovovateľa plánu podľa a jeho zmene
- dáva súhlas na vykonanie naliehavej ťažby nad objem predpísaný plánom pre lesný celok alebo vlastnícky celok,

Štátna správa pozemkových úprav a ochrany poľnohospodárskej pôdy

(Zákon č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, Zákon č. 224/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy)

Obvodný pozemkový úrad

- Organizuje, zabezpečuje a rozhoduje vo vece vykonávania pozemkových úprav,
- plní úlohy pri vydávaní nehnuteľnosti oprávneným osobám podľa osobitného predpisu (zákona č.229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov),
- zabezpečuje práce na obnove evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim,
- vydáva údaje o bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách a predkladá ich na zápis do katastra nehnuteľností, ňrozhoduje v správnom konaní o ochrane poľnohospodárskej pôdy,
- vyjadruje sa k zámerom a návrhom nepoľnohospodárskeho použitia poľnohospodárskej pôdy v rámci svojho územného obvodu,
- plní úlohy štátnej správy na úseku rastlinolekárskej starostlivosti.
- rozhoduje o navrátení vlastníctva k pozemkom,
- nariaďuje opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy
- rozhoduje o zmene druhu poľnohospodárskeho pozemku
- rozhoduje o odňatí poľnohospodárskej pôdy
- rozhoduje o usporiadaní druhu pozemku

Krajský pozemkový úrad

- vypracúva koncepciu pozemkových úprav a ochrany poľnohospodárskej pôdy v rámci svojej pôsobnosti,
- rozhoduje o námietkach voči projektu pozemkových
- udeľuje súhlas k návrhom nepoľnohospodárskeho použitia poľnohospodárskej pôdy v rámci svojej územnej pôsobnosti,
- spracúva a ministerstvu predkladá informáciu o úbytkoch poľnohospodárskej pôdy v rámci územného obvodu kraja.

Štátna banská správa

(Zákon č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe)

Obvodný Banský úrad

- určujú, menia alebo zrušujú chránené ložiskové územia a dobývacie priestory a vedú ich evidenciu,
- povoľujú otváрку, prípravu a dobývanie výhradných ložísk a v určených prípadoch geologický prieskum výhradných ložísk banskými dielami
- povoľujú zabezpečenie alebo likvidáciu hlavných banských diel a lomov pred zastavením ich prevádzky
- povoľujú dobývanie ložísk nevyhradených nerastov, ako aj zabezpečenie banských diel a lomov a likvidáciu hlavných banských diel a lomov,
- povoľujú sprístupňovanie banských diel na muzeálne účely a práce na ich udržiavaní v bezpečnom stave, osobitné zásahy do zemskej kôry a zabezpečenie alebo likvidáciu starých banských diel,
- povoľujú trhacie práce a ohňostrojné práce,
- vydávajú súhlas na povolenie stavieb a zariadení v chránenom ložiskovom území,
- nariaďujú vyhotovenie alebo doplnenie banskomeračskej a geologickej dokumentácie, ak chýbajú, sú neúplné alebo ak sú v nich závady,
- vydávajú a zrušujú banské oprávnenia a vedú banský register,
- povoľujú odber a prevoz výbušnín,
- dozerajú na stav, vybavenie a činnosť banskej záchranej služby a preverujú odbornú spôsobilosť jej vedúcich zamestnancov s výnimkou zamestnancov hlavných banských záchranných staníc a obvodných banských záchranných staníc

Hlavný banský úrad

- ukladá opatrenia na zabezpečenie racionálneho využívania ložísk nerastov a na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky a za tým účelom organizuje, riadi a vykonáva osobitné previerky
- dáva súhlas na zriadenie, prípadne nariaďuje zriadenie hlavných banských záchranných staníc a obvodných banských záchranných staníc,
- vedie súhrnnú evidenciu dobývacích priestorov a ich zmien
- určuje podmienky používania vybraných banských strojov, zariadení, prístrojov a pomôcok, posudzuje odbornú spôsobilosť zamestnancov v rozsahu ustanovenom banským zákonom,
- vydáva povolenie na tranzitnú prepravu výbušnín cez územie Slovenskej republiky
- vedie evidenciu organizácií, ktorým vydal:
 1. súhlas na výrobu a spracúvanie výbušnín alebo na vykonávanie výskumu, vývoja alebo pokusnej výroby výbušnín,
 2. povolenie na tranzitnú prepravu výbušnín cez územie Slovenskej republiky,
 3. povolenie na výučbu súvisiacu s výbušninami.

Štátna správa pre pozemné komunikácie (Zákon č. 135/1961 Zb. O pozemných komunikáciach)

Obec

Vykonáva miestnu štátnu správu vo veciach

- miestnych komunikácií a
- účelových komunikácií

Obce na miestnych komunikáciách a na účelových komunikáciách určujú použitie dopravných značiek, dopravných zariadení a povoľujú vyhradené parkoviská.

Pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre miestne komunikácie a účelové komunikácie vykonávajú obce ako prenesený výkon štátnej správy.

Obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie vykonáva štátnu správu vo veciach ciest II. a III. triedy

- povoľujú zvláštne užívanie diaľnic a ciest na nadmernú a nadrozmernú prepravu, ak prepravná trasa nepresahuje územný obvod jedného obvodného úradu dopravy,

- určujú použitie dopravných značiek a dopravných zariadení na cestách II. a III. triedy a na cestách II. a III. triedy povoľujú zriadenie vyhradených parkovísk, a ak ide o zastavané územie alebo o územie určené na zastavanie, aj po prerokovaní s obcou,
- sa vyjadrujú pri prerokovaní územných plánov obcí a zón

Pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre cesty II. a III. triedy vykonávajú obvodné úrady dopravy.

Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie vykonáva štátnu správu vo veciach ciest I. triedy,

- určujú použitie dopravných značiek a dopravných zariadení na cestách I. triedy a na cestách I. triedy povoľujú zriadenie vyhradených parkovísk, a ak ide o zastavané územie alebo o územie určené na zastavanie, aj po prerokovaní s obcou,
- sa vyjadrujú pri prerokovaní územných plánov regiónov

Pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre cesty I. triedy vykonávajú krajské úrady dopravy.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja

vykonáva štátnu správu vo veciach diaľnic a ciest pre motorové vozidlá,

- zabezpečuje stavebno-technické vybavenie diaľnic a ciest vo vlastníctve štátu podľa potrieb cestnej dopravy a obrany štátu,
- rozhoduje o zaradení pozemných komunikácií do cestnej siete a o ich vyradení z nej, o pretriedení ciest a prestaničení cestnej siete;
- určuje triedy a dopravný charakter jednotlivých cestných ťahov,
- posudzuje a schvaľuje operačné plány zimnej údržby diaľnic a ciest,
- určuje použitie dopravných značiek a dopravných zariadení, povoľuje zriadenie vyhradených parkovísk na diaľniciach a na cestách pre motorové vozidlá, a ak ide o zastavané územie alebo o územie určené na zastavanie, aj po prerokovaní s obcou,

Pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre diaľnice a cesty pre motorové vozidlá vykonáva ministerstvo

Správu pozemných komunikácií vykonávajú,

- ak ide o diaľnice, cesty pre motorové vozidlá a cesty podľa schváleného plánu rozvoja diaľnic a ciest vo vlastníctve štátu okrem ich prejazdnych úsekov cez colné priestory a koncesných ciest - Národná diaľničná spoločnosť,
- ak ide o cesty vo vlastníctve štátu (cesty I. triedy) okrem ich prejazdnych úsekov cez colné priestory - právnické osoby na tento účel zriadené ministerstvom,
- ak ide o cesty vo vlastníctve samosprávneho kraja (II. a III. triedy vrátane ich prejazdnych úsekov cez obce), samosprávny kraj, prípadne právnické osoby ním na tento účel založené alebo zriadené,
- ak ide o prejazdne úseky ciest vo vlastníctve obce, o miestne komunikácie a účelové komunikácie vo vlastníctve obce - obce, prípadne právnické osoby nimi na tento účel založené alebo zriadené,
- ak ide o účelové komunikácie vo vlastníctve štátu - právnické osoby, ktorým celkom alebo prevažne slúžia,
- ak ide o prejazdne úseky cez colné priestory - príslušné colné orgány po dohode s cestným správnym orgánom a správcom diaľnice alebo cesty vedúcej k hraničnému priechodu,
- ak ide o koncesné cesty - koncesionár počas koncesnej lehoty

Štátna správa pre územné plánovanie a stavebný poriadok

(Zákon č. 608/2003 Z.z.o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie)

Obec

1. vykonáva pôsobnosť stavebného úradu,
2. zabezpečuje štátny stavebný dohľad,

Krajský stavebný úrad

a) na úseku územného plánovania

1. posudzuje zadanie pre územný plán obce a zadanie pre územný plán zóny,
2. vydáva stanovisko pri prerokovaní konceptu územného plánu obce a konceptu územného plánu zóny,
3. vydáva stanovisko pri prerokovaní návrhu územného plánu obce a návrhu územného plánu zóny,
4. preskúmava návrh územného plánu obce a návrh územného plánu zóny,
5. rieši rozpory pri prerokovaní územnoplánovacej dokumentácie,
6. je metodickým orgánom pre činnosť obce na úseku územného plánovania,
7. podieľa sa na tvorbe koncepcií v oblasti územného plánovania,
8. obstaráva a prerokúva územnoplánovacie podklady,
9. podieľa sa na vykonávaní informačných činností pre informačný systém o územnom plánovaní,

b) na úseku stavebného poriadku

1. vykonáva štátnu stavebnú správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni koná obec ako stavebný úrad,
2. riadi a kontroluje výkon prenesenej štátnej správy vykonávanej obcami ako stavebnými úradmi,
3. plní úlohy štátneho stavebného dohľadu,
4. zabezpečuje výkon pôsobnosti stavebného úradu, ak obec dlhodobo, najmenej šesť mesiacov, nevykonáva svoju pôsobnosť stavebného úradu,
5. zabezpečuje výkon pôsobnosti stavebného úradu pri vyhradenej právomoci pri jednotlivých technicky náročných alebo neobvyklých stavbách alebo opatreniach s väčšími alebo rozsiahlejšími účinkami na životné prostredie v ich okolí,
6. určuje, ktorý stavebný úrad vykoná konanie a vydá rozhodnutie v prípade stavieb alebo opatrení pre-sahujúcich hranice územného obvodu jedného stavebného úradu,
7. podieľa sa na tvorbe koncepcií v oblasti povoľovania a realizácie stavieb,
8. vykonáva pôsobnosť stavebného úradu v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja

a) na úseku územného plánovania

- vypracúva metodiku obstarávania územných plánov regiónov, územných plánov obcí a územných plánov zón a metodicky usmerňuje orgány územného plánovania,
- organizuje vzdelávanie zamestnancov samosprávnych krajov a obcí, ktoré obstarávajú územnoplánovacie podklady a územnoplánovacie dokumenty,
- overuje skúškou odbornú spôsobilosť na obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov obcami a samosprávnymi krajmi,
- vedie register odborne spôsobilých osôb,
- obstaráva Stratégiu územného rozvoja Slovenska a jej aktualizáciu,
- obstaráva Koncepciu územného rozvoja Slovenska a jej aktualizáciu a predkladá ju vláde na schválenie,
- posudzuje zadanie a návrh územného plánu regiónu a návrh zmien a doplnkov územného plánu regiónu,
- prevádzkuje a sprístupňuje informačný systém o územnom plánovaní,

b) na úseku stavebného poriadku

- metodicky usmerňuje činnosť krajského stavebného úradu, stavebného úradu a Slovenskej stavebnej inšpekcie,
- zabezpečuje hlavný štátny stavebný dohľad,
- uplatňovanie stavebného zákona špeciálnymi, vojenskými a inými stavebnými úradmi,
- koordinuje postupy správnych orgánov preskúmavajúcich záujmy chránené osobitnými predpismi v

- konaniach podľa stavebného zákona,
 - po prerokovaní s príslušnými ústrednými orgánmi rozhoduje o rozporoch v konaniach podľa stavebného zákona v prípade, že sa vzniknutý rozpor neodstráni dohodou medzi príslušnými dotknutými správnymi orgánmi,
 - určuje obsah a rozsah odbornej prípravy a postup pri overovaní a osvedčovaní osobitného kvalifikačného predpokladu na výkon činnosti stavebného úradu,
 - určuje v spolupráci so Slovenskou komorou architektov a Slovenskou komorou stavebných inžinierov obsah odbornej skúšky, vymenúva členov skúšobnej komisie, navrhuje preskúšanie a koordinuje činnosti týchto komôr,
- pri prevode majetku štátu podľa osobitného predpisu sa vyjadruje, či sú splnené podmienky na vyvlastnenie podľa osobitného predpisu

Podpora cestovného ruchu (Zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu)

Obec

- a. môže iniciovať vznik oblastnej organizácie a podieľa sa na spolufinancovaní jej aktivít,
- b. spolupracuje s organizáciami cestovného ruchu pri tvorbe programov a plánov hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja na území obce vrátane koncepcie rozvoja cestovného ruchu na území obce, ročného plánu aktivít a monitorovacej správy o vývoji cestovného ruchu na území obce,
- c. tvorí programy, plány, stratégie a koncepcie rozvoja cestovného ruchu,
- d. vytvára vlastné finančné zdroje na realizáciu aktivít v cestovnom ruchu,
- e. buduje infraštruktúru podporujúcu aktivity v cestovnom ruchu, ktorá spadá do pôsobnosti obce,
- f. sústreďuje štatistické údaje o cestovnom ruchu v obci,
- g. spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy a s orgánmi vyššieho územného celku pri realizácii štátnej politiky cestovného ruchu v Slovenskej republike,
- h. spolupracuje s Radou vlády Slovenskej republiky pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí a podieľa sa na uplatňovaní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.

VÚC

- a. môže založiť krajskú organizáciu a podieľa sa na jej spolufinancovaní,
- b. spolupracuje s krajskou organizáciou pri tvorbe programov a plánov hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja na území vyššieho územného celku vrátane koncepcie rozvoja cestovného ruchu, ročného plánu aktivít a monitorovacej správy o vývoji cestovného ruchu na území kraja,
- c. vytvára podmienky na spoluprácu s podnikateľskými subjektmi pôsobiacimi na jeho území,
- d. vytvára podmienky na osvetu a výchovu obyvateľstva k podnikaniu v cestovnom ruchu,
- e. spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy pri realizácii štátnej politiky cestovného ruchu v Slovenskej republike,
- f. podporuje rozvoj cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce v cestovnom ruchu,
- g. vytvára podmienky na podporné mechanizmy a nástroje, ktoré motivujú subjekty na jeho území k rozvoju cestovného ruchu, zvyšovaniu kvality služieb a konkurencieschopnosti,
- h. spolupracuje s Radou vlády Slovenskej republiky pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí a podieľa sa na vytváraní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.

Ministerstvo dopravy výstavby a regionálneho rozvoja

- a. vytvára podmienky pre rozvoj cestovného ruchu ako štátnej priority,
- b. vypracúva, implementuje a monitoruje štátnu politiku rozvoja cestovného ruchu,
- c. vypracúva národnú koncepciu rozvoja cestovného ruchu a zodpovedá za jej plnenie,
- d. zabezpečuje potrebné stimuly a pomoc pri investíciách súkromného sektora do cestovného ruchu,
- e. podieľa sa na tvorbe systému štatistických informácií o cestovnom ruchu,
- f. spracúva komplexné štatistické údaje o vývoji cestovného ruchu v Slovenskej republike,
- g. spolupracuje s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pri podpore uplat-

- ňovania medzinárodných štandardov a rozvoji vzdelávania v cestovnom ruchu,
- h. spravuje Register krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu (ďalej len "register"),
 - i. plní úlohy a záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z členstva
 1. vo Svetovej organizácii cestovného ruchu a ostatných medzinárodných a medzištátnych organizáciách a združeniach cestovného ruchu,
 2. v Európskej únii v oblasti cestovného ruchu a z medzinárodných zmlúv týkajúcich sa cestovného ruchu,
 3. vo Výbore pre cestovný ruch Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj,
 - j. zabezpečuje
 1. plnenie úloh cezhraničnej spolupráce v cestovnom ruchu,
 2. zahraničnú spoluprácu v cestovnom ruchu v oblasti dvojstranných a multilaterálnych vzťahov,
 3. plnenie medzinárodných bilaterálnych a multilaterálnych zmlúv v cestovnom ruchu,
 - k. metodicky usmerňuje a kontroluje plnenie úloh agentúry,
 - l. vypracúva programy rozvoja cestovného ruchu a vyhodnocuje ich realizáciu,
 - m. podporuje činnosť územnej samosprávy pri rozvoji cestovného ruchu a činnosť krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu (ďalej len "organizácie cestovného ruchu"),
 - n. zadáva úlohy subjektom výskumu cestovného ruchu,
 - o. spolupracuje s Radou vlády Slovenskej republiky pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí a podieľa sa na vytváraní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.

Štátna správa pre prírodné liečebné kúpele, prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne vody (Zákon č. 538/2005 Z.z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách)

Štátna kúpeľná komisia ministerstva zdravotníctva

Má právomoc

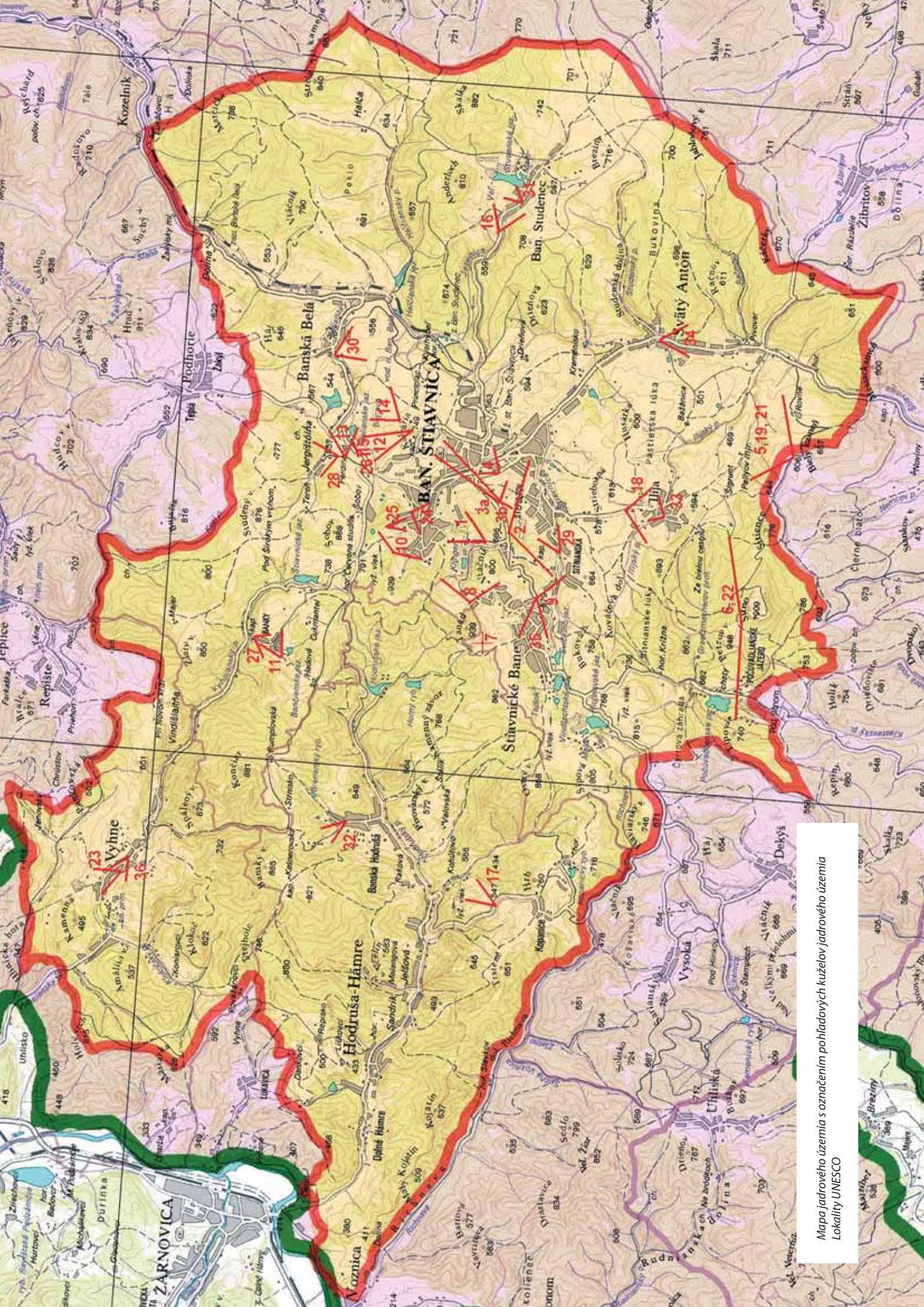
- rozhodovať o uznaní prírodných liečivých vôd, prírodných minerálnych vôd a klimatických podmienok vhodných na liečenie a o zrušení ich uznania,
- vydávať povolenia na prevádzkovanie prírodných liečebných kúpeľov a kúpeľných liečební a rozhodovať o ich zrušení,
- vydávať povolenia využívať prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne zdroje, rozhodovať o ich zmene, zrušení a vyznačení zmeny údajov,
- vydávať povolenia na úpravu prírodnej liečivej vody a prírodnej minerálnej vody, ich zmeny a zrušenie,
- predkladať vláde návrh na uznanie kúpeľného miesta a jeho zrušenie,
- na návrh obce predkladať vláde štatút kúpeľného miesta, jeho zmenu a zrušenie,
- predkladať na schválenie návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorými sa určujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov, prírodných minerálnych zdrojov a klimatických podmienok vhodných na liečenie, ich zmien a zrušení ministerstvu zdravotníctva,
- vydávať stanoviská vo veciach, v ktorých je ministerstvo zdravotníctva podľa tohto zákona dotknutým orgánom štátnej správy,
- posudzovať projektovú dokumentáciu stavby zariadenia na využívanie prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho na prvom stupni, o odvolaniach rozhoduje minister zdravotníctva

Ministerstvo zdravotníctva

je dotknutým orgánom vo veciach

územnoplánovacej činnosti na území kúpeľného miesta, na území s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie, na území ochranných pásiem prírodného liečivého zdroja, prírodného minerálneho zdroja a klimatických podmienok vhodných na liečenie

- údržby stavieb a ich odstraňovania, povolenia terénnych úprav, prác a zariadení, územných, stavebných, kolaudačných a ďalších konaní uskutočňovaných podľa osobitného predpisu na kúpeľnom území a v ochrannom pásme I. stupňa prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja,
- povolenia na osobitné užívanie vôd, povolenia na niektoré činnosti, povolenia na vodné stavby, vydávanie súhlasov a ďalších konaní uskutočňovaných podľa osobitného predpisu na kúpeľnom území a v ochrannom pásme I. stupňa prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja,
- geologických prác a banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom na území ochranných pásiem prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja.

Mapa jadrového územia s označením pohľadových kužeľov jadrového územia
 Lokality UNESCO

P. DOPLNENIE CHARAKTERISTICKÝCH POHĽADOV V RÁMCI SÍDIEL CELÉHO ÚZEMIA. TVORBA ZÁSAD OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA A ÚZEMNÉHO PLÁNU JADROVÉHO ÚZEMIA

Doplnenie charakteristických pohľadov v rámci sídiel celého územia je jedna z viacerých úloh, ktorá bola navrhnutá v oblasti monitoringu Lokality UNESCO v 1. etape manažment plánu.

(H.2. Časový a finančný plán doplnenia dát, prieskumov a analýz, časť. B Indikátory hodnotenia stavu str.236)

Na viacerých miestach Lokality UNESCO, hlavne v intravilánoch obcí dochádza k úbytku autenticity (zanikajú pôvodné historické stavebné objekty a banícke pamiatky) a integrita územia je narušovaná nevhodnou novou zástavbou.

V jadrovom území dochádza v čoraz širšej miere k výstavbe tvarovo, štýlovo a materiálovo nevhodných objektov na urbanistický nevhodných lokalitách čo narúša charakteristický vzhľad krajiny. Výstavba je najviditeľnejším problémom, ale sú samozrejme aj ďalšie ohrozenia (líniové stavby, zeleň a pod.) Jednoducho povedané, ako sa vyjadril jeden obyvateľ: „...všeličo tu veru nepasuje...“

Riešenie charakteristických pohľadov v oblasti monitoringu bolo vybrané z dôvodu, že súčasný stav Lokality UNESCO si vyžaduje jednoznačne zvýšiť kvalitu ochrany autenticity a integrity Zeme baníkov v celom plošnom vymedzení jadrového územia s cieľom zachovať jej vizuálnu krásu, harmóniu a historický charakter. Charakteristické pohľady sú výbornou vizuálnou komunikačnou cestou k verejnosti (verejná správa a obyvatelia), na vysvetlenie autenticity a integrity a významu ochrany územia pre cestovný ruch (pekná krajina a sídla lákajú turistov).

Pojem charakteristické pohľady sa v oblasti ochrany dedičstva používa významovo rovnocenne s pojmami chránené pohľady resp. diaľkové pohľady.

Charakteristické pohľady v širšom kontexte ochrany Lokality UNESCO

Na základe významovej a právnej analýzy nominácie zápisu Lokality UNESCO vyplynulo, že predmetom ochrany Lokality UNESCO sú :

... hodnoty, ktorých nositeľmi sú hmotné a nehmotné výsledky ľudských aktivít, spojené s baníctvom a ostatnými baníctvom podmienenými činnosťami v území od stredoveku do dnešných čias, kombinované z výsledkami prírodných procesov spolu tvoria kultúrnu krajinu.

Nositelia hodnôt tvoria osobité a charakteristické črty dedičstva Lokality UNESCO.

Pre typ kultúrnej krajiny v Lokalite UNESCO ovplyvnenej zásadne baníckou činnosťou sme spoločne vybrali názov „Zem baníkov“ (tzv. Terra Banensium), ktorý bol pôvodne použitý v archívoch o území. Tieto skutočnosti znamenajú, že charakteristické pohľady Lokality UNESCO Zeme baníkov sú viazané na kultúrne a prírodné dedičstvo v komplexe kultúrnej krajiny.

Je potrebné uviesť, že použitý termín „ charakteristické pohľady “ je mostom, ktorý významovo spája problematiku ochrany kultúrneho dedičstva a ochrany prírody a krajiny podľa:

Zákona č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu

§29 (3) Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, **charakteristických pohľadov, siluety a panorámy**, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia.

Zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny

§ 1 (1)...utvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, **charakteristického vzhľadu krajiny** a na dosiahnutie a udržanie ekologickej stability.

V zmysle Metodiky identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny (MŽP SR 2010) charakteristický vzhľad krajiny (ďalej len ChVK) reprezentuje charakteristické vlastnosti vzhľadu krajiny. ChVK sa prejavuje súborom charakteristických znakov (črt), ktoré danú krajinu odlišujú od akejkoľvek inej.

V širšom kontexte ochrany Lokality UNESCO sú, okrem iného, súčasťou charakteristického vzhľadu krajiny charakteristické pohľady, siluety a panorámy.

Súčasný stav monitorovania charakteristických pohľadov a východiská pre budúcnosť

Monitoring Lokality UNESCO v jadrovom území je v súčasnosti realizovaný aj prostredníctvom fotodokumentácie charakteristických pohľadov (53 záberov + mapa s vyznačením miest fotografovania a pohľadových kužeľov). Monitorovanie charakteristických pohľadov realizuje PÚ SR Bratislava, pracovisko Banská Štiavnica pre potreby cca 6 ročného cyklu monitorovania). Vychádzajúc z aspektu celostnej ochrany hodnôt jadrového územia hodnotíme súčasný systém charakteristických pohľadov ako nespĺňajúci nároky efektívneho komplexného monitoringu Lokality UNESCO z nasledovných dôvodov:

- výber charakteristických pohľadov nie je reprezentatívny (nezahŕňa všetky obce jadrového územia Lokality UNESCO, v rámci obcí sú nesystematicky vybrané pohľadové kužele, ktoré nedostatočne dokumentujú územie obcí)
- je spracovaný len pre ochranu architektúry a urbanizmu (zatiaľ sa monitoringu venoval len rezort kultúry)
- územie Lokality UNESCO je veľmi rozsiahle, predmetom ochrany je kultúrna krajina, čo doteraz nebolo pri monitoringu zohľadnené

Doplnenie charakteristických pohľadov v rámci sídiel celého územia bola úloha vybraná aj v úzkej súvislosti so súbežným procesom riešenia právneho statusu Lokality UNESCO.

Súčasný právny stav ochrany Lokality Banskej Štiavnice nie je v súlade s medzinárodno-právnym záväzkom vyplývajúcim z Dohovoru. V území, ktoré hranica Lokality UNESCO svetového dedičstva ohraničuje nezaťažuje slovenské právo na úseku ochrany svetového dedičstva žiadne osobitné povinnosti a obmedzenia ani kompetencie orgánov štátnej správy. V rámci slovenského práva požívajú ochranu len niektoré prvky Lokality UNESCO, a to buď plošnú ochranu ako pamiatkové územia alebo jednotlivé objekty vyhlásené za Národné kultúrne pamiatky v zmysle Pamiatkového zákona.

V zmysle Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva a právneho systému na národnej úrovni je riešením vyhlásiť jadrové územie Lokality UNESCO za chránené územie v zmysle Pamiatkového zákona. Na základe právnej analýzy a konzultácií s Ministerstvom kultúry SR je optimálnym riešením vyhlásiť Pamiatkovú zónu (krajinného typu)

Pre chránené územie podľa Pamiatkového zákona po jeho vyhlásení je následne potrebné spracovať „Zásady ochrany pamiatkového územia“ (ďalej len Zásady) podľa metodického usmernenia Pamiatkového úradu 1/2008.

Zásady sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších právnych predpisov.

Zásady, okrem iného riešia ochranu charakteristických pohľadov, siluety a panorámy.

Je prirodzené, že komplexné ponímanie Lokality UNESCO z hľadiska vytvorenia nástrojov právnej ochrany (vyhlásenie pamiatkového územia Pamiatkovej zóny pre jadrové územie, následne tvorba Zásad a tvorba ÚPN) prinieslo aj niektoré nové, otvorené otázky.

Potreba integrovaného monitoringu Lokality UNESCO

Doplnenie charakteristických pohľadov v rámci sídiel celého územia v 2. etape manažment plánu patrí teda jednoznačne k širšiemu spektru úloh týkajúcich sa monitorovania všetkých prvkov predmetu ochrany Lokality UNESCO (geológia, príroda, montanistika, architektúra, urbanizmus, krajina)

Na základe predošlých analýz je optimálne zvoliť pre monitorovanie Lokality UNESCO integrovaný spôsob monitorovania kultúrnych a prírodných hodnôt.

Problematika ochrany kultúrnej krajiny Zeme baníkov, v ktorej sa spája ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva si vyžaduje zapojiť do monitorovania aj rezort MŽP SR.

V rámci Akčného plánu je z tohto dôvodu stanovená úloha 1.1.4. Spracovať hodnotenie charakteristického vzhľadu krajiny podľa metodiky MŽP pre jadrové územie Lokality UNESCO a úloha 1.2.3. Spracovať a viesť zoznam ohrozených prvkov predmetu ochrany geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny a analýzu príčin, navrhnuť opatrenia smerujúce k zlepšeniu stavu.

Úlohy sú časovo rámcované ako krátkodobé (pri 1.2.3 aj ako nepretržité). Výsledky týchto úloh je potrebné koordinovane spojiť s výsledkami návrhu charakteristických pohľadov pre pri tvorbe Zásad.

Veľmi dôležité je súčasne zabezpečiť aby sa ochrana charakteristického vzhľadu krajiny, pohľadov, siluet, panorámy a ostatných chránených prvkov dôsledne implementovala do územno-plánovacej dokumentácie jadrového územia Lokality UNESCO.

Vzhľadom na určité nejasnosti v tejto oblasti navrhujeme v akčnom pláne úlohu 1.3.3. Zabezpečiť potrebné legislatívne upresnenia tvorby územných plánov s cieľom dôsledne implementovať ochranu charakteristického vzhľadu a črt krajiny a zásady ochrany pamiatkového územia do ÚPD. Úlohu je potrebné riešiť na úrovni dotknutých rezortov.

Podrobnejšie sa integrovanému monitoringu venujeme v ďalšej časti manažment plánu tvorby územných plánov pre implementáciu

Diskusia k tvorbe Zásad ochrany pamiatkového územia a územnému plánu Jadrového územia Lokality UNESCO

Metodické usmernenie PÚ SR pre tvorbu Zásad vymedzuje v akom rozsahu a podrobnosti, podľa úrovne územného plánu, dochádza k územnému priemetu kultúrnych hodnôt:

Územný plán regiónu - v súlade s § 10 ods. 2 písm. a) stavebného zákona stanovuje zásady a regulatívy ochrany národných kultúrnych pamiatok, ktoré podľa § 11 ods. 4 písm. i) vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územno-plánovacích podkladoch a územno-plánovacej dokumentácii predstavujú návrh koncepcie ochrany a využitia kultúrneho dedičstva.

Územný plán obce - v súlade s § 11 ods. 2 písm. d) stavebného zákona ustanovuje zásady a regulatívy ochrany a využívania kultúrno-historických hodnôt a významných krajinných prvkov predovšetkým vo vzťahu k návrhu funkčného využitia územia.

Územný plán zóny - v súlade s § 12 ods. 2 písm. g) stavebného zákona ustanovuje zásady a regulatívy začlenenia stavieb do okolitej zástavby, do pamiatkových rezervácií, do pamiatkových zón a do ostatnej krajiny.

Jadrové územie Lokality UNESCO je špecifické nerovnorodou koncentráciou prvkov predmetu ochrany. Prvky sa často nachádzajú aj mimo intravilánu obce (banícke technické pamiatky, geotopy a pod.), sú rozptýlené v prírodnom prostredí a majú rôznorodý charakter (štôlne, vodné diela, haldy a pod.).

Je veľmi dôležité spracovať Zásady dopredu, s „výhľadom“ na územnoplánovacia dokumentáciu jadrového územia (ÚPN jadrového územia Lokality UNESCO, ÚPN obcí). Zásady sa musia spracovať pred začatím prác na ÚPD a byť súčasťou Zadania ÚPN

Územnoplánovacia dokumentácia pre jadrové územie Lokality UNESCO.

Pre Územný plán jadrového územia Lokality UNESCO (ďalej len ÚPN Lokality UNESCO) je vhodné riešiť kompletne katastrálne územia všetkých obcí, ktoré ho tvoria, teda aj tých, ktoré doňho zasahujú len okrajovo. Územný plán sa podľa Stavebného zákona musí robiť na celé územie obce, v prípade spoločného územného plánu viacerých obcí, na všetky územia zúčastnených obcí. Takéto riešenie je vhodné aj z hľadiska dostupných štatistických a územno-technických podkladov.

Územie celého ochranného pásma Lokality UNESCO je vhodné riešiť ako širšie vzťahy v rámci ÚPN Lokality UNESCO, ako súčet kompletných katastrálnych území obcí v ňom ležiacich, alebo čiastočne do neho zasahujúcich. V širších vzťahoch musia byť riešené vzájomné vzťahy a väzby na okolité priestory a nadradené línie dopravy, technickej infraštruktúry, štruktúru osídlenia, všetky druhy chránených území a inej ochrany, atď.

Nakoľko územie Lokality UNESCO a jej ochranného pásma je priestorovo rozsiahle, bolo by vhodné riešiť hlavné výkresy v mierke 1:10 000 a širšie vzťahy v mierke 1:25 000. V mierke 1:10 000 je možno dostatočne presne vyznačiť priestory na území obce, pre ktoré sa v záväznej časti ÚPN Lokality UNESCO stanovujú regulatívy a limity ich využívania, ktoré budú záväznými podmienkami pre budúce riešenie jednotlivých územných plánov zón. V takto spracovanom územnom pláne Lokality UNESCO je možné pre jednotlivé obce spracovať samostatné výkresy ich zastavaného územia (existujúceho aj navrhovaného) v mierke 1:5 000.

Zabezpečenie ochrany jednotlivých pamiatkových území a zón je možné už v etape prieskumov a rozborov, v ktorej sa dajú v jednotlivých obciach vytipovať priestory s potrebným rôznym stupňom ochrany. Podmienky pre zabezpečenie ich ochrany sa môžu definovať už v Zadaní územného plánu a po schválení Zadania je autor územného plánu povinný zapracovať ich už v etape konceptu ÚPN.

V záväznej časti územného plánu sa musia presne určiť zóny, pre ktoré je potrebné v jednotlivých obciach obstaráť územné plány zón. Po schválení ÚPN Lokality UNESCO budú jednotlivé zúčastnené obce povinné tieto zóny obstaráť pred umožnením akejkoľvek činnosti na tomto území.

Vo vzťahu k nadradenej územnoplánovacej dokumentácii, ktorou je v tomto prípade ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení jeho zmien a doplnkov, je nevyhnutné rešpektovať jeho záväzné časti a zdokumentovať väzby riešeného územia v grafickej časti (postačuje v pôvodnej mierke ÚPN VÚC BBSK 1:50 000) aj v textovej časti.

V zmysle Stavebného zákona sa spoločný územný plán pre viacej obcí môže vypracovať po vzájomnej dohode zúčastnených obcí, ktoré sa musia dohodnúť na rozdelení kompetencií pri jej realizácii a určiť spoloč-

ného objednávateľa tejto územnoplánovacej dokumentácie, ktorý môže byť len jeden a jej obstarávateľa. V prípade ÚPN Lokality UNESCO by túto úlohu mohlo mať Mesto Banská Štiavnica, ako centrum sídelnej štruktúry Lokality UNESCO, ak s tým budú ostatné zúčastnené obce súhlasiť. Nakoľko niektoré z obcí už majú spracovaný niektorý zo stupňov ÚPD, bude potrebné aby sa dohodli aj na spôsobe financovania celého procesu prípravy a spracovania spoločného územného plánu. Takéto riešenie si vyžaduje značnú ústretovosť a ochotu na spoluprácu od všetkých zainteresovaných – obcí, obstarávateľa aj zhotoviteľa ÚPN Lokality UNESCO.

Problematika ochrany krajiny v ÚPN Lokality UNESCO

Pojem krajina a ochrana krajiny je v platnom Stavebnom zákone, súčasťou textov niekoľkých paragrafov. Samotný zákon sa však špecifikovaním problematiky ochrany a tvorby krajiny nezaobera. Ochrana prírody a krajiny je predmetom zákona o ochrane prírody a krajiny. Pokiaľ sa ochrana a tvorba krajiny nestane súčasťou legislatívy územného plánovania a jej riešenie v územnoplánovacom procese nebude metodicky usmernené v rámci vykonávacích vyhlášok k stavebnému zákonu, bude riešenie ochrany a tvorby krajiny závisieť od pochopenia tejto problematiky a snahy o jej riešenie u objednávateľa, obstarávateľa a spracovateľa územného plánu.

V roku 2010 vyšla vo Vestníku Ministerstva životného prostredia (ročník XVIII – 2010 – čiastka 1b) „Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhladu krajiny“. Pri riešení ÚPN Lokality UNESCO musí mať významný podiel pri riešení rozvoja a využívania územia riešenie ochrany historických foriem krajiny a tvorba krajiny ako nenahraditeľnej súčasti kultúrneho dedičstva celosvetového významu. Z uvedených dôvodov je možné a potrebné už v Zadaní ÚPN zaviazat spracovateľa ÚPN podmienkou, aby pre všetky nové rozvojové zámery v jadrovom území Lokality UNESCO bolo požadované vypracovanie posúdenia zámeru podľa tejto metodiky. Ak sa táto požiadavka stane už súčasťou schváleného Zadania ÚPN bude povinnosťou obstarávateľa aj spracovateľa akceptovať ju vo všetkých etapách tvorby územného plánu. Stane sa regulatívom v záväznej časti územného plánu a po jej schválení bude zákonnou požiadavkou, na ktorú sa vždy možno odvolať a žiadať jej rešpektovanie. Celý proces prípravy a tvorby ÚPN je kontrolovateľný a možno dozrieť na to, aby všetky tieto požiadavky boli splnené.

Vzhľadom na komplikovanosť problematiky je nutné vybrať dobrého a schopného obstarávateľa a citlivého a fundovaného spracovateľa ÚPN.

Špecifiká tvorby Zásad pre jadrové územie Lokality UNESCO

Je potrebné zvážiť ako podrobne použiť metodiku tvorby Zásad v extraviláne na rozsiahlom jadrovom území Lokality UNESCO s ohľadom na rozptýlenú lokalizáciu technických pamiatok pre potreby rôznych stupňoch ÚPD (ÚPN Lokality UNESCO, ÚPN obcí)

Zásady je možné veľmi efektívne uplatniť v zastavaných častiach obcí jadrového územia. na zonálnej úrovni, v podrobnosti objektovej skladby. Vznikajú tu však špecifiká použitia metodiky v prípade, ak by sa riešil celý intravilán obcí v podrobnosti zóny. Špecifiká sú spojené s tým, že stav zachovania autenticity a integrity v jednotlivých častiach obcí je veľmi rôznorodý a obce majú aj úplne nové zastavané územia (napr. sídlisko Drieňová v Banskej Štiavnici, hromadná a individuálna bytová výstavba v obciach atď.)

Zásady ochrany sú nástrojom pre výkon Pamiatkového úradu. Je potrebné pre rozsiahle jadrové územie Lokality UNESCO, z vyššie uvedených dôvodov rôznorodosti jadrového územia, vytvoriť diferencované hodnotenie územia. Sleduje sa tým racionalizácia a efektívnosť činnosti Pamiatkového úradu po vyhlásení Pamiatkovej zóny v úzkej súčinnosti s výkonom Stavebných úradov a samospráv na úseku ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva Lokality UNESCO.

Táto skutočnosť vedie k návrhu kategorizácie jadrového územia.

Návrh kategorizácie jadrového územia

Zachovanie autenticity a integrity územia ako univerzálnych indikátorov zachovania hodnôt územia aplikujeme ako modelový príklad v 2. etape v časti IV, architektonicko – urbanistické znaky (pôsobnosť rezortu Ministerstva kultúry). Indikátory hodnotenia územia použité v 2. etape plánu využívame na kategorizáciu zastavaných území (intravilán) sídiel a takisto aj chránených pohľadov na ne.

Výsledky terénneho prieskumu (uskutočneného 8-11/2010 Gregorová, Paučulová) priniesli nové poznatky na úrovni architektonických a urbanistických súborov znakov. Všetky sídla majú značne diferencovaný stupeň zachovania autenticity a integrity nielen v celkovom porovnaní medzi sebou, ale aj v rámci územia sídelných štruktúr ako takých. Preto sme zvolili systém hodnotenia nielen pre sídla ako celky, ale aj pre územné časti katastrov. Pre naše potreby vyhovuje 5 stupňová škála hodnotenia.

Návrh hodnotenia sídel z hľadiska zachovania autenticity a integrity územia

- **Stupeň 1** Zachovaný
Sídla s najvyšším stupňom zachovania autenticity a integrity tak v architektonickej ako aj urbanistickej dimenzii.
(Štruktúry tohto typu je potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.)
Poznámka : zodpovedajú im v súčasnosti vyhlásené pamiatkové rezervácie a zóny. (PR Banská Štiavnica a Kalvária, PZ Hodruša- Hámre, časť Banská Hodruša, PZ Štiavnické Bane)
- **Stupeň 2** Mierne narušený - architektúra
Sídla/časti/objekty sídiel s vysokým stupňom zachovania autenticity a integrity v urbanistickej dimenzii, s čiastočne narušenou architektonickou autenticitou (najmä nevhodnou prestavbou pôvodných objektov)
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné v polohe architektonických objektov obnoviť podľa možnosti do pôvodného stavu, prípadne vrátiť objektom ich pôvodný regionálny charakter.
- **Stupeň 3** Mierne narušený - urbanizmus
Sídla s čiastočne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku neadekvátnej novodobej zástavby, ktorá ale svojou mierkou nevytvára neprímeraný kontrast tradičného urbanizmu.
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné čiastočne eliminovať napr. doplnením šikmých striech na objekty s rovnou strechou, doplnením zástavby v narušenej uličnej čiare...Niektoré objekty je vhodné navrhnuť na dožitie – stavebná uzávera.
- **Stupeň 4** Vážne narušený
Sídla s výrazne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku novodobej zástavby, ktorá vytvára svojou mierkou a architektonickým stvárnením neprímeraný kontrast tradičného urbanizmu.
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné navrhnuť na dožitie. V prípade, že toto opatrenie nebude možné zrealizovať, bude navrhnuté eliminovanie ich rušivého účinku vhodnou farebnosťou, či vysadením zelene, ktorá by v exponovaných pohľadoch pokrývala rušivú štruktúru.
- **Stupeň 5** Zaniknuté
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné sprítomniť aspoň informačnou tabuľou, prípadne výstavbou vhodných objektov, ktoré by pripomínali existenciu zaniknutého sídla.

Hodnotenie územia a jeho priemet do Zásad jadrového územia Lokality UNESCO

Zásady pamiatkovej ochrany celého jadrového územia Lokality UNESCO, po legislatívnom usporiadaní ochrany jadrového územia (vyhlásenie Pamiatkovej zóny), navrhujeme spracovať podľa metodického usmernenia PÚ SR pre všetky sídla podľa vyššie navrhovaných stupňov zachovania 1-5 s určením regulatívov. Ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva v intraviláne, ako aj extraviláne sídiel bude rozpracovaná s primeranou podrobnosťou tak aby mohla byť koordinovane implementovaná ako územný priemet do ÚPN Lokality UNESCO.

Sídla, ktoré už majú spracované Zásady budú zakomponované do celého jadrového územia s akceptovaním skutočnosti, že v súčasnosti platné ochranné pásma sa uplatnia v zmysle vyššie uvedených hodnotiacich a regulačných stupňov podľa potreby celostnej ochrany územia.

Pre kompatibilitu s už spracovanými Zásadami (PR Banská Štiavnica, PZ Banská Hodruša a PZ Štiavnické Bane) odporúčame využiť aj pomocnú systematizáciu **územia podľa typologického druhu a charakteru zástavby** použitú aj v už spracovaných Zásadách ochrany, Pamiatková rezervácia Banská Štiavnica – historické jadro a Kalvária

- a. pôvodné (prirodzené) prírodné prostredie
- b. kultúrna krajina s prejavmi tradičného roľníckeho spôsobu života
- c. kultúrna krajina poznačená prejavom banskej ťažby a s ňou súvisiacich technických a priemyselných činností
- d. kumulovaná zástavba (s opevnením, bez opevnenia...)
 - d1. kompaktná zástavba mestského typu
 - d2. kompaktná zástavba vidieckeho typu
 - d3. rozvoľnená zástavba vidieckeho typu
 - d4. rozvoľnená zástavba mestského typu
- e. historická zástavba s dlhodobou pretrvávajúcou koncentráciou prejavov duchovnej kultúry -náboženstvo, veda, vzdelanosť...(s opevnením, bez opevnenia)
- f. významný areál šľachtických sídel - hrad, kaštieľ, (s opevnením, bez opevnenia...)

Návrh metodiky systému charakteristických pohľadov v rámci jadrového územia Lokality UNESCO

Analýza výsledkov terénneho prieskumu jadrového územia Lokality (uskutočneného 8–11/ 2010 Gregorová, Paučulová) vytvorila základ pre návrh metodiky.

Ako už bolo spomenuté vyššie, charakteristické pohľady v jadrovom území sú v súčasnosti navrhnuté nesystémovo a iba v rámci kultúrno-historických znakov v sídlach (zatiaľ chýba monitorovanie geologických, montánných a prírodných prvkov v komplexe kultúrnej krajiny)

Terénny prieskum overoval viditeľnosť sídiel a častí sídiel v kultúrnej krajine pre stanovenie charakteristických pohľadov na architektonické a urbanistické prvky. Súčasne sa tým vytvorili podmienky pre doplnenie stanovených pohľadov pre všetky ostatné prvky predmetu ochrany jadrového územia Lokality UNESCO (geologické, montánne a prírodné prvky v kultúrnej krajine).

Terénny prieskum vzhľadom na rozľahlosť územia si nekládol ambíciu komplexnosti. Jeho rozsah bol však dostačujúci pre naplnenie úlohy tvorby metodiky charakteristických pohľadov.

Pri overovaní charakteristických pohľadov v teréne sa dospelo k poznatku, že polohy dominantných objektov v sídlach /častiach sídiel (kostol, pevnosť, kalvária) boli historicky komponované tak, aby sa uplatňovali aj v diaľkových priehľadoch v rámci jadrového územia. Dominantné objekty boli chápané pôvodne ako dobre viditeľné orientačné body v krajine, bez uplatnenia vysokej zelene v ich blízkosti.

Príklady:

- Kostol na na Hornej Rovni je viditeľný od kostola na cintoríne v Banskej Hodruši
- Z Banskoštiavnickej kalvárie je viditeľná kalvária na Hornej Rovni

Jadrové územie umiestnené v strede Štiavnických vrchov si vyžaduje špecifický prístup pre stanovenie chránených pohľadov. Terén vyformovaný výraznou sopečnou činnosťou je typický členitou konfiguráciou, vznikol ako dôsledok postvulkanickej tektonickej činnosti. Špecifickým znakom geologickým znakom celého územia je vznik kaldery stratovulkánu – prepadliny sopky (bližšie vid' 1.etapa manažment plánu, str.25-27).

Jadrové územie sa nachádza vo vnútri kaldery. V záverečnom období formovania terénu v oblasti kaldery sa vyzdvihol rozsiahly blok (hodruško-štiavnická hrasť, práve na ňu je viazané bohaté zrudnenie, základ baníctva Zeme baníkov). Hrasť reprezentuje súčasný hrebeň pozostávajúci z vrcholov Šobov, Paradajz, Tánád, ktorý rozdeľuje jadrové územie na dve časti rôznorodého geomorfologického charakteru:

- A. časť pahorkatina, zvlnená klesajúca kotlina, juhozápadne od hrebeňa**
- B. časť hlboké údolia a svahy hraste, severovýchodne od hrebeňa**

V A. časti sa nachádzajú sídla:

Banská Štiavnica, Banská Belá, Banský Studenec, Sv. Anton, Ilja, Štiavnické Bane, časti obcí: Horná Roveň, Jergyštolňa, Štefultov

Sídla sú charakteristické tým, že sa uplatňujú z diaľkových pohľadov v rámci krajinných obrazov jadrového územia Lokality UNESCO a ich poloha je definovaná tým, že sú položené v časti kaldery - kotline, ktorej okraj spoluplytvára panorámu alebo pozadie pre siluetu sídiel. Ich vizuálna exponovanosť je vnímaná prakticky po celom obvode tejto časti kaldery.

V B. časti sa nachádzajú sídla:

Hodruša - Hámre, Vyhne, Voznica, časti obcí : Banky, Kopanice, Banište

Sídla sa strácajú v členitej konfigurácii údolí a svahov. Sú zväčša situované v údolnej polohe, vizuálne skryté, čím sa málo podieľajú na tvorbe celkového krajinoobrazu. Ich vizuálna exponovanosť sa uplatňuje iba lokálne.

A. časť je vizuálne exponovaná ako celok a je potrebné chápať a chrániť ju ako jeden veľký vizuálny priestorový útvar - scénu. Umožňuje vnímať široké krajinné obrazy urbanizovanej historickej kultúrnej krajiny.

B. časť je umožňuje iný typ vizuálnych vnemov. Umožňuje vnímať krajinné obrazy menšieho rozsahu, uplatňujú sa len časti sídiel na pozadí zalesnených svahov

Cieľom stanovenia charakteristických pohľadov je:

- kategorizovanie miery zachovania autenticity a integrity kultúrnej krajiny so štruktúrou sídiel.
- kategorizácia kvality jednotlivých typov chránených pohľadov
- stanoviť opatrenia pre zachovanie hodnotných pohľadov, eliminovanie negatívnych zásahov krajinného a lokálneho charakteru.

Charakteristické pohľady sa uplatňujú v polohách :

- bodov v krajine,
- línií (pohľadové hrany)

Charakteristické pohľady sú vizuálne vnímané na rôznych úrovniach:

- I. Pohľady krajinného významu
- II. Lokálne pohľady z extravilánu na sídlo v krajine
- III. Lokálne pohľady v rámci intravilánu sídla (pohľady na významné dominanty, časti zástavby, prvky v rámci zástavby)

Metodika systému charakteristických pohľadov v jadrovom území využíva aj nasledovnú pomocnú systematizáciu:

Sídla v jadrovom území rozdeľujeme z hľadiska:

- **Autenticita a integrita územia** - zachované, čiastočne narušené z hľadiska architektonického/a/, čiastočne narušené z hľadiska architektonického/a/ a urbanistického/u/, výrazne narušené z hľadiska architektonického /a/ aj urbanistického /u/ a zaniknuté
- **Typológia sídiel** - mestá, obce, osady, usadlosti, samoty
- **Poloha v teréne** - v údolí pri potoku, na úpäť, na výšinných polohách

Autenticita a integrita územia sídiel

kategória 1 - zachované /architektúra a urbanizmus/

Banská Štiavnica PR, Banská Hodruša, Banky, Ilja

kategória 2 - čiastočne narušené /architektúra /

Štiavnické Bane, Banský Studenec, Sv. Anton, Kopanice, Banište, Voznica

kategória 3 – čiastočne narušené /architektúra a urbanizmus/

Banská Belá, Vyhne, Štiavnické Bane, Vyhne

kategória 4 – výrazne narušené /architektúra, urbanizmus/

Dolné Hámre, Banská Štiavnica mimo PR

kategória 5 – zaniknuté, opustené

osada Kerling, Rumplovská, Hadová

Typológia sídiel

mestá - Banská Štiavnica,

bývalé mestá či predmestia - Banská Belá, Štiavnické Bane, Banská Hodruša

obce – Ilja, Banský Studenec, Sv. Anton, Kopanice, Vyhne, Voznica, Dolné Hámre

osady - Banište, Banky, Jergyštolňa, Kopanice, Vindišlajtňa, Horná Roveň

usadlosti (samoty) – Bimbíz, Hadová, Rumplovská...

Umiestnenia sídiel / časti sídiel v teréne

údolné, potočné

typické viac menej líniovým pôdorysom pozdĺž vodného toku a využitím miestnej vyvýšeniny -sedla, na umiestnenie dominantných objektov (spravidla kostola, prípadne iných významných objektov), kombinované so zástavbou v bočných dolinkách a svahoch

niekedy v širšom potočnom údolí, v rámci ktorého vznikajú nepravidelné väčšie zhluky objektov na miestach tam, kde to terén dovoľuje

PR Banská Štiavnica, Banská Belá, Banský Studenec, Banky, Dolné Hámre, Ilija, Sv. Anton, Voznica, Vyhne

na úpäť svahov

využívajú úpäť svahu v plnom rozsahu, poloha dominantných objektov nie je taká zrejmalá Štiavnické Bane, Jergyštolňa

na výšinných polohách

Banište, Horná Roveň, Kerling, Kopanice

Výber charakteristických pohľadov jadrového územia UNESCO je ovplyvnený:

- konfiguráciou terénu, pešou dostupnosťou
- typom sídel a ich umiestnením v terénnom reliéfe
- určením typu trás, v rámci ktorých sa počíta s vyššou intenzitou návštevnosti (cestné komunikácie turistické trasy – pešie, cyklistické, lyžiarske) a vyhliadkových bodov
- existujúcou vzrastlou zeleňou, buď primárnou, komponovanou alebo náletovou

Pri výbere charakteristických pohľadov boli brané do úvahy komunikácie, na ktorých je najväčší pohyb ľudí resp. sa predpokladá najvyššia koncentrácia potencionálnych návštevníkov lokality. Preto sa výber pohľadov zamerlal na cestné komunikácie a turistické trasy (pešie, cyklistické, lyžiarske), ktoré sú značené v teréne a pre ktoré sú vyhotovené aj turistické mapy.

Cestné komunikácie

Charakteristické pohľady boli definované z cestných komunikácií, spájajúcich jednotlivé sídla navzájom. Tieto komunikácie sú kvôli dobrej zjazdnosti vedené v prevažnej miere v údolných polohách, preto prevažná časť vytýpaných pohľadov je lokálneho charakteru, najmä na úrovni II,III.

Turistické trasy

Vzhľadom na zložitosť predmetného územia nebolo možné v tejto etape zmapovať všetky turistické trasy. Terénny prieskum bol uskutočnený na známych, frekventovanejších trasách na ktorých sú významné body s pekným, širokým výhľadom (napr. Sitno, Banskoštiavnická kalvária, v Banskej Štiavnici, Paradajz, Tanád, Banský vrch-Kerling) Vyhliadkové body boli miestami celkových pohľadov krajinného významu (úroveň I - celkové pohľady krajinného významu)

Navrhujeme, aby lokálne pohľady (úroveň II - pohľady z extravilánu na sídlo v krajine, úroveň III -lokálne pohľady v rámci intravilánu sídla) boli otvoreným zoznamom, ktorý postupne doplní „banku“ charakteristických pohľadov v území.

Je dôležité už v tejto fáze zvažovať pragmatické okolnosti monitorovania Lokality UNESCO prostredníctvom indikátora „charakteristický pohľad“.

Súčasný počet charakteristických pohľadov pre monitorovanie územia je výrazne limitovaný dnešnými kapacitnými možnosťami Pamiatkového úradu, zatiaľ sa realizuje bez kooperácie s rezortom MŽP. Určite by bolo progresom, keby sa monitorovanie charakteristických pohľadov stalo spoločnou misiou organizácií rezortov kultúry a životného prostredia.

Monitorovanie charakteristických pohľadov určite nie je samoučelná vec. Keď vychádzame z predpokladu, že čím viac charakteristických pohľadov bude monitorovaných, tým lepšia bude kontrola zachovania hodnôt Lokality UNESCO, je dobré hľadať aj inovatívne a príťažlivé postupy v tejto oblasti:

- celkové monitorovanie Lokality UNESCO, vrátane charakteristických pohľadov pripraviť ako spoločný otvorený systém verejnej správy a obyvateľstva prístupný na internete (zverejniť mapy s pohľadovými bodmi a líniami, vytvoriť systémový archív fotografií a hodnotení a pod.)
- monitorovanie podporiť participáciou s verejnosťou, čo je jedna z možností zvyšovania povedomia o hodnotách Lokality (občania môžu napríklad priebežne dopĺňať fotografie charakteristických pohľadov na úrovni I, II, III, niečo podobné ako je v systéme Google Earth)
- využiť dynamický a komplexnejší spôsob monitorovania (video záznamy z pohľadových línii, video záznamy z komunikácií v sídlach, kruhové pohľady z vyhliadkových bodov, video záznamy s požitím motorových klzákov a pod.)

Vzrastlá zeleň v súvislosti s problematikou charakteristických pohľadov

Samostatným problémom v stanovení hodnotných pohľadov v kultúrnej krajine s bohatým prírodným potenciálom bola vzrastlá zeleň, ktorá často výrazne limitovala pohľadovú exponovanosť aj hodnotných pohľadov.

V rámci terénneho prieskumu monitorovania bol preto systematizovaný aj typ zelene, ktorý limituje vnímanie hodnotných pohľadov na sídla alebo časti sídiel.

Rušivá zeleň, ktorá z hľadiska pohľadov bráni plnohodnotnému vnímaniu sídiel v krajine:

- **zeleň v blízkosti hodnotnej časti sídla, ktorá zabraňuje vnímaniu v plnom rozsahu** (napr. kostol v Ilji, Nový zámok v BŠ, protiturecká bašta v Štiavnických Baniach, cintorínsky kostol v Banskej Hodruši, Starý zámok v Banskej Štiavnici)
- **zeleň pri cestnej komunikácii – pohľadovej línii** znemožňuje plnohodnotné vnímanie hodnotných pohľadov, pritom sa často jedná o náletovú zeleň. Následkom toho sú možné len bodové priehľady na atraktívne časti krajiny, ktoré si pri jazde autom návštevník ani nemusí všimnúť (napr. náletová zeleň na obchvate Banskej Štiavnice – v časti pod Kalváriou, v časti Pracháreň)

V Zásadách pre jadrové územie Lokality UNESCO je potrebné venovať sa problematike zelene (určenie na dožitie, eliminovanie alebo odstránenie)

Charakteristické pohľady vybrané v rámci 2.etapy manažment plánu pre sídla celého jadrového územia

Vybrané charakteristické pohľady dopĺňujú súčasný výber pohľadov a vytvárajú predpoklady optimalizovať súčasný systém. Ako bolo spomínané vyššie bolo by optimálne monitorovanie charakteristických pohľadov pripraviť ako otvorený systém, ktorý by využíval širokú spoluprácu verejnej správy a obyvateľstva. Rozšírila by sa tým škála pohľadov na všetkých úrovniach vnímania.

Literatúra a podklady, poznámky

- JANČURA, P., BOHÁLOVÁ, I., SLÁMOVÁ, M., MIŠÍKOVÁ, P., 2010: Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny. MŽP SR, SAŽP, TU Zvolen, FEE, KPTK, Banská Bystrica
- Spracovanie správ o stave zachovania pamiatkových hodnôt území svetového dedičstva, podklady
- PÚ SR Bratislava - Formát pre pravidelné predkladanie správ o uplatňovaní Dohovoru o svetovom kultúrnom dedičstve (vykonávací súhrn a formuláre), UNESCO World Heritage Centre Paris
- Monitoring NKP – postup pri vyplňovaní pasportizačnej karty, PÚ SR Bratislava
- MK SR, PÚ SR Evidencia pamätihodností obce, metodická inštrukcia pre potreby obecných samospráv, Bratislava 2003
- PÚSR, Usmernenie Pamiatkového úradu SR k spracovaniu dokumentácie „Zásady ochrany pamiatkového územia“, Bratislava 2008
-

I Charakteristické pohľady krajinného významu

- PK 1 Pohľadový kužel na Nový zámok a Kalváriu cesta od skanzenu na Pracháreň
- PK 2 Pohľadový kužel na masív Sitna a Štefultov, z obchvatovej cestnej komunikácie pri Prachárni, cestné odpočívadlo
- PK 3a Pohľadový kužel na Kalváriu z cestnej obchvatovej komunikácie, prvý od Štiavnických baní
- PK 3b Pohľadový kužel na masív Sitna, Štefultov a Lintich
- PK 4 Pohľadový kužel na Kalváriu z cestnej obchvatovej komunikácie, tesne pred vstupom do mesta
- PK 5 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)
- PK 6 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo skalného výbežku Sitna
- PK 7 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery
- PK 8 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni
- PK 9 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní

II Lokálne pohľady z extravilánu na sídlo v krajine

- PK 10 Pohľadový kužel na Banskú Štiavnicu z úbočia Paradajzu
- PK 11 Pohľadový kužel na časť Banky, Banská Štiavnica zo svahu nad vodnou nádržou Banky
- PK 12 Pohľadový kužel na časť Jergyštolňa, Banská Štiavnica z Kalvárie
- PK 13 Pohľadový kužel na Banská Belú z cesty na Jergyštolňu
- PK 14 Pohľadový kužel na Banská Belú zo sedla pod Kalváriou
- PK 15 Pohľadový kužel na Banská Belú z cesty ku Hájiku
- PK 16 Pohľadový kužel na Banský Studenec z cesty od Banskej Štiavnice
- PK 17 Pohľadový kužel na Hodrušu – Hámre, časť Banská Hodruša, z cesty od Kopaníc
- PK 18 Pohľadový kužel na Iliju z cesty od Štefultova, v pozadí Sitno
- PK 19 Pohľadový kužel na Svätý Anton z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)
- PK 21 Pohľadový kužel na centrum Svätého Antona z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)
- PK 22 Pohľadový kužel na Štiavnické bane zo skalného výbežku na Sitne
- PK 23 Pohľadový kužel na Vyhne zo svahu nad obcou, v pozadí Kamenné more

III Lokálne pohľady v rámci intravilánu sídla

(pohľady na významné dominanty, časti zástavby, prvky v rámci zástavby)

- PK 24 Pohľadový kužel na severné svahy PR Banská Štiavnica z Hornej ružovej ulice
- PK 25 Pohľadový kužel na nám Sv. Trojice v Banskej Štiavnici z Vodárenskej ulice, v pozadí Sitno
- PK 26 Pohľadový kužel na Kalváriu v Banskej Štiavnici z cesty od Banskej Belej
- PK 27 Pohľadový kužel na kostol, časť Banky, prístupová cesta od Banskej Štiavnice
- PK 28 Pohľadový kužel na kostol, časť Jergyštolňa, prístupová cesta od Banskej Štiavnice
- PK 29 Pohľadový kužel na kostol, časť Štefultov
- PK 30 Pohľadový kužel na kostol, Banská Belá
- PK 31 Pohľadový kužel na kostol, Banský Studenec
- PK 32 Pohľadový kužel na kostoly, Hodruša – Hámre
- PK 33 Pohľadový kužel na kostol, Ilija
- PK 34 Pohľadový kužel na kostol, Svätý Anton
- PK 35 Pohľadový kužel na kostol, Štiavnické bane
- PK 36 Pohľadový kužel na kostol, Vyhne

PK1 Pohľadový kužel na Nový zámok a Kalváriu cesta od skanzenu na Pracháreň

PK2 Pohľadový kužel na masív Sitna a Štefultov, z obchvatovej cestnej komunikácie pri Prachárni, cestné odpočívadlo

PK 3a Pohľadový kužel na Kalváriu z cestnej obchvatovej komunikácie, prvý od Štiavnických baní

PK 3b/1 Pohľadový kužel na masív Sitna, Štefultov a Lintich

PK 3b/2 Pohľadový kužel na masív Sitna, Štefultov a Lintich

PK 3b/3 Pohľadový kužel na masív Sitna, Štefultov a Lintich

PK 4 Pohľadový kužeľ na Kalváriu z cestnej obchvatovej komunikácie, tesne pred vstupom do mesta

PK 5/1 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)

PK 5/2 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)

*P
K 5/3 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)*

PK 6/1 Pohľadový kužeľ s panoramatickým výhľadom zo skalného výbežku Sitna

PK 6/2 Pohľadový kužeľ s panoramatickým výhľadom zo skalného výbežku Sitna

PK 6/3 Pohľadový kužel s panoramatickým výhľadom zo skalného výbežku Sitna

PK 6/4 Pohľadový kužel s panoramatickým výhľadom zo skalného výbežku Sitna

PK 7/1 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/2 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/3 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/4 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/5 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/6 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/7 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/8 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 7/9 Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery

PK 8/1 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni

PK 8/2 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni

PK 8/3 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni

PK 8/4 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni

PK 8/5 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni

PK 8/6 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni

PK 8/7 Pohľadový kužeľ na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni

PK 9/1 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní od Banskej Štiavnice

PK 9/2 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní od Banskej Štiavnice

PK 9/3 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní od Banskej Štiavnice

PK 9/4 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní od Banskej Štiavnice

PK 9/5 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní od Banskej Štiavnice

PK 9/6 Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní od Banskej Štiavnice

PK 10/1 Pohľadový kužeľ na Banskú Štiavnicu z úbočia Paradajzu

PK 10/2 Pohľadový kužeľ na Banskú Štiavnicu z úbočia Paradajzu

PK 10/3 Pohľadový kužeľ na Banskú Štiavnicu z úbočia Paradajzu

PK 10/4 Pohľadový kužeľ na Banskú Štiavnicu z úbočia Paradajzu

PK 11 Pohľadový kužeľ na časť Banky, Banská Štiavnica zo svahu nad vodnou nádržou Banky

PK 12 Pohľadový kužeľ na časť Jergyštlôňa, Banská Štiavnica z Kalvárie

PK 13 Pohľadový kužeľ na Banská Belú z cesty na Jergyštolňu

PK 14 Pohľadový kužeľ na Banská Belú zo sedla pod Kalváriou

PK 15 Pohľadový kužeľ na Banská Belú z cesty ku Hájiku

PK 16 Pohľadový kužeľ na Banský Studenec z cesty od Banskej Štiavnice

PK 17 Pohľadový kužeľ na Hodrušu – Hámre, časť Banská Hodruša, z cesty od Kopaníc

PK 18 Pohľadový kužeľ na Iľju z cesty od Štefultova, v pozadí Sitno

PK 19 Pohľadový kužeľ na Svätý Anton z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)

PK 21 Pohľadový kužeľ na centrum Svätého Antona cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)

PK 22 Pohľadový kužeľ na Štiavnické bane zo skalného výbežku na Sitne

PK 23 Pohľadový kužeľ na Vyhne zo svahu nad obcou, v pozadí Kamenné more

PK 24/1 Pohľadový kužeľ na severné svahy PR Banská Štiavnica z Hornej ružovej ulice

PK 24/2K Pohľadový kužeľ na severné svahy PR Banská Štiavnica z Hornej ružovej ulice

PK 25 Pohľadový kužel na nám Sv. Trojice v Banskej Štiavnici z Vodárenskej ulice, v pozadí Sitno

PK 27 Pohľadový kužel na kostol, časť Banky, prístupová cesta od Banskej Štiavnice

PK 28 Pohľadový kužel na kostol, časť Jergýštôľňa, prístupová cesta od Banskej Štiavnice

PK 29 Pohľadový kužel na kostol, časť Štefultov

PK 30 Pohľadový kužel na kostol, Banská Belá

PK 31 Pohľadový kužel na kostol, Banský Studenec

PK 32 Pohľadový kužel na kostoly, Hodruša – Hámre

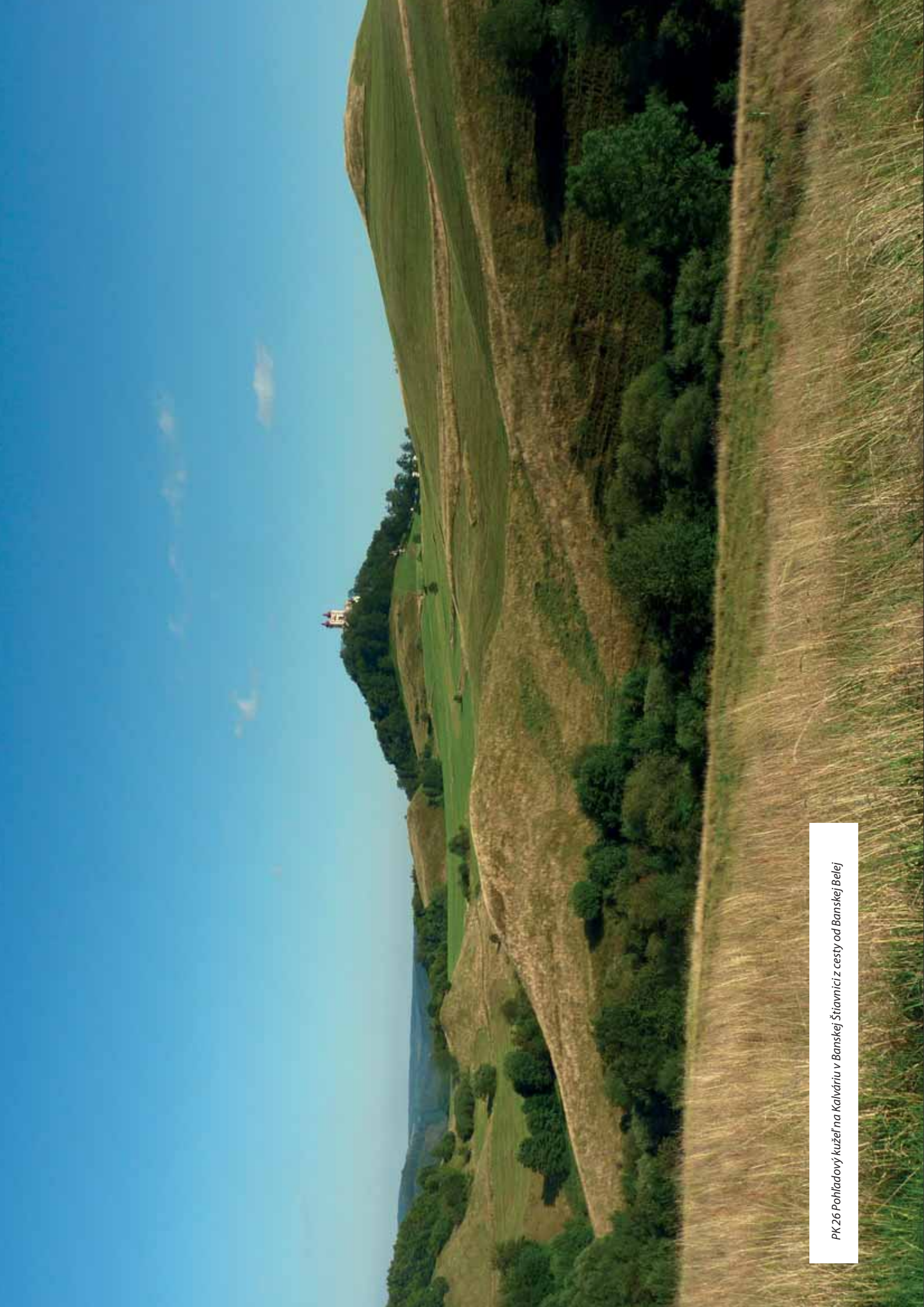
PK 33 Pohľadový kužel na kostol, Ilja

PK 35 Pohľadový kužel na kostol, Svätý Anton

PK 36 Pohľadový kužel na kostol, Vyhne

PK 26 Pohľadový kužel na Kalváriu v Banskej Štiavnici z cesty od Banskej Belej

Banská Štiavnica, objekt v Múzeu v prírode (Skanzen Slovenského banského múzea)

Banská Štiavnica, Poľnohospodárska usadlosť nad vodnou nádržou Ottergrund

KOMPLEXNÝ MANUÁL MONITOROVANIA CELÉHO ÚZEMIA LOKALITY UNESCO A VŠETKÝCH ZLOŽIEK (KULTÚRA A PRÍRODA)

Jedným z cieľov Manažment plánu Lokality UNESCO je vytvoriť efektívny a komplexný systém monitoringu a vyhodnocovania stavu zachovania **autenticity (pôvodnosť a pravdivosť dedičstva) a integrity (celistvosť zachovania dedičstva)** nositeľov hodnôt.

Autenticitu hodnotíme pri jednotlivých prvkoch dedičstva (zachovalosť pôvodného prírodnej podstaty resp. pôvodných historických materiálov, tvarov a detailov prvku).

Integritu hodnotíme vo väzbe prvkov dedičstva na okolie (v akom stave je okolie prvku, či nie je narušené nevhodnými rôznorodými zásahmi)

Spracovanie komplexného manuálu monitorovania vyplynulo z definovania širších úloh v oblasti právnej ochrany Lokality UNESCO v 1. etape manažment plánu.

(H.2. Časový a finančný plán doplnenia dát, prieskumov a analýz, časť. B Indikátory hodnotenia stavu str.236)

Doterajší stav monitorovania je podrobne rozpísaný v 1. etape manažment plánu kapitolách B.1, B.2., B.3, ktoré sa venujú monitoringu a hodnoteniu stavu ochrany Lokality UNESCO.

Súčasný stav monitorovania Lokality je nedostatočný z dôvodov:

- neindikuje stav zachovania autenticity a integrity
- monitoring je rozdelený rezortne, nemá jednotnú metodiku
- monitoring nie je koordinovane vyhodnocovaný

Kvalitné monitorovanie je pomocným nástrojom, ktorý na základe vyhodnotenia a porovnania jeho výsledkov, môže správne nastaviť úlohy na zlepšenie stavu ochrany a zachovania hodnôt Lokality UNESCO. Komplexný manuál monitorovania navrhnutý v 2. etape spracovania manažment plánu má ambíciu vytvoriť mapovací a hodnotiaci systém pre jednotlivé súbory znakov kultúrnej krajiny Lokality UNESCO v integrovanej podobe (I. geologické, II. montánne, III. architektonicko – urbanistické a IV. prírodné a krajinné V. nehmotné znaky lokality)

Pri všetkých súboroch znakov považujeme za hlavný indikátor monitorovania stav zachovania autenticity a integrity dedičstva jednotlivých prvkov, objektov. Navrhujeme jednotný systém indikátorov pre všetky súbory, podľa potreby sme doplnili aj ďalšie indikátory, ktoré spresňujú okolnosti ochrany a zachovania dedičstva : technický stav, spôsob využívania, údržbu a regeneráciu a iné. Menšie odlišnosti použitia indikátorov vyplývajú zo špecifického charakteru súborov znakov.

Špecifický je monitoring krajiny ako celku (bližšie v kapitole prírodné prvky a krajina). Vzhľadom k tomu sme oproti 1. etape pre potreby monitoringu zmenili poradie jednotlivých súborov znakov.

Pri vybraných indikátoroch sme pre jednotlivé súbory znakov kultúrnej krajiny vybrali podľa potreby päť-
stupňovú alebo trojstupňovú škálu hodnotenia. Hodnotenie používa číselnú škálu 1-5 resp. 1-3. Vyhodnotenie monitoringu sa bude zapisovať do pasportizačných kariet pre jednotlivé prvky.

Celkové vyhodnocovanie jednotlivých indikátorov (pre jednotlivé prvky, pre všetky prvky, pre prvky podľa k.ú.) sa vykoná podľa číselnej hodnotiacej škály vytvorenej samostatne pre každý súbor znakov (I. geolo-

gické, II. montánne, III. architektonicko – urbanistické IV. prírodné, V. nehmotné znaky lokality). Každý súbor znakov bude mať tabuľku vytvorenú podľa množstva použitých indikátorov. Uvádzame aj príklady tabuliek pre jednotlivé prvky.

Súbory majú zoznamy rôznych prvkov (typologických druhov). Toto členenie umožňuje zhodnocovať aj významnosť ich zachovania z hľadiska ich reprezentatívnosti pre územie. (napr. ak hodnotíme už len malú vzorku – napr. jediný malý zachovaný pivovar, nemocnicu resp. stupu zachovanie ich autenticity a integrity rastie vzhľadom k významu ich jedinečnosti v území)

Navrhnutý monitorovací systém považujeme za otvorený pre doplnenia a zmeny, ktoré vyplynú z monitorovacej praxe nositeľov a spracovateľov monitoringu. Monitoring sme nastavili tak, aby bol racionálne uskutočniteľný (personálne a časové nároky) a súčasne mal dostatočnú výpovednú hodnotu. Monitoring je nevyhnutné dopĺňať v čo najväčšej miere obrazovou dokumentáciou. Údaje z monitorovania v teréne je potrebné spracovávať digitálne, najlepšie v prispôbenom programe.

I. MONITORING GEOLOGICKÝCH PRVKOV

Systematizácia súboru geologických znakov

Geotopy:

Bralo, kamenné more, bloková rozsadlina, jaskyňa, travertínová kopa (travertínový útvar), vulkanický nek, zosuv, prirodzený odkryv a iné.

Do 1.etapy manažment plánu bol poskytnutý zoznam geotopov, ktoré reprezentujú význam geológie v jadrovom území Lokality UNESCO.

Zoznam spracovali Ing. Martin Šinský a Ing. Patrik Pachinger zo Slovenskej agentúry životného prostredia, Centrum starostlivosti o vidiecke životné prostredie, pracovisko Banská Štiavnica (ďalej len SAŽP), ktorí sa dlhé roky profesionálne venujú problematike Štiavnického geoparku. Vychádzali z viacerých predošlých prieskumov a analýz. (viď str. 25 -27, 1. etapy manažment plánu)

Počas 2.etapy manažment plánu bol zoznam aktualizovaný. Bola spracovaná metodika výberu a rozsiahly terénny pasportizačný prieskum geotopov. Zoznam bol pri finalizácii zhodnotený v spolupráci s RNDr. Vlastimilom Konečným. Výsledky prieskumu sú systematicky vedené na podrobných pasportizačných kartách pre každý geotop. Jednotlivé geotopy majú uvedený presný názov, lokalizáciu, prístupnosť, stav, navrhované opatrenia pre ochranu, zachovanie a možné využitie a ďalšie podrobné údaje.

Pre potreby 2.etapy manažment plánu bol poskytnutý výsledok - oficiálny celkový zoznam geologicky významných lokalít so zohľadnením prieniku lokalizácie jednotlivých geotopov s územím Lokality UNESCO (jadrového i ochranného územia)

Predmetný zoznam, reprezentujúci význam geológie na území Lokality UNESCO, sa opiera o najnovšie poznatky z geológie stredoslovenských neovulkanitov získané z prieskumných a výskumných prác realizovaných v posledných desaťročiach.

Celkove bolo touto metódou identifikovaných na území Lokality UNESCO 63 geotopov, z toho 31 geotopov v jadrovom území.

Indikátory pre geologické prvky:

Na základe údajov zo spracovaných pasportizačných kariet je možné vyhodnotiť indikátory G/a-G/d v rámci celkového systému monitorovania. V prípade potreby sa údaje doplnia v teréne (napr. hodnotenie integrity prvku)

G/a. Miera zachovania autenticity

5 stupňov: 1/ zachovaná, 2/ mierne narušená-vyhovujúca, 3/ vážne narušená, 4/ ohrozená, 5/ zaniknutá

Tento indikátor vyhodnocuje v prípade geotopov súbežne aj ich technický stav.

Autenticita geotopu vyjadruje zachovanie jeho prírodnej materiálnej podstaty.

Sú prípady, že za autentický stav pri geotopoch môžeme považovať výnimočne aj geotopy, kde bolo spolupôsobenie človeka (autenticita je vtedy stav po úplnom skončení činnosti napr. ukončenie ťažby v lome, ukončený zárez cesty a pod.)

- G/a/1 Zachovaná
najvyšší stupeň zachovania autenticity, geotop je zachovaný v pôvodnom prírodnom stave, resp. po ukončení činnosti človeka (Potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.)

- G/a/2 Mierne narušená - vyhovujúca
vysoký stupeň zachovania autenticity, s miestne čiastočne narušenými časťami, situácia sa dá zvrátiť (napr. zavezenie odpadom, nevhodné zarastanie, začiatok procesu nevhodných zásahov – ťažba, zástavba)
(Potrebné chrániť, narušené miesta vhodne upraviť a zamedziť ďalšiemu poškodzovaniu.)
- G/a/3 Vážne narušená
čistočne narušená autenticita, ktorá môže viesť k jeho postupnému zániku (procesy narušovania s možnosťou zvrátenia)
(Potrebné akútne chrániť a navrhnúť cielené opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.)
- G/a/4 Ohrozená
vážne narušená autenticita, ktorá môže viesť k jeho rýchlemu zániku
(Potrebné akútne chrániť a navrhnúť cielené opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.)
- G/a/5 Zaniknutá
Autenticita geotopu zničená vplyvom ľudskej činnosti.

G/b Miera zachovania integrity s okolím

3 stupne: 1/ výborná, 2/ dobrá, 3/ nevyhovujúca

- G/b/1. Výborná
najvyšší stupeň zachovania integrity, okolie prvku je pôvodné bez nevhodných zásahov (nová výstavba, ťažba, terénne úpravy a iné)
(Potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.)
- G/b/2 Dobrá
integrita prvku s okolím je čiastočne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými negatívnymi vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia
- G/b/3 Nevyhovujúca
integrita prvku s okolím je výrazne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými vplyvmi veľmi zasahuje do pôvodného okolia, čím výrazne znehodnocuje geotop.

G/c Primerané funkčné využitie

3 stupne: 1/ dobré, 2/ neutrálne, 3/ nevyhovujúce

- G/c/1 Dobré
vhodne nastavený režim využívania, dobre propagované, prístupné a zabezpečené (pred poškodením, bezpečnosť pre návštevníkov)
- G/c/2 Neutrálne
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú napravitel'né nedostatky
- G/c/3 Nevyhovujúce
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre geotop a ľudí

G/d Stav starostlivosti

3 stupne: 1/ dobrý, 2/ nepravideľný, 3/ nevhodný

- G/d/1 Dobrý
zabezpečený program pravidelnej kontroly a starostlivosti,
- G/d/2 Nepravideľný
kontrola a starostlivosť je nepravideľná a náhodilá
- G/d/3 Nevhodný
kontrola a starostlivosť neexistuje

Manažment monitoringu geologických znakov:

Nositeľ monitoringu:

SAŽP v spolupráci s CHKO Štiavnické vrchy

Nositeľ je zodpovedný za zber údajov teréne, ich vyhodnotenie

Periodicita monitoringu:

6 rokov (12 rokov) (nastaví sa pri jednotlivých prvkoch, hlavne ohľadom na potenciálne ohrozenie geotopu)

Príklad tabuľky pre monitorovanie geotopu:

k. ú. VYHNE						
Označenie Obvyklý názov Typ prvku	G/a 1-5 autenticita	G/b 1-3 integrita	G/c 1-3 využitie	G/d 1-3 starostlivosť	Celkové hodnotenie	Poznámky
27. Vyhnianske kamenné more <i>kamenné more</i>	1	2	2	3	9	
Hodnotenie Indikátorov %	100	50	50	0		

Hodnotenie geotopu

(najlepšie – 4, najhoršie 14)

4 – 7 dobrý stav

8- 10 neuspokojivý stav

11 -14 zlý stav

Hodnotenie jednotlivých indikátorov

Podľa počtu prvkov sa vypočíta najnižší počet bodov (100 % stav) a najvyšší počet bodov

(0% najhorší možný stav)

Reálny počet bodov sa vyjadrí percentuálne a vyhodnotí:

100 %- 80 % dobrý stav 79 % - 50% neuspokojivý stav 49% - zlý stav

Príklad hodnotenia:

Hodnotíme autenticitu 20 prvkov (geotopov) v k.u. obce xy.

Pri indikátore G/a je najnižší počet bodov 20 (100%) a najvyšší počet 100 (0%)

Indikátor G/a po ohodnotení dosiahol úroveň 77 %, čo indikuje úroveň zachovania autenticity na úrovni 77%, neuspokojivý stav.

Banská Štiavnica, taviareň, hlavný objekt

Banská Štiavnica, centrálna stupa „Šándorka“

II. MONITORING MONTÁNNYCH PRVKOV

Systematizácia súboru montánných znakov

Lokality s prejavmi povrchovej ťažby a hlbinej ťažby, ryžovania vo vodných tokoch:

štôľňa, šachta, povrchová dobývka, pinga, halda, odval, odkalisko, ryžovisko a iné

Lokality s prejavmi spracovania rúd - stupa, hámor, huta, objekty pre technické zariadenia - strojovne, objekty pre transportné zariadenia (akvadukt, most) a iné.

Vodohospodársky systém - vodná nádrž a jarky (prívodný jarok, vodná štôľňa, náhonný jarok), objekt pre ovládacie zariadenie vodnej nádrže – mních a iné.

Do 1.etapy manažment plánu bol poskytnutý zoznam montánných prvkov, ktoré reprezentujú význam baníctva v jadrovom území Lokality UNESCO.

Zoznam spracovali Ing. Martin Šinský a Ing. Patrik Pachinger zo Slovenskej agentúry životného prostredia, Centrum starostlivosti o vidiecke životné prostredie, pracovisko Banská Štiavnica (ďalej len SAŽP), vychádzajúc z viacerých predošlých prieskumov a analýz (viď str. 25 -27, 1. etapa manažment plánu).

Počas spracovávania 2.etapy manažment plánu, Ing. Šinský a Ing. Pachinger v spolupráci s Ing. Jánom Smolkom, CSc., Ing. Richardom Kaňom a Mgr. Štefanom Hurtíkom spresnili zoznam. Bola spracovaná metodika výberu a rozsiahly terénny pasportizačný prieskum. Výsledky prieskumu sú systematicky vedené na podrobných pasportizačných kartách pre každý montánný prvok. Jednotlivé montánne prvky majú uvedený presný názov, lokalizáciu, prístupnosť, stav, navrhované opatrenia pre ochranu, zachovanie a možné využitie a ďalšie podrobné údaje.

Pre potreby 2.etapy manažment plánu bol poskytnutý oficiálny, celkový zoznam významných montánných prvkov a súborov prvkov so zohľadnením prieniku lokalizácie jednotlivých prvkov s územím Lokality UNESCO (jadrového i ochranného územia), ktorý reprezentuje technické pamiatky okolia.

Predmetný zoznam, reprezentujúci význam baníctva na území Lokality UNESCO, sa opiera o najnovšie poznatky na základe štúdia banských polohopisných máp z rôznych časových období a dostupných textových archíválií v Štátnom ústrednom banskom archíve v Banskej Štiavnici. Jeho spracovanie je veľmi významný počin pre spresnenie zásadnej časti predmetu ochrany Lokality UNESCO - „..... technických pamiatok okolia“

Pri výbere montánných znakov sa vychádzalo z lokalizácie banského diela v mape (bolo uvedené pod jednoznačným názvom) a rozsahu rozfárانيا banského diela v jeho výškovej úrovni. Pri výbere montanistických lokalít sa nebralo do úvahy hľadisko stupňa zachovania banského diela, či prejavu banskej činnosti s ním súvisiacej.

Celkove bolo touto metódou identifikovaných na území Lokality UNESCO 267 montánných lokalít, z toho 231 lokalít v jadrovom území. V celkovom zozname je tento počet spresnený porovnaním so zoznamom už zapísaných NKP. (viď kapitola V. Celkový zoznam)

Indikátory pre montánne prvky:

M/a Miera zachovania autenticity

5 stupňov: 1/ zachovaná, 2/ mierne narušená-vyhovujúca, 3/ vážne narušená, 4/ ohrozená, 5/ zaniknutá

Autenticita pri montánných znakoch znamená maximálne zachovanie historických materiálov a technológií, tvarov celku a detailov. Jedná sa o prvky alebo časti prvkov : vstupný portál štólne, otvor šachty, stupa, hámor, huta, vodná nádrž a jarky, objekty pre technické zariadenia - strojovne, objekty pre transportné zariadenia (akvadukt, most) a iné. Stavebno-technický stav objektov je samostatný indikátor, dopĺňujúci hodnotenie stavu

Špecifické bude hodnotenie prvkov: štôlna bez vstupu (zachovaná len napr. Depresia v teréne), zakrytá šachta, povrchová dobývka, pinga, halda, odval, odkalisko, ryžovisko a ruiny stavieb, ktoré časom nadobudli už viac-menej prírodný charakter a sú súčasťou sekundárnej štruktúry krajiny. Tieto treba hodnotiť individuálne, ako prvky kultúrnej krajiny. Ich autenticita je už viac spojená s prírodným prostredím.

Monitoring sa zatiaľ nezaobera podzemnými priestormi, je to špeciálna banská problematika.

Doteraz sa problematike ochrany podzemných priestorov nevenovala dostatočná pozornosť. Zo strany banských odborníkov (Ing. Richard Kaňa) bolo zdôraznené, že je potrebné doriešiť túto otázku a vybrať podzemné priestory, ktoré by reprezentovali vývoj baníctva Zeme baníkov. V akčnom pláne je úloha 1.1.5. Spracovať zoznam vybraných podzemných banských priestorov pre návrh ich pamiatkovej ochrany.

- M/a/1 Zachovaná
najvyšší stupeň zachovania autenticity, zachované historické tvary a proporcie celku i detailov, zachované a použité tradičné materiály a technológie.
(Potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.)
- M/a/2 Mierne narušená - vyhovujúca
vysoký stupeň zachovania autenticity, s miestne čiastočne narušenými časťami, niektoré nevhodne použité materiály a technológie
(Potrebné chrániť, narušené miesta vhodne rekonštruovať v súlade používanými tradičnými materiálmi a technológiami so zachovaním historické tvarov a proporcií celku i detailov)
- M/a/3. Vážne narušená
čistočne narušená autenticita, prevažne zachované historické tvary a proporcie celku i detailov, ale väčšinou nevhodne použité novodobé materiály a technológie
(Potrebné chrániť a navrhnuť cielené opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.)
- M/a/4 Ohrozená
vážne narušená autenticita, vážne narušené historické tvary a proporcie celku i detailov, použité nevhodné materiály a technológie.
(Potrebné akútne chrániť a navrhnuť cielené opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.)
- M/a/5 Zaniknutá
Autenticita zničená vplyvom ľudskej činnosti alebo prírodných síl.

M/b Miera zachovania integrity s okolím

3 stupne: 1/ výborná, 2/ dobrá, 3/ nevyhovujúca

- M/b/1 Výborná
najvyšší stupeň zachovania integrity, okolie prvku je pôvodné bez nevhodných zásahov (nová výstavba, ťažba, terénne úpravy a iné)
(Potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.)
- M/b/2 Dobrá
integrita prvku s okolím je čiastočne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými negatívnymi vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia
- M/b/3 Nevyhovujúca
integrita prvku s okolím je výrazne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými vplyvmi veľmi zasahuje do pôvodného okolia čím zásadne znehodnocuje montánnny prvok

M/c Primerané funkčné využitie

3 stupne: 1/dobré, 2/neutrálne, 3/nevyhovujúce

- M/c/1 Dobré
vhodne nastavený režim využívania, dobre propagované, prístupnené a zabezpečené (pred poškodením, bezpečnosť pre návštevníkov)
- M/c/2 Neutrálne
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú napravitel'ne nedostatky
- M/c/3 Nevyhovujúce
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre montánnu pamiatku a ľudí

M/d Stav starostlivosti

3 stupne: 1/ dobrý, 2/nepravidelný,3/ nevhodný)

- M/d/1 Dobrý
zabezpečený program pravidelnej kontroly a starostlivosti,
- M/d/2 Nepravidelný
kontrola a starostlivosť je nepravidelná a náhodilá, čo môže spôsobovať negatívne vplyvy na montánnny prvok
- M/d/3 Nevhodný
kontrola a starostlivosť neexistuje

M/e Stavebno - technický stav

5 stupňov: 0 / v obnove 1/ dobrý, 2/ vyhovujúci, 3/ narušený, 4/ dezolátny, 5/ zaniknutý

Keď je objekt v čase monitoringu v rozsiahlejšej prebiehajúcej obnove jeho stavebno -technický stav sa v danom období nehodnotí.

- M/e/0
Objekt je v prebiehajúcej rozsiahlejšej obnove (myslené okrem údržby a opráv)
- M/e/1 Dobrý
všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostatné súčasti sú v dobrom stave
- M/e/2 Vyhovujúci
všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostatné súčasti potrebujú údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu
- M/e/3 Narušený
niektoré stavebné konštrukcie sú staticky nevyhovujúce, neohrozujú však celkovú statiku objektu, povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlejšiu údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu
- M/e/4 Dezolátny
stavebné konštrukcie sú staticky nevyhovujúce, ohrozujú celkovú statiku objektu povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlu opravu alebo výmenu
- M/e/5 Zaniknutý
objekt vplyvom ľudskej činnosti (nečinnosti) resp. prírodných síl zanikol, alebo je to ruina

Manažment monitoringu montánných znakov

Nositeľ monitoringu:

CHKO Štiavnické vrchy v spolupráci so SAŽP

Nositeľ je zodpovedný za zber údajov teréne, ich vyhodnotenie

Periodicita monitoringu:

6 rokov (12 rokov) (nastaví sa pri jednotlivých prvkoch, hlavne ohľadom na potenciálne ohrozenie montánného prvku)

Príklad tabuľky pre monitorovanie montánného prvku

k. ú. Hodruša - Hámre							
Označenie Obvyklý názov Typ prvku	M/a 1-5 autenticita	M/b 1-3 integrita	M/c 1-3 využitie	M/d 1-3 starostlivosť	M/e 0-5 Stav.-Tech. stav	Celkové hodnotenie	Poznámky
130. Štôľňa Zlatý stôl <i>Vstupný portál</i>	2	1	2	1	1	7	
Hodnotenie Indikátorov %	80	100	50	50	100		

Hodnotenie montánného prvku (najlepšie – 5, najhoršie 19)

5 – 8 dobrý stav

9- 11 neuspokojivý stav

12 -19 zlý stav

Hodnotenie jednotlivých indikátorov

Podľa počtu prvkov sa vypočíta najnižší počet bodov (100 % stav) a najvyšší počet bodov (0% najhorší možný stav)

Reálny počet bodov sa vyjadrí percentuálne a vyhodnotí:

100 %- 80 % dobrý stav 79 % - 50% neuspokojivý stav 49% - zlý stav

Banská Štiavnica, časť Jergyštolňa, detail autenticky zachovaného ľudového domu s verandou

Voznica, integrálne zachovaná urbanistická štruktúra ľudových domov, s čiastočnou stratou pôvodnosti detailov (najbližší dom má plastové okná bez členenia, úprava fasády 3. domu naľavo odstránila tradičné členenie),

III. MONITORING ARCHITEKTONICKO – URBANISTICKÝCH ZNAKOV.

Systematizácia súboru architektonických znakov. Zoznam rôznych typologických druhov

Architektúra

Sakrálne objekty a areály:

kostol, fara, kalvária, kláštor, zvonice, kaplnka, božia muka, socha svätca, prícestný kríž, hrobka, cintorín a iné.

Pevnostný systém:

hrad, zámok, strážna veža, bašta, pevnostný múr, val a pod.

Verejné objekty / areály :

radnica, obecný dom, škola, hostinec, krčma, prepriahacia stanica, železničná budova, kúpeľná budova, banská nemocnica, dom banskej administratívy a správy, klopačka, budovy pre turizmus (vyhliadka, chata) a iné.

Obytné objekty / areály (spolu s hospodárskymi objektami):

kaštieľ, meštiansky dom, dom remeselníka, dom banského správcu a zamestnancov, dom ľudový, banícky a iné.

Remeselné, priemyselné a skladové objekty / areály:

remeselnícka dielňa, objekt pre spracovanie a skladovanie potravín (bryndziareň, veľkosklad a pražiareň kávy, pekáreň), pivovar, mlyn, továreň, skleník, sklad stupa, úpravareň, huta a iné.

Poľnohospodárske objekty/ usadlosti :

vidiecky dom, hospodárske objekty (stodola, sypáreň, kôlna, pivnica), majer a iné.

Archeologické náleziská

Indikátory pre architektúru

A/a Miera zachovania autenticity - pôvodnosti a pravdivosti prvku

5 stupňov : 1/ zachovaná, 2/ mierne narušená-vyhovujúca, 3/ vážne narušená, 4/ ohrozená, 5/ zaniknutá

Zachovanie autenticity pri architektonickom objekte sa sústreďuje na maximálne zachovanie historickej podstaty, ktorá je obvykle navrstvením viacerých stavebných etáp. Autentická historická architektúra má v maximálnej miere zachované historické tvary a proporcie celku i detailov, tradičné materiály, konštrukcie, v exteriéri i interiéri. Všetky historické vrstvy sú v harmonickom súlade. Mladšie vrstvy nie sú neopodstatnene odstránené s cieľom prezentovať staršie nálezy.

Zničené časti architektúry sú v zásadnej miere rekonštruované s použitím tradičných stavebných materiálov, technológií, tvarov a kompozičných princípov s cieľom zachovať historický charakter objektu, regionálnu znakovosť a vhodnosť objektu v urbanistickom prostredí.

- **A/a/1 Zachovaná**
najvyšší stupeň zachovania autenticity, zachované historické tvary a proporcie celku i detailov, zachované a použité tradičné materiály a technológie.
(Potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.)
- **A/a/2 Mierne narušená - vyhovujúca**
vysoký stupeň zachovania autenticity, s miestne čiastočne narušenými časťami, niektoré nevhodne použité materiály a technológie
(Potrebné chrániť, narušené miesta vhodne rekonštruovať v súlade s používanými tradičnými materiálmi a technológiami so zachovaním historických tvarov a proporcií celku i detailov)
- **A/a/3. Vážne narušená**
čistočne narušená autenticita, prevažne zachované historické tvary a proporcie celku i detailov, ale väčšinou nevhodne použité novodobé materiály a technológie
(Potrebné chrániť a navrhnúť cielené opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.)
- **A/a/4 Ohrozená**
vážne narušená autenticita, vážne narušené historické tvary a proporcie celku i detailov, použité nevhodné materiály a technológie.
(Potrebné akútne chrániť a navrhnúť cielené opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.)
- **A/a/5 Zaniknutá**
Autenticita zničená vplyvom ľudskej činnosti alebo prírodných síl.

A/b Miera zachovania integrity s okolím

3 stupne: 1/výborná, 2/dobrá, 3/nevyhovujúca

- **A/b/1 Výborná**
najvyšší stupeň zachovania integrity, okolie prvku je pôvodné bez nevhodných zásahov
(nová výstavba, terénne úpravy a iné)
(Potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.)
- **A/b/2 Dobrá**
integrita prvku s okolím je čiastočne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými negatívnymi vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia
- **A/b/3 Nevyhovujúca**
integrita prvku s okolím je výrazne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými vplyvmi veľmi zasahuje do pôvodného okolia čím znehodnocuje architektonický objekt

A/c Primerané funkčné využitie

3 stupne: 1/dobré, 2/neutrálne, 3/nevyhovujúce

- **A/c/1 Dobré**
vhodne nastavený režim využívania pre súkromné alebo verejné účely, dobre propagované, prístupné a zabezpečené (pred poškodením, bezpečnosť pre návštevníkov)
- **A/c/2 Neutrálne**
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú napravitel'né nedostatky
- **A/c/3 Nevyhovujúce**
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre architektonickú pamiatku a ľudí

A/d Stav starostlivosti

3 stupne: 1/ dobrý, 2/nepravidelný, 3/ nevhodný)

- A/d/1 Dobrý
zabezpečený program pravidelnej kontroly a starostlivosti,
- A/d/2 Nepravidelný
kontrola a starostlivosť je nepravidelná a náhodilá, čo môže spôsobovať negatívne vplyvy A/e/3
- A/d/3 Nevhodný
kontrola a starostlivosť neexistuje

A/e Stavebno - technický stav

5 stupňov: 0/ v obnove 1/dobrý, 2/vyhovujúci, 3/narušený, 4/dezolátny, 5/zaniknutý

Keď je objekt v čase monitoringu v rozsiahlejšej prebiehajúcej obnove jeho stavebno -technický stav sa v danom období nehodnotí.

- A/e/0 V obnove
vyjadruje stav objektov, kde prebieha obnova podľa všetkých stupňov okrem údržby a opráv, pri ktorých je objekt využívaný.
- A/e/1 Dobrý
všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostané súčasti sú v dobrom stave
- A/e/2 Vyhovujúci
všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostané súčasti potrebujú údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu
- A/e/3 Narušený
niektoré stavebné konštrukcie sú staticky nevyhovujúce, neohrozujú však celkovú statiku objektu povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlejšiu údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu
- A/e/4 Dezolátny
stavebné konštrukcie sú staticky nevyhovujúce, ohrozujú celkovú statiku objektu povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlu údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu
- A/e/5 Zaniknutý
objekt vplyvom ľudskej činnosti (nečinnosti) resp. prírodných síl zanikol, alebo je to ruina

Manažment monitoringu architektonických znakov

Nositeľ monitoringu:

PÚ SR a obce

Nositeľ je zodpovedný za zber údajov teréne, ich vyhodnotenie a koordináciu celkového monitoringu Lokality UNESCO

Periodicita monitoringu:

6 rokov

Formát monitorovacej tabuľky a vyhodnocovanie sú rovnaké ako pri montánných prvkoch.

Pohľad na Svätý Anton z bočnej ulice pod lesom – kostol v pozadí

Banská Štiavnica, pohľad na bývalú poľnohospodársku usadlosť a ľudový dom, svahy Paradajzu pod sedlom Červená studňa

SYSTEMATIZÁCIA SÚBORU URBANISTICKÝCH ZNAKOV

Urbanizmus

Sídla podľa druhu: mestské, vidiecke, osady, samoty

Sídla podľa typu zástavby: údolné (potočné), na úpäti svahov, na výšinných polohách

Sídla podľa funkcie: viazané na výskyt a spracovanie rudy, s administratívno - správnou funkciou, zamerané na poľnohospodársku výrobu, so špecializáciou na iné typy činností, kombinované

Vnútrosídlné priestory

komunikačný systém územia sídla - historické cestné a pešie trasy, prvky interiéru sídla, komponovaná zeleň v intraviláne a extraviláne sídiel

Indikátory pre urbanizmus

Pre urbanistickú mierku hodnotenia územia zlučujeme indikátory zachovania autenticity a integrity sídla do jedného hodnotenia. Dôvodom je, v sídle je rozsiahly súbor znakov a hodnotenie znakov je vždy vzťahované k celku / podcelku sídla, teda je relatívne.

U/a Miera zachovania autenticity a integrity sídla

5 stupňov: 1/ zachovaná, 2/ mierne narušená - vyhovujúca, 3/ vážne narušená, 4/ ohrozená, 5/ zaniknutá

Zachovanie autenticity a integrity pri sídle sa sústreďuje na maximálne zachovanie historickej podstaty sídla, ktorá je indikovatelná parceláciou, urbanistickou štruktúrou, strešnou krajinou, vnútrosídlnými priestormi, siluetami sídla, panoramatickými a charakteristickými pohľadmi na sídlo.

Autentická historická sídelná štruktúra má zachovanú pôvodnú parceláciu, urbanistickú štruktúru strešnú krajinu a vnútrosídlné priestory. Zachovanie týchto súčastí je v harmonickom súlade, prejavuje sa v siluetách a pohľadoch na sídlo.

Referenčná hladina pre hodnotenie sídla je rok zápisu na listinu (1993), avšak stav v tomto období nie je dostatočne zdokumentovateľný (neexistovali územné plány pre všetky obce a fotodokumentácia, stav sídiel bol už čiastočne narušený nevhodnou výstavbou druhej polovice 20.st.). Z tohto dôvodu za pomocnú referenčnú hladinu zachovania autenticity a integrity urbanizmu sídiel považujeme polovicu 20.storočia.

Pre hodnotenie sídiel je nutné využívať ako pomocné nástroje historické mapové podklady a fotografie. Pre potreby manažment plánu poskytol Geografický a kartografický ústav historické katastrálne mapy všetkých obcí jadrového územia.

Každé sídlo v jadrovom území Lokality UNESCO je pred hodnotením autenticity a integrity potrebné špecificky kategorizovať podľa druhu, typu zástavby, funkcie a sídelných priestorov. Táto kategorizácia je pomocná a špecificky ovplyvní hodnotenie autenticity a integrity sídla.

Keďže sídla majú väčšinou rôznu mieru zachovania autenticity a integrity na svojom území, je vhodné a potrebné využiť pomocnú zonáciu. Sídlo vyznačením na mape pomocne rozdelíme na zóny, ktoré hodnotíme podľa stupňa zachovania autenticity a integrity. Vyhodnotenie zón je podkladom na celkové vyhodnotenie sídla.

Zonácia je aj východiskom pre tvorbu územných plánov a reguláciu výstavby v území.

- U/a/1 Zachovaný
Sídla s najvyšším stupňom zachovania autenticity a integrity
Štruktúry tohto typu je potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave

- U/a/2 Mierne narušený - architektúra
Sídla, časti sídiel a objekty sídiel s vysokým stupňom zachovania autenticity a integrity v urbanistickej dimenzii, s čiastočne narušenou architektonickou autenticitou (najmä nevhodnou prestavbou pôvodných objektov)
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné v polohe architektonických objektov obnoviť podľa možnosti do pôvodného stavu, prípadne vrátiť objektom ich pôvodný regionálny charakter.
- U/a/3 Mierne narušený - urbanizmus
Sídla s čiastočne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku neadekvátnej novodobej zástavby, ktorá ale svojou mierkou (veľkosťou) nevytvára neprímeraný kontrast tradičného urbanizmu.
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné čiastočne eliminovať napr. doplnením šikmých striech na objekty s rovnou strechou, doplnením zástavby v narušenej uličnej čiare...Niektoré objekty je vhodné navrhnúť na dožitie – stavebná uzáva.
- U/a/4 Vážne narušený
Sídla s výrazne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku novodobej zástavby, ktorá vytvára svojou mierkou a architektonickým stvárnením neprímeraný kontrast tradičného urbanizmu.
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné navrhnúť na dožitie. V prípade, že toto opatrenie nebude možné zrealizovať, bude navrhnuté eliminovanie ich rušivého účinku vhodnou farebnosťou, či vysadením zelene, ktorá by v exponovaných pohľadoch prekrývala rušivú štruktúru.
- U/a/5 Zaniknuté
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné sprítomniť aspoň informačnou tabuľou, prípadne výstavbou vhodných objektov, ktoré by pripomínali existenciu zaniknutého sídla.

U/b Primerané funkčné využitie

Hodnotenie vychádza z kategorizácie obce podľa druhu, typu zástavby, funkcie.

Sleduje sa pri intraviláne a extraviláne zvlášť. Primerané funkčné využívanie sídla si vyžaduje rozpracovať indikátor pre intravilána extravilán podrobne.

3 stupne: 1/ dobré, 2/ neutrálne, 3/ nevyhovujúce

- U/b/1 Dobré
vhodne nastavený režim využívania sídla, dobre propagované, sprístupnené a zabezpečené (pred poškodením, bezpečnosť pre návštevníkov)
- U/b/2 Neutrálne
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie sídla vykazujú napravitelné nedostatky
- U/b/3 Nevyhovujúce
využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie sídla vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre zachovanie autenticity a integrity sídla.

U/c Stav starostlivosti

Tento indikátor sa nezapočítava do celkového hodnotenia stavu, je pomocný

3 stupne: 1/ dobrý, 2/ nedostatočný 3/ nevhodný

- U/c/1 Dobrý
Platný územný plán s dobre nastavenou ochranou autenticity a integrity sídla
- U/c/2 Nedostatočný
Platný územný plán s nedostatočne nastavenou ochranou autenticity a integrity sídla

- U/c/3 Nevhodný
Obec nemá územný plán

U/d Charakteristické vnútrošídlné pohľady, panoramatické pohľady na sídlo, siluety sídla

Pre každé sídlo je potrebné vytvoriť systém pravidelného fotodokumentovania

Manažment monitoringu architektonických znakov

Nositeľ monitoringu:

PÚ SR v spolupráci s obcami

Nositeľ je zodpovedný za zber údajov teréne, ich vyhodnotenie a koordináciu celkového monitoringu Lokality UNESCO

Periodicita monitoringu:

6 rokov (12 rokov) (nastaví sa pri jednotlivých prvkov, hlavne ohľadom na potenciálne ohrozenie sídla)

Príklad tabuľky pre monitorovanie sídla

Sídlo: Svätý Anton					
Druh: vidiecke sídlo					
Typ zástavby: údolná, potočná					
Funkcia: kombinovaná (remeslá, spracovanie rudy, poľnohospodárstvo, sídlo šľachty, obrana)					
Zóna	U/a	U/b	U/c	Hodnotenie	Poznámky
A – centrum obce	2	2	3	4	

Hodnotenie sídla

(najlepšie – 2, najhoršie - 8)

2 - 4 dobrý stav

5 - 6 neuspokojivý stav

7 - 8 zlý stav

Hodnotenie jednotlivých indikátorov

Podľa počtu prvkov sa vypočíta najnižší počet bodov (100 % stav) a najvyšší počet bodov (0% najhorší možný stav)

Reálny počet bodov sa vyjadrí percentuálne a vyhodnotí:

100 %- 80 % dobrý stav 79 % - 50% neuspokojivý stav 49% - zlý stav

Literatúra, podklady, poznámky

- *Archív Geografického a kartografického ústavu Bratislava, pôvodné katastrálne mapy (PKM) a odtlačky katastrálnych máp (ODT) v mierkach 1:2880, georeferencované, CD nosič:*
- *Banská Belá - PKM z roku 1858 (15 mapových listov) a ODT z roku 1934 (15 mapových listov),*
- *Banská Štiavnica - PKM z roku 1858 (48 mapových listov) a ODT z roku 1934 (38 mapových listov),*
- *Banský Studenec - PKM z roku 1858 (14 mapových listov) a ODT z roku 1933 (14 mapových listov),*
- *Ilija - PKM z roku 1871 (10 mapových listov) a ODT z roku 1933 (10 mapových listov),*
- *Vyhne - PKM z roku 1860 (15 mapových listov) a ODT z roku 1930 (15 mapových listov),*
- *Štiavnické Bane - PKM z roku 1858 (7 mapových listov) a ODT z roku 1933 (7 mapových listov),*
- *Svätý Anton - PKM z roku 1871 (16 mapových listov) a ODT z roku 1933 (16 mapových listov),*
- *Voznica - PKM z roku 1859 (13 mapových listov) a ODT z roku 1935 (13 mapových listov),*
- *Hodruša-Hámre - časť Hodruša archivujeme ako súčasť Banskej Štiavnice, pre časť Dolné Hámre - PKM z roku 1859 (10 mapových listov) a PKM z roku 1868 (8 mapových listov).*
- *Kopanice - PKM z roku 1859 (9 mapových listov) a ODT z roku 1936 (9 mapových listov),*
- *Sitnianska - PKM z roku 1871 (6 mapových listov) a ODT z roku 1934 (6 mapových listov),*
tiež časti katastrálnych území:
- *Počúvadlo - PKM z roku 1858 a ODT z roku 1933,*
- *Dekýš - PKM z roku 1859 a ODT z roku 1933.*

IV. MONITORING PRÍRODNÝCH ZNAKOV A KRAJINY

Technické pamiatky, sídla a pozostatky banického využívania sú v Lokality UNESCO rozmiestnené v krajine a zasadené do prírodného prostredia. Krajina a prírodné prostredie na tomto území bola dlhodobo ovplyvňovaná človekom, predovšetkým baníctvom a ďalšími činnosťami s ním spojenými alebo životom baníkov.

Využívanie kultúrnej krajiny Lokality UNESCO bolo ovplyvnené dobovou úrovňou rozvoja techniky a zručností, spôsobom využívania a uplatňovania energetických zdrojov.

Mnoho stáročí trvajúca extenzívna, územne rozvinutá ťažba a spracovanie rúd a sprievodná priemyselná produkcia si vyžadovala už minulosti nevyhnutnosť rešpektovať krajinu z hľadiska hospodárenia s jej prírodnými zdrojmi. Bez tohto rešpektu by udržateľnosť banického komplexu nebola mysliteľná. Predchádzajúce generácie boli nútené, pre potreby prežitia ťažiarkej a úpravnickej činnosti v území, súbežne zabezpečiť hospodárskú funkciu lesov (zdroj dreva do baní, výroba drevného uhlia, stavebné drevo a pod.)

Zásadnou témou pre banický komplex boli energetické zdroje. Vynálezy rôznych strojov a využívanie rôznych médií pre pohon banských a úpravnicových zariadení patria k svetoznámych prvenstvám Lokality UNESCO. Veľmi významným a charakteristickým technickým unikátom je územne rozsiahly vodohospodársky systém umelých vodných nádrží (tajchov) slúžiacich pre potreby baníctva a úpravníctva, ktorý zásadne ovplyvnil charakteristický vzhľad krajiny.

Prírodné prostredie slúžilo aj pre poľnohospodársku produkciu ako zázemie životaschopnosti bohato osídlenej oblasti. Spôsoby využitia poľnohospodárskeho využitia pôdy (pestovanie, chovateľstvo) dotvára charakteristický vzhľad krajiny Lokality UNESCO.

Prírodné prostredie dnešnej lokality UNESCO reagovalo kontinuálne na všetky vplyvy spomínanej dlhodoobej všestrannej hospodárskej činnosti. Dnes môžeme konštatovať, že kombinácia ľudských zásahov a prírodnej činnosti vytvorila vizuálne harmonickú a krásnu kultúrnu krajinu „Zem Baníkov“.

Okrem týchto pozitív má však územie aj niektoré nedoriešené otázky ekologických záťaží (ťažké kovy, radón), ktoré je nutné zohľadňovať pri manažmente územia Lokality UNESCO.

Týmto otázkam sa napr. v rozsahu k.ú. podrobnejšie v analytickej časti venoval Plán hospodárskeho, sociálneho a ekonomického rozvoja mesta Banská Štiavnica (PHSER).

Pozostatky extenzívneho využívania krajiny sa zachovali ako prvky súboru montánných znakov Lokality UNESCO a sú dnes predmetom zaradenia územia pod ochranu podľa Dohovoru. Pre úspešné zachovanie a ochranu tohto kultúrneho dedičstva je nepochybne nutné sa v rámci manažmentu plánu Lokality UNESCO zaoberať sa krajinnými a prírodnými súvislosťami v prostredí. Je nutné zaviesť aj kritériá a indikátory hodnotenia stavu prírodného prostredia a využívania krajiny do systému monitoringu Lokality UNESCO.

V rámci Lokality UNESCO sa vyskytujú aj prvky a objekty, ktoré sú chráneným prírodným dedičstvom v zmysle slovenskej legislatívy. Sú predmetom ochrany podľa národných, ale aj medzinárodných záväzkov v ochrane prírody a pri ochrane Lokality UNESCO je potrebné ich rešpektovať.

Môžu sa vyskytnúť špecifické prípady, kedy je ochrana kultúrnych hodnôt v rozpore s ochranou hodnôt prírodných a naopak a ich výsledný vzťah nie je možné upraviť tak, aby nedošlo k poškodeniu jednej z týchto hodnôt. Môže sa jednať o prípad, keď napríklad vzácny chránený strom rastie pri vzácnej a chránenej kultúrnej pamiatke a strom svojimi koreňmi a rozrastaním poškodzuje túto pamiatku. V takom prípade je

nevyhnuté dospieť k rozhodnutiu, čo je dôležitejšie chrániť.

Na úrovni spracovávaní manažment plánu takáto kolízia nebola zatiaľ identifikovaná. Pri podrobnejšej analýze, aj s vzhľadom na plánované využitie Lokality UNESCO pre turizmus, je pravdepodobné, že kolízie môžu vzniknúť. Je preto potrebné dôslednejšie pristupovať k monitorovaniu aj prírodného dedičstva v porovnaní so súčasnou praxou.

Hospodárske využívanie prírodných zdrojov (napr. ťažba dreva, výstavba rekreačných zariadení pri jazerách a pod.) v súčasnosti často krátko vedie k narušeniu alebo znehodnocovaniu autenticity a integrity prvkov svetového kultúrneho dedičstva v Lokality UNESCO. (napr. poškodzovanie jarkov vodohospodárskeho systému lesnou ťažbou)

Takisto z obdobných dôvodov dochádza aj negatívnym vplyvom na prvky a objekty ochrany prírodného dedičstva.

Tieto skutočnosti zvyšujú význam monitoringu, ktorý musí postihnúť základné odvetvia a formy využívania krajiny a prírodných zdrojov so sústredením na prípady, kde môže táto činnosť viesť k poškodzovaniu alebo nevhodnému využívaniu chránených prvkov kultúrneho dedičstva v lokalite UNESCO.

Metodika

Pri stanovení kritérií a indikátorov stavu hodnotenia ako aj spôsobu a frekvencie monitoringu a referenčných hodnôt hodnotenia stavu prírody sa postupuje podobným spôsobom ako pri hodnotení stavu kultúrneho dedičstva.

Hodnotenie a monitoring v oblasti krajiny a prírodných zložiek bol optimalizovaný a navrhnutý, tak aby bol realizovateľný a relatívne finančne nenáročný. Orientuje sa na hodnotenie a monitoring, ktorý vyplýva z iných legislatívnych alebo medzinárodných záväzkov v ochrane prírody a takisto je už aj realizovaný a to predovšetkým odbornou organizáciou ochrany prírody a krajiny – Štátnou ochranou prírody SR – Správa CHKO Štiavnické vrchy, ale aj inými štátnymi a vedeckými inštitúciami a organizáciami – napr. SAŽP alebo NLC SR.

Pri hodnotení a monitoringu, ktorý je navrhnutý výlučne pre hodnotenie v rámci lokality UNESCO a nevyplýva z iných záväzkov boli vybrané ľahko realizovateľné metódy založené na voľne prístupných zdrojoch dát, prípadne metódy, ktoré sú nenáročné na kapacity. Uvedomujeme si že presnosť výsledkov niektorých takýchto metód nemusí byť najlepšia, ale pre účely hodnotenia a monitorovania stavu v jadrovej zóne lokality UNESCO postačujúca. V prípade, že bude k dispozícii aj presnejšia metóda a dostatočné finančné a personálne kapacity, je možné pri hodnotení a monitoringu použiť aj presnejšie metódy.

Hodnotenie súčasného stavu prírodných hodnôt lokality z hľadiska autenticity a integrity

Hodnotenie krajinej štruktúry

Hodnotenie súčasného stavu krajiny sa orientuje predovšetkým na sekundárnu krajinnú štruktúru. V určitých súvislostiach je však nutné zaoberať sa aj primárnou a terciárnou krajinnou štruktúrou.

Z hľadiska zachovania autenticity a integrity krajiny je dôležité zdefinovať si čo v rámci krajiny je autentické – pôvodné a integrujúce.

V zmysle hodnotenia svetového kultúrneho dedičstva sa pod autenticitou alebo pôvodnosťou rozhodne nemyslí priblíženie sa k primárnej krajine. Pod autenticitou krajiny sa myslí jej harmonický krajinný ráz, v ktorom sa odzrkadľuje historický a špecifický typ krajiny Zeme baníkov. Tento sa vyvinul na základe využívania krajiny pre potreby baníctva a príslušných odvetví. Priblíženie sa k takejto krajine, alebo uchovanie tradičných prvkov tejto krajiny, ktoré sú zreteľné dodnes je v rámci krajiny určitá autenticita a preto pri-

blíženie sa k takejto krajine sa bude hodnotiť pozitívne a to aj napriek tomu, že v niektorých prípadoch to nemusí byť v súlade s krajinnoekologickým hodnotením krajiny. Stupnice a škály na hodnotenie krajiny, nie sú podobné ako hodnotenie napr. geotopov, nakoľko ako už bolo uvedené krajinu je nutné hodnotiť špecificky a vcelosti.

Z hľadiska integrity je už samotná krajina vyjadrením určitej nadstavby nad kultúrnymi objektami a prvkami v krajine. Hodnotenie integrity je preto už obsiahnuté pri akomkoľvek hodnotení krajiny.

Primárna krajinná štruktúra

Primárna krajinná štruktúra sa špeciálne nehodnotí, nakoľko z hľadiska tvorby manažmentového plánu, už nie je možné očakávať jej zmeny. Do hodnotenia ju však zahrňame ako niečo dané, v súčasnosti už nemenené.

Z hľadiska zachovania prvkov primárnej (pôvodnej, prvotnej, prírodnej) krajiny, je nutné konštatovať, že v priestore Lokality UNESCO sa už takáto krajina nezachovala. Najviac sa jej približujú niektoré územia prírodných rezervácií, v ktorých sa ochraňujú pôvodné, človekom takmer nenarušené ekosystémy. V Lokalite UNESCO za takéto objekty možno považovať časti prírodných rezervácií (Kojatín, Kašivárová, Sitno, Kamenný Jarok a Kamenné more; v jadrovej časti lokality). Predmetom ochrany týchto objektov sú zvyčajne pôvodné lesné a čiastočne aj nelesné ekosystémy. Z hľadiska ochrany sú tieto časti rezervácií chránené 5. stupňom ochrany, ktorý je na Slovensku najprísnejší. Sú v ňom zakázané všetky aktivity hospodárskeho využívania územia a aj ostatné aktivity sú v ňom značne obmedzené na najvyhnutnejšiu mieru sledovania prírodných procesov prebiehajúcich v území.

Vzhľadom na pomerne rozsiahle využívanie krajiny v časoch najväčšieho rozmachu baníctva, je možné aj v týchto rezerváciách nájsť stopy po tomto využívaní, prípadne na okraji rezervácii aj technické pamiatky kultúrneho dedičstva (napr. v NPR Sitno – južným okrajom prebieha Tatársky jarok). Pri obnove, alebo oprave takýchto technických pamiatok je potrebné požiadať príslušný úrad životného prostredia o výnimku z predmetných zákazov platných pre 5. stupeň ochrany.

Pre hodnotenie stavu prírodných rezervácií, ktoré sa svojou podstatou približujú primárnej štruktúre krajiny sa využijú kritéria a indikátory na hodnotenie predmetov ochrany uvedených rezervácií (Kojatín, Kašivárová, Sitno, Kamenný Jarok a Kamenné more).

Okrem PR Kojatín, všetky tieto objekty boli už v čase zapísania lokality do zoznamu UNESCO vyhlásené za rezervácie a teda referenčná hodnota je stav z roku 1993 (alebo roku najbližšieho k tomuto roku, kde je záznam o stave v rezervačnej knihe rezervácie), ktorý sa vo všeobecnosti nediferencuje od súčasného stavu predmetných objektov. Pre PR Kojatín navrhujeme považovať za referenčnú hodnotu stav z roku 1997, kedy bola rezervácia vyhlásená.

Vzhľadom na nízku mieru zmien sa odporúča frekvencia monitoringu 1x za 10 rokov. Pri hodnotení stavu biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany príslušných rezervácií je potrebné rešpektovať ich prirodzenú dynamiku a prirodzený vývoj a aj malé prirodzené odbočky z predpokladaného vývoja spoločenstiev a tieto prirodzené zmeny nezahrňovať do hodnotenia, resp. ich nehodnotiť negatívne.

Napriek tomu, že uvedené objekty sú chránené aj v rámci sústavy chránených území Natura 2000 ako súčasť Území európskeho významu (ÚEV), nie sú pre ne spracované a schválené programy starostlivosti ako základ pre ochranu a manažment objektov ochrany prírody a zároveň pre ich komplexný a cielený monitoring.

K spracovaniu Programov starostlivosti v niektorých prípadoch došlo (ÚEV Sitno), ale tieto programy starostlivosti neboli schválené príslušnými úradmi. Pri monitoringu a hodnotení sa teda nedá oprieť o takéto dokumenty a je nutné postupovať v zmysle všeobecne platných dokumentov na hodnotenie a monitoring druhov a biotopov, ktoré sú predmetom ochrany v príslušných rezervácií (napr. POLÁK, SAXA 2005), prí-

padne ďalších všeobecne platných postupov hodnotenia stavu druhov a biotopov, ktoré sú predmetom ochrany príslušných rezervácií.

Hodnotenie predmetov ochrany sa realizuje v zaužívanej stupnici

- priaznivý stav A
- priaznivý stav B
- nepriaznivý stav C
- nepriaznivý stav D
- predmet ochrany zanikol, vyhynul
- stav neznámy/neidentifikovateľný

Celkové hodnotenie stavu rezervácie sa vyhodnotí na základe stavu predmetov ochrany a iných vplyvov a okolností. Za priaznivý stav časti krajiny (chráneného územia) z hľadiska ich ochrany sa považuje stav, keď predmet ochrany je v súlade s cieľmi ich ochrany určenými v dokumentácii ochrany prírody (projekt ochrany, alebo program starostlivosti). V prípade, že je spracovaný program starostlivosti, hodnotenie a monitoring sa realizuje pre ekologicko-funkčné priestory samostatne, inak len celkovo a to v stupnici:

- zabezpečené (dostatočne zabezpečuje ochranu všetkých vymedzených predmetov ochrany)
- čiastočne ohrozené (predmety ochrany sú obmedzené vonkajšími vplyvmi – sú v nepriaznivom stave a znižuje sa ich prirodzený areál, nie sú však ohrozené zánikom alebo vyhynutím alebo obmedzením funkcií)
- veľmi ohrozené (predmet ochrany je v nepriaznivom stave, ohrozený zánikom alebo vyhynutím v strednodobom až dlhodobom horizonte, v rezervácii nefungujú autoregulačné mechanizmy a nezabezpečuje dlhodobé prežitie predmetu ochrany, alebo zlepšenie podmienok pre ich prežitie alebo zotrvanie v rezervácii)
- degradované (predmet ochrany zanikol, vyhynul alebo funkcie rezervácie sú dlhodobo obmedzené)

Zber dát a údajov pre hodnotenie je vhodné zozbierať v letnej sezóne pred revíziami, ktoré sa v rezerváciách realizujú. Hodnotenie stavu predmetov ochrany príslušných rezervácií by mala byť bežná prax odbornej organizácie ochrany prírody, ktorá ich má na starosti (v tomto prípade Správy CHKO Štiavnické vrchy). Hodnotenie sa preberie zo záznamov rezervačných kníh uvedených rezervácii uložených na Správe CHKO Štiavnické vrchy.

Sekundárna štruktúra krajiny

Sekundárna štruktúra krajiny (ďalej SKŠ) zahrňuje široký a rozmanitý súbor človekom ovplyvnených, alebo umelo vytvorených hmotných prvkov, ktoré v súčasnej dobe „existujú“ v krajine. Sekundárna štruktúra krajiny vzniká na báze primárnej štruktúry, ktorá takto tvorí hmotný prirodzený rámec fungovania sekundárnej štruktúry. Zjednodušene je možné povedať, že sekundárna krajina charakterizuje súčasné priestorové využitie krajiny.

Pre komplexnú ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva Lokality UNESCO, do ktorej je možné zahrnúť budovy, technické pamiatky bývalej baníckej činnosti a štruktúru sídiel a ich širšieho okolia, je potrebné v určitej miere zahrnúť aj zachovanie sekundárnej krajinnej štruktúry.

Sekundárna krajinná štruktúra vyjadruje historickú štruktúru krajiny, ktorá je výsledkom relatívne harmónického využívania krajiny pre účely baníctva, všeobecne povedané života naviazaného na baníctvo (lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo).

Štiavnické Bane, vodná nádrž Evička, typické usporiadanie historickej krajinnej štruktúry,, 1. pol. 20. storočia, na obzore najvyšší vrch Štiavnických vrchov – bájnny vrch Sitno.

Popis fotografie:

V popredí pingové pole využívané na pasenie hospodárskych zvierat. Za ním vodná nádrž Vindšachta vybudovaná pre potreby baníctva, ale už využívaná na rekreačné účely.

Krajinu tvoria rozsiahle lúky a pasienky, ktoré miestami striedajú malé políčka ornej pôdy a lesy s čiastočne zmenenou drevinnou skladbou a štruktúrou v dôsledku ich intenzívneho využívania pre baníctvo. Už v čase vyhotovenia fotografie lesy prechádzali určitou formou revitalizácie a renaturácie, ktorá kontinuálne pomaly pokračuje vo všeobecnosti v lesoch Lokality UNESCO. V súčasnosti sú už pingové polia a pasienky v popredí zmenené nevhodnou zástavbou rekreačných súkromných objektov a miestami aj obytných objektov z 50-tych rokov 20. storočia.

Sekundárna krajinná štruktúra ako využívanie krajiny bude preto základom pre hodnotenie stavu krajiny v lokalite UNESCO. Nie je úplne presne známa štruktúra krajiny v roku 1993 ako referenčná hodnota pre jej hodnotenie a preto navrhujeme za základnú štruktúru krajiny ako referenčnú hodnotu zobrať sekundárnu štruktúru krajiny z roku 2005 pre kataster mesta Banská Štiavnica (spracovanie ÚSESu) a pre ostatné katastre z roku 2010 (príp. z roku 2011, kedy takáto štruktúra bude spracovaná).

Lúky a pasienky

Všeobecným trendom v Lokalite UNESCO je napríklad zánik tradičného využívania lúk a pasienkov, ktorý prebieha na území lokality kontinuálne približne od 50 - tých rokov minulého storočia. Určitá akcelerácia tohto procesu nastala koncom 80-tych a začiatkom 90-tych rokov minulého storočia. Naopak určité nepatrné oživenie je možné sledovať v posledných rokoch po vstupe do Európskej Únie, kedy sa zaviedla forma podpory obhospodarovania lúk a pasienkov na Slovensku. Z tohto hľadiska za negatívne považujeme opustenie tradičného obhospodarovania lúk a pasienkov a naopak za pozitívne obnovu obhospodarovania lúk a pasienkov na spustnutých lúkach a pasienkoch.

Lesy

V Lokalite UNESCO je štruktúra lesov je značne zmenená oproti pôvodnej a aj tej, ktorá bola charakteristická pre obdobie baníckeho rozmachu. Za pozitívny trend môžeme hodnotiť návrat alebo zvyšovanie prirodzenej drevinnej skladby a štruktúry lesov. Naopak za negatívne upredostňovanie nepôvodných druhov drevín a nevhodnej rovnorodej štruktúry lesov. Všeobecne je zvyšovanie podielu listnatých lesov pozitívne a zvyšovanie podielu ihličnatých lesov, predovšetkým smrekových a borovicových, za negatívne.

Masív Paradajzu, Rosniarok a Tanádu so severu.

Popis obrázku:

Toto územie bolo odlesnené a využívané pre banícke účely a ako trvalé trávne porasty, neskôr zalesnené nepôvodným smrekom obyčajným a následne postupnými zmenami v hospodárení v lesoch sa pomaly obnovuje prirodzené drevinové zloženie aj keď zastúpenie smreka v týchto lesoch je stále vysoké. V pravom okraji obrázku vidieť zasnežovanú zjazdovku Salamandra ski resort.

Orná pôda

Pri ornej pôde za autentické je možné považovať návrat k drobnejšiemu členeniu parciel polí, tak ako boli obhospodarované pred scelovaním pozemkov. Táto otázka si vyžaduje podrobnejšie skúmanie do akej miery by bolo opodstanené limitovať scelovanie pozemkov pre polia. V jadrovom území všeobecne nie je geomorfologický potenciál na tvorbu rozsiahlych pozemkov. Pre členenie krajiny je potrebné podporiť zachovanie a hospodárenie usadlostí a majerov v extraviláne sídiel, ktoré j esčasti zachované

Nelesná drevinná vegetácia

Autentickosť nelesnej drevinnej vegetácie sa hodnotí predovšetkým z dvoch kľúčových hľadísk. V zásade náletová zeleň je nežiadúca, ale v prípade že nie je predpoklad, že plocha ktorá je obsadená náletovou zeleňou sa bude obhospodarovať v zmysle jej určenia, tak je nutné prirodzenú sukcesiu akceptovať.

Trvalé plochy nelesnej drevenej vegetácie ako sú medze, okraje ciest, vodných tokov a chodníkov sa hodnotia pozitívne, v prípade že nebránia niektorým tradičným vizuálnym prepojeniam na kľúčové prvky historickej krajiny (napr. na Kalváriu a pod.).

Sídla a zastavané plochy

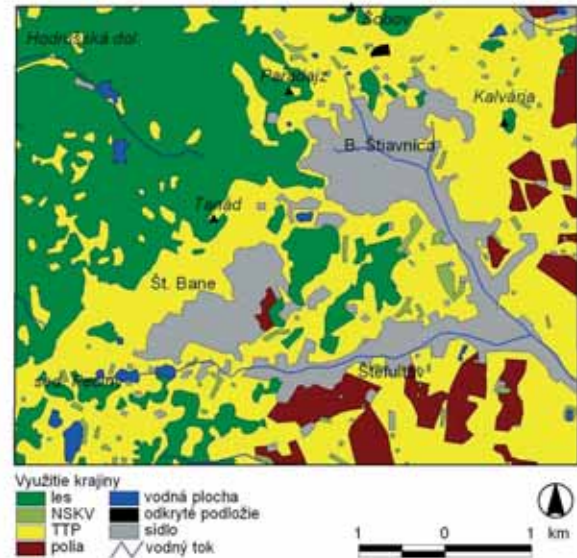
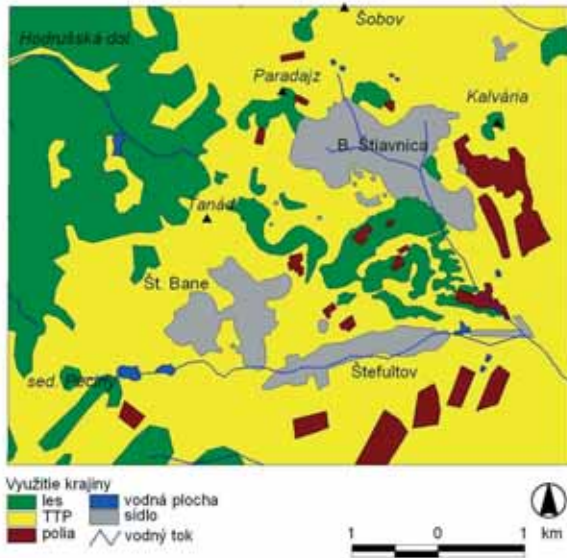
Za negatívne je považujeme nevhodnú zástavbu (merítko, tvar, farebnosť) na vizuálnych hranách v krajine.

Celkové zmeny v krajinnej štruktúre

Zmenami v krajinnej štruktúre z dlhodobého hľadiska sa v oblasti katastra Banskej Štiavnice zaoberali špecialisti na základe historických mapových diel. (MALINIÁK, OLÁH 2008)

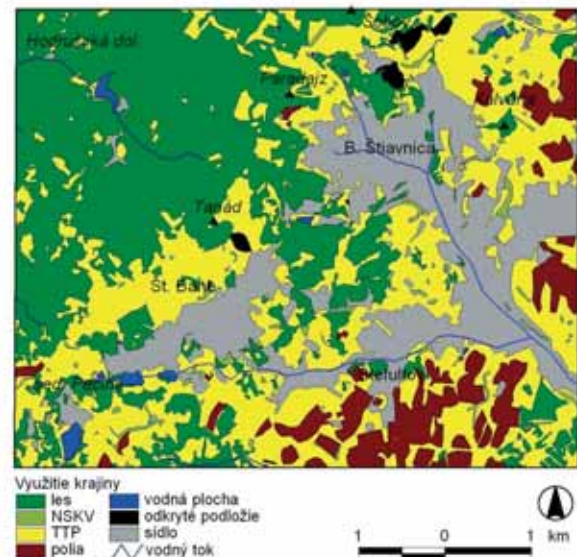
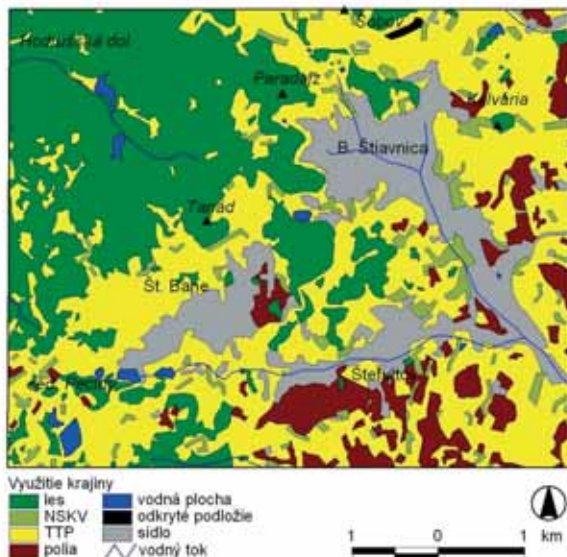
1742

1900

1952

2005

Príklad hodnotenia zmien vo využívaní krajiny na základe historických máp z územia Banskej Štiavnice (MALINIÁK, OLÁH 2008)

Pre účely hodnotenia stavu krajinnej štruktúry je potrebné pasportizovať krajinnú štruktúru pre celú jadrovú oblasť Lokality UNESCO. Pomerne jednoducho je to možné zrealizovať na základe ortofotosnímkov z oblasti a následne opakovať v intervale 5 rokov (prípadne 10 rokov).

Z hľadiska ekologického hodnotenia krajinných prvkov je nasledujúca postupnosť od prvkov hodnotených z hľadiska ekológie najpozitívnejšie k najnegatívnejším:

les/prirodzené vodné plochy → lúka/pasienok → orná pôda / umelé vodné plochy → zastavaná plocha / sídla → priemyselné zóny.

Pri hodnotení kultúrneho dedičstva lokality UNESCO bude táto postupnosť výberovo upravená, nakoľko niekedy je nutné uprednosťovať aj prvky v stupnici viac napravo pred prvky umiestnenými vľavo. Napríklad v prípade hodnotenia lúk a pasienkov, ako častí tradičnej krajiny uchovaných doteraz, je nutné ich uprednosťovať pred prvky lesa a pod..

Z hľadiska hodnotenia prvkov je potrebné ich zadefinovanie a určité rozčlenenie do ekvivalentných úrovní hodnotenia sekundárnej krajinnej štruktúry:

I. úroveň SKŠ	II. úroveň SKŠ	III. úroveň SKŠ	IV. úroveň SKŠ	
Lesy	Ihličnaté	Prirodzené		
		Nepôvodné (neprirodzené)	Smrekové	
			Smrekovcové	
			Borovicové	
			Kombinované	
			Iné	
	Listnaté	Prirodzené	Lužné lesy	
			Dubovo-hrabové lesy	
			Dubové a zmiešané dubové lesy	
			Lipovo-javorové sutinové lesy	
			Bukové lesy	
			Rašeliniskové lesy (slatinné jelšiny)	
		Nepôvodné (neprirodzené)		
	Zmiešané	Prirodzené	Bukovo-jedľové lesy	
Nepôvodné (neprirodzené)				
Ostatné lesy	Lesné škôlky			
	Holiny	Holiny po ťažbe		
Skaly a sutiny		Prirodzené		
		Nepôvodné	Haldy Odvaly	
TTP a nelesné trávinnobylinné porasty	Intenzívne obhospodarované	Lúky a pasienky		
	Extenzívne obhospodarované	Lúky a pasienky		
		Teplo a suchomilné trávinnobylinné porasty		
	Spustnuté neobhospodarované	Lúky a pasienky		
		Teplo a suchomilné trávinnobylinné porasty		

Orná pôda	Veľkoplošná - polia		
	Maloplošná – políčka - súčasť lazičského osídlenia a záhumienky		
Nelesná drevinná vegetácia	Trvalá	Plošná/líniová, stromová/ krovinná	
	Náletová	Stromová	
		Krovinná	
Roztrúsené solitérne stromy a kry			
Sady, záhrady, mestské parky, arboréta a botanické záhrady	Sady a záhrady		
	Ostatné		
Vodné plochy, vodné toky a mokrade	Jazerá a vodné nádrže – stojaté vody	Prirodzené vodné plochy – jazerá	
		Umelo vybudované vodné nádrže (vrátane tajchov)	
	Vodné toky	Prirodzené vodné toky – potoky a rieky	
		Upravené vodné toky – kanále	
	Prameniská, rašeliniská a slatiny	Prameniská	
		Rašeliniská a slatiny	
Ostatné plochy a iné		Odkaliská	
		Zaburinené plochy	
		Lyžiarsky areál	
		Skládky odpadu	
Zastavané územie	Sídla		
	Cesty		
	Priemyselné zóny		
	Iné a ostatné		

Využitie krajiny priestorovo vyhodnotiť v mape v mierke 1:10 000 po I. úroveň každých 5 rokov (len lesy, TTP, orná pôda, sídla) a po III. úroveň 1x za 10 rokov vyššie uvedenej stupnice.

Vyhodnotenie zrealizovať na základe vzorníkov podľa ortofotomáp alebo satelitných snímok. V prípade nemožnosti hodnotenia v zmysle členenia podľa vyššie opísaných jednotiek, hodnotiť v členení o úroveň vyššie, alebo použiť iné zdroje dát na hodnotenie (napr. opis lesných porastov podľa LHP, alebo bloky LPIS, prípadne terénne mapovanie vybraných kľúčových plôch lokality UNESCO – predovšetkým na vizuálnych hranách)

Hodnotenie zmien v sekundárnej krajinnej štruktúre pre jednotlivé bloky/segmenty/parcely krajiny (hodnotenie expertným odhadom, nižšie uvedenú stupnicu aplikovať len ako odporúčanie, pri hodnotení je v rámci každého bloku alebo segmentu zohľadniť aj špecifické ďalšie faktory – vizuálne, vývojové, priblíženia sa k tradičnému hospodáreniu a pod.):

- výrazná negatívna zmena (-2) : zmena lesa, TTP, vodných plôch a sadov/záhrad a pod., NDV na zastavané plochy a rozvojové areály typu lyžiarskych stredísk, priemyselných parkov a pod. Oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu
- negatívna zmena (-1) – zmeny v rámci II. úrovne krajinej štruktúry pri lesoch od prirodzených lesov k nepôvodným a neprirodzeným, pri TTP od obhospodarovaných k neobhospodarovaným, ale zároveň aj od extenzívne obhospodarovaných k intenzívne obhospodarovaným, orná pôda od maloplošných k veľkoplošným, zvyšovanie podielu NDV na bývalých plochách TTP
- bez zmeny využitia (0)
- pozitívna zmena (+1) – pozitívne zmeny v rámci II. úrovne škály; t.j. pri lesoch prechod od nepôvodných a neprirodzených lesov k pôvodným a prirodzeným, pri TTP prechod od nevyužívaných plôch k extenzívne využívaným, pri ornej pôde rozdrobovanie veľkých polí na menšie políčka
- výrazne pozitívna zmena (+2) – návrat od nevhodne zastavaných plôch k tradičným formám využívania krajiny

Celkové hodnotenie krajinej štruktúry hodnotiť v stupnici (vyhodnotiť aj samostatne po katastroch):

- výrazne negatívna zmena – celkové zmena v plochách má negatívnu bilanciu v rozsahu viac ako 10% plochy jadrovej zóny lokality, alebo je celkové hodnotenie plôch negatívne na viac ako 5% plochy lokality, s tým že prevažuje negatívne hodnotenie (-2)
- negatívna zmena – celkové zmena v plochách má negatívnu bilanciu v rozsahu viac ako 1% plochy jadrovej zóny lokality, ale menej ako 5%
- bez zmeny, alebo nepatrná zmena – zmeny nastali v rozmedzí do 1% plôch jadrovej zóny Lokality UNESCO
- pozitívna zmena - celkové hodnotenie prevažujú pozitívne zmeny v rozsahu viac ako 1% celkovej plochy jadrovej zóny Lokality UNESCO
- výrazne pozitívna zmena – k pozitívnej zmene využitia došlo na viac ako 5% plochy Lokality UNESCO

Celkové hodnotenie krajiny sa považuje za výrazne negatívne aj v prípadoch kedy došlo k akýmkoľvek zmenám v I. a II. úrovne na vizuálnych hranách v rozsahu vyššom ako 1% vizuálnej hrany a jej okolia.

Celkové hodnotenie je možné doplniť pomocným ekologickým hodnotením zmien vyjadreným zmenou koeficientu ekologickej stability, ktorá sa hodnotí v rámci katastra. Koeficient ekologickej stability vyjadruje pomer pozitívnych ekologických prvkov k negatívnym.

Koeficient ekologickej stability (KES) sa vypočíta podľa rovnice

$$\text{KES} = \frac{\text{Lesy, TTP, sadym záhrady, vodné plochy, skaly atď}}{\text{Orná pôda, zastavané územia, ostatné plochy}}$$

Pre každý kataster lokality UNESCO samostatne a následne pri opakovanom monitoringu sa tento koeficient vypočíta znova a zmeny v koeficiente podľa jednotlivých katastrov odhalia aj zmeny vo využívaní krajiny v rámci katastrov Lokality UNESCO. Za referenčnú hodnotu KES sa v tomto prípade bude aplikovať prvá vypočítaná hodnota (nie je zdokladované využívanie územia v roku 1993 a predpokladáme, že by to bolo aj náročné zrekonštruovať)

Terciárna štruktúra krajiny

Terciárna štruktúra krajiny, ako súbor „nehmotných“ socioekonomických javov, ktoré vznikli dôsledkom realizácie nárokov a záujmov človeka (spoločnosti) v krajine (územné plány, regionálne plány, ale aj hygienické zóny, chránené územia a pod.) bola čiastočne zhodnotená v 1. etape manažment plánu (platné územné plány, zásady ochrany a pod.). Vzhľadom na šírku problematiky je špecifické monitorovanie týchto javov potrebné nastaviť v ďalšom období používania manažment plánu, ak sa to bude javiť ako užitočné. (napr. hodnotenie kvality plánov, efektívnosť ich využívania vo väzbe na predmet ochrany)

Hodnotenie a monitoring stavu chránených území v lokalite svetového kultúrneho dedičstva UNESCO Banská Štiavnica

V rámci primárnej štruktúry sme navrhli hodnotenie stavu a monitoring časti prírodných rezervácií Kojatín (PR), Kamenné more (PR), Kamenný jarok (PR), Kašivárová (NPR) a Sitno (NPR). Častí ktoré sa svojím charakterom približujú primárnej krajinnej štruktúre, t.j. pôvodné (prirodzené) predovšetkým lesné spoločenstvá ale aj nelesné spoločenstvá ako sú napríklad skaly a sutiny.

V Lokalite UNESCO sa vyskytujú aj ďalšie chránené územia s nižšou mierou ochrany ako uvedené územia, t.j. v týchto územiach sa predmety ochrany zvyčajne už zabezpečujú cielenou ochranou (napr. kosením lúk a pod.) alebo len istým druhom obmedzenia niektorej hospodárskej činnosti pre ochranu príslušného predmetu ochrany územia. Podobne ako pre vyššie uvedené rezervácie aj pre ostatné chránené územia platí zásada hodnotenia:

za priaznivý stav časti krajiny (chráneného územia) z hľadiska ich ochrany sa považuje stav, keď predmet ochrany je v súlade s cieľmi ich ochrany určenými v dokumentácii ochrany prírody (projekt ochrany, alebo program starostlivosti). Pri hodnotení je nutné postupovať v zmysle tejto zásady a zamerať sa na predmety ochrany.

Hodnotenie stavu ochrany prírody sa týka týchto chránených území:

- Prírodné pamiatky a Národné prírodné pamiatky
- Prírodné rezervácie a Chránené areály za účelom ochrany poloprírodných spoločenstiev
- Chránené stromy
- Chránená krajinná oblasť – všeobecná ochrana biotopov a druhov podmienkami ochrany 2. stupňa ochrany (jedným s cieľov je aj ochrana jedinečnej krajiny okolia Banskej Štiavnice)
- Územia európskeho významu – nie sú vo svojej podstate chránenými územiami. Za chránené musia byť vyhlásené v niektorej kategórii chráneného územia do 6 rokov od ich akceptovania Európskou komisiou (do 6 rokov od roku 2007, kedy EK schválila národné zoznamy lokalít pre alpský a panónsky biogeografický región). Do vyhlásenia za chránené územie musí členský štát zabezpečiť ochranu typov biotopov a druhov, pre ktoré boli zaradené do zoznamu ÚEV. Slovensko to zabezpečuje v prípade Lokality UNESCO cez systém existujúcej ochrany, ktorá je minimálne na úrovni 2. stupňa ochrany, nakoľko územia ležia v CHKO Štiavnické vrchy

Hodnotenie a monitoring týchto druhov chránených území prevádzať len v zmysle hodnotenia stavu a monitoringu druhov a biotopov európskeho významu, ktoré sú zároveň predmetom ochrany ÚEV, ale aj CHKO a príslušných PR, CHA, PP. Tieto sa monitorujú a vyhodnocujú každých 6 rokov, kedy je nutné zasielať správy (reporty) pre každý druh a biotop európskeho významu Európskej komisii.

Druhy a biotopy národného významu, alebo inak vzácne alebo kriticky ohrozené druhy a biotopy, ak sú predmetom ochrany niektorého chráneného územia, je potrebné hodnotiť a monitorovať. Tieto druhy a biotopy pre Lokalitu UNESCO, nie sú zatiaľ určené. Po zadefinovaní príslušných národne významných druhov a biotopov bude potrebné pristúpiť k ich monitorovaniu a hodnoteniu stavu. Pre tieto druhy však nie sú vyhotovené postupy hodnotenia a monitoringu a preto je nutné postupovať v zmysle najpríbuznejšieho druhu alebo formačnej skupiny biotopov európskeho významu pre ktoré je tento postup zadefinovaný.

Ak hodnotenie a monitoring nie je realizovaný odbornou organizáciou ochrany prírody, nie je potrebné pre účely hodnotenia a monitoringu lokality svetového dedičstva takéto hodnotenie a monitoring realizovať a vyhotovovať.

Hodnotenie a monitoring prírody a prírodných zložiek v priamej väzbe na objekty kultúrneho dedičstva

Celkovo sú vzácne, ohrozené a chránené druhy a typy biotopov vo vzťahu ku kultúrnemu dedičstvu v Lokality UNESCO preskúmané veľmi málo až nedostatočne. Presné lokalizované dáta, častokrát chýbajú aj v rámci CHKO Štiavnické vrchy, prípadne pre niektoré skupiny druhov zadefinovanie vzácnosti a ohrozenosti druhov už nezodpovedá novším poznatkom o týchto druhoch. Takisto pri pohyblivých živočíšnych druhoch je málo poznatkov o ekológii života a to predovšetkým konkrétnych poznatkov z oblasti Štiavnických vrchov. V neposlednom rade treba brať v úvahu aj taxonomické nejasnosti pri niektorých druhoch, ale predovšetkým nejasnosti vo vymedzení niektorých typov biotopov. Z vyššie uvedených dôvodov sme sa zamerali predovšetkým na prvky živej prírody, ktoré sú v priamom vzťahu k pamiatkám a objektom kultúrneho dedičstva a je nutné sa nimi zaoberať pri ochrane kultúrneho dedičstva ako výsledok spolunažívania a využívania krajiny človekom a prírodnými zložkami.

Vzácne, ohrozené a chránené druhy živočíchov

Cicavce

Pri hodnotení cicavcov sú v priamom vzťahu ku kultúrnemu dedičstvu netopiere a tie preto rozoberáme podrobnejšie. K určitému prelínaniu môže prísť aj pri iných druhoch cicavcov ako sú rys ostrovid, medveď hnedý, kuna, tchor, veverka, prípadne niektoré ďalšie. Vzhľadom k tomu, že ich vzájomný vzťah je tak nevyzrázný a nejasný, nie je potrebné realizovať hodnotenie alebo monitoring pre tieto druhy.

Netopiere

Štiavnické vrchy sú pohorím s výrazne antropicky (ľudskou činnosťou) ovplyvneným prírodným prostredím. Hlavnou činnosťou tu stáročia bola banská činnosť, v dôsledku ktorej sa uchovalo množstvo umelých podzemných priestorov (štôlní, baní), potenciálne vhodných ako zimoviská netopierov. Prirodzených krasových javov je málo (BELLA & HOLÚBEK 1999, KARSTEN 1990), časť z nich bola zoologicky preskúmaná (ŠTEFFEK 2000). Známe údaje o netopieroch z pohoria do roku 1995 boli zhrnuté v samostatnej práci (UHRIN et al. 1995), niektoré novšie poznatky sú obsahom prác študentov vysokých škôl (ANDOK et al. 1995, MIHÁL & ZLACKÁ 2000) (in UHRÍN, HAPL, URBAN, VALACH, MIHÁL, ZLACKÁ, 2002)

V rokoch 1995 – 2002 sa preverilo 32 štôlní a 2 jaskyne, kde sa zistila prítomnosť 14 druhov netopierov. Niektoré významné štôlne sa monitorujú v rámci programu ČMS BIOTA (v rokoch 2000 – 2008) a niektoré štôlne monitoruje organizácia SON (Spoločnosť na ochranu netopierov).

Významné štôlne sú štôlna Schöpfer, kde sa zaznamenali počty podľa jednotlivých rokov v rozmedzí 150 až 360 jedincov a štôlna Ignác v Štefultove, kde v rámci jedného roka zimuje až 8 druhov netopierov.

Hodnotenie a monitoring stavu populácii netopierov je potrebné realizovať každoročne v zime, minimálne v týchto dvoch štôlniach v spolupráci z vyššie uvedenými organizáciami.

Hodnotenie a monitoring sa uskutočňuje každoročne aj v niektorých ďalších štôlniach. Je možné ho aj rozšíriť o ďalšie doteraz nepreskúmané štôlne z hľadiska zimovísk netopierov. Napríklad pri tých banských dielach, ktoré sú významnými montánnymi prvkami. Dôležité je to hlavne v prípadoch, že sa uvažuje s úpravou vchodu do štôlní, kedy môže prísť k poškodeniu populácii netopierov. Pri rozšírení hodnotenia a monitoringu netopierov je nutné zabezpečiť rozšírený monitoring finančne a dostatočne včas upozorniť aj expertov, ktorý prevádzajú monitoring, aby si mohli vytvoriť kapacitu pre realizáciu rozšíreného hodnotenia a monitoringu.

Pre letné úkryty netopiere častokrát využívajú povaly sakrálnych stavieb. V oblasti Lokality svetového dedičstva UNESCO v Banskej Štiavnici a v okolí nebol zaznamenaný enormný výskyt netopierov v niektorej sakrálnej stavbe. Vzhľadom k rozptýlenému osídleniu a dostatku lesného prostredia sú aj netopiere v rámci leta rozptýlené v celom území Štiavnických vrchov a zatiaľ teda nie je potrebné sa v rámci monitoringu lokality UNESCO podrobnejšie zaoberať letnými úkrytmi netopierov.

Monitoring stavu populácií netopierov v zimoviskách banských štôlní, vchod do štôlne Zlatý štôl

Monitoring stavu netopierov v štôlni Schöpfer v Hodruši-Hámroch

Netopier obyčajný (*Myotis myotis*) pri ústí štôlne Iganác v Štefultove

Vtáky

Z vtákov prichádzajú do úvahy niektoré druhy sov, dravcov, prípadne menších druhov vtákov. Výskyt a vzájomný vzťah týchto druhov ku kultúrnemu dedičstvu si nevyžaduje špeciálne hodnotenie a monitoring. V prípade nevyhnutnosti je možné obrátiť sa na ŠOP SR, SOS/BirdLife Slovensko – Slovenská ornitologická spoločnosť, RPS – Spoločnosť na ochranu dravcov a sov a ďalšie. Ochrana druhov je zabezpečená prostredníctvom územnej ochrany a príslušnej legislatívy v oblasti ochrany prírody.

Obojživelníky, plazy a ryby

Sú to skupiny živočíchov, do ktorých sa zaraďujú plazy, jašterice, mloky, obojživelníky a ryby. Výskyt a vzájomný vzťah týchto druhov ku kultúrnemu dedičstvu si nevyžaduje špeciálne hodnotenie a monitoring. V prípade nevyhnutnosti je možné obrátiť sa na ŠOP SR. Ochrana druhov je zabezpečená prostredníctvom územnej ochrany a príslušnej legislatívy v oblasti ochrany prírody. Hodnotenie stavu druhov európskeho významu z tejto skupiny sa preberie z celoslovenského hodnotenia a monitoringu.

Bezstavovce

Bezstavovce sú veľmi široká skupina živočíchov. Jej ochrana je zabezpečovaná predovšetkým cez územnú ochranu. Hodnotením chránených území sa zaoberáme vyššie. Skupina a jej jednotlivé druhy si nevyžadujú špeciálne hodnotenie a monitoring. V prípade nevyhnutnosti je možné obrátiť sa na ŠOP SR. Ochrana druhov je zabezpečená prostredníctvom územnej ochrany a príslušnej legislatívy v oblasti ochrany prírody. Hodnotenie stavu druhov európskeho významu z tejto skupiny sa preberie z celoslovenského hodnotenia a monitoringu.

Vzácne, ohrozené a chránené druhy rastlín a húb

V rámci jadrového územia lokality UNESCO sa vzácne, ohrozené a chránené druhy vyskytujú v chránených územiach, v ochrannom pásme a aj mimo týchto chránených území. CHKO Štiavnické vrchy však nie je bohatá na výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov rastlín.

Huby a nižšie rastliny nie sú v rámci CHKO Štiavnické vrchy zatiaľ komplexne spracované. Niektoré čiastkové výskumy sa týkajú niektorých chránených území. Z hľadiska ochrany kultúrneho dedičstva však nie je potreba podrobnejšieho skúmania, vyhodnocovania a monitoringu týchto druhov, okrem prípadov, keď sú predmetom ochrany nejakého maloplošne chráneného územia. Hodnoteniu chránených území a ich predmetom ochrany sa venujeme vyššie.

Z vyšších rastlín sa v jadrovom území vyskytuje druh ponikleca veľkého (*Pulsatilla grandis*). Z hľadiska flóry Slovenska sa nejedná o druh vzácny, ale druh je zaradený do prílohy II smernice o biotopoch a preto je predmetom ochrany niektorých území európskeho významu v Štiavnických vrchoch (ÚEV Sitno, Klokoč, Hodrušská hornatina). V rámci Štiavnických vrchoch sa vyskytuje na Sitne, kde nie je ohrozený a potom na niekoľkých lokalitách v oblasti Vyhní, kde je druh ohrozený postupným zarastaním lúk a pasienkov. Z tohto hľadiska okrem hodnotenia a monitoringu v zmysle článku 17 smernice o biotopoch, nie potrebné samostatné hodnotenie v rámci manažmentového plánu lokality UNESCO. Hodnotenie zarastania lúk je možné vyhodnotiť v rámci hodnotenia krajiny. Ostatné druhy národného významu sa vyskytujú predovšetkým v ochrannej zóne lokality UNESCO a v rámci manažment plánu ich nie je potrebné hodnotiť a monitorovať.

Vzácne, ohrozené a chránené typy biotopov

Vzácnosť a ohrozenosť typov biotopov v rámci Slovenska ešte nebola spracovaná.

Za chránené typy biotopov je možné považovať všetky prírodné typy európskeho a národného významu v zmysle vykonávacej vyhlášky k zákonu o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z.z.. Hodnotenie stavu a monitoring sa vykonáva v rámci celého Slovenska, každých 6 rokov. Výsledky tohto hodnotenia a monitoringu sa preberú z tohto hodnotenia aj do hodnotenia v rámci lokality UNESCO, doplnené o hodnotenie a monitoring národne významných typov biotopov (len prípade, že sa zrealizuje v rámci Slovenska).

Typy biotopov sa v rámci tohto hodnotenia hodnotia v trojstupňovej stupnici – priaznivý, čiastočne nepriaznivý stav a nepriaznivý stav. V prípade nedostatku údajov sa hodnotí stav ako neznámy. Stav typov biotopov sa zhodnotí v rámci hodnotenia stavu pre chránené územia a územia európskeho významu.

Pri necitlivej ťažbe dreva dochádza k poškodzovaniu hodnôt svetového kultúrneho dedičstva UNESCO – Dolnohodušký prírodný jarok (jar 2010)

Ilija, nevhodná výstavba farmy na vizuálnej hrane

Monitoring hospodárskych aktivít a aktivít využívania prírodných zložiek a krajiny

Táto časť sa do určitej miery zaoberá terciárnou krajinou. Hodnotenie a monitorovanie je zamerané na hospodárske aktivity v lokalite, ktoré môžu poškodiť alebo zničiť objekty a prvky svetového kultúrneho dedičstva.

Lesné hospodárstvo

Lesné hospodárstvo sa riadi zákonmi, vyhláškami a postupmi na úseku lesného hospodárstva. Pri vykonávaní lesohospodárskych činností je nevyhnutné dodržiavať aj všetky ostatné zákony. Napriek tomu pri technológii spracovania a odvozu dreva dochádza častokrát k porušovaniu zákonov, ale aj nerešpektovaniu vlastných technologických postupov.

Významné kultúrne pamiatky je potrebné priebežne každoročne monitorovať alebo v čase indikovanej ťažby po dohode s obhospodarovateľmi lesov a vyhodnocovať poškodenie lesohospodárskymi zásahmi ak nimi príde v stupnici

- výrazne negatívny zásah – došlo k poškodeniu veľkého rozsahu, alebo zničeniu objektu alebo prvku kultúrneho dedičstva
- negatívny zásah – došlo k poškodeniu menšieho rozsahu
- mierny negatívny zásah – došlo k obmedzeniu funkčnosti objektu alebo prvku, alebo zásahom bola narušená integrita objektu

Plánované opatrenia lesnej prevádzky je možné ovplyvniť až pre nasledujúce obdobie LHP a to formulovaním pripomienok k pripravenému LHP prostredníctvom úradov životného prostredia. Na území Mestských lesov Banskej Štiavnice je nastavený LHP na roky 2009 až 2018, ďalší sa bude pripravovať v rokoch 2017 - 2018.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo v oblasti lokality UNESCO je zamerané predovšetkým na živočíšnu výrobu. Na existujúcich poliach sa pestujú predovšetkým zemiaky. Kľúčovým objektom poľnohospodárstva sú však lúky a pasienky. Podobne ako v lesnom hospodárstve môže necitlivým hospodárením dôjsť k poškodzovaniu objektov kultúrneho dedičstva. Samozrejme predpoklad je nižší ako pri lesnom hospodárstve. Hodnotenie takýchto poškodení je obdobné ako pri lesnom hospodárení.

Pri poľnohospodárskej činnosti môže prísť aj k poškodzovaniu prvkov tradičnej štruktúry a to predovšetkým intenzifikáciou výroby (používanie chemických prostriedkov, nadmerného hnojenia, nadmerným spásaním spojeným z eutrofizáciou, používaním nepôvodných osevných zmesí a pod.). Naopak neobhospodávaním plôch dochádza k ich postupnému zániku nastupujúcou sukcesiou. Tieto zmeny sa zaznamenávajú v rámci hodnotenia sekundárnej krajinnej štruktúry. Vyššie uvedené fakty treba brať v úvahu pri hodnotení krajiny.

Banský priemysel

V nepatrnej miere sa stále ťaží v Hodruši-Hámroch. Hodnotenie a monitoring prevádzaných zásahov je potrebné vykonávať v rámci posudzovania vplyvov na ochranu prírody

Výstavba

Hodnotenie stavieb sa prevádza v rámci hodnotenia kultúrneho dedičstva, Z hľadiska krajiny je potrebné monitorovať predovšetkým vizuálne hrany, typ zástavby a zachovanie krajinnej štruktúry.

Turizmus a rekreácia

Súčasná intenzita turizmu (z pohľadu množstva návštevníkov) nespôsobuje vážne poškodzovanie alebo ničenie objektov kultúrneho dedičstva a prvkov historických krajiných štruktúr. Určité nedostatky sú pri sezónnom nadmernom využívaní niektorých vodných nádrží (Vindšachta, Banský Studenec) Pri náraste turizmu je potrebné sa zamerať na hodnotenie a monitoring tých objektov a prvkov, ktoré by mohli byť nadmerným turizmom poškodzované.

Literatúra, podklady, poznámky

- ANDOK, P., KAŠŠAI, Z., MARKO, M., 1995: *Ekosozologické vyhodnotenie netopierov centrálnej časti Štiavnických vrchov. Maturitná práca. Stredná lesnícka škola Banská Štiavnica*, 17 pp.et al. 1995,
- BELLA, P., HOLÚBEK, P., (eds.), 1999: *Zoznam jaskýň na Slovensku (stav k 31. 12. 1998)*. MŽP SR, Bratislava, 268 pp.
- CÍLEK, V., 2007: *Makom – Kniha miest. Nakladatelství Dokořán, 2. doplnené vydanie, Praha, 299pp.*
- COUNCIL OF EUROPE, 2000: *Európsky dohovor o krajine*. MŽP SR SAŽP.
- GINDL, J., VOZÁR, J., 1968: *Banská Štiavnica a okolie – Sprievodca po stavebných umeleckých a technických pamiatkach*. Edícia Aktuality, Stredoslovenské vydavateľstvo Martin, Banská Bystrica, 250pp.
- IVAN, K., 1990: *Pracovný rajón oblastnej skupiny B. Štiavnica. Sprav. Slov. Speleol. Spoloč., 21(1) 24–28.*
- JANČURA, P., 2010: *Európsky dohovor o krajine na Slovensku*. SAŽP Banská Bystrica, III. vydanie, Banská Bystrica, 36pp.
- JANČURA, P., BOHÁLOVÁ, I., SLÁMOVÁ, M., MIŠÍKOVÁ, P., 2010: *Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny*. MŽP SR, SAŽP, TU Zvolen, FEE, KPTK, Banská Bystrica, 8pp.
- KMEŤ, A., 1989: *Veleba Sitna, Tatran Bratislava, orig. 1893, 290pp.*
- LICHNER, M., (ed.) 1998: *Banská Štiavnica. Mesto Banská Štiavnica, Banská Štiavnica, 110pp.*
- LÖW, J., MÍCHAL, I., 2003: *Krajinný ráz. Ústav aplikovanej ekológie ČZU Kostelec nad Černými lesy, Nakladatelství Lesnícke práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy. 548pp.*
- MALINIÁK, P., OLÁH, B., 2008: *Historické mapy a krajinno-ekologický výskum. Geografická revue, Ročník 4, Číslo 1, 26-39, FPV UMB Banská Bystrica.*
- MIHÁL, T., ZLACKÁ, S., 2000: *Zimné sčítanie netopierov v Štiavnických vrchoch. Seminárna práca. Fakulta ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene.*
- POLÁK, P., SAXA, A., (eds.), 2005: *Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736pp.*
- ŠTEFFEK, J., 2000: *Fauna dvoch jaskýň v Štiavnických vrchoch*. Pp.: 171–174. In: MOCK, A., KOVÁČ, L., FULÍN, M. (eds.): *Fauna jaskýň (Cave fauna)*. Košice, 199 pp.
- UHRÍN, M., FARBIÁK, D., ŠTEFFEK, J., URBAN, P., 1995: *Poznámky k výskytu netopierov (Chiroptera) v Štiavnických vrchoch. Netopiere, 1: 19–28.*
- UHRÍN, M., HAPL, E., URBAN, P., VALACH, I., MIHÁL, T., ZLACKÁ, S., 2002: *Zimoviská netopierov v Štiavnických vrchoch in Katalóg zimovísk netopierov SR, Vespertilio 6: 287 – 297).*

Banská Belá, chýbajúca regulácia zástavby rodinných domov

*Pohľad z Banská Štiavnická kalvárie.
Popretie historického charakteru zástavby, nevhodná farebnosť, sídlisko Drieňová Banská Štiavnica*

S. PRÁVNE NÁVODY OCHRANY KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Jedným z cieľov manažment plánu je zabezpečiť adekvátnu právnu ochranu Lokality UNESCO.

Lokalita UNESCO má právnu problematiku úzko naviazanú na otázky ochrany kultúrneho dedičstva a ochrany prírody (životného prostredia).

Spracovanie právnych návodov ochrany vyplynulo z definovania širších úloh v oblasti právnej ochrany Lokality UNESCO v 1. etape manažment plánu.

(H.2. Časový a finančný plán doplnenia dát, prieskumov a analýz, časť. C Právna ochrana str.236)

Spracovanie návodov bolo možné zapracovať do úloh 2.etapy, ostatné právne úlohy si vyžadujú širší časový a finančný rámec (napr. úprava právnych podmienok celoplošnej ochrany a pod.)

Súčasný stav ochrany kultúrneho dedičstva signalizuje, že úroveň právneho vedomia verejnej správy a obyvateľstva je nedostatočná a vyžaduje zvýšenie. Právne návody ochrany kultúrneho dedičstva spracované v 2.etape manažment plánu sú príspevkom na zlepšenie situácie. Implementácia a použitie návodov súčasne predpokladá vzdelávanie zamestnancov verejnej správy a obyvateľstva v tejto problematike.

Výber tém pre právne návody reflektuje aktuálny stav ochrany kultúrneho dedičstva a jeho slabé miesta.

V rámci ochrany prírody (životného prostredia) boli podobné návody spracované občianskymi organizáciami venujúcimi sa tejto problematike a sú dostupné na internete.

Právne návody ochrany kultúrneho dedičstva sú spracované v schéme:

S.1. Právne nástroje ochrany hodnôt dedičstva v rukách samosprávy (obcí) - ochrana kultúrnych hodnôt svetového dedičstva na lokálnej úrovni.

S.2. Vynútenie ochrany Lokality UNESCO prostredníctvom výkonu rozhodnutí orgánov štátnej správy na úseku ochrany kultúrnych hodnôt svetového dedičstva

S.3. Občianska kontrola vykonávania verejnej správy na úseku ochrany kultúrnych hodnôt svetového dedičstva

S.1. PRÁVNE NÁSTROJE OCHRANY HODNÔT DEDIČTVA V RUKÁCH SAMOSPRÁVY (OBCÍ) - OCHRANA KULTÚRNYCH HODNÔT SVETOVÉHO DEDIČTVA NA LOKÁLNEJ ÚROVNI.

Lokalita UNESCO Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí (ďalej len Lokalita UNESCO) v rozpore so záväzkami z Dohovoru o ochrane svetového dedičstva a ako jediná v SR nepožíva komplexnú územnú ochranu. Tento problém je v štádiu aktuálneho riešenia na úrovni Ministerstva kultúry SR a Pamiatkového úradu SR.

Počas 1. etapy prípravy manažment plánu sa preto ukázala potreba preskúmať existujúce právne nástroje, ktoré sú v kompetenciách obcí. Dôraz sme kládli na hľadanie možností vytvorenia všeobecne právne záväzného systému na lokálnej úrovni ochrany dedičstva najmä v tej časti, ktorá nie je chránená štátom v rámci ochrany pamiatkového fondu v zmysle Zákon NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (Pamiatkového zákona).

Domnievame sa, že je nevyhnutné využívať existujúce nástroje regulácie ako permanentnú preventívnu činnosť ochrany kultúrneho dedičstva lokality UNESCO, ktorá sa dá realizovať relatívne rýchlo a aj po doriešení komplexnej územnej ochrany bude mať významné opodstatnenie ako prvok ochrany zo strany samosprávy občanov.

Zhrnutie

1. Slovenský právny poriadok obsahuje nástroje ochrany hodnôt dedičstva na lokálnej úrovni, ktoré môžu obce uplatniť jednak priamou aplikáciou všeobecne záväzných predpisov v rámci rozhodovacej činnosti pri výkone verejnej správy (najmä ako Stavebný úrad), ako aj prijatím a vyhlásením všeobecne záväzných nariadení obce v rámci originálnych samosprávnych kompetencií na úseku ochrany kultúrnych hodnôt a životného prostredia.
2. Hlavným samosprávnym nástrojom na regulovanie stavebnej činnosti všeobecne, v rámci toho aj za účelom ochrany hodnôt dedičstva je územné plánovanie. Územné plány obce a zóny musia obsahovať aj riešenia ochrany kultúrnych hodnôt a životného prostredia. Do úplných podrobností má ísť územný plán zóny, ktorý stanovuje aj prípustnosť architektonického riešenia stavieb najmä z hľadiska zachovania charakteru existujúcej zástavby, napr. stavebný sloh, tvaroslovie, sklon strechy, použitie niektorých stavebných výrobkov, druh oplatenia a pod. Prostredníctvom územného plánu zóny, kvalitne a podrobne pripraveného, môže každá obec v plnej miere chrániť dedičstvo vo vzťahu k stavebnej činnosti. Schválený a vyhlásený územný plán je záväzný a Stavebný úrad nesmie vydať územné alebo stavebné rozhodnutie, ktoré by s ním bolo v rozpore, resp. musí v rozhodnutiach stanoviť podmienky, ktoré naplnia požiadavky územného plánu, či už obce alebo zóny.
3. Pre Stavebný úrad sú pri rozhodovaní priamo takisto záväzné ustanovenia Zákona o Banskej Štiavnici v časti, kde sa stanovujú úlohy obcí na území Lokality UNESCO zabezpečiť súlad stavebnej činnosti s ochranou hodnôt dedičstva, ako aj ustanovenia § 14 Pamiatkového zákona, ktoré stanovujú právomoci a povinnosti obce na úseku ochrany pamiatkového fondu.
4. Obce a mesto (samospráva) majú originálne právomoci v oblasti ochrany kultúrnych hodnôt a životného prostredia vymedzené Zákonom o obecnom zriadení a upresnené a doplnené Zákonom o Banskej Štiavnici a Pamiatkovým zákonom. V ich rámci môže obec vydať všeobecne záväzné nariadenie, ktoré ustanoví presné podmienky ochrany, vrátane limitov a obmedzení určitých činností. Takéto VZN by malo obsahovať spresnenie limitov pre veľkostné a tvarové riešenie stavieb a drobných stavieb (celku stavby a detailov), drobnej architektúry, úprav verejných priestranstiev a zelene, prípustnosť používaných materiálov, zastavovacie podmienky a iné.
5. Obec má právomoc vytvoriť Zoznam pamätihodností. Pamätihodnosti sa v zákone presnejšie nedefinujú, zjavne sú to pamiatky lokálneho významu. Zároveň je záber tohto pojmu širší než NKP. Významným je fakt, že medzi pamätihodnosti je možné zaradiť aj "kombinované diela človeka a prírody" (v prípade Lokality UNESCO napr. banské haldy, pingové polia, jarky vodohospodárskeho systému a iné). Ďalší rozdiel je v tom, že pamätihodnosti určuje sama obec, nie je pri tom viazaná na NKP a pamiatkové územia, ani na kompetencie Pamiatkového úradu. Obec rozhodne o zriadení Zoznamu pamätihodností a o tom, ktoré jednotlivosti budú do neho zaradené, ako aj o podmienkach ich ochrany všeobecne záväzným nariadením.

S.1.1. MOŽNOSTI VYKONÁVANIA OCHRANY HODNÔT DEDIČTVA NA ÚSEKU ÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA A V RÁMCI VYKONÁVANIA ČINNOSTI STAVEBNÉHO ÚRADU

Územné plánovanie

Územné plánovanie je najvýznamnejším nástrojom zabezpečenia ochrany hodnôt dedičstva, ktorý je v rukách samosprávy. Obstarávanie a schvaľovanie územnoplánovacej dokumentácie patrí medzi originálne právomoci samosprávy. Kľúčom je, aby obec pri obstarávaní územných plánov zabezpečila, aby boli potrebné regulatívy ochrany kultúrnohistorických hodnôt a životného prostredia zapracované do záväznej časti UPD v dostatočnej presnosti, podrobnostiach a rozsahu tak, aby tento nástroj ochrany mohol stavebný úrad v budúcnosti aplikovať na jednotlivé individuálne rozhodnutia.

Obce na území jadrovej zóny Lokality UNESCO, okrem mesta Banskej Štiavnice, nemajú platné územné plány. Pritom, vzhľadom na dôležitosť regulácie územného rozvoja v území medzinárodného významu, možno argumentovať, že v obciach na území Lokality UNESCO treba koncepciu ich územného rozvoja jednoznačne riešiť.

V tejto súvislosti takisto pripomeňme, že vytvorenie právne záväzného systému ochrany hodnôt svetového dedičstva je medzinárodno-právnym záväzkom SR vyplývajúcim z Dohovoru.

V zmysle § 17 ods. 2 obce obstarávajú územnoplánovacia dokumentáciu z vlastného podnetu, alebo z podnetu orgánov štátnej správy.

Vzhľadom na to, že ochrana hodnôt svetového dedičstva je v prvom rade povinnosťou štátu, obce by mohli požadovať úhradu nákladov od štátu, resp. rezortu kultúry, ktorý je hlavným garantom ochrany svetového kultúrneho dedičstva.

Zákon č.369 / 1990 Z.z. o obecnom zriadení

§ 4 ods. 3, j) obstaráva a schvaľuje územnoplánovacia dokumentáciu sídelných útvarov a zón, ...

Obce s počtom do 2000 obyvateľov (všetky obce jadrovej zóny Lokality UNESCO s výnimkou obce Hodruša - Hámre) sú povinné mať územný plán, ak treba riešiť koncepciu ich územného rozvoja, alebo ak to vyplýva zo záväznej časti územného plánu regiónu, najmä na splnenie medzinárodných záväzkov SR.

§11 Územný plán obce

(1) Územný plán obce sa spracúva pre územie jednej obce, alebo pre územie dvoch alebo viacerých obcí.

(2) Mestá a obce s viac ako 2 000 obyvateľmi sú povinné mať územný plán obce.

Ostatné obce sú povinné mať územný plán obce, ak:

a) treba riešiť koncepciu ich územného rozvoja, uskutočňovať rozsiahlu novú výstavbu a prestavbu v obci alebo umiestniť verejnoprospešné stavby,

b) to vyplýva zo záväznej časti územného plánu regiónu, najmä na splnenie medzinárodných záväzkov, alebo na umiestnenie verejného dopravného a technického vybavenia územia celoštátneho významu.

(3) Ak sa na tom dohodnú dve obce alebo viac obcí, môžu mať jeden spoločný územný plán obcí.

(4) Ak ide o obec s menej ako 2 000 obyvateľmi, ktorej územie nie je riešené spoločným územným plánom obcí podľa odseku 3, môže byť územný plán obce spracovaný s podrobnosťou územného plánu zóny. V takom prípade postup obstarania, spracovania a prerokovania zohľadňuje postupy aj pre územný plán obce, ako aj pre územný plán zóny.

§ 19 Náklady na obstaranie

Náklady spojené s obstaraním územnoplánovacej dokumentácie uhrádza orgán územného plánovania, ktorý ju obstaráva. Orgán územného plánovania môže však požadovať čiastočnú alebo úplnú úhradu nákladov za obstaranie územnoplánovacej dokumentácie od orgánov štátnej správy, orgánov samosprávnych krajov, obcí, fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorých výhradná potreba vyvolala obstaranie územnoplánovacej dokumentácie.

Obsah územných plánov vo vzťahu k ochrane hodnôt.

Obsah územného plánu stanovuje Zákon č. 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) a upresňuje Vyhláška 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii (ďalej len Vyhláška). V ich zmysle územné plány obce a zóny musia obsahovať aj regulatívy kultúrno-historických hodnôt a životného prostredia, ktoré sú súčasťou ich záväzných častí a teda sú všeobecne záväzné, ako pre Stavebný úrad tak aj pre stavebníkov.

Obsah Územného plánu obce:

Zákon č. 50/1976 Stavebný zákon

§11, (5) Územný plán obce ustanovuje najmä:

d) zásady a regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, kultúrno-historických hodnôt a významných krajinných prvkov,

§13, (3), b) V záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie sa schvaľujú zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce, hranice zastavaného územia, usporiadania verejného dopravného, občianskeho a technického vybavenia, ustanovenia plôch pre verejnoprospešné stavby, na vykonanie asanácie a pre chránené časti krajiny, ochrany a využívania prírodných zdrojov, kultúrno-historických hodnôt a významných krajinných prvkov, územného systému ekologickej stability, starostlivosti o životné prostredie, tvorby krajiny vrátane plôch zelene,

Obsah územného plánu obce

§ 12 Vyhlášky:

(6) Záväzná časť obsahuje návrh regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami priestorového usporiadania a funkčného využívania územia vyjadrených vo forme regulatívov obsahujúcich záväzné pravidlá, ktoré stanovujú opatrenia v území, podmienky využitia územia a umiestňovania stavieb. Do záväznej časti územného plánu obce sa začleňujú

e) zásady a regulatívy zachovania kultúrnohistorických hodnôt, ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability vrátane plôch zelene,

f) zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie,

Územný plán zóny je v ideálnom nástrojom na reguláciu stavebnej činnosti s cieľom ochrany hodnôt, nakoľko obsahuje podrobné podmienky výstavby. Pre ktoré časti obce sa bude vytvárať územný plán zóny sa určí v územnom pláne obce. Obce s počtom obyvateľov do 2000 môžu vytvoriť územný plán obce s presnosťou územného plánu zóny, čím môžu získať kvalitný a podrobný nástroj regulovania stavebnej činnosti vrátane ochrany kultúrnych hodnôt.

Obsah územného plánu zóny:

Zákon č. 50/1976 Stavebný zákon

§12,(2) Územný plán zóny ustanovuje najmä:

b) zásady a regulatívy umiestnenia stavieb na jednotlivých pozemkoch, do urbánnych priestorov a zastavovacie podmienky jednotlivých stavebných pozemkov,

g) zásady a regulatívy začlenenia stavieb do okolitej zástavby, do pamiatkových rezervácií, do pamiatkových zón a do ostatnej krajiny,

§13,(3) V záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie sa schvaľujú zásady a regulatívy:

c) v zóne podrobnejšieho priestorového usporiadania a funkčného využívania pozemkov, stavieb a verejného dopravného a technického vybavenia územia, umiestnenia stavieb na jednotlivých pozemkoch, do urbánnych priestorov a zastavovacie podmienky jednotlivých stavebných pozemkov, nevyhnutnej vybavenosti stavieb a napojenie na verejné dopravné a technické vybavenie územia, začlenenia stavieb do okolitej zástavby, do pamiatkových rezervácií, do pamiatkových zón a do ostatnej krajiny.

Obsah územného plánu zóny :

13 § Vyhlášky

(5) c) Zastavovacie podmienky na umiestnenie stavieb na jednotlivých pozemkoch určujú prípustnosť architektonického riešenia stavieb najmä z hľadiska zachovania charakteru existujúcej zástavby, napr. stavebný sloh, tvaroslovie, sklon strechy, použitie niektorých stavebných výrobkov, druh oplatenia,

(7), c)... Záväzná časť územného plánu zóny obsahuje regulatívy umiestnenia stavieb na jednotlivých pozemkoch, urbánnych priestorov s určením zastavovacích podmienok,

(7), e) regulatívy začlenenia stavieb do okolitej zástavby, pamiatkových rezervácií, do pamiatkových zón a do ostatnej krajiny,

Zabezpečenie záväznosti regulatívov územných plánov cez ich aplikáciu v individuálnych rozhodnutiach stavebného úradu

Regulatívy ochrany kultúrnohistorických hodnôt schválených a vyhlásených územných plánov sú všeobecne záväzné, ako pre stavebníkov, tak aj pre Stavebný úrad. Stavebný úrad ich musí uplatňovať v individuálnych rozhodnutiach, inak môžu tieto byť napadnuté pre ich nezákonnosť. Regulatívy stavebný úrad uplatní v jednotlivých nadväzných rozhodnutiach územného a stavebného konania, zväčša ako podmienky rozhodnutia.

V súčasnosti dochádza v Banskej Štiavnici pri niektorých konaniach k sporným prípadom pri riešení otázky súladu návrhov resp. projektovej dokumentácie s územným plánom. Súlad s územným plánom sa zatiaľ posudzuje len z pohľadu koeficientu zastavanosti a počtu podlaží. Ďalšie regulatívy ochrany kultúrno-historických hodnôt (záväzná časť C územného plánu) nie sú dostatočne uplatňované.

Územné konanie:

Územné plány obcí a zón sú podkladom územného rozhodnutia. Stavebný úrad v územnom konaní musí predovšetkým preskúmať návrh z hľadiska jeho súladu s územným plánom (§37 ods 1 a 2.).

Zákon č. 50/1976 Z. z. Stavebný zákon

§ 37 Podklady územného rozhodnutia

(1) Podkladom pre vydanie územného rozhodnutia sú územné plány obcí a zón.

(2) Stavebný úrad v územnom konaní posúdi návrh predovšetkým z hľadiska starostlivosti o životné prostredie; preskúma návrh a jeho súlad s podkladmi podľa odseku 1 a predchádzajúcimi rozhodnutiami o území,

Stavebný úrad neprihliada v územnom konaní na námietky, ktoré sú s územným plánom v rozpore. Ak sa zistí, že návrh alebo dokumentácia nie je v súlade s územným plánom, musí takýto návrh zamietnuť.

(3) Stavebný úrad v územnom konaní zabezpečí stanoviská dotknutých orgánov štátnej správy a ich vzájomný súlad a posúdi vyjadrenie účastníkov a ich námietky. Stavebný úrad neprihliadne na námietky a pripomienky, ktoré sú v rozpore so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou.

(4) Ak stavebný úrad po posúdení návrhu podľa odsekov 1 až 3 zistí, že návrh alebo predložená dokumentácia nie je v súlade s podkladmi podľa odseku 1, s predchádzajúcimi územnými rozhodnutiami, so všeobecnými technickými požiadavkami alebo s predpismi uvedenými v odseku 2, návrh zamietne.

V územnom rozhodnutí stavebný úrad určí podmienky, ktorými sa zabezpečujú záujmy spoločnosti v území a to predovšetkým životné prostredie včítane architektonických a urbanistických hodnôt v území.

§ 39 a (1) Rozhodnutie o umiestnení stavby

Rozhodnutím o umiestnení stavby sa určuje stavebný pozemok, umiestňuje sa stavba na ňom, určujú sa podmienky na umiestnenie stavby, určujú sa požiadavky na obsah projektovej dokumentácie a čas platnosti rozhodnutia...

Ak návrh na umiestnenie stavby spĺňa uvedené požiadavky a je v súlade s regulatívami územného plánu, Stavebný úrad vydá rozhodnutie o umiestnení stavby. V ňom sa okrem iného určujú požiadavky na obsah projektovej dokumentácie, medzi ktoré patria aj požiadavky na zabezpečenie súladu urbanistického a architektonického riešenia stavby s okolitým životným prostredím. Tieto podmienky musia byť v súlade s regulatívami územného plánu a prostredníctvom nich Stavebný úrad zabezpečí premietnutie podmienok ochrany z územného plánu do projektovej dokumentácie konkrétnej stavby.

§37(2) V podmienkach na umiestnenie stavby sa určia požiadavky:

- a) na ochranu prírody a krajiny a na zabezpečenie starostlivosti o životné prostredie,
- b) na zabezpečenie súladu urbanistického riešenia a architektonického riešenia stavby s okolitým životným prostredím, najmä na výškové a polohové umiestnenie stavby vrátane odstupov od hraníc pozemku a od susedných stavieb, na výšku stavby, prístup a... na podiel zastavanej plochy a nezastavanej plochy zo stavebného pozemku vrátane požiadaviek na úpravu jeho nezastavaných plôch,
- c) vyplývajúce z chránených častí krajiny alebo z ich blízkosti,

Stavebné konanie

V stavebnom konaní úrad musí preskúmať predovšetkým, či dokumentácia spĺňa zastavovacie podmienky určené územným plánom zóny alebo podmienky územného rozhodnutia. Ďalej sa preskúma, či dokumentácia zodpovedá všeobecnotechnickým požiadavkám na výstavbu, medzi ktoré patrí aby stavba bola začlenená do územia v súlade s urbanistickými, architektonickými a environmentálnymi zásadami a požiadavkami ochrany prírody a krajiny a pamiatkovej starostlivosti.

§ 62 (1) V stavebnom konaní stavebný úrad preskúma najmä:

- a) či dokumentácia spĺňa zastavovacie podmienky určené územným plánom zóny alebo podmienky územného rozhodnutia,
- b) či dokumentácia spĺňa požiadavky týkajúce sa verejných záujmov, predovšetkým ochrany životného prostredia, ochrany zdravia a života ľudí, a či zodpovedá všeobecným technickým požiadavkám na výstavbu ustanoveným týmto zákonom a osobitnými predpismi

§47 Všeobecné technické požiadavky na navrhovanie stavieb

Stavby sa musia navrhovať tak, aby boli po celý čas životnosti v súlade so základnými požiadavkami na stavby, so zastavovacími podmienkami a aby boli zhotovené z vhodných stavebných výrobkov a pritom aby

- a) stavba bola začlenená do územia v súlade s urbanistickými, architektonickými a environmentálnymi zásadami a požiadavkami ochrany prírody a krajiny a pamiatkovej starostlivosti tak, aby sa vylúčili negatívne účinky stavby na okolie z hľadiska ochrany zdravia a životného prostredia, prípadne aby sa obmedzili na prípustnú mieru,

V stavebnom povolení určí stavebný úrad záväzné podmienky uskutočnenia a užívania stavby, ktorými zabezpečí ochranu záujmov spoločnosti (medzi ktoré opäť patrí aj ochrana kultúrnohistorických hodnôt a životného prostredia).

§ 66 (1) Stavebné povolenie

V stavebnom povolení určí stavebný úrad záväzné podmienky uskutočnenia a užívania stavby a rozhodne o námietkach účastníkov konania. Stavebný úrad zabezpečí určenými podmienkami najmä ochranu záujmov spoločnosti pri výstavbe a pri užívaní stavby, komplexnosť stavby, dodržanie všeobecných technických požiadaviek na výstavbu, prípadne iných predpisov a technických noriem a dodržanie požiadaviek určených dotknutými orgánmi, predovšetkým vylúčenie alebo obmedzenie negatívnych účinkov stavby a jej užívania na životné prostredie.

§ 48, (1) Stavby sa musia uskutočňovať v súlade s overeným projektom a stavebným povolením a musia spĺňať základné požiadavky na stavby.

S.1.2. PRIAME UPLATŇOVANIE ĎALŠÍCH ZÁKONOV V ČINNOSTI STAVEBNÉHO ÚRADU

Stavebné úrady, tak ako všetky ostatné orgány verejnej správy, musia pri svojej rozhodovacej činnosti rozhodovať v súlade so všetkými všeobecne záväznými právnymi normami, čo je jeden zo základných princípov právneho štátu a zásada zákonnosti správneho práva. Okrem toho aj špecificky v stavebnom zákone sa ustanovuje, že v územnom ako aj stavebnom konaní Stavebný úrad posúdi súlad návrhu okrem iného aj s inými predpismi.

§ 37 (2) Stavebný úrad v územnom konaní posúdi návrh predovšetkým z hľadiska starostlivosti o životné prostredie a potrieb požadovaného opatrenia v území a jeho dôsledkov; preskúma návrh a jeho súlad s podkladmi podľa odseku 1 a predchádzajúcimi rozhodnutiami o území, posúdi, či vyhovuje všeobecným technickým požiadavkám na výstavbu a všeobecne technickým požiadavkám na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, prípadne predpisom, ktoré ustanovujú hygienické, protipožiarne podmienky, podmienky bezpečnosti práce a technických zariadení, dopravné podmienky, podmienky ochrany prírody, starostlivosti o kultúrne pamiatky ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu, lesného pôdneho fondu a pod., pokiaľ posúdenie nepatrí iným orgánom.

§66 (1) V stavebnom povolení určí stavebný úrad záväzné podmienky uskutočnenia a užívania stavby a rozhodne o námietkach účastníkov konania. Stavebný úrad zabezpečí určenými podmienkami najmä ochranu záujmov spoločnosti pri výstavbe a pri užívaní stavby, komplexnosť stavby, dodržanie všeobecných technických požiadaviek na výstavbu, prípadne iných predpisov a technických noriem a dodržanie požiadaviek určených dotknutými orgánmi, predovšetkým vylúčenie alebo obmedzenie negatívnych účinkov stavby a jej užívania na životné prostredie.

Zákon o Banskej Štiavnici

Najvýznamnejším predpisom so vzťahom k ochrane hodnôt dedičstva ktorého súlad má Stavebný úrad posúdiť v stavebnom konaní je Zákon č. 100/2002 Z.z. o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia (ďalej Zákon o Banskej Štiavnici).

Tento zákon dáva obciam na území Lokality UNESCO a osobitne mestu Banská Štiavnica kompetencie na úseku ochrany hodnôt svetového kultúrneho dedičstva. Normy tohto zákona sú všeobecne záväzné a tie z nich, ktoré sa týkajú stavebnej činnosti, musí stavebný úrad aplikovať v rámci konaní a individuálnych rozhodnutí na konkrétne stavby.

Zákon tu stanovuje dva okruhy kompetencií, a to jednak také, ktoré sa týkajú všetkých obcí na území Lokality (§ 4 ods. 5), a tie, ktoré sa týkajú iba mesta Banská Štiavnica. (§4 ods. 4)

Povinnosti a kompetencie platné na celom území Lokality UNESCO

V zmysle § 4 ods.5 zákona všetky stavebné úrady na území Lokality UNESCO musia v konaniach, ktoré sa pred nimi vedú a v rozhodnutiach v týchto konaniach povoliť iba takú stavebnú činnosť, ktorá neohrozuje zachovanie podstaty technických pamiatok zapísaných v Zozname svetového dedičstva a ktorá rušivo neovplyvňuje na ich historický vzhľad.

§4

(5) Mesto Banská Štiavnica a ďalšie obce (§ 2) dbajú na to, aby stavebná a hospodárska činnosť na vymedzenom území neohrozovala zachovanie podstaty technických pamiatok zapísaných v Zozname svetového dedičstva a rušivo neovplyvňovala na ich historický vzhľad.

Zákon tu používa pojem technickej pamiatky, tak ako je použitý v názve Lokality UNESCO, tento pojem však bližšie nedefinuje. Pripomeňme, že v zmysle zápisu do Zoznamu je Lokalita UNESCO vymedzená iba teritoriálne a súčasťou zápisu nie je zoznam konkrétnych technických pamiatok. Z toho je možné odvodiť, že predmetom zápisu a teda aj ochrany podľa zákona o Banskej Štiavnici sú všetky objekty technického charakteru nesúce kultúrno-historické hodnoty na území Lokality UNESCO bez rozdielu že nie všetky boli vyhlásené za NKP. Tento názor potvrdzuje aj preskúmanie nominačného dokumentu k návrhu zápisu do zoznamu svetového dedičstva z roku 1992, kde sú v podpornom zozname technických pamiatok uvedené ako NKP tak aj pamiatky bez tohto štatútu. Treba sem teda zaradiť a chrániť najrôznejšie banské budovy, štôlne, šachty, vodohospodársky systém vrátane jarkov, povrchové stopy dobývok atď.

Predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia je teda:

- a. Podstata a jej zachovanie – zakazujú sa teda napríklad prestavby, nadstavby zasahujúce do podstaty rôznych banských objektov, zastavanie pingových polí či významných hald a podobne
- b. Vzhľad - rušivo by naň vplývala napríklad výstavba nových objektov v ich blízkosti, napr. výstavba chát rušivého vzhľadu v prílišnej blízkosti tajchov, a podobne

Osobitné kompetencie pre Mesto Banská Štiavnica

Pre Mesto Banská Štiavnica zákon definuje odlišný rozsah kompetencií a povinností, výrazne širší než pre ostatné obce Lokality UNESCO. Na základe týchto ustanovení mesto musí zabezpečiť aby sa pri stavebnej činnosti na území mesta (teda celého mesta, nielen Pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica a Kalvária) zachovával historický charakter prostredia, a táto sa vykonávala na vysokej architektonickej a technickej úrovni.

Zákon ďalej ukladá mestu povinnosť zabezpečiť, aby nová výstavba harmonicky dotvárala pôvodný historický, krajinný, architektonický a urbanistický výraz Banskej Štiavnice, pričom ustanovuje, že kompozičné a výškové usporiadanie novej výstavby nesmie v diaľkových pohľadoch rušivo ovplyvňovať jej panorámu a siluety. Toto ustanovenie je významné tým, že sa ním na úrovni zákona zakotvuje ochrana diaľkových pohľadov na pamiatkovú rezerváciu (teda historické centrum a Kalváriu) vo vzťahu k novej výstavbe. Takisto sa tu chráni architektonický výraz jednotlivých pamiatok ako aj PR ako celku voči terénnym úpravám a špecifickým druhom stavieb a inžinierskych sietí.

§4

(4) Mesto Banská Štiavnica okrem povinností uvedených v osobitnom zákone (Zákon 369 /1990 o obecnom zriadení) zabezpečuje, aby

a) stavebná činnosť na území mesta Banskej Štiavnice zachovávala, obnovovala a dotvárala objekty vo vymedzenom území, pričom táto činnosť sa musí vykonávať na vysokej architektonickej a technickej úrovni a musí zachovávať historický charakter prostredia. Nová výstavba musí harmonicky dotvárať pôvodný historický, architektonický, krajinný a urbanistický výraz Banskej Štiavnice. Kompozičné a výškové usporiadanie novej výstavby nesmie v diaľkových pohľadoch rušivo ovplyvňovať panorámu a siluety dominant pamiatkovej rezervácie, 5)(§1 nariadenia vlády SR 280/2000 Z.z. o pamiatkovej rezervácii Banská Štiavnica)

c) príprava a uskutočňovanie všetkých terénnych úprav, dopravných, vodohospodárskych, energetických, telekomunikačných a ostatných stavieb a prevádzka inžinierskych sietí nenarušili architektonický výraz jednotlivých pamiatkových objektov i Pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica ako celku.

Tieto ustanovenia sa takisto musia odrážať v rozhodovacej činnosti Stavebného úradu. V zákone sú stanovené len rámcovo a pomerne všeobecne, avšak vzhľadom na to že v ide o originálne právomoci obce, je možné a žiaduce konkretizovať ich vo VZN (viď ďalej).

S.1.3. VZŤAH ČINNOSTI STAVEBNÉHO ÚRADU K OSTATNEJ ŠPECIALIZOVANEJ ŠTÁTNEJ SPRÁVE

Ochranu pamiatkového fondu v zmysle Zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (Pamiatkový zákon) má v kompetencii Pamiatkový úrad ako orgán špecializovanej štátnej správy. Jeho kompetencie na území Lokality UNESCO sú však vzhľadom na súčasnú anomáliu neexistencie ucelenej plošnej pamiatkovej ochrany v Lokalite UNESCO výrazne obmedzené – právomoci Pamiatkového úradu siahajú iba na vyhlásené pamiatkové územia a ich ochranné pásma a jednotlivé objekty národných kultúrnych pamiatok, čo pokrýva len časť hodnôt Lokality UNESCO. Trochu iná situácia je v oblasti ochrany prírody, nakoľko prakticky celé územie Lokality UNESCO požíva ochranu ako CHKO, bližšie o tom sa pojednáva v dokumentoch 1. etapy manažment plánu.

Orgány špecializovanej štátnej správy vystupujú v konaniach pred Stavebným úradom ako dotknuté orgány a v rámci svojej kompetencie hája záujmy prostredníctvom vyjadrení alebo stanovísk, bez ktorých Stavebný úrad nemôže rozhodnúť, a ktorých obsahom je viazaný.

V zmysle Stavebného zákona je obec pri činnosti Stavebného úradu povinná aplikovať regulatívy ochrany kultúrnohistorických hodnôt a prírody, ako aj normy ostatných právnych predpisov, ktoré ustanovujú podmienky starostlivosti o kultúrne pamiatky, vrátane Zákona o Banskej Štiavnici tak ako bolo vyššie opísané, ako aj prípadných VZN.

Je preto potrebné vyjasniť možnú situáciu, keď orgán štátnej správy zaujme pozitívne stanovisko k činnosti, ktoré je podľa názoru Stavebného úradu v rozpore s normami územného plánu, zákona o Banskej Štiavnici, vlastného VZN a iných predpisov.

Stavebný zákon v tomto prípade dáva v § 37 jasnú odpoveď. Stavebný úrad je povinný v prvom rade preskúmať návrh a jeho súlad s územným plánom obce a zóny a ďalej predpismi, ktoré ustanovujú podmienky starostlivosti o kultúrne pamiatky. Až po tomto posúdení Stavebný úrad prejde k zabezpečeniu stanovísk dotknutých orgánov štátnej správy. V ods. 4 sa jednoznačne ukladá Stavebnému úradu povinnosť zamietnuť návrh, ktorý nie je v súlade s územným plánom, alebo inými právnymi predpismi. V takejto situácii sa Stavebný úrad k zabezpečeniu a riešeniu stanovísk dotknutých orgánov ani nedostane.

Podobnú postupnosť stanovuje aj § 62 pre stavebné konanie, t.j. na prvom mieste posúdenie dokumentácie či spĺňa podmienky územného rozhodnutia alebo územného plánu zóny, a až následne, pokiaľ sú uvedené podmienky splnené, sa pristúpi k zabezpečeniu stanovísk dotknutých orgánov

S.1.4. ORIGINALNE KOMPETENCIE SAMOSPRÁVY NA ÚSEKU OCHRANY HODNÔT SVETOVÉHO DEDIČSTVA A MOŽNOSTI REGULOVAŤ PODMIENKY OCHRANY PROSTREDNÍCTVOM VŠEOBECNE ZÁVÄZNÝCH NARIADENÍ

Základný rámec kompetencii samosprávy na úseku ochrany hodnôt dedičstva ustanovuje Zákon č. 369/1991 Z.z. o obecnom zriadení, Zákon o Banskej Štiavnici a Zákon NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (ďalej Pamiatkový zákon). Tieto sú definované ako originálne samosprávne kompetencie obce na tomto úseku, čo znamená, že v ich rámci a na ich spresnenie majú obce právomoc vydávať všeobecne záväzné nariadenia.

Zákon č. 369/1991 Z.z. o obecnom zriadení

§4

(4) Ak zákon pri úprave pôsobnosti obce neustanovuje, že ide o výkon prenesenej pôsobnosti štátnej správy, platí, že ide o výkon samosprávnej pôsobnosti obce.

§ 6

Všeobecne záväzné nariadenia obce

(1) Obec môže vo veciach územnej samosprávy vydávať nariadenia; nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Kompetencie podľa Zákona o obecnom zriadení

Základnou normou je Zákon č. 369/1991 Z.z. o obecnom zriadení, ktorý dáva obci kompetenciu zabezpečiť údržbu a vykonávať správu kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce, a ďalej zabezpečovať ochranu kultúrnych pamiatok v rozsahu podľa osobitných predpisov (osobitným predpisom je najmä Pamiatkový zákon) a dbať o zachovanie prírodných hodnôt.

Zákon č. 369/1991 Z.z. o obecnom zriadení

§4 ods. 3

f) zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce,

o) zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok v rozsahu podľa osobitných predpisov a dbá o zachovanie prírodných hodnôt,

Kompetencie podľa Pamiatkového zákona

Podľa § 14 Pamiatkového zákona obec vytvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na svojom území. Toto ustanovenie je veľmi všeobecné a necháva na každej obci, aké podmienky bude regulovať a ako. Pretože, ako už bolo povedané, sa jedná o samosprávnu právomoc obce, je možné a žiadúce upresniť toto na konkrétne miestne podmienky všeobecne záväzným nariadením.

Pamiatkový zákon takisto dáva obci ďalšie, konkrétnejšie úlohy:

Obec spolupôsobí pri zabezpečovaní

- úprav uličného interiéru a uličného parteru,
- drobnej architektúry,
- historickej zelene,
- verejného osvetlenia a reklamných zariadení

tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia.

Tieto sú však obmedzené tým, že sa môžu realizovať iba vo vzťahu s pamiatkovým územím, s cieľom jeho zachovania a uplatnenia. Nejde o striktné územné ohraničenie týchto právomocí na územie pamiatkovej rezervácie, ale pri ich aplikácii je nutné aby tu bol zrejmý cieľ uplatniť hodnoty PR, teda napríklad aj v pohľade, alebo v susediacich uliciach, prízdoch do územia a podobne. V sídlach s pamiatkovým územím dáva táto právomoc široké možnosti uplatnenia.

§ 14 Pamiatkového zákona

Obec

(1) Obec utvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce.14) (§ 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

(2) Obec

- a) dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade s týmto zákonom,
- b) koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídel s pamiatkovým územím,
- c) spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia,
- d) podporuje iniciatívy občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu,
- e) na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce.14) (§ 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

Pamätihodnosti obce

V zmysle Pamiatkového zákona obec môže vytvoriť zoznam pamätihodností. Pamätihodnosti sa v zákone bližšie nedefinujú, z kontextu vyplýva, že ide o pamiatky lokálneho významu. Zároveň je záber tohto pojmu širší. Významným pre Lokalitu UNESCO je fakt, že medzi pamätihodnosti je možné zaradiť aj "kombinované diela človeka a prírody", čiže môžu pokrývať aj rôzne technické pamiatky typu šácht, stôlní, privádzacích jarkov, háld či pingových polí, ako aj iné pozmenené prírodné územia. Ďalšou dôležitou skutočnosťou je to, že pamätihodnosti určuje sama obec, nie je pri tom viazaná na kompetencie pamiatkového úradu. Obec rozhoduje o zriadení zoznamu pamätihodností a o tom, ktoré jednotlivosti budú do neho zaradené, ako aj o podmienkach ich ochrany všeobecne záväzným nariadením. Obec takisto môže zo svojich zdrojov podporiť zachovanie a obnovu pamätihodností.

(4) Obec môže rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Zoznam evidovaných pamätihodností obce predloží obec na odborné a dokumentačné účely Krajskému pamiatkovému úradu; ak ide o nehnuteľné veci, predloží zoznam aj Stavebnému úradu.

Kompetencie podľa zákona o Banskej Štiavnici boli podrobne rozobraté vyššie.

Prehľad okruhov, ktoré môže obec regulovať VZN

V rámci právomocí zadaných spomenutými tromi zákonmi Zákon č. 369/1991 Z.z. o obecnom zriadení, Zákon o Banskej Štiavnici a Zákon NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (ďalej Pamiatkový zákon), môžu všetky obce a mesto na území Lokality UNESCO prostredníctvom VZN regulovať:

1. podrobnosti a podmienky pre zabezpečenie údržby kultúrnych pamiatok, území a pamätihodností. Pre presnejšie porozumenie tejto právomoci je potrebné pochopiť význam pojmu údržba, ktorý sa v zákone nespresňuje. Podľa slovníka slovenského jazyka údržba je starostlivosť o dobrý stav predmetov; opravovanie a udržiavanie ich v poriadku. Z toho možno odvodiť, že obce má zabezpečiť ako ochranu pred zhoršením stavu, tak aj prípustné podmienky opráv.
2. podrobnosti a podmienky ochrany kultúrnych pamiatok v zmysle osobitných predpisov, ktorým je Pamiatkový zákon:
 - a. vytvorenie všetkých podmienok potrebných na zachovanie, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce. Obci sa tu dáva široký rámec regulovania činností, ktoré môžu mať vplyv na zachovanie, obnovu a využívanie pamiatkového fondu, vrátane stavebnej, hospodárskej a iných činností. Podčiarkujeme, že tu ide iba o pamiatkový fond, ktorý je definovaný v pamiatkovom zákone ako súbor hnutelných vecí a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny.
 - b. zabezpečenie úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia (tie sú vyjadrené v nariadeniach vlády o zriadení pamiatkových rezervácií). Táto kompetencia funguje iba vo vzťahu k vyhláseným pamiatkovým územiám, je teda použiteľná iba pre obce na území ktorých takéto územie existuje.
3. stavebnú a hospodársku činnosť, ktorá nesmie ohrozovať zachovanie podstaty technických pamiatok zapísaných v Zozname svetového dedičstva a rušivo vplývať na ich historický vzhľad. (obsah tejto kompetencie bol podrobne rozobraný vyššie)
4. zriadiť zoznam pamätihodností a určiť podmienky pre ich údržbu.

V rámci rozšíreného rámca právomocí má Mesto Banská Štiavnica :

5. Mesto Banská Štiavnica má regulovať stavebnú činnosť na území mesta tak, aby sa zachovával historický charakter prostredia. Na základe tohto ustanovenia možno v meste Banská Štiavnica priamo regulovať stavebnú činnosť, stanoviť limity /výškové, objemové atď.), prípustné vzory stavebných a architektonických detailov a prípustných stavebných materiálov a technológií, potrebných na naplnenie účelu tohto ustanovenia, teda zachovania historického charakteru prostredia. Na rozdiel od bodu 2 sa tento vzťahuje na celé územie mesta.
6. regulovať novú výstavbu, ktorá musí harmonicky dotvárať pôvodný historický, architektonický, krajinný a urbanistický výraz Banskej Štiavnice. Kompozičné a výškové usporiadanie novej výstavby nesmie v diaľkových pohľadoch rušivo ovplyvňovať panorámu a siluety dominant pamiatkovej rezervácie.
7. Mesto má ďalej stanoviť také podmienky, aby príprava a uskutočňovanie všetkých terénnych úprav, dopravných, vodohospodárskych, energetických, telekomunikačných a ostatných stavieb a prevádzka inžinierskych sietí nenarušila architektonický výraz jednotlivých pamiatkových objektov i pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica ako celku.
8. regulovať hospodársku činnosť v Banskej Štiavnici tak, aby svojím charakterom, dopravnými a priestorovými nárokmi a akýmkoľvek znečisťovaním prostredia rušivo neovplyvňovala na krajinný, architektonický a urbanistický ráz mesta.

Vzhľadom na to, že jednotlivé okruhy kompetencií nie sú rovnako aplikovateľné v každej obci – rozdiel medzi mestom Banská Štiavnica a ostatnými obcami, takisto hrá úlohu fakt, či sa v obci nachádza pamiatkové územie alebo nie - aj ku koncipovaniu možných budúcich VZN je treba pristupovať individuálne a s ohľadom na konkrétne podmienky tej ktorej obce.

Aplikácia budúcich VZN stanovujúcich podmienky ochrany hodnôt dedičstva

Aplikácia podmienok ochrany stanovených VZN na individuálne prípady sa bude diať cez rozhodovaciu činnosť obce vrátane činnosti Stavebného úradu. VZN sa bude považovať za predpis v zmysle § 37 a 62 stavebného zákona Stavebný úrad ho musí v konaní aplikovať.

V zmysle ustanovení Zákona č. 372/1990 Z.z. o priestupkoch porušenie povinností vyplývajúcich z VZN môže byť považované a sankcionované ako priestupok.

Zákon č. 372/1990 Z.z. o priestupkoch

§ 46 zákon o priestupkoch

Iné priestupky proti poriadku v správe

Priestupkom proti poriadku v správe je porušenie aj iných povinností než uvedených v § 21 až 45 zákona o priestupkoch, ak sú ustanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi, vrátane všeobecne záväzných nariadení obcí a všeobecne záväzných vyhlášok miestnych orgánov štátnej správy, ak sa takýmto konaním sťažuje plnenie úloh štátnej správy alebo obcí. Za tento priestupok možno uložiť pokutu do 33 eur.

Záver

Aktuálne odporúčenia pre ochranu hodnôt kultúrneho dedičstva v rukách samosprávy (obcí)

1. Kompetentné orgány štátnej správy zodpovedné za ochranu svetového kultúrneho dedičstva a územné plánovanie by mali po vzájomnej dohode iniciovať a zabezpečiť spoločné a koordinované obstarávanie územného plánu jadrového územia a územných plánov vo všetkých obciach Lokality UNESCO. V rámci procesu prípravy by mali zabezpečiť zapracovanie regulatívov a zastavovacích podmienok v súlade s požiadavkami ochrany, na potrebnej kvalitatívnej úrovni a v dostatočnej presnosti.
2. Mesto Banská Štiavnica ako aj ostatné obce v Lokalite UNESCO by mali v rámci kompetencií na úseku ochrany hodnôt vyplývajúcimi z uvedených troch zákonov vydať všeobecne záväzné nariadenia podrobne upravujúce podmienky ochrany kultúrneho dedičstva a regulácie stavebnej činnosti.
3. Všetky obce ako aj Mesto Banská Štiavnica by mali zriadiť zoznam pamätihodností obce a určiť podmienky ich ochrany

Hodruša-Hámre, chátrajúci ľudový dom,

Vyhne, chátrajúci administratívny objekt

S.2. VYNÚTENIE OCHRANY LOKALITY UNESCO PROSTREDNÍCTVOM VÝKONU ROZHODNUTÍ ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY NA ÚSEKU OCHRANY KULTÚRNYCH HODNÔT SVETOVÉHO DEDIČSTVA

V rámci 1.etapy manažment plánu bol ako jeden z významných negatívnych faktorov na území Lokality UNESCO identifikovaný nízky stupeň vymáhania rozhodnutí chrániacich záujmy ochrany dedičstva. Konania nedovedené do konca k vykonaniu rozhodnutí, často neplnia svoj účel - prinútenie vlastníkov a stavebníkov zmeniť svoje škodlivé správanie ku kultúrnym hodnotám a ich nositeľom a tak ich zachovať.

Najtypickejšími a zároveň najviditeľnejšími prípadmi sú nehnuteľné národné kultúrne pamiatky alebo nehnuteľnosti nachádzajúce sa v pamiatkových územiach, ktoré sa z dôvodu zanedbania starostlivosti zo strany vlastníka dostali do zlého technického stavu a mnohým z nich hrozí bezprostredný zánik.

Vo väčšine týchto prípadov komunikácia s vlastníkom zlyhala, v mnohých prípadoch bolo voči ním vedené príslušné konanie, prípadne uložená pokuta, avšak výsledok sa nedostavil a stav sa nezlepšil, pokuty ani rozhodnutia neprinútili vlastníkov k zmene postoja, pretože vlastníci sa rozhodli predmetné rozhodnutia ignorovať.

Zároveň často krát zaznieva zo strany pracovníkov správnych orgánov ponosa na ich bezmocnosť, domnelý nedostatok zákonných prostriedkov ako primäť vlastníkov, aby rešpektovali rozhodnutia správnych úradov. Za problém bývajú označované aj ťažkosti s doručovaním, odmietanie spolupráce, nekonečné naťahovanie konaní zneužívaním opravných prostriedkov.

Skutočnosť je však taká, že slovenský právny poriadok obsahuje potrebné mechanizmy na vynútenie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov ako aj rozhodnutí štátnej správy vrátane úseku ochrany pamiatkového fondu a hodnôt dedičstva všeobecne. Na základe skúseností však vyplýva, že na danom úseku štátnej správy nie je vyvinutá tradícia ich núteného vykonávania. A pritom, tak ako je samozrejmé, že pokuta za priestupok proti bezpečnosti cestnej premávky bude dôsledne vymáhaná až po exekúciu, a nikoho neudivuje postup na zabránenie ďalšiemu konaniu priestupkov odobratím vodičského oprávnenia, tie isté princípy sa vzťahujú na pamiatkovú, stavebnú správu, ako aj iné oblasti štátnej správy (životného prostredia, ochrany vôd a podobne).

V tejto časti preto podávame návod na možné postupy orgánov štátnej správy, s dôrazom na Pamiatkový úrad a Stavebný úrad, ktoré vedú k čo najrýchlejšiemu a najefektívnejšiemu vymáhaniu ochrany za použitia všetkých dostupných právnych prostriedkov s dôrazom na dôsledné vykonanie rozhodnutí vrátane ich exekúcie.

Právna kvalifikácia stavu ohrozenej /chátrajúcej/ nehnuteľnosti

V prvom rade je potrebné si uvedomiť, že každý stav, keď sa nehnuteľnosť, ktorá je pamiatkovo chránená, nachádza v zlom technickom stave, je schátraná, dokonca hrozí jej zánik, je protiprávny, resp. je príznakom protiprávneho konania jej vlastníka. Vlastník kultúrnej pamiatky je totiž zo zákona povinný vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky, čiže vykonávať činnosti a opatrenia na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu a na trvalé udržiavanie jej dobrého stavu. Analogické povinnosti má aj vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je vyhlásená za kultúrnu pamiatku, ale nachádza sa v pamiatkovom území.

Pamiatkový zákon

§ 27

Základná ochrana kultúrnej pamiatky

Základná ochrana kultúrnej pamiatky je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky, na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

§ 28

Práva a povinnosti vlastníka

(2) Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný

a) vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky,

(4) Vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou a ktorá sa nachádza v pamiatkovej rezervácii, v pamiatkovej zóne alebo v ochrannom pásme,

b) je povinný s nehnuteľnosťou nakladať a užívať ju tak, aby neohrozil pamiatkové hodnoty nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny.

Rovnako aj každá iná stavba na území Lokality UNESCO, hoci nepožíva pamiatkovú ochranu, sa musí udržiavať v dobrom stave tak, aby nedochádzalo k jej znehodnoteniu alebo ohrozeniu je vzhľad. Túto všeobecnú povinnosť, zakotvuje Stavebný zákon, ktorý dáva Stavebnému úradu právomoc vlastníkovi, ktorý stavbu riadne neudržiava, nariadiť aby sa postaral o nápravu.

Stavebný zákon

§ 86

Údržba stavby

(1) Vlastník stavby je v súlade s dokumentáciou overenou Stavebným úradom a s rozhodnutím Stavebného úradu (stavebné povolenie, kolaudačné rozhodnutie) povinný udržiavať stavbu v dobrom stave tak, aby nevznikalo nebezpečenstvo požiarov a hygienických závad, aby nedochádzalo k jej znehodnoteniu alebo ohrozeniu jej vzhľadu a aby sa čo najviac predĺžila jej užívateľnosť.

(2) Ak vlastník stavbu riadne neudržiava, môže mu Stavebný úrad vo verejnom záujme nariadiť, aby sa v určenej lehote a za určených podmienok postaral o nápravu. Užívateľia bytov a nebytových priestorov sú povinní umožniť vykonanie nariadenej údržby stavby.

(3) Ustanovenia odseku 1 a 2 platia primerane aj pre terénne úpravy, práce a zariadenia podľa tohto zákona.

Dôležitým je fakt, že toto je všeobecná povinnosť, platná pre všetky stavby, či už osobitne pamiatkovo chránené alebo nie a Stavebný úrad ju môže vynucovať bez ohľadu na postoj Pamiatkového úradu v danej situácii. Postup podľa Stavebného zákona by sa aplikoval aj v prípade potreby vynucovať ochranu nehnuteľnosti so statusom pamätihodnosti obce.

Právna kvalifikácia protiprávneho konania

Pozrime sa ďalej na kvalifikáciu protiprávneho konania vlastníka schátralej resp. ohrozenej nehnuteľnosti.

V prípade kultúrnej pamiatky (ďalej NKP) toto konanie pravdepodobne bude naplňovať znaky priestupku podľa § 42 ods.1 písm I. Pamiatkového zákona. O tom, či sa naozaj jedná o priestupok samozrejme musí v priestupkovom konaní rozhodnúť Krajský pamiatkový úrad.

(1) Priestupku na úseku ochrany pamiatkového fondu sa dopustí ten, kto:

l) nezabezpečuje základnú ochranu kultúrnej pamiatky podľa § 27, neudržiava ju v dobrom stave a využíva ju spôsobom, ktorý ju ohrozuje, poškodzuje, znehodnocuje alebo ničí, alebo ju nechráni pred odcudzením,

Ak aj ohrozený objekt nemá štatút NKP, zanedbávanie údržby nehnuteľnosti, ktorá nie je NKP, ale nachádza sa v Pamiatkovej rezervácii, je takisto priestupkom a to podľa všeobecnej skutkovej podstaty

§ 42 ods. 1

(1) Priestupku na úseku ochrany pamiatkového fondu sa dopustí ten, kto:

g) spôsobuje svojím konaním nepriaznivé zmeny stavu kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia, alebo ich ochranného pásma alebo ohrozuje ich ochranu

Pripomeňme v tejto súvislosti, že tu platí všeobecné pravidlo pre posudzovanie priestupkov, a to podľa § 4 ods. 3 priestupkového zákona sa ako konanie posudzuje aj nekonanie, ak je povinnosť konať

(3) Konaním sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel' vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery povinný.

Ako už vyššie bolo spomenuté, každý vlastník je povinný konať podľa § 28 ods. 2 písm. a) a 4 písm. b) Pamiatkového zákona.

(2) Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný:

a) vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky,

(4) Vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou a ktorá sa nachádza v Pamiatkovej rezervácii, v Pamiatkovej zóne alebo v ochrannom pásme,

b) je povinný s nehnuteľnosťou nakladať a užívať ju tak, aby neohrozoval pamiatkové hodnoty nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny.

Stavebný zákon takisto považuje zanedbanie údržby za priestupok a sankcionuje ho.

Stavebný zákon

§ 105

Priestupky

(1) Priestupku sa dopustí a pokutou do 10 000 Sk sa potresce ten, kto

d) neudržiava stavbu napriek opätovnej výzve orgánu štátneho stavebného dohľadu alebo rozhodnutiu stavebného úradu,

Pre úplnosť pripomeňme, že na zodpovednosť za tieto priestupky stačí zavinenie z nedbanlivosti, vlastníci sa teda nemôžu zbaviť zodpovednosti poukazom na absenciu úmyslu poškodiť nehnuteľnosť, neznalosť svojich povinností, ale ani na nedostatok finančných prostriedkov na údržbu. Otázkou zavinenia rieši § 3 a 4 priestupkového zákona:

§ 3

Na zodpovednosť za priestupok stačí zavinenie z nedbanlivosti, ak zákon výslovne neustanoví, že je potrebné úmyselné zavinenie.

§ 4

(1) Priestupok je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchatel':

a) vedel, že môže svojím konaním porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal na to, že tento záujem neporuší alebo neohrozí, alebo

b) nevedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, hoci to vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

Pre úplnosť dodajme, že ak je vlastníkom nehnuteľností právnická osoba, totožné konania resp. ich absencia sa považujú za správne delikty, ktoré sú často sankcionovateľné vyššími sadzbami pokút ako fyzické osoby.

Sankcie za priestupky ako prostriedok prinútenia vlastníka k vykonaniu nápravy

Ako už bolo vyššie uvedené, vychádzame zo situácie, keď bežná komunikácia s vlastníkom ohrozenej nehnuteľnosti zlyhala, uložené opatrenia na nápravu neboli vykonané a je preto v záujme zachovania pamiatkových hodnôt potrebné vlastníka prinútiť k vykonaniu nápravy, a to v prvom rade ukladaním sankcií za priestupky. Je samozrejmé, že vo väčšine prípadov ostane aj tento pokus vynútenia ochrany neúčinný, pokiaľ správny orgán nepristúpi k exekúcii (viď ďalej).

Za vyššie opísané priestupky spáchané v Banskej Štiavnici ako lokalite UNESCO môže pamiatkový úrad udeliť fyzickej osobe pokutu až do výšky 400.000 Euro (!) (rovnaká najvyššia sadzba platí pre právnickú osobu za správnu delikt) a to aj opakovane, ak nedošlo k náprave

§ 42 ods.2 Pamiatkový zákon

Za priestupok podľa odseku 1 môže Krajský pamiatkový úrad uložiť pokutu až do výšky 200 000 eur. Krajský pamiatkový úrad pokutu zvýši až na dvojnásobok, ak ide o kultúrnu pamiatku, pamiatkové územie, ochranné pásmo alebo archeologické nálezisko zapísané do Zoznamu svetového dedičstva. V prípade, ak nedošlo k náprave, pokutu možno uložiť aj opakovane.

Stavebný zákon za priestupok zanedbania údržby stavby podľa § 105 ustanovuje sadzbu do 10.000 Sk, teda nepomerne menšiu než pamiatkový zákon. Pokiaľ je však vlastníkom právnická osoba, sadzba za príslušný správny delikt je podľa § 106 stavebného zákona do 400.000 Sk.

Vidíme teda, že minimálne Pamiatkový zákon dáva možnosť uložiť sankciu vo výške, ktorá by naozaj mohla napomôcť vynútiť zmenu postoja väčšiny, vrátane finančne silných vlastníkov. Napriek tomu sa zdá, že – aspoň na území Lokality UNESCO – tradíciou orgánov je udeľovať pokuty opatrne, rádovo až stonásobne nižšie než zákonné maximum.

Pravidlo pre rozhodovanie o výške sankcie za priestupok je zakotvené v §12 zákona o priestupkoch, pričom sa prihliadne na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela. Následkom týchto priestupkov môže byť v konečnom dôsledku nevratné zničenie kultúrnych hodnôt, ktoré sú predmetom verejného záujmu. Časté sú aj negatívne skúsenosti s osobami páchatelov, ktorí dlhoročne odmietajú nápravu, niekedy existuje aj podozrenie so zámeru úmyselne poškodiť pamiatkové hodnoty. Všetky tieto okolnosti by mali viesť k uloženiu sankcií skôr vyšších.

Zákon o priestupkoch č. 372/1990 Z.z. (Zákon o priestupkoch)

§ 12 Zákon o priestupkoch

(1) Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadne na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela, ako aj na to, či a akým spôsobom bol za ten istý skutok postihnutý v kárnom alebo disciplinárnom konaní.

Analogické pravidlá platia pre ukládanie sankcií právnickým osobám za správne delikty.

V zmysle § 43, ods.5 Pamiatkového zákona sa škoda na kultúrnej pamiatke určí najmenej vo výške nákladov na jej vrátenie do pôvodného stavu rekonštrukciou alebo reštaurovaním pri použití pôvodných materiálov a technologických postupov, čo sa môže v prípadoch veľmi zanedbaných NKP rovnať rádovo stotisícim

eur. Sankcia by teda mala byť primeraná aj z tohto hľadiska.

V neposlednom rade, výška sankcie je dôležitá aj v prípadoch, ak by orgán v záujme záchrany nehnuteľnosti, chcel prostredníctvom exekúcie pokuty predajom predmetnej nehnuteľnosti dosiahnuť zmenu jej vlastníka.

Aktívne opatrenia - konania o náprave a nariadení zabezpečovacích prác

Pamiatkový aj Stavebný úrad majú zo zákona každý svoj nezávislý nástroj aktívnych opatrení, ktoré im dávajú možnosť efektívne zakročiť za účelom záchrany kultúrnych hodnôt viažucich sa k ohrozenej nehnuteľnosti. Ide o konanie o náprave podľa § 31 ods. 1 Pamiatkového zákona a nariadenie zabezpečovacích prác podľa § 94 Stavebného zákona. Tieto postupy by mohli byť veľmi efektívne, najmä v spojení s výkonom rozhodnutí, avšak opäť sa zdá, že v miestnej štátnej správe neexistuje tradícia ich využívania za účelom ochrany kultúrnych hodnôt.

Konanie o náprave podľa Pamiatkového zákona

V tomto konaní má Pamiatkový úrad právomoc rozhodnutím uložiť vlastníkovi ohrozenej nehnuteľnosti, aby na vlastné náklady zabezpečil vykonanie potrebných prác tak, aby sa zachovali pamiatkové hodnoty.

§ 31 Konanie o náprave

(1) Ak Krajský pamiatkový úrad zistí, že vlastník nezabezpečuje základnú ochranu kultúrnej pamiatky podľa § 27 alebo nehnuteľnosti v pamiatkovom území podľa § 29, začne konanie o to, aby vlastník v určenej lehote a za určených podmienok zabezpečil na vlastné náklady nápravu, a to najmä uvedením veci do stavu, ktorý neohrozuje zachovanie jej pamiatkových hodnôt.

Dôležité je, že aj takéto rozhodnutie ukladajúce povinnosť zabezpečiť na vlastné náklady nápravu je vykonateľné a to nariadením exekúcie uskutočnením prác a výkonov, pri ktorej sa dá práca vykonať na účet povinného s tým, že cena týchto prác sa môže žiadať od povinného aj vopred a je potom vymáhateľná ako peňažné plnenie, napríklad predajom nehnuteľnosti a to aj samotnej ohrozenej o ktorú v konaní ide. Uskutočnením takéhoto výkonu rozhodnutia by zároveň došlo k zrejme žiaducej zmene vlastníka. Podrobnejšie o výkone rozhodnutia v nižšie.

Nevykonanie nápravy uloženej pamiatkovým úradom podľa §31 je znovu ďalším priestupkom podľa § 42 ods. 1 písm. m a možno ho opäť v plnej miere sankcionovať.

(1) Priestupku na úseku ochrany pamiatkového fondu sa dopustí ten, kto
m) nevykoná nápravu uloženú krajským pamiatkovým úradom podľa § 31,

Nariadenie zabezpečovacích prác podľa Stavebného zákona

Stavebný úrad má právomoc nariadiť vlastníkovi nehnuteľnosti neodkladné vykonanie zabezpečovacích prác v prípade, ak stavba svojím stavom ohrozuje kultúrne hodnoty.

Stavebný zákon tu ide ešte ďalej ako Pamiatkový zákon a ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania a nedá sa inak, stavebný úrad nariadi stavebnej firme, aby zabezpečovacie práce vykonala na náklady vlastníka.

§94

Nariadenie zabezpečovacích prác

(1) Ak stavba svojím stavom ohrozuje život alebo zdravie osôb, prípadne značné majetkové alebo kultúrne hodnoty, a ak nie je nevyhnutné stavbu ihneď odstrániť, nariadi stavebný úrad vykonať neodkladné zabezpečovacie práce vlastníkovi stavby.

(2) Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania a ak sa vykonanie zabezpečovacích prác alebo odstránenie stav-

by nedá zabezpečiť inak, stavebný úrad nariadi právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorá má oprávnenie na stavebné práce, vykonať neodkladné práce a určí pre ne podmienky.

(3) Neodkladné zabezpečovacie práce a odstránenie stavby sa robia na náklad vlastníka stavby.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 4 sa primerane použijú, ak sa zabezpečovacie práce pre terénne úpravy, práce a zariadenia nariaďujú podľa tohto zákona.

Zákon však nerieši praktické finančné otázky ohľadne tohto postupu, najmä ako zabezpečiť finančné prostriedky na obdobie dokiaľ tieto budú vymožené od vlastníka. Vzhľadom na to, že zákon používa formuláciu nariadi a nie môže nariadiť, a ide teda o povinný postup Stavebného úradu, mala by obec ako Stavebný úrad v prípade potreby takéto prostriedky požadovať od riadiaceho rezortu. Do úvahy by však teoreticky prichádzalo aj to, že firma práce vykoná a následne vymáha prostriedky od obce, a tá zase od vlastníka, resp. firma priamo od vlastníka.

Je tu však aj miesto pre tretiu osobu, ktorá by finančné prostriedky na základe dohody poskytla, či už so záujmom na záchrane hodnôt alebo na získaní nehnuteľnosti samotnej v neskoršom exekučnom konaní. Jednoduchší by tu však bol už vyššie spomenutý postup, t.j. iniciovanie exekúcie nariadením uskutočnenia prác a výkonov, a sumu v ich hodnote vopred vymáhať od vlastníka exekúciou, napríklad aj predajom predmetnej nehnuteľnosti.

Nerieši sa ani ako vybrať stavebnú firmu, ktorej by sa táto povinnosť nariadila. Podotýkame, že pri striktnom výklade zákona má Stavebný úrad právomoc vykonať týchto prác jednoducho hociktovej stavebnej firme nariadiť bez konzultácie, aj keď takýto postup by nemusel byť najvhodnejší.

Tieto právomoci Stavebného úradu sú všeobecné, teda týkajú sa nehnuteľností pamiatkovo chránených aj nechránených a postup obce v konkrétnom prípade je autonómny, tzn. že by takto mohla postupovať aj v prípade pamiatkovo chránených nehnuteľností nezávisle od toho či sa pamiatkový úrad rozhodne použiť konanie o náprave.

Niektoré procesné otázky

Rozhodnutiu o uložení sankcie za priestupok, ako aj o uložení nápravy na vlastné náklady musí predchádzať správne konanie a preto je potrebné dodržať zákonné náležitosti vyplývajúce zo správneho poriadku. V tejto časti poukážeme na riešenie niektorých procesných problémov, ktoré znižujú efektivitu práce úradov, ako napríklad zabraňovanie vstupu do nehnuteľnosti, nepreberanie písomností v správnom konaní, „nekonečné“ prieťahy spôsobené využívaním opravných prostriedkov.

Začatie konania

Konanie sa v tomto prípade začne z vlastného podnetu správneho orgánu, o tom musí upovedomiť účastníkov konania – v tomto prípade vlastníka, pričom zákon rieši aj problém s neznámym pobytom účastníka.

18 ods.3 Správneho poriadku

O začatí konania správny orgán upovedomí všetkých známych účastníkov konania; ak mu účastníci konania alebo ich pobyt nie sú známi, alebo pokiaľ to ustanovuje osobitný zákon, upovedomí ich o začatí konania verejnou vyhláškou.

Objasňovanie priestupku – zistenie stavu nehnuteľnosti

Pri zisťovaní, či ide o priestupok – v tomto prípade prakticky zisťovania v akom stave je daná nehnuteľnosť – je vlastník povinný spolupracovať a umožniť návštevu a preskúmanie nehnuteľnosti

§ 38 Správneho poriadku

Ohliadka

(1) Vlastník alebo užívateľ veci je povinný predložiť správnemu orgánu predmet ohliadky alebo strpieť ohliadku na mieste.

Rovnako aj Pamiatkový zákon v rámci ustanovenia všeobecných právomocí pri výkone štátneho dohľadu na úseku ochrany pamiatkového fondu dáva podobné právomoci pracovníkom pamiatkových úradov a pamiatkovej inšpekcie, ktoré môžu z titulu vykonávania štátneho dohľadu využiť aj mimo správneho konania resp. ešte pred jeho začatím, okrem prípadu, keď je objekt obydlím. V takom prípade treba postupovať podľa pravidiel pre ohliadku v rámci konaní podľa správneho poriadku

§ 12 pamiatkového zákona

(1) Osoby, ktoré podľa § 5, 10 a 11 plnia úlohy štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu, sú pri výkone štátneho dohľadu oprávnené

- a) vstupovať na archeologické nálezy a archeologické náleziská, do priestorov nehnuteľných kultúrnych pamiatok a na nehnuteľnosti v pamiatkovom území; ak sú obydlím, len so súhlasom toho, kto v nich býva,
- c) vyžadovať od fyzických osôb a právnických osôb potrebnú súčinnosť, najmä vyjadrenia a informácie, ktoré sa týkajú uplatňovania tohto zákona, predloženie dokladov a iných písomností,
- d) použiť technické prostriedky na zhotovenie dokumentácie a vyhotoviť písomný záznam zo zistených skutočností.

Podobné právomoci majú aj poverení pracovníci Stavebného úradu v rámci vykonávania štátneho stavebného dohľadu

Stavebný zákon

§ 100

Stavebník, oprávnená osoba či právnická osoba uskutočňujúca alebo odstraňujúca stavbu, ako aj vlastník stavby sú povinní

- a) umožniť orgánom štátneho stavebného dohľadu a nimi prizvaným znalcom vstupovať na stavenisko a do stavby, nazerať do jej dokumentácie a utvárať predpoklady pre výkon dohľadu,

Za účelom vyšetrenia priestupku majú správne orgány v zmysle správneho poriadku aj možnosť zabezpečiť prítomnosti účastníkov (čiže v tomto prípade vlastníkov) ktorí odmietajú spolupracovať

§ 42

Predvedenie

(1) Účastník konania alebo svedok, ktorý sa bez náležitého ospravedlnenia alebo bez závažných dôvodov na opätovné predvolanie nedostaví na správny orgán a bez osobnej účasti ktorého nemožno konanie uskutočniť, môže byť predvedený.

(2) Predvedenie vykoná Policajný zbor na základe písomnej žiadosti správneho orgánu.

Doručovanie písomností podľa správneho poriadku

Doručuje sa v zásade do vlastných rúk.

§ 24 Správneho poriadku

(1) Dôležité písomnosti, najmä rozhodnutia, sa doručujú do vlastných rúk adresátovi alebo osobe, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok.

Doručenie môže byť problémom, ak je pobyt vlastníka neznámy, ak sa na adrese trvalého pobytu nezdržiava, alebo zásielky úmyselne nepreberá. Za účelom zamedzenia prietahom správny poriadok obsahuje presný návod ako postupovať tak, že zavádza fikciu doručenia a výslovne uvádza, že sa písomnosť považuje za

doručenú aj keď sa o tom adresát nedozvedel.

§ 24

(2) Ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiava, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že písomnosť príde znovu doručiť v určený deň a hodinu. Ak nový pokus o doručenie zostane bezvýsledný, doručovateľ uloží písomnosť na pošte a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát nevyzdvihne písomnosť do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.

(3) Ak adresát bezdôvodne odoprel písomnosť prijať, je doručená dňom, keď sa jej prijatie odoprelo; na to musí doručovateľ adresáta upozorniť.

Pre osobitný prípad, že sa vlastník zdržiava v cudzine, a nepodarilo sa mu doručiť na tam známu adresu, existuje možnosť, aby správny orgán ustanovil tzv. opatrovníka, ktorému sa bude doručovať namiesto neho.

§ 16 správneho poriadku

(2) Správny orgán ustanoví opatrovníka aj účastníkovi konania, ktorého pobyt nie je známy alebo ktorému sa nepodarilo doručiť písomnosť na známu adresu v cudzine a ktorý si neustanovil zástupcu, ako aj účastníkovi konania, ktorý je postihnutý duševnou alebo inou poruchou, pre ktorú nemôže konať, a nemá zákonného zástupcu.

(4) Ak má účastník konania, ktorý sa zdržiava v cudzine alebo tam má sídlo, opatrovníka alebo zástupcu v tuzemsku, doručí sa písomnosť tomuto opatrovníkovi alebo zástupcovi.

Ak účastník alebo jeho pobyt vôbec nie je orgánu známy, možno doručovať verejnou vyhláškou

§ 26

Doručenie verejnou vyhláškou

(1) Doručenie verejnou vyhláškou použije správny orgán v prípade, keď účastníci konania alebo ich pobyt nie sú mu známi, alebo pokiaľ to ustanovuje osobitný zákon.

(2) Doručenie verejnou vyhláškou sa vykoná tak, že sa písomnosť vyvesí po dobu 15 dní na úradnej tabuli správneho orgánu. Posledný deň tejto lehoty je dňom doručenia. Správny orgán zverejňuje písomnosť súčasne iným spôsobom v mieste obvyklým, najmä v miestnej tlači, rozhlase alebo na dočasnej úradnej tabuli správneho orgánu na mieste, ktorého sa konanie týka.

Odvolyvanie - vylúčenie odkladného účinku

Proti rozhodnutiu orgánu štátnej správy sa vlastník môže v lehote 15 dní odvolať na ten istý úrad.

Odvolyvanie má v zásade odkladný účinok, orgán však môže odkladný účinok vylúčiť, a to v prípade ak to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem alebo odkladom výkonu môže vzniknúť nenahraditeľná ujma. Pamiatkový úrad by mohol použiť tieto ustanovenia v prípade, ak nariadil v konaní o nápravu podľa § 31 I vykonanie nápravy na vlastné náklady a hrozí bezprostredné riziko, že na danej nehnuteľnosti dôjde k zániku pamiatkových hodnôt pokiaľ bude prebiehať odvolacie konanie, to isté platí pre postup Stavebného úradu podľa § 94 stavebného zákona. V priestupkovom konaní by to samozrejme možné nebolo.

§ 55 správneho poriadku

(1) Pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak, včas podané odvolanie má odkladný účinok.

(2) Ak to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem alebo ak je nebezpečenstvo, že odkladom výkonu rozhodnutia utrpí účastník konania alebo niekto iný nenahraditeľnú ujmu, môže správny orgán odkladný účinok vylúčiť; naliehavosť treba riadne odôvodniť. Odkladný účinok nemožno vylúčiť, ak tak ustanovuje osobitný zákon.

(3) Proti rozhodnutiu o vylúčení odkladného účinku sa nemožno odvolať.

Takéto rozhodnutie s vylúčeným odkladným účinkom odvolania je okamžite aj vykonateľné.

Výkon rozhodnutia – exekúcia

Rozhodnutia orgánov štátnej správy na úseku ochrany hodnôt dedičstva sú vykonateľné rovnako ako hociktoré iné rozhodnutia na iných úsekoch štátnej správy. Rozhodnutia sa stanú vykonateľnými, ak sa proti nim nemožno ďalej odvolať, teda buď márne uplynula lehota na odvolanie, alebo sa vyčerpali opravné prostriedky, prípadne ak odvolanie nemá odkladný účinok.

Právny poriadok pozná dva spôsoby výkonu rozhodnutí orgánov verejnej správy. Podľa správneho poriadku rozhodnutie môže vykonať samotný správny orgán. Táto možnosť sa však prakticky využíva veľmi málo, a to hlavne preto, že správne orgány typicky nie sú technicky ani odborne na efektívny výkon rozhodnutia vybavené.

V praxi bežne využívanou je druhá možnosť, a to výkon rozhodnutia prostredníctvom súdneho exekútora. Exekúcia sa riadi Exekučným poriadkom č. 233/1995 Z.z.

Vykonateľné rozhodnutie orgánu verejnej správy sa považuje za exekučný titul

Exekučný titul

§ 41(2) Podľa tohto zákona možno vykonať exekúciu aj na podklade

f) vykonateľných rozhodnutí orgánov verejnej správy a územnej samosprávy vrátane blokov na pokutu nezaplatenú na mieste,

Správny orgán ktorý vo veci rozhodol na prvom stupni musí vydať potvrdenie o vykonateľnosti rozhodnutia (teda že sa proti nemu nemožno odvolať, alebo že odvolanie nemá odkladný účinok)

Exekučný poriadok

§ 42 (2) Potvrdením o vykonateľnosti opatrí exekučný titul podľa § 41 ods. 2 orgán na to oprávnený.

§ 73 správneho poriadku

Výkon rozhodnutia uskutočňuje správny orgán, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, ak osobitný zákon neustanovuje inak

Exekúcia sa začína na návrh, ktorý podá úrad vybratému exekútorovi.

Návrh na vykonanie exekúcie

§ 38 (1) Exekúciu možno vykonať len na návrh oprávneného alebo na návrh toho, kto preukáže, že naňho prešlo právo z rozhodnutia (§ 37 ods. 3) (ďalej len "oprávnený").

(2) Oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa tohto zákona, ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie.

Exekučný poriadok

§ 39 (1) Z návrhu na vykonanie exekúcie musí byť zjavné, ktorému exekútorovi je určený, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sleduje, musí byť podpísaný a datovaný. Okrem toho návrh na vykonanie exekúcie musí obsahovať meno, priezvisko, bydlisko účastníkov, prípadne bydlisko zástupcov, údaj o štátnom občianstve, ak je účastníkom fyzická osoba, názov alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, pokiaľ je pridelené, ak je účastníkom právnická osoba, a presné označenie exekučného titulu, vymedzenie vymáhaného nároku,

prípadne označenie dôkazov, ktorých sa oprávnený dovoláva.

(2) K návrhu na vykonanie exekúcie oprávnený pripojí rovnopis rozhodnutia opatrený potvrdením o jeho vykonateľnosti (exekučný titul). Potvrdenie o vykonateľnosti sa nevyznačuje na notárskej zápisnici (§ 41 ods. 2).

Stručný prehľad exekučného konania

Ďalší priebeh exekúcie je v rukách súdneho exekútora, nie je preto potrebné sa mu podrobne venovať.

Spôsob vykonania exekúcie určí exekútor. Pozrime sa bližšie na dva spôsoby vykonania exekúcie, ktoré najskôr môžu prichádzať do úvahy vo vyššie rozobratých prípadoch.

Predaj nehnuteľnosti

V prípade vlastníkov chátrajúcich NKP a nehnuteľností v PR, nakoľko ich majetkové a iné pomery nemusia byť úradom známe, jedným z efektívnych spôsobov exekúcie na platenie peňažných súm (pokuty za priestupok) sa javí exekúcia predajom nehnuteľnosti. Nehnuteľnosti sa exekvujú predajom na dražbe, ktorú po vykonaní všetkých potrebných a pomerne komplikovaných procesných úkonov ako aj ocenenia nehnuteľnosti, stanovenia najnižšieho podania a podobne vykoná exekútor. Prechod vlastníctva príklepom potom ešte schvaľuje súd. Exekútor má takisto možnosť na návrh oprávneného zriadiť exekučné záložné právo k nehnuteľnosti, čo sa v praxi často využíva nakoľko to zväčša vedie k dobrovoľnému splneniu povinnosti.

Uskutočnenie prác a výkonov

Pre výkon rozhodnutia o uložení povinnosti vykonať nápravy podľa § 31 Pamiatkového zákona resp. § 94 Stavebného zákona pripadá do úvahy exekúcia uskutočnením prác a výkonov.

Ak vykonateľné rozhodnutie ukladá, aby povinný podľa neho vykonal pre oprávneného nejakú prácu, ktorú môže vykonať aj niekto iný než povinný, exekúcia sa vykoná tak, že oprávnený si dá prácu, o ktorú ide, vykonať niekým iným alebo si ju vykoná sám, a to na trovy povinného. Exekútor môže povinného vyzvať, aby potrebné trovy zaplatil oprávnenému vopred. Exekúcia týchto trov sa vykoná potom niektorým zo spôsobov určených na vymáhanie peňažných pohľadávok (napr. opäť predajom nehnuteľnosti). Ide teda o možnosť najskôr zekzekvovať peňažné prostriedky potrebné na vykonanie náprav inou osobou na účet povinného. V záujme urýchleného zabezpečenia opráv nehnuteľností však môže oprávnený dať opraviť nehnuteľnosti na náklady „vlastné“, teda zdroje príslušného rezortu, a túto sumu vymáhať od povinného následne.

Odmena súdneho exekútora

Za výkon exekučnej činnosti podľa tohto zákona patrí exekútorovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času.. Všetky tieto náklady uhrádza povinný, teda sa mu pripočítajú k pohľadávke.

Exekútor môže požadovať od oprávneného primeraný preddavok na odmenu a na náhradu hotových výdavkov. Avšak pretože správne orgány sú oslobodené od platenia súdnych poplatkov (Zákon 71/1992 Z.z. o súdnych poplatkoch), nie je potrebné, aby platil ani preddavok exekútorovi (§ 31 ods.2 exekučného poriadku).

Vyvlastnenie

Pokiaľ zlyhajú všetky iné spôsoby riešenia problémov s ničením pamiatkových hodnôt, je možné ohrozenú nehnuteľnosť vyvlastniť.

§ 43a Pamiatkového zákona

(1) Ak je ohrozené zachovanie a riadne užívanie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, môže Krajský pamiatkový úrad dať príslušnému stavebnému úradu podnet na jej vyvlastnenie vo verejnom záujme. Na vyvlastňovacie konanie sa vzťahujú osobitné predpisy.

Postup vyvlastnenia je upravený v Stavebnom zákone v § 108 až 116

§108

Predmet a účely vyvlastnenia

(1) Pozemky, stavby a práva k nim, potrebné na uskutočnenie stavieb alebo opatrení vo verejnom záujme, uvedených v odseku 2, možno vyvlastniť alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám možno obmedziť 10a) rozhodnutím stavebného úradu (ďalej len "vyvlastniť").

(2) Vyvlastniť možno len vo verejnom záujme pre

m) zachovanie a riadne užívanie kultúrnej pamiatky podľa osobitných predpisov, 10i)

Stručný prehľad zásad vyvlastňovacieho konania

Verejný záujem na vyvlastnení sa musí preukázať vo vyvlastňovacom konaní. Vlastnícke právo k pozemkom a stavbám prechádza vyvlastnením na navrhovateľa. Vyvlastniť možno len vtedy, ak cieľ vyvlastnenia nemožno dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom. Vyvlastnenie musí byť v súlade s cieľmi a zámermi územného plánovania a ten sa dokazuje územným rozhodnutím. Vyvlastnenie sa môže uskutočniť len v nevyhnutnom rozsahu. Vyvlastnenie sa uskutočňuje za náhradu. Ak sa náhrada za vyvlastňovanú nehnuteľnosť poskytuje v peniazoch, určuje sa jej primeranosť podľa trhovej ceny určenej znaleckým posudkom. Náhradu poskytne ten, na koho prechádza vlastnícke právo k pozemku alebo k stavbe alebo v prospech koho sa vyvlastnením zriadilo právo zodpovedajúc vecnému bremenu.

Vyvlastňovacie konanie vykonáva stavebný úrad. Vyvlastňovacie konanie sa začína na návrh orgánu štátnej správy, ktorá má predmet vyvlastnenia využiť na účel, na ktorý sa vyvlastňuje. Pokiaľ je navrhovateľom orgán príslušný na vyvlastňovacie konanie, ustanoví odvolací orgán, ktorý iný stavebný úrad v jeho pôsobnosti vykoná konanie a vydá rozhodnutie o vyvlastnení. Na základe výsledkov vyvlastňovacieho konania vydá stavebný úrad rozhodnutie o vyvlastnení. Vyvlastnený majetok a stavbu možno užívať len na účely, na ktoré boli vyvlastnené.

Trestnoprávne aspekty ochrany – zanedbanie údržby kultúrnej pamiatky ako trestný čin

Vlastníci NKP, alebo nehnuteľností v pamiatkovom území, ktorých technický stav sa vplyvom zanedbania údržby zhoršil natoľko, že hrozí bezprostredné zničenie, resp. už k zničeniu došlo, môžu byť podozriví zo spáchania trestného činu zneužívania vlastníctva podľa Trestného zákona 300/2005 Z.z., §248, pričom pri mnohých objektoch mohla byť spôsobená škoda veľkého rozsahu (ods. 4)

Trestný zákon § 248

Zneužívanie vlastníctva

(1) Kto poškodí dôležitý kultúrny záujem alebo iný všeobecný záujem tým, že zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnou alebo zašantročí vlastnú vec alebo jej časť, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo iný obzvlášť závažný následok.

Ak zničené nehnuteľnosti v Lokalite UNESCO požívajú ochranu podľa osobitného predpisu – Pamiatkového zákona a ich ochrana a zachovanie ich pamiatkovej hodnoty je teda dôležitým kultúrnym záujmom - sú splnené náležitosti skutkovej podstaty.

V mnohých prípadoch vlastníci týchto nehnuteľností dlhoročne zanedbávajú bežnú stavebnú údržbu týchto nehnuteľností, ako aj osobitnú povinnosť vykonávať na vlastné náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky v zmysle § 27 a 28 ods. 1 písm a. Pamiatkového zákona. Majitelia teda opomínajú uskutočňovať konanie, na ktoré sú ako vlastníci pamiatkovo chránených nehnuteľností v zmysle zákonných predpisov povinný, pričom v trestnom práve sa za konanie považuje aj opomenutie konania, na ktoré je páchatel' povinný

Trestný zákon § 122

(1) Konaním sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel' podľa okolností a svojich pomerov povinný.

V prípade, že Pamiatkový úrad vlastníkov opakovane vyzýval, aby konali v záujme záchranu týchto pamiatok, pričom ich informoval ako o stave nehnuteľností tak aj o ich zákonných povinnostiach, vlastníci dokázateľne vedeli že svojím konaním - resp. opomenutím vykonávania základnej ochrany - môžu porušenie kultúrneho záujmu, teda ochrany pamiatkových hodnôt spôsobiť, a napriek tomu nekonali, čiže boli s takýmto následkom uzrozmeneí a teda v zmysle § 15 písm b. Trestného zákon možno ich konanie považovať za úmyselné.

Trestný zákon § 15

Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel'

b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozmeneí.

Určenie výšky škody v prípade pamiatkovo chránených vecí § 126 ods. 2 trestného zákona odkazuje na osobitný zákon. Podľa § 42, ods.5 Pamiatkového zákona sa škoda na kultúrnej pamiatke určí najmenej vo výške nákladov na jej vrátenie do pôvodného stavu rekonštrukciou alebo reštaurovaním pri použití pôvodných materiálov a technologických postupov. Dá sa odhadnúť, že takto vyrátaná škoda by sa pri mnohých ohrozených či zničených pamiatkach pohybovala na úrovni rádovo státisíc eur, išlo by teda v zmysle § 125 ods. 1 trestného zákona o škodu veľkého rozsahu. Navyše dochádza aj k inému obzvlášť závažnému následku v zmysle ods. 4 § 248, a to nevratnému zničeniu hodnôt svetového kultúrneho dedičstva zapísaného v zozname UNESCO, ktoré je nevyčíslitelné.

V zmysle § 43a ods. 2 pamiatkového zákona je Krajský pamiatkový úrad v opísaných prípadoch povinný postúpiť vec orgánom činným v trestnom konaní.

Pamiatkový zákon § 43a

(2) Ak ide o nepovolený zásah do hmotnej podstaty kultúrnej pamiatky s následkom trvalého poškodenia jej pamiatkových hodnôt alebo zničenía veci samej alebo o poškodenie archeologického nálezú alebo archeologického náleziska, postúpia orgány štátneho dohľadu vec orgánom činným v trestnom konaní.

Banská Štiavnica, kostol Sv. Kataríny a v pozadí Fritzov dom

Banská Štiavnica, centrum mesta z úbočia vrchu Paradajz

S.3. OBČIANSKA KONTROLA VYKONÁVANIA VEREJNEJ SPRÁVY NA ÚSEKU OCHRANY HODNÔT SVETOVÉHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Predpisy správneho práva ponúkajú sériu možností pre verejnosť, či už aktivistov na poli ochrany alebo zainteresovaných obyvateľov či návštevníkov Lokality UNESCO, ktoré umožňujú pokúsiť sa ovplyvniť činnosť a rozhodovanie orgánov verejnej správy s cieľom zlepšenia ochrany hodnôt.

V tomto texte sa sústreďujeme predovšetkým na možnosti v rámci ochrany kultúrno-historických hodnôt, teda na špecifické aspekty konania na úseku správy pamiatkového fondu v spojitosti s činnosťou Stavebného úradu, hoci postupy v rámci správneho konania majú všeobecnú platnosť aj pre ostatné oblasti štátnej správy. Mechanizmy účasti verejnosti na činnosti orgánov v rámci ochrany životného prostredia boli spracované občianskymi organizáciami venujúcimi sa tejto problematike.

Zhrnutie

1. V prvom rade je dôležité získať relevantné informácie o činnosti orgánov v konkrétnej veci, a to buď z úradnej tabule orgánu, kde by mali byť základné informácie o konaniach uverejňované, požiadanim o umožnenie nahliadnutia do spisu, alebo postupom podľa infozákona.
2. Ak sa z iných zdrojov alebo vlastného pozorovania dozvieme o činnosti, ktorá môže mať za následok poškodenie alebo zničenie pamiatkových hodnôt, urýchlene informujeme Krajský pamiatkový úrad a navrhneme, aby preskúmal, či nedochádza k protiprávnemu konaniu a ak áno, aby túto činnosť svojim rozhodnutím zastavil. Ak sa domnievame, že ide o stavebnú činnosť bez stavebného povolenia, upovedomíme aj príslušný stavebný úrad.
3. Pokiaľ hrozí bezprostredné zničenie pamiatkových hodnôt konaním o ktorom máme podozrenie, že ide o priestupok, môžeme zavolať políciu, ktorej úlohou je zisťovať priestupky a odhaľovať ich páchatel'ov, ako aj vykonať zákrok voči osobe, ktorá priestupok pácha, a požadovať od nej vysvetlenie. Avšak aj zdanlivo škodlivá činnosť, pokiaľ je v súlade s rozhodnutím alebo stanoviskom pamiatkového úradu, nemôže byť priestupkom.
4. V takom prípade je možné napadnúť rozhodnutie, resp. stanovisko a pokúsiť sa dosiahnuť jeho zmenu a to najmä podaním podnetu na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania na nadriadený orgán (PÚ SR, Krajský stavebný úrad). Takéto podania však musí byť odôvodnené iba rozporom so zákonom alebo iným všeobecne záväzným predpisom alebo nariadením. Záväzná stanoviská KPÚ preskúmava PÚ SR, v tomto prípade podnet môže obsahovať aj skutkové dôvody.
5. Podnet na preskúmanie (informáciu o) činnosti pamiatkového úradu všeobecne, vrátane tej rozhodovacej, možno podať aj na Ministerstvo kultúry, ktoré má kompetenciu usmerňovať činnosť Pamiatkových úradov a riadiť a kontrolovať výkon štátnej správy na úseku pamiatkovej ochrany.
6. O podozrení na poškodzovanie pamiatkových hodnôt, najmä ak postup na lokálnej úrovni nemá žiadúci účinok, je treba informovať Pamiatkovú inšpekciu ministerstva kultúry, ktorá má právomoc kontrolovať ako činnosť samotných Pamiatkových úradov, tak aj vlastníkov kultúrnych pamiatok a všeobecne stav kultúrnych pamiatok a dodržiavanie podmienok ochrany pamiatok aj pamiatkových území.
7. Ak sa domnievame, že postup úradov alebo ich rozhodnutia sú v rozpore so zákonom a doterajší postup neprináša výsledky, je možné podať podnet prokurátorovi, aby využil svoje právomoci v rámci dohľadu nad zákonnosťou činnosti orgánov verejnej správy. Pokiaľ prokurátor zistí nezákonnosť, iniciuje konanie o proteste prokurátora, alebo podá upozornenie.
8. V prípade podozrenia na zneužitie alebo nehospodárne plytvanie prostriedkami štátneho rozpočtu alebo prostriedkami európskych spoločenstiev, je možné informovať poskytovateľa prostriedkov a podať podnet na vykonanie kontroly na Najvyšší kontrolný úrad.
9. Na vlastníkov nehnuteľností, ktorí ich nechávajú schátrať až zničiť je možné podať trestné oznámenie pre trestný čin poškodzovania vlastnej veci podľa § 248 trestného zákona (podrobne rozobrané v časti Vynútenie ochrany).

¹ Pozri napríklad:

<http://www.viauris.sk/prva-pravna-pomoc/ako-sa-zucastnit-na-ochrane-zivotneho-prostredia.html>

http://www.wolf.sk/sk/co_robis_ked

Získavanie informácií o konaniach na úradoch

Postupy získavania informácií, ak sa dozvieme o zámeroch alebo plánoch a potrebujeme zistiť, či sa v danej veci vedie konanie a aké sú jeho výsledky

a) Zverejňovanie údajov o konaniach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti

Správne orgány majú v zmysle správneho poriadku povinnosť zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o konaniach vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti. Je to jedno zo základných pravidiel správneho konania. Tak isto by mali postupovať aj pri vydávaní osvedčení vyjadrení a stanovísk. Keďže Pamiatkový zákon označuje v § 1 ochranu pamiatkového fondu a jeho zachovanie za verejný záujem, všetky konania vedené Pamiatkovým úradom vo veci ochrany pamiatkového fondu spadajú do tejto kategórie a základné údaje o nich musia byť zverejnené.

§ 3 Zákona o správnom konaní

(5) Správne orgány sú povinné na úradnej tabuli správneho orgánu, na internete, ak majú k nemu prístup, prípadne aj iným vhodným spôsobom zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti alebo o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Pritom sú povinné ochraňovať práva a právom chránené záujmy účastníkov konania a iných osôb. Úradná tabuľa správneho orgánu musí byť nepretržite prístupná verejnosti.

(6) Ustanovenia o základných pravidlách konania uvedených v odsekoch 1 až 5 sa primerane použijú aj pri vydávaní osvedčení, posudkov, vyjadrení, odporúčaní a iných podobných opatrení.

§ 1 Pamiatkový zákon

(2) Tento zákon ďalej upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ako aj práva a povinnosti vlastníkov a iných právnických osôb a fyzických osôb a ukládanie pokút za protiprávne konanie na úseku ochrany pamiatkového fondu, ktorý je významnou súčasťou kultúrneho dedičstva a ktorého zachovanie je verejným záujmom.

Správne orgány však nie sú povinné zverejňovať všetky podrobnosti o konaniach, zo zákona vyplýva povinnosť informovať o začatí, uskutočňovaní a skončení konania.

Túto povinnosť si aspoň čiastočne spíňa PU SR Bratislava na webovej stránke <http://www.pamiatky.sk/pamiatky/pamiatkovy-urad/elektronicka-uradna-tabula/>. Údaje podobného typu sa dajú nárokovať aj od Krajských pamiatkových úradov.

Nazeranie do spisov

V zmysle § 23 Správneho poriadku správny orgán môže povoliť nazeráť do spisov aj iným osobám ako účastníkom konania s tým, že títo musia preukázať odôvodnenosť svojej požiadavky. Vhodným odôvodnením by mohol byť poukaz na ochranu verejného záujmu ochrany hodnôt dedičstva. Úrad nemá povinnosť nazeranie umožniť, môže takúto žiadosť odmietnuť, v takom prípade treba vyžiadať informáciu na základe infozákona.

Ak správny orgán dovoľí do spisu nazrieť, nesmie sprístupniť utajovanú skutočnosť, bankové, daňové obchodné tajomstvo. V Správnom poriadku nie je zmienka o často spomínanom dôvode odmietnutia ukázania stavebného projektu, a to autorské práva.

§23 Správneho poriadku

(2) Správny orgán môže povoliť nazrieť do spisov a urobiť si výpis, odpis, môže poskytnúť kópiu spisov alebo môže poskytnúť informáciu zo spisov iným spôsobom aj iným osobám, pokiaľ preukážu odôvodnenosť svojej požiadavky. Správny orgán je povinný umožniť nazeráť do spisov verejnému ochrancovi práv v súvislosti s výkonom jeho pôsobnosti.

(3) Správny orgán je povinný urobiť opatrenie, aby sa postupom podľa odsekov 1 a 2 neprístupnila utajovaná skutočnosť, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, obchodné tajomstvo alebo neporušila zákonom uložená alebo uznaná povinnosť mlčanlivosti.

(4) Správny orgán poskytuje kópie spisov za úhradu materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, zadovážením technických nosičov a s ich odoslaním.

Získavanie informácií postupom podľa infozákona

V zmysle Zákona č. 92/2002 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám (Infozákon) má každý právo na informácie, ktoré majú povinné osoby, medzi nimi aj orgány štátnej správy k dispozícii, pričom žiadosť o ich poskytnutie nie je potrebné odôvodňovať. Informácie úrady poskytnú na základe písomnej či ústnej žiadosti, a to umožnením nahliadnutia do spisu s možnosťou urobiť si výpis, odkopírovaním a podobne. Informácia má byť poskytnutá v lehote 8 dní. V prípade odmietnutia sprístupnenia informácie musí orgán o tom vydať rozhodnutie, proti ktorému je možné sa odvolať na nadriadený orgán, v prípade obce starostvi.

Úrad neprístupní informácie označené ako obchodné tajomstvo, avšak informácie týkajúce sa závažného vplyvu na svetové a kultúrne a prírodné dedičstvo a takisto týkajúce sa používania verejných prostriedkov nie sú porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva. Zákon stanovuje aj ďalšie obmedzenia prístupu k informáciám, z ktorých sa častejšie môžeme stretnúť s odôvodnením, že tým možno porušiť ochranu duševného vlastníctva podľa osobitného predpisu (v typickom prípade architektonické dielo). Tento argument však neobstojí, pretože ak sa takéto dielo stalo súčasťou spisu v rámci konania na pamiatkovom alebo stavebnom úrade, nepožíva viacej ochranu ako autorské právo podľa autorského zákona č 613/2003 Z.z.

§ 3 Infozákona

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

(3) Informácie sa sprístupňujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

§ 10

Ochrana obchodného tajomstva

(1) Informácie označené ako obchodné tajomstvo povinná osoba neprístupní.

(2) Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je najmä sprístupnenie informácie

a) týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo, životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability,

b) o znečisťovaní životného prostredia,

§ 11

Ďalšie obmedzenia prístupu k informáciám

(1) Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu neprístupní, ak

c) tým možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom²³⁾ s výnimkou, ak osoba oprávnená podľa týchto osobitných predpisov (autorského zákona) na výzvu povinnej osoby na sprístupnenie informácie udelí súhlas,

§ 7 autorského zákona

(3) Ochrana podľa tohto zákona sa nevzťahuje na

b) text právneho predpisu, úradné rozhodnutie, verejnú listinu, verejne prístupný register, úradný spis...

Postup na zabránenie prebiehajúceho poškodzovania pamiatkových hodnôt

Máme tu na mysli situáciu, keď sa dozvieme o činnosti, ktorej následkom by mohlo byť poškodenie alebo zničenie pamiatkových hodnôt. V takom prípade je potrebné urýchlene informovať Pamiatkový úrad a dať mu podnet na prešetrenie tejto činnosti s cieľom zistiť, či nejde o priestupok podľa Pamiatkového zákona alebo postup v rozpore s rozhodnutím resp. stanoviskom Pamiatkového úradu.

Podobne Pamiatkový úrad informujeme, aj ak sa dozvieme o odkrytí nepredpokladaného nálezu, ak máme podozrenie, že tak neučinil vlastník alebo stavebník. Ak je podozrenie, že dochádza k vykonávaniu stavebnej činnosti bez, alebo v rozpore so stavebným povolením, je potrebné informovať aj príslušný Stavebný úrad resp. obec. Priestupkom je, zjednodušene povedané, každé konanie v rozpore s Pamiatkovým zákonom a rozhodnutiami či stanoviskami Pamiatkového úradu alebo Stavebného úradu.

V prípade, ak je obava, že môže dôjsť k bezprostrednému poškodeniu alebo zničeniu pamiatkových hodnôt, a zároveň je dôvodné podozrenie, že dochádza k páchaniu priestupku a je nevyhnutný urýchlený zásah na zabránenie jeho pokračovania, je možné privolať políciu, ktorej úlohou je všeobecne odhaľovať priestupky. V prípade páchania priestupku je policajt povinný za účelom zabránenia tohto konania obmedziť práva a slobody, prípadne páchatela aj zaistiť.

§ 2

Úlohy Policajného zboru

(1) Policajný zbor plní tieto úlohy:

k) odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatelov,...

§ 9

(1) Policajt v službe je povinný v medziach tohto zákona vykonať služobný zákrok, ak je páchaný trestný čin alebo priestupok alebo je dôvodné podozrenie z ich páchania.

3) Služobný zákrok je zákonom ustanovená a v jeho medziach vykonávaná činnosť policajta, pri ktorom sa bezprostredne zasahuje do základných práv a slobôd osoby.

§ 17

Oprávnenie požadovať vysvetlenie

(1) Policajt je oprávnený požadovať potrebné vysvetlenie od osoby, ktorá môže prispieť k objasneniu skutočností dôležitých pre odhalenie priestupku alebo správneho deliktu a na zistenie jeho páchatela

§ 19

Oprávnenie na zaistenie osoby

(1) Policajt je oprávnený zaistiť osobu,

b) pristihnutú pri páchaní priestupku, ak je dôvodná obava, že v ňom bude pokračovať, alebo ak je to nevyhnutne potrebné na riadne zistenie alebo objasnenie veci,

Pretože úlohou mestskej polície je okrem iného vykonávať rozhodnutia primátora, medzi nimi aj rozhodnutia v stavebnom konaní, je mestská polícia oprávnená riešiť prípady protiprávneho postupu pri stavebnej činnosti (napr. stavba v rozpore so stavebným povolením alebo bez neho).

§3 zákona 564/1991 o obecnej polícii

(1) Obecná polícia

e) vykonáva všeobecne záväzné nariadenia obce, uznesenia obecného zastupiteľstva a rozhodnutia starostu,

Ak je však konanie, hoci sa aj javí mať znaky poškodzovania pamiatkových hodnôt, v súlade s rozhodnutím príslušného správneho orgánu, nemôže ísť o priestupok. Pre úplnosť dodajme, že samotné súhlasné vyjadrenie resp. záväzné stanovisko Pamiatkového úradu nenahrádza stavebné povolenie. Ak aj nejde o priestupok podľa Pamiatkového zákona, stále to môže byť priestupok podľa Stavebného zákona, ak sa vykonáva stavebná činnosť bez stavebného povolenia.

Možnosti napadnutia rozhodnutí správnych orgánov

Aj občianska verejnosť, mimo samotného konania a bez postavenia účastníka, má podľa Správneho poriadku možnosť napadnúť rozhodnutia alebo stanoviská úradov, ak sú v rozpore so záujmom ochrany hodnôt svetového dedičstva.

Ak bolo prostredníctvom vyššie spomenutých postupov zistené, že správny orgán vydal rozhodnutie, vyjadrenie či stanovisko, pri ktorom mohlo dôjsť k pochybeniu pri ochrane je možné využiť jednak ustanovenia správneho poriadku, ktorý dáva možnosti preskúmať aj právoplatné rozhodnutia, a jednak ustanovenia osobitných zákonov, ktoré definujú subordináciu a kompetencie nadriadených orgánov.

V zmysle Správneho poriadku s cieľom dosiahnuť zrušenie alebo zmenu právoplatných rozhodnutí správnych orgánov je možné využiť mimoriadne opravné prostriedky, a to preskúmanie rozhodnutí mimo odvolacieho konania a obnova konania. V oboch prípadoch sa dá ich prostredníctvom doceliť zmena rozhodnutia iba zo zákonom presne stanovených dôvodov. Mimoriadnymi opravnými prostriedkami sa nedá rozhodnutie napadnúť len pre domnelé nesprávne posúdenie skutočností, takúto možnosť má iba účastník konania v rámci odvolacieho konania.

Obnova konania

Obnova konania sa v zásade nariaďuje na návrh účastníka konania, ak je však na preskúmaní rozhodnutia všeobecný záujem, čím ochrana kultúrneho dedičstva je, obnovu konania nariadi sám správny orgán, pričom však bude je potrebné orgán informovať podaním o skutočnostiach odôvodňujúcich tento postup. O nariadení obnovy rozhodne orgán, ktorý vo veci rozhodoval na poslednom stupni, ten istý aj vykoná konanie. Dôvody na povolenie obnovy konania sú najmä objavenie sa nových skutočností, ďalej ak rozhodnutie záviselo od predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak, alebo ak sa rozhodnutie opiera o dôkazy, ktoré sa ukázali nepravdivé.

Vzhľadom na striktné pravidlá, obnova konania bude môcť byť pri občianskej kontrole činnosti správnych orgánov použitá iba zriedkavo a to najmä v špeciálnom prípade v zmysle § 140 b) ods.7 Stavebného zákona, ktorý hovorí, že ak je právoplatné rozhodnutie Stavebného úradu založené na obsahu záväzného stanoviska dotknutého orgánu, ktoré bolo neskôr zrušené alebo zmenené pre rozpor so zákonom, ide o dôvod na obnovu konania.

§ 62 Správneho poriadku

(1) Konanie pred správnym orgánom ukončené rozhodnutím, ktoré je právoplatné, sa na návrh účastníka konania obnoví, ak:

- a) vyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie a nemohli sa v konaní uplatniť bez zavinenia účastníka konania;
- b) rozhodnutie záviselo od posúdenia predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak;
- c) nesprávnym postupom správneho orgánu sa účastníkovi konania odňala možnosť zúčastniť sa na konaní, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní;
- d) rozhodnutie vydal vylúčený orgán (§ 9 a 13), ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa

náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní;

e) rozhodnutie sa opiera o dôkazy, ktoré sa ukázali ako nepravdivé, alebo rozhodnutie sa dosiahlo trestným činom.

(2) Správny orgán nariadi obnovu konania z dôvodov uvedených v odseku 1, ak je na preskúmaní rozhodnutia všeobecný záujem.

§ 63

(1) Obnovu konania povolí na návrh účastníka konania alebo nariadi správny orgán, ktorý vo veci rozhodol v poslednom stupni.

(2) V návrhu na obnovu konania treba uviesť dôvody obnovy konania a skutočnosti svedčiace o tom, že návrh je podaný včas.

(3) Návrh sa podáva na správnom orgáne uvedenom v odseku 1 v lehote 3 mesiacov odo dňa, keď sa účastník dozvedel o dôvodoch obnovy, najneskôr však do 3 rokov od právoplatnosti rozhodnutia; v rovnakej lehote môže správny orgán obnovu konania nariadiť. Zmeškanie lehoty (§ 28) nemožno odpustiť.

(4) Po uplynutí troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia možno podať návrh na obnovu konania alebo obnovu konania nariadiť len vtedy, ak sa rozhodnutie dosiahlo trestným činom.

(5) Proti rozhodnutiu o obnove konania možno podať odvolanie (rozklad). Rozhodnutie o povolení alebo nariadení obnovy má odkladný účinok, pokiaľ sa napadnuté rozhodnutie ešte nevykonalo.

Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania

V prípade preskúmania rozhodnutia mimo odvolacieho konania môže byť dôvodom na zmenu jedine dokázanie rozporu so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo nariadením. Príslušný podnet sa podáva na nadriadený orgán, ktorý môže, ak sa v konaní preukáže niektorý z uvedených dôvodov, rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť.

§ 65

(1) Rozhodnutie, ktoré je právoplatné, môže z vlastného alebo iného podnetu preskúmať správny orgán najbližšie vyššieho stupňa nadriadený správnomu orgánu, ktorý toto rozhodnutie vydal (§ 58), ak ide o rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy, jeho vedúci na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie (§ 61 ods. 2).

(2) Správny orgán príslušný na preskúmanie rozhodnutia ho zruší alebo zmení, ak bolo vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením. Pri zrušení alebo zmene rozhodnutia dbá na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté.

(3) Pri preskúmaní rozhodnutia vychádza správny orgán z právneho stavu a skutkových okolností v čase vydania rozhodnutia. Nemôže preto zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie, ak sa po jeho vydaní dodatočne zmenili rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo.

§ 66

Podnetu účastníka konania na preskúmanie rozhodnutia môže v plnom rozsahu vyhovieť aj správny orgán, ktorý rozhodnutie vydal, ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania alebo ak s tým súhlasia ostatní účastníci konania.

§ 68

(1) Správny orgán nemôže mimo odvolacieho konania rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť po uplynutí troch rokov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

(2) Proti rozhodnutiu, ktorým sa zrušuje alebo mení rozhodnutie mimo odvolacieho konania, sa možno odvolať (podať rozklad). Ak správny orgán oznámil, že začal preskúmať rozhodnutie mimo odvolacieho konania, na preskúmanie a na rozhodnutie o odvolaní sa nevzťahuje lehota podľa odseku 1.

Dôvodom na zmenu rozhodnutia mimo odvolacieho konania môže byť iba, ak sa zistí rozpor so zákonom alebo iným všeobecne záväzným predpisom.

Príklady argumentácie rozporu so zákonom

A. Rozhodnutia Pamiatkového úradu

- rozhodnutie je v rozpore so základnými princípmi ochrany pamiatkového fondu podľa § 2, 27,29,30 pamiatkového zákona
- rozpor so zásadami ochrany pamiatkového územia, ktoré sú v zmysle zákona dokumentom na vykonávanie ochrany
- nebolo vydané nové rozhodnutie po odkrytí nepredpokladaného nálezu

Podnet na preskúmanie rozhodnutia treba podať na Pamiatkový úrad SR.

B. Rozhodnutia stavebného úradu

- Rozpor so schváleným záväznou časťou územného plánu vrátane regulatívov ochrany kultúrnohistorických hodnôt a ochrany prírody
- Vydané na základe projektovej dokumentácie, ktorá nespĺňa náležitosti v zmysle § 9 Vyhlášky č. 453/2000Z.z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona
- Rozpor so stanoviskom alebo vyjadrením dotknutého orgánu

Podnet na preskúmanie sa podáva na Krajský stavebný úrad.

Záväzné stanoviská

Pri vydávaní záväzných stanovísk správne orgány nepostupujú podľa správneho poriadku. Pamiatkový zákon však ustanovuje postup ich preskúmania.

§ 10 Pamiatkového zákona

Pamiatkový úrad

e) preskúmava záväzné stanoviská Krajských pamiatkových úradov,

Výhodou je, že podnet na preskúmanie záväzného stanoviska môže dať ktokoľvek a z akýchkoľvek dôvodov, teda aj pre nesprávne posúdenie skutkového stavu.

Podnet na ústredný orgán štátnej správy

Ministerstvo kultúry má kompetenciu usmerňovať činnosť pamiatkových úradov a riadiť a kontrolovať výkon štátnej správy na úseku pamiatkovej ochrany, je teda vhodným adresátom pre podnet na preskúmanie, resp. informáciu o činnosti Pamiatkového úradu všeobecne, vrátane tej rozhodovacej, najmä ak negatívna situácia presahuje jednotlivé konania a rozhodnutia.

§ 4

(1) Ministerstvo ako ústredný orgán štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu

- c) usmerňuje činnosť Pamiatkového úradu,
- d) riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu,
- e) vykonáva ústredný štátny dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu svojou pamiatkovou inšpekciou,

Kontrolnú činnosť vykonáva ministerstvo prostredníctvom svojej Pamiatkovej inšpekcie. Tá má právomoc kontrolovať ako činnosť samotných Pamiatkových úradov, tak aj vlastníkov kultúrnych pamiatok a všeobecne stav kultúrnych pamiatok a dodržiavanie podmienok ochrany pamiatok aj pamiatkových území. O podozrení na poškodzovanie pamiatkových hodnôt všetkými menovanými je preto potrebné informovať Pamiatkovú inšpekciu.

§ 5 Pamiatkového zákona

Pamiatková inšpekcia ministerstva

(1) Pamiatková inšpekcia ministerstva (ďalej len "Pamiatková inšpekcia")

- a) dozerá v rámci ústredného štátneho dohľadu, ako príslušné orgány ochrany pamiatkového fondu vykonávajú ustanovenia tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie,
- b) dozerá, ako vlastníci kultúrnych pamiatok, právnické osoby a fyzické osoby dodržiavajú tento zákon a všeobecne záväzné právne predpisy vydané na jeho vykonanie a ako plnia rozhodnutia orgánov na ochranu pamiatkového fondu,
- c) dohliada na stav kultúrnych pamiatok a na dodržiavanie podmienok ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území a ukladá orgánom na ochranu pamiatkového fondu povinnosť prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone dohľadu,
- d) kontroluje plnenie opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov.

Ak dochádza k poškodzovaniu pamiatkových hodnôt vykonávaním stavebnej činnosti bez alebo v rozpore so stavebným povolením je potrebné ohlásiť to orgánom stavebného dohľadu. Na rozdiel od pamiatkovej inšpekcie, štátna stavebná inšpekcia a ostatné orgány štátneho stavebného dohľadu (stavebný úrad, krajský stavebný úrad) kontrolujú iba stavebníkov, to či stavajú v súlade so stavebným povolením a jeho podmienkami a iné skutočnosti.

§ 98 Stavebný zákon

(2) Orgány štátneho stavebného dohľadu sú oprávnené zisťovať, či:

- a) sa stavba, stavebné úpravy alebo udržiavacie práce vykonávajú podľa stavebného povolenia alebo na základe ohlásenia,
- d) sa pri uskutočňovaní stavby, stavebných úprav alebo pri udržiavacích prácach dodržiavajú podmienky stavebného povolenia, všeobecne záväzné právne predpisy a technické normy vzťahujúce sa na stavebné práce a stavebné výrobky,
- f) sa stavba udržiava v dobrom stavebnom stave,
- g) sa dodržiavajú podmienky povolenia alebo nariadenia odstránenia stavieb alebo nariadených stavebných úprav a udržiavacích prác,
- h) sa terénne úpravy alebo ťažobné práce vykonávajú podľa povolenia,

§ 99

Orgánmi štátneho stavebného dohľadu sú poverení zamestnanci

- a) Slovenskej stavebnej inšpekcie (§ 123a),
- b) stavebného úradu,

- c) iných orgánov štátnej správy oprávnených osobitnými predpismi dozerať na uskutočňovanie, užívanie a odstraňovanie stavieb v medziach týchto predpisov,
- d) krajského stavebného úradu.

§ 123a

Slovenská stavebná inšpekcia

(3) Inšpekcia vykonáva štátny stavebný dohľad podľa § 98 až 102 a dohľad nad

- a) plnením podmienok a opatrení uložených rozhodnutiami stavebných úradov,
- b) dodržiavaním povinností ustanovených týmto zákonom účastníkom výstavby a iných opatrení v území,
- c) dodržiavaním všeobecných technických požiadaviek na výstavbu, ako aj základných požiadaviek na stavby, ak dohľad nevykonáva iný orgán podľa osobitného predpisu,
- d) použitím vhodných stavebných výrobkov podľa § 43f v stavbách.

(4) Inšpekcia nariaďuje odstránenie nedostatkov zistených výkonom dohľadu a dohliada na ich odstránenie.

Podnet na prokuratúru na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia v rámci výkonu dozoru nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy.

Takýto podnet je možné podať, ak existuje domnienka, že v rozhodnutí, alebo pri úradnom postupe nebol dodržaný zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis. Pokiaľ prokurátor dôjde k záveru, že bol porušený zákon alebo právny predpis, podá na správnom orgáne protest prokurátora. Tým sa iniciuje osobitné konanie o proteste prokurátora, pričom nadriadený správny orgán nemusí v konečnom dôsledku prokurátorovi vyhovieť. V takom prípade môže prokurátor podať žalobu na súd v zmysle §35 a 247 – 250k Občianskeho súdneho poriadku.

§ 20

(1) Prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

§ 21

(1) Prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy

a) preskúmaním zákonnosti

1. všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi verejnej správy,
2. smerníc, uznesení, úprav, opatrení a iných právnych aktov vydaných na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy (ďalej len "opatrenie"),
3. rozhodnutí vydaných v jednotlivých veciach 13) v oblasti verejnej správy (ďalej len "rozhodnutie"),
4. postupu orgánov verejnej správy pri vydávaní opatrení a rozhodnutí,

§ 22

(1) Prokurátor je oprávnený podať protest proti

a) všeobecne záväznému právnemu predpisu vydanému orgánom verejnej správy, a to

1. vyhláske, výnosu a opatreniu ústredného orgánu štátnej správy, štátneho orgánu alebo inej právnickej osoby, ktorú osobitný zákon splnomocnil na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu,
2. všeobecne záväznému nariadeniu územnej samosprávy,
3. všeobecne záväznému právnemu predpisu orgánu miestnej štátnej správy,

b) opatreniu,

c) rozhodnutiu,

ktorými bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.

Najvyšší kontrolný úrad

Pri podozrení, že pri obnove, úprave alebo reštaurovaní dochádza okrem iného aj k zneužívaniu alebo nehospodárnemu používaniu verejných zdrojov, prostriedkov zo štátneho rozpočtu alebo eurofondov a iných zahraničných zdrojov v rámci rozvojových programov, orgánom kompetentným na vykonanie kontroly je Najvyšší kontrolný úrad. Príkladom môže byť použitie zdrojov s programu Obnov si svoj dom na stavbu, ktorá svojim prevedením v konečnom dôsledku poškodí pamiatkové hodnoty danej nehnuteľnosti, alebo na prestavbu, ktorá síce nie je priamo škodlivá, ale nepotrebná. Problémom môže byť zhodnotenie správnosti, vhodnosti konečného výsledku použitia fondov – je pravdepodobné, že kontrolný úrad bude vychádzať z posúdenia kompetentným orgánom. V takých prípadoch je potrebné pred podaním na Najvyšší kontrolný úrad najprv dosiahnuť potvrdenie skutočnosti poškodenia pamiatkových hodnôt rozhodnutím nadriadeného orgánu alebo výsledkom kontroly Pamiatkovou inšpekciou.

Zákon č. 39/1993 Z.z. o najvyššom kontrolnom úrade

Pôsobnosť Úradu

§ 2

(1) Úrad kontroluje hospodárenie s

- a) prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky alebo vláda Slovenskej republiky (ďalej len "vláda"), 1)
- c) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami a pohľadávkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia,

(3) na účely tohto zákona sa za prostriedky štátneho rozpočtu považujú aj prostriedky Európskych spoločenstiev a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na financovanie projektov na základe medzinárodných zmlúv.

§ 3

Úrad vykonáva kontrolu z hľadiska dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti.

§ 4

Kontrolná pôsobnosť Úradu sa vzťahuje v rozsahu uvedenom v § 2 na

- a) vládu, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky (ďalej len "ústredné orgány štátnej správy") a orgány im podriadené,
- f) fyzické osoby a právnické osoby.

Sťažnosti

Ak nemožno použiť žiaden z vyššie uvedených postupov, je možné uvažovať o podaní sťažnosti. Podávanie sťažností upravuje zákon 9/2010 Z. z. o sťažnostiach. Sťažnosť sa podáva, ak sa domnievame, že naše práva alebo právom chránené záujmy boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou úradu, alebo ak chceme poukázať na konkrétne nedostatky, najmä porušenie právnych predpisov. Sťažnosť je, zjednodušene povedané, záchranným mechanizmom pre prípad, keď sa nedá postupovať podľa vyššie uvedených postupov. Sťažnosť sa nepodáva v prípadoch, keď možno dosiahnuť nápravu prostredníctvom regulérnych postupov a konaní, sťažnosťou nemožno napadnúť rozhodnutie správneho orgánu. Sťažnosť sa podáva na orgáne, do ktorého kompetencie patrí riešenie veci. Musí sa prešetriť do 60 dní a sťažovateľovi sa musí písomne oznámiť výsledok. Proti spôsobu vybavenia sťažnosti možno podať novú sťažnosť.

V praxi sťažnosť použijeme napríklad ak správny orgán nereaguje na naše podnety a podobne.

§ 3(1) Sťažnosť je podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len "sťažovateľ"), ktorým

- a) sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou (ďalej len "činnosť") orgánu verejnej správy,
- b) poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy.

§ 4(1) Sťažnosťou podľa tohto zákona nie je podanie, ktoré

- a) má charakter dopytu, vyjadrenia, názoru, žiadosti, podnetu alebo návrhu a nie je v ňom jednoznačne vyjadrené, ochrany akého svojho práva alebo právom chráneného záujmu sa osoba domáha,
- b) poukazuje na konkrétne nedostatky v činnosti orgánu verejnej správy, ktorých odstránenie alebo vybavenie je upravené iným právnym predpisom,
- c) je sťažnosťou podľa osobitného predpisu, alebo
- d) smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy vydanému v konaní podľa iného právneho predpisu.

Banská Štiavnica, pohľad na vežu Starého zámku z Hornej Ružovej ulice

Seminár k záverečnému predstaveniu manažment plánu, 10.12.2010, KC B.Štiavnica

T. GEOGRAFICKÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM PRE POTREBY MANAŽMENT PLÁNU PROJEKTOVÝ NÁVRH U –SITE GIS

Hlavným cieľom tohto projektu je digitálne spracovať a zabezpečiť poskytovanie relevantných údajov o predmete ochrany lokality UNESCO na geografickom (priestorovom) princípe čo najširšiemu okruhu odborných aj laických používateľov prostredníctvom otvoreného informačného systému, vybudovaného na základe moderných GIS technológií. Tieto údaje a ich aplikačné využitie budú primárne slúžiť ako jeden z nástrojov efektívneho a udržateľného riadenia, rozhodovania a plánovania.

Čiastkové ciele:

- Stanovenie štruktúr jednotlivých okruhov údajov vypracovaných na základe analýzy súčasného stavu pasportizácie údajov jednotlivých zložiek. Predmetom pasportizácie a systematizácie na jadrovom území bolo hlavne hmotné dedičstvo t.j. objekty v teréne, ktoré sú výsledkami prírodných procesov a ľudskej činnosti a sú v súčasnosti najviac ohrozené.
- Vypracovanie architektúry systému vrátane stanovenia používateľskej hierarchie a zabezpečenia systému.
- Tvorba a údržba serverovo orientovanej databázy.
- Vývoj a implementácia klientskych aplikácií pre expertné skupiny používateľov.
- Vývoj a implementácia WebGIS portálu pre verejnosť.

Ponukový projekt pre potreby manažment plánu spracovala firma ESPRIT, s r. o. Ing. Juraj Pauk. Projekt je k dispozícii u koordinátora manažment plánu a u spracovateľa.

U. HODNOTENIE JADROVEJ ZÓNY PODĽA INDIKÁTOROV STANOVENÝCH V 1.ETAPE, NA PILOTNOM PRÍKLADE KATASTRÁLNEHO ÚZEMIA OBCE SVÄTÝ ANTON.

Pri spracovávaní 2.etapy manažment plánu sme považovali za veľmi dôležité nielen navrhnúť metodické postupy monitoringu a hodnotenia, ale ich aj skúšobne overiť ako pilotný projekt a vzor. Vybrali sme katastrálne územie obce Svätý Anton z jadrového územia Lokality UNESCO z dôvodu veľkosti a rôznorodého urbanizmu a architektúry obce.

História obce Svätý Anton

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1266. Názov dediny vychádza z názvu pôvodného kostola zasväteného Sv. Antonovi Pustovníkovi.

Otázky vývoja obce sú málo zmapované. Vychádza sa z ojedinelých historických prameňov z prvej polovice 13.storočia, z určitých tradícií získaných porovnávaním situácie vývoja v celom regióne.

Názov osady, dediny vychádza z patrocínia staršieho pôvodného kostola zasväteného Sv. Antonovi Pustovníkovi. V listine z roku 1266 sa uvádza, že územný celok okolo kostola bol zapísaný ako súčasť majetku rodiny Hunt-Poznanovcov. V historických prameňoch najmä od druhej polovice 15.storočia sa príslušnosť dediny k Sv. Antonovi pustovníkovi zapísala v rôznych formách. Názvy obce: 1266 Scentantollo; 1276 Sanctus Antonius; 1342 Zenthantal; 1808 Swätý Antal; 1920 Svätý Anton; 1960 Antol; v období po roku 1989 sa obec vrátila k pôvodnému Svätý Anton.

V roku 1276 vlastnil Svätý Anton Komes Ders, nazývaný Veľký. V r.1342 sa uvádza, že v obci sa vyberalo mýto. Okrem mýtnej stanice sa tu nachádzali dva mlyny a dve hutnícke zariadenia. Do konca 14.storočia o Svätom Antone sú zachované len medzerovité historické pramene.

Podľa rozhodnutia kráľa Zigmunda v roku 1405 získali obec synovia Ladislava Kakaša z Kazy. Stredovekú dedinu riadil richtár s prisažnými. Z hľadiska vývoja sídelnej štruktúry Zeme baníkov je poloha Svätého Antona veľmi významnou. Obec je bránou do územia Zeme baníkov, predpokladá sa aj jej význam obranný (na mieste dnešného kaštieľ stál obranný objekt – hrádok, hrad) Prvé zmienky o hrade Svätý Anton siahajú do 15. storočia, keď obec vlastnili bratia Kazovci. Roku 1415 sa spomína ako menšia opevnená stavba - castellum. Ďalšie zmienky sú až z druhej polovice 16. storočia, keď sa začínala prejavovať hrozba tureckých nájazdov na Slovensko.

K roku 1445 sa viažu po prvý raz zistené osoby v správe dediny. Funkciu richtára vykonával Ján Longus. V čase spravovania panstva Sitno krajinským sudcom Alexandrom Turzom sa kostol v obci uvádza ako farský a farárom bol Mikuláš Schmolder.

Kostol bol v roku 1540 prestavaný. Okolo neho bol cintorín, v blízkosti farská budova a škola. V tom čase sa v obci nachádzalo 23 poddanských usadlostí. Okrem mýtnej stanice sa v obci nachádzali dva mlyny a dve hutnícke zariadenia, ktoré patrili najbohatšej dedinskej vrstve.

V roku 1472 patrila obec pod panstvo hradu Čabrad'. Spory o majetky v rodine Horvátovcov sa dotýkali aj obce. Išlo hlavne o vyberanie mýta, z ktorého panstvo malo príjem. V roku 1476 sa o obci napočítalo 22 obývaných poddanských obydlí a 12 opustených. Medzi známe mená poddaných jednej časti obce, ktorá patrila Frustíne Horvátovej, patrili Ján Hudec, Michal Molnár, Ondrej Ghetler, Peter Faber. Medzi poddaných patriacich jej švagrovi Petrovi: Benedikt Wamos, Gašpar a Peter Mayzer, Egídius Longovič, Matej Preor. V roku 1501 sa ako majiteľ obce zapísal Ján Fussy, zať Petra Horváta. Funkciu richtára v tomto období vykonával Juraj Horth. O majetkový podiel sa snažil aj druhý zať Petra Horváta, Urban Fánči. Okolo roku 1508 získal s

podporou kráľovského dvora a ostrihomskeho arcibiskupa hradné panstvo Čabrad'. V r.1511 predal panstvo aj obec Svätý Anton s mýtom arcibiskupovi Tomášovi Bakócovi. Ten majetky kúpil pre brata Valentína a jeho syna. Majetkové podiely na poddanských usadlostiach mali aj zemepánske rodiny Barlovcov. Z nich r.1516 Juraj Barla. Andrej a Šimon Dúbravický svoje časti v obci predali v roku 1514 Michalovi a Jánovi Paláštyovcom. Po smrti ostrihomskeho arcibiskupa Bakóca, kráľ Ľudovít II.rozhodol v r.1517 o získaní panstva rodinou Erdodyovcov. Po nich panstvo prebral Peter Pálffy. Pred polovicou 16.storočia sa panstvo Čabrad' rozdelilo a vzniklo hradné panstvo Sitno. V r.1540 sa obec stáva jeho súčasťou. Za Petra Pálfiho, Ján Kružič, bol organizátorom obrany proti Turkom.

Novú kapitolu dejín Svätého Antona znamenajú 20.roky 17.storočia. V tomto období získal panstvo od Ferdinanda II. za zásluhy boja proti Turkom, Peter Koháry. Týmto význam obce vzrástol. V r.1757 udelila panovníčka Mária Terézia obci právo o konaní 4 trhov do roka a to: 2.februára, 3.mája, 10.augusta a 10.novembra. Od začiatku novoveku sa osudy obce spojili na dlhý čas s rodinou Koháryovcov. Táto rodina sa zaslúžila o hospodársky, duchovný a kultúrny rozvoj obce. Od roku 1826 patrila obec Coburgovcom, z ktorých Ferdinand, brat posledného vlastníka kaštieľa, navštevoval obec až do roku 1944.

Obyvatelia sa živili prácou v hutníckych zariadeniach, v remeselných prevádzkach a výrobniach (pivovar, tehelňa, píly, huty), v lesoch, v poľnohospodárstve v obci ale aj okolí, v neďalekej Banskej Štiavnici.

V pol. 20. stor. je známa výroba vyrezávaných a maľovaných betlehemov. V období medzi svetovými vojnami tu pôsobil divadelný krúžok Andreja Trúchleho.

I. Monitoring geologických prvkov

Charakteristika geológie v katastri obce:

Obec Svätý Anton sa môže popýšiť tým, že kalderový zlom Štiavnického stratovulkánu prechádza cez jej kataster na povrchu. Kalderový zlom je mohutné zlomové pásmo podľa ktorého, zhruba pred 13 miliónmi rokov, došlo k poklesu vrcholovej oblasti štiavnického stratovulkánu a sformovaniu kaldery veľkých rozmerov.

V území tejto obce je možné na povrchu pozorovať produkty pôvodného odhadom 4 000 m. n. m. vysokého stratovulkánu, ako aj produkty neskorších vulkanických činností. V tomto smere je katastrálne územie obce výnimočné.

V rámci vybraných významných geotopov pre jadrové územie lokality (viď Celkový zoznam prvkov) sa na území obce nenachádza ani jeden, ale nachádzajú sa tu geotopy nižšieho rádu, ktoré v katastri dokumentujú vývoj geológie (číslovanie presná lokalizácia - podľa Štiavnického geoparku)

Zoznam geologických prvkov v katastri obce:

- 2G-1-45 opustený lom vo svahu pri štátnej ceste na Žibritov – Krupina
- 2G-2-19 skalný odkryv v záreze lesnej cesty na svahu Kopanice
- 2G-1-46 skalné bralo v záreze lesnej cesty na JZ svahu Kopanice
- 2G-1-47 skalné odkryvy v záreze lesnej cesty na západnom svahu pod Gergel'ské;
- 2G-1-44 spodná stratovulkanická stavba, pri studničke v zámockom parku Antolského kaštieľa
- 2G-1-43 zárez lesného chodníka na svahu Drieňová
- 2G-2-16 zárez lesného chodníka na svahu Studenskej doliny;
- 2G-2-17 dolina Studenského potoka južne od doliny Suchého potoka
- 2G-1-42 kalderový zlom, zóna drvenia, zárez Studenského potoka v Studenskej doline
- 2G-2-18 odkryv v záreze doliny Studenského potoka
- 2G-2-16 zárez lesného chodníka na svahu Studenskej doliny
- 2G-1-43 zárez lesného chodníka na svahu Drieňová

V katastrálnom území obce Svätý Anton v rámci spracovania Banskoštiavnického geoparku sú navrhnuté 2 náučno-turistické trasy (BŠ-05 Bukovinský chodník a BŠ-07 Studenský chodník). Bukovinský chodník zachádza svojou časťou aj do katastrálneho územia obce Prenčov, Studenský chodník do katastrálneho územia obce Banský Studenec.

Monitoring a hodnotenie:

Monitoring v teréne vzhľadom na možnosti spracovania manažment plánu nebol uskutočnený. Navrhujeme v spolupráci so SAŽP zo zoznamu geologických prvkov vybrať také, ktoré sú dobre prístupné, názorné a v dobrom stave. Ochranu zabezpečiť prostredníctvom Zoznamu pamätihodností obce. Vybrané prvky následne monitorovať podľa navrhutej schémy.

Obec má dobrý potenciál pre využitie svojich geologických prvkov pre turistický ruch.

II. Monitoring montánnych prvkov

Charakteristika montanistiky v katastri obce:

V rámci vybraných významných montánnych prvkov pre jadrové územie lokality (viď Celkový zoznam prvkov) sa na území obce nenachádza ani jeden. V obci neprebíhala ťažba, ale na historických mapách sú identifikovateľné prvky nižšieho rádu, ktoré v katastri dokumentujú vývoj baníctva a úpravníctva.

Zoznam montánnych prvkov v katastri obce:

1. V centre obce sa nachádzal objekt stupy, poháňanej vodou z potoka Štiavnica. Objekt je identifikovateľný na mape z 19.storočia, v súčasnosti už neexistuje.
2. Pod obcou, smerom na Prenčov, sa nachádzal objekt huty. Objekt je identifikovateľný na mape z 19.storočia, zachoval sa miestny názov. Budova, ktorá dnes existuje na tomto mieste nebola zatiaľ preskúmaná z hľadiska pôvodnosti
3. Pod obcou, smerom na Prenčov, za areálom poľnohospodárskej výroby sa nachádza Františkova štôlna (niekde nesprávne uvádzaná ako Jurajova). Štôlna je odvodňovacia z oblasti banskej ťažby, pôvodne bola plánovaná ako dlhšia. Jej ústie je čiastočne zavalené, pred ústím je badateľné vytekanie banských vôd.

Monitoring a hodnotenie:

Pre zaniknuté objekty je potrebné vhodne označiť ich pôvodné miesto v teréne.

Po dohode s Banským úradom je potrebné upraviť ústie František štôlne následne monitorovať jej stav podľa navrhutej schémy.

Ochranu zabezpečiť prostredníctvom Zoznamu pamätihodností obce.

Obec má dobrý potenciál pre využitie svojich montánnych pamiatok v rámci ponuky svojich hodnôt návštevníkom.

III. Monitoring architektonicko – urbanistických znakov.

Charakteristika architektúry obce:

Obytné budovy

Obec je typická ľudovými domami, ktoré sú umiestnené pri potoku Štiavnica. Sú to jednotraktové úzke dlhé objekty, materiál je pravdepodobne kameň, nepálená a pálená tehla, niekedy aj drevo. Domy majú sedlovú strechu, ktorá má excentrický presah na stranu vstupov do domu. Strecha je ukončená štítom s podlomenicou. Štít je z drevených dosák s vyrezaným jednoduchým ozdobným motívom. Typické pre strechu sú hospodárske vikiere pre využívanie podstrešia (uskladnenie sena). Niekedy je strecha vysunutá tak, že prekrýva úzku dlhú verandu na bočnej strane domu. Veranda je prístupná osobitným vchodom na čelnej fasáde. Domy tohto typu sú niekedy variatne aj v pôdorysnom riešení tvaru L. Fasády sú jednoduché. Čelná fasáda má dve okná orámované mierne vystúpenými omietkovými šambránami. Medzi oknami býva plytká drobná nika s nadoblúkom pre svätý obrázok, sošku a pod., tiež orámovaná šambránou. Okná sú von otváravé, väčšinou delené na križ. Nika býva tiež uzavretá preskleným krídlom. Povrchové úpravy stien sú omietkové, hladké, niekedy na bočných fasádach s hrubozrnnou úpravou. Nátery vápenné pastelových farieb. Fasáda býva niekedy doplnená o jednoduchú štukovú výzdobu.

Obytné priestory domov sú na parcele doplnené väčšinou drobnými hospodárskymi stavbami (kôlna, chliev, dielňa). Niekedy sú na parcele za domom, väčšinou v priečnom postavení k domu, väčšie hospodárske stavby (stodola), nie je to však pravidlom.

Svedčí to o rôznorodom spôsobe obživy obyvateľov, zameranom nielen na poľnohospodárstvo, ale aj remeslá, výrobu (píly, tehelňa) a zamestnanie v baníckom priemyselnom komplexe Zeme baníkov. V tesnej blízkosti Svätého Antona smerom na Banskú Štiavnicu bola veľká hutná prevádzka. Špecificky v prípade Svätého Antona sa určite obyvatelia obce podieľali aj na chode kohárovske - coburgovskej rezidencie ako zamestnanci.

Typológiu stavieb vo Svätom Antone dopĺňajú:

Väčšie, dvojtraktové obytné objekty, ktoré sú vyšším vývojovým stupňom ľudových domov, z obdobia 18.-19. storočia. V obci ich je len niekoľko, slúžili pravdepodobne sociálne lepšie postaveným zamestnancom, alebo pre správu prevádzok (oproti parcele, kde sa nachádzala v minulosti stupa, sa nachádza na druhej strane potoka väčší, pôvodne pravdepodobne barokový objekt, možno správa prevádzky stupy, donedávna bývalé sídlo obecného úradu)

Usadlosti v okolí obce pre poľnohospodárske účely pozostávajúce z obytných a hospodárskych budov. Zaujímavá je usadlosť Rovne za obcou pri ceste na Sitno. Usadlosť pozostáva z viacerých objektov, pri niektorých je ešte zachovaný čiastočne ich pôvodný historický charakter.

Obytné objekty z 30. - 40. - tých rokov 20. storočia, ktoré majú vyhovujúcu architektonickú úroveň z hľadiska mierky, tvaru, kompozície, materiálov i farebnosti.

Obytné budovy po polovici 20. storočia, ktoré majú spornú architektonickú úroveň z hľadiska mierky, tvaru kompozície, materiálov i farebnosti.

Nová výstavba rodinných domov, ktorá je často v príkrom rozpore so stavebnou tradíciou obce. Sporná je architektonická úroveň súboru radovej výstavby montovaných rodinných domov.

Nová výstavba bytových domov, ktorá má rôznorodú úroveň. Sporná je architektonická úroveň súboru 4 montovaných bytových domov. Architektonicky vydaterejší je súbor murovaných bytových objektov v spodnej časti obce. Pri oboch súboroch bytových domov nie je zohľadnený tradičný urbanizmus obce. Pri práci na monitoringu architektúry obce sme využívali niektoré historické fotografie obce z archívu Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici.

Verejné budovy

Obec má zo zachovanej historickej architektúry kostol, kaplnku, faru, kaštieľ s hospodárskymi budovami (sýpka, skleník, správcofský objekt a iné), správnu budovu banskej prevádzky (?), hutu, hostinec, krčma, požiaru zbrojnicu, bývalý pivovar, bývalé mlyny a pod. Niektoré objekty sú zachované, autentické, v rôznorodom stavebno-technickom stave. (napr. kostol, kaštieľ, sýpka v dobrom stave, kaplnka, hostinec v nevyhovujúcom stave) Niektoré objekty sa nezachovali v autentickom stave, sú značne prestavané a stratili historický charakter (napr. tzv. Penzión Antolský mlyn)

Votívna architektúra:

V obci sa nachádza aj drobná votívna architektúra: Socha Sv. Vendelína a Súsošie Sv. Trojice. takisto aj niekoľko prícestných krížov.

Zoznam architektonických prvkov v katastri obce:

Národné kultúrne pamiatky (NKP)

Číslo ÚZPF	Unifikovaný názov NKP	Unifikovaný názov objektu	Bližšie určenie	Zaužívaný názov
2241/0	SOCHA	SOCHA	Sv. Vendelín	
2242/0	SÚSOŠIE	SÚSOŠIE	Sv. Trojica	
1209/1	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	KAŠTIEĽ		Kaštieľ
1209/2	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	PARK		
1209/3	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	SÝPKA		
1209/4	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	KAPLNKA	rím.- kat. Sv. Jána Nepomuckého	
1209/5	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	SKLENÍK		
1209/6	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	STAVBA HOSPODÁRSKA	murovaná	Bytovky, dom s drev. verandou
1209/7	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	STAVBA HOSPODÁRSKA		Bufet, zámočká viecha
1206/1	KOSTOL A ZVONICA	KOSTOL	rím.kat. k. Sv. Antona Pustovníka	
1206/2	KOSTOL A ZVONICA	ZVONICA	murovaná	

V obci sa nachádza viacero ďalších historicky významných a zaujímavých architektonických objektov, ktoré je vhodné zapísať do Ústredného zoznamu NKP: napríklad hostinec, bývalý hospodársky objekt kaštieľa, bývalá budova obecného úradu (banská správa ?), bývalá fara, areál coburgovského pivovaru, niekoľko objektov ľudovej architektúry.

V obci sa nachádza viacero ďalších objektov, ktoré by mohli doplniť zoznam pamätihodností obce: napríklad viacero objektov ľudovej architektúry, rodné domy významných osobností (A. Trúchly-Sitniansky, M. Buzalka a iní), bývalý mlyn (č.60), usadlosti v okolí obce, významné pomníky na cintoríne a iné (prícestné kríže, stromy, aleje) Zoznam sa spresní v súčinnosti s obcou.

Monitoring a hodnotenie:

Pre objekty NKP je potrebné realizovať monitoring prostredníctvom PÚ SR podľa navrhovaného systému, je potrebné navrhnuť objekty na doplnenie NKP v obci. Pamätihodnosti obce je potrebné monitorovať prostredníctvom obce) obdobným spôsobom, pravdepodobne v zjednodušenej podobe (po dohode s obcou)

Obec má množstvo architektonických objektov, ktorých hodnoty doteraz neboli docenené (a ktoré tvoria veľký potenciál pre turizmus)

Charakteristika urbanizmu obce:

Obec Svätý Anton je vidiecke sídlo, ktoré sa rozkladá popri potoku Štiavnica a jeho prítokoch. Údolie potoka je otvorené. Z jednej strany ho tvorí zalesnená svažitá časť obce, s viacerými bočnými údoliami s potokmi. Z druhej strany údolie tvorí mierne svažitá časť obce využívaná na poľnohospodárstvo (orná pôda, lúky a pasienky, sady a pod.) Obec Svätý Anton plnila kombinované funkcie (remeslá, spracovanie rudy, sídlo šľachty, poľnohospodárstvo, obrana)

Parcelácia je prispôbena rôznorodej funkčnej náplni objektov. Časť obce má parcely členené v intraviláne aj extraviláne pre potreby poľnohospodárstva. Časť parcel je prispôbena deleniu územia pre potreby remeselných, administratívnych, technických, sakrálnych objektov a sídlo šľachty.

Urbanistická štruktúra intravilánu obce je viac menej rozvolnená. Je to dlhá potočná dedina, zástavba je po oboch stranách potoka. Komunikačná sieť je dominantne určená hlavnou cestnou komunikáciou B. Štiavnica – Preňčov - Hontianske Nemce. Obec má spojenie po poľnej ceste do Ilije a po lesnej ceste Studenskou dolinou do Banského Studenca.

Zástavba je v niektorých častiach obce pravidelná (ľudové domy s pravidelnou parceláciou, čelná fasáda so štítom obrátená k ulici). Vzhľadom na rôznorodú šírku a svažitosť údolia je zástavba obce striedavo nepravidelná - tvoria ju aj zhluky domov v bočných údoliach, na rozšírených miestach údolia pri potoku alebo na vyvýšeninách. Štruktúra vidieckeho sídla je miestami narušená nevhodnou výstavbou novodobých objektov nadmernej mierky na vizuálne nevhodných miestach (napr. radová výstavba montovaných domov). V extraviláne obce sa nachádza niekoľko samostatných poľnohospodárskych usadlostí (Bažantínca, Rovne a pod.) Rovne sú podľa historických máp pravidelne komponovaná poľnohospodárska usadlosť, bolo by vhodné preveriť jej väzbu na potreby kaštieľa. Predpokladáme, že vznikla ako jeho zázemie.

Tradičná strešná krajina obce je prevažne tvorená sedlovými strechami rodinných domov. Výnimku tvorí monumentálny objekt kaštieľa so sýpkou a kostol - architektonické a urbanistické dominanty obce. Strešnú krajinu narušajú niektoré objekty s plochou strechou a tvarovo disharmonickými šikmými strechami (bývalá materská škôlka, rodinné domy).

Vnútrosídlné priestory sú tvorené hlavnou ulicou pri potoku a odbočkami z nej. Ulica sa miestami rozširuje a vytvára malé priestory, ktoré sú doplnené drobnou architektúrou (socha Sv. Vendelína, Súsošie Sv. Trojice, kríž). Hlavná cesta približne pri kaplnke Sv. Jána Nepomuckého odbočuje od línie potoka.

Siluetu sídla sú najlepšie vnímateľné z uličiek a ciest, ktoré sú nad hlavnou cestou, takisto ako charakteristické pohľady na sídlo. Panoramatické pohľady sú najkrajšie zo svahov nad obcou zo strany obhospodarovanej pôdy. Pekný pohľad na obec je z cesty na Sítno a z vrcholu Sítna. Je zaujímavé, že z obce je vizuálne prepojenie na Banskú Štiavnicu (vidno Kalváriu).

Pri práci na monitoringu sme využívali pôvodné katastrálne mapy (PKM) a odtlačky katastrálnych máp (ODT) v mierkach 1:2880 v rozsahu:

Svätý Anton - PKM z roku 1871 (16 mapových listov) a ODT z roku 1933 (16 mapových listov).

Zoznam navrhovaných urbanistických zón v obci:

(Zóny sú vyjadrené aj v priloženej mapovej prílohe)

- U/a/1 Zachovaný
Zóna s najvyšším stupňom zachovania autenticity a integrity vymedzená územím cca od požiarnej zbrojnice po kostol s cintorínom, táto zóna je totožná so súčasne platným ochranným pásmom kaštieľa
Štruktúry tohto typu je potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave, venovať pozornosť odstráneniu nedostatkov (stavebno - technický stav objektov, stav verejných priestranstiev, zelene, úprav domov a pod.)
- U/a/2 Mierne narušený - architektúra
Zóny časti sídla s vysokým stupňom zachovania autenticity a integrity v urbanistickej dimenzii, s čiastočne narušenou architektonickou autenticitou (najmä nevhodnou prestavbou pôvodných objektov). Obec má dve takéto zóny v priamej nadväznosti na zónu U/a/1 z oboch strán.
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné v polohe architektonických objektov obnoviť podľa možnosti do pôvodného stavu, prípadne vrátiť objektom ich pôvodný regionálny charakter.
- U/a/3 Mierne narušený - urbanizmus
Zóny s čiastočne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku neadekvátnej novodobej zástavby, ktorá ale svojou mierkou (veľkosťou) nevytvára nepríjemný kontrast tradičného urbanizmu, je to oblasť novej výstavby rodinných domov.
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné čiastočne eliminovať napr. doplnením šikmých striech na objekty s rovnou strechou, doplnením zástavby v narušenej uličnej čiare...Niektoré objekty je vhodné navrhnuť na dožitie – stavebná uzávera.
- U/a/4 Vážne narušený
Zóna časti sídla s výrazne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku novodobej zástavby, ktorá vytvára svojou mierkou a architektonickým stvárnením nepríjemný kontrast tradičného urbanizmu, je to oblasť výstavby radových montovaných rodinných a bytových domov v južnej časti obce.
Navrhované regulatívy:
Štruktúry tohto typu je potrebné navrhnuť na dožitie. V prípade, že toto opatrenie nebude možné zrealizovať, bude navrhnuté eliminovanie ich rušivého účinku vhodnou farebnosťou, či vysadením zelene, ktorá by v exponovaných pohľadoch pokrývala rušivú štruktúru.
- U/a/5 Zaniknuté
Navrhované regulatívy:
Zóna tohto typu sa nachádza na južnej hranici obce. Na historických mapách sú doklady existencie huty, píly, tehelne, ubytovania poľnohospodárskych robotníkov.
Štruktúry tohto typu výberovo je potrebné sprítomniť aspoň informačnou tabuľou, prípadne výstavbou vhodných objektov, ktoré by pripomínali existenciu zaniknutého objektu.

Monitoring a hodnotenie:

Zóny sú vymedzené s tým, v teréne je potrebné dôsledne určiť ich hranicu podľa parcelných hraníc. Špecifické regulatívy pre jednotlivé zóny presne vymedziť na objektovú skladbu, zeleň, komunikácie a verejné priestranstvá. Zonácia je predpokladom pre dobré spracovanie územného plánu.

Ochranu urbanistických hodnôt obce je potrebné zabezpečiť prostredníctvom Zoznamu pamätihodností obce, VZN a definitívne s pomocou platného územného plánu obce. Ideálnym riešením by bol spoločný územný plán pre obce jadrového územia Lokality UNESCO, čo by výrazne odbremenilo obec (finančne i organizačne).

Po základnom urbanistickom monitoringu a vyhodnotení môžeme konštatovať, že obec má ešte potenciál zachrániť hodnotné urbanistické štruktúry a využiť ich pre zlepšenie kvality života obyvateľov obce a turizmu.

IV. Monitoring prírodných prvkov a krajiny

Vzhľadom na rozsah problematiky nebolo možné v rámci manažment plánu uskutočniť monitoring a hodnotenie prírodných prvkov v intraviláne a extraviláne obce. Je potrebné doplniť ho v ďalšom období v spolupráci s odborníkmi (CHKO, SAŽP). Zmapujú a vymedzia sa hodnotné prírodné prvky obce, ktoré v súčinnosti s vlastníkmi si vyžadujú nastaviť programy starostlivosti (solitérne stromy, stromoradia, lesy, lúky, pasienky, vodné toky, pramene, studničky, studne a pod.)

Ochranu prírodných hodnôt obce je výberovo potrebné zabezpečiť prostredníctvom Zoznamu pamätihodností obce.

Obec Svätý Anton má veľmi dobrý krajinný potenciál. Z obce je nádherný panoramatický výhľad na masív Sitna. V predpolí pohľadu je výhľad na malebnú poľnohospodársku krajinu s poľnohospodárskymi usadlosťami. Bodové a plošné narušenia charakteristického vzhľadu krajiny sú podľa nás postupne odstrániteľné opatreniami (strednodobo doplnenie šikmých striech, úprava farebnosti domov, doplnenie zelene, dlhodobo tvarové úpravy objektov)

V. Monitoring nehmotných znakov a hnutelných predmetov

Monitoring nehmotnej tradície obce a hnutelných pamiatok histórie obce :

- Tradície zvykov, folklóru, remesiel, sviatkov,
- Výnimočnosti a zvláštnosti, špeciality obce.
- Príbehy o výnimočných udalostiach a zaujímavých ľuďoch dediny.
- Fotobanka historických fotografií.
- Audiovizuálne záznamy rozhovory s ľuďmi, akcie v obci a pod.

Príklady:

Názov obce :

Svätý Anton vychádza zo zasvätenia farského kostola Sv. Antonovi Pustovníkovi (asi. 251 – † 356). Bol to egyptský kresťanský mních, askéta a svätec, považovaný za priekopníka mníšskeho života. Dožil sa 105 rokov. Viedol prísny pustovnícky život v modlitbe, sebazapieraní a fyzickej práci. Prezývajú ho aj „Otec mníchov“, „Opát“ a „Veľký“. Sviatok svätého Antona Pustovníka sa slávi v 17. januára.

Sv. Anton mal prekvapujúci vplyv na svoju generáciu i na ďalšie obdobia. Jeho príkladom opustili tisícky kresťanov svoje domovy a zvolili si prísny pustovnícky život. Sv. Anton je zobrazovaný ako stavec s vyholenou hlavou a s knihou, niekedy má v ruke aj berlu tzv. Antonov kríž. Často je zobrazovaný s ošípanou alebo s démonmi. Tiež sa niekedy zvykne zobrazovať spolu so sv. Pavlom Tébskym, pustovníkom.

Ľudové remeslá a výroba v obci

Tradícia vyrezávaných betlehemov a iných vyrezávaných predmetov (autor J. Macko, pol. 20.st.). Podrobnejšie mapovanie určite prinesie rozšírené poznatky (v obci pôsobili napr. mlynári).

Drobnú výrobu zastupovala huta, stupa, píla tehelňa, malý pivovar, a iné.

Hnutelné pamiatky obce:

Sú reprezentované od výnimočného výtvarného diela v kostole (tabuľový obraz „Narodenie Pána“ od majstra M.S.) po mnohé výtvarné a úžitkové predmety (kroje, náradie). Tieto približujú život v obci (remeslá, výroba, tradície) alebo sú viazané na významné osobnosti alebo udalosti.

Ochranu nehmotných a hnutelných hodnôt obce je výberovo potrebné zabezpečiť prostredníctvom Zoznamu pamätihodností obce

Svätý Anton, kaštieľ

Svätý Anton, pohľad na kaštieľ z tzv. Panskej cesty

Svätý Anton, pohľad do nádvorja kaštiela

Svätý Anton, zámocký park

Svätý Anton, sýpka pri kaštieli

Svätý Anton, kaplnka pri kaštieli

Svätý Anton, zámocký skleník

Svätý Anton, objekt zázemia parku

Svätý Anton, správcovský dom

Svätý Anton, kostol Sv. Antona Pustovníka, fara a obranná veža

Svätý Anton, bývalý hostinec

Svätý Anton, bývalá (banská ?) správna budova, v pozadí požiarna zbrojnica

Svätý Anton, hostinec

Svätý Anton, areál bývalého zámockého pivovaru

Svätý Anton, ľudový dom na začiatku obce

Svätý Anton, ľudový dom s hospodárskymi objektmi, vedľa nevhodná nová výstavba

Svätý Anton, prístenný kríž s lipou, v pozadí nevhodná výstavba

Svätý Anton, dom z 30 rokov 20.stor.

Svätý Anton, potok Štiavnica

Svätý Anton, ľudový dom pri kaplnke

Svätý Anton, ľudový dom pri stĺpe Sv. Trojice

Svätý Anton, centrum obce, archív SBM 5940, 30- roky 20.st.

Svätý Anton, kaplnka, archív SBM 29 597, 30- roky 20.st.

Svätý Anton, stĺp Sv. Trojice

Svätý Anton, socha Sv. J. Nepomuckého

iský Studenec

Svätý Anton, Slovensko

Svätý Anton

Celkový pohľad na Svätý Anton zo západu

© 2010 PPWK

Image © 2010 DigitalGlobe

© 2010 Tele Atlas

48°24'59.20"S, 18°56'12.19"V, výš: 438 m

© 2010 Google

WVKA pohľadU - 4.16 km

Svätý Anton – návrh urbanistického zónovania

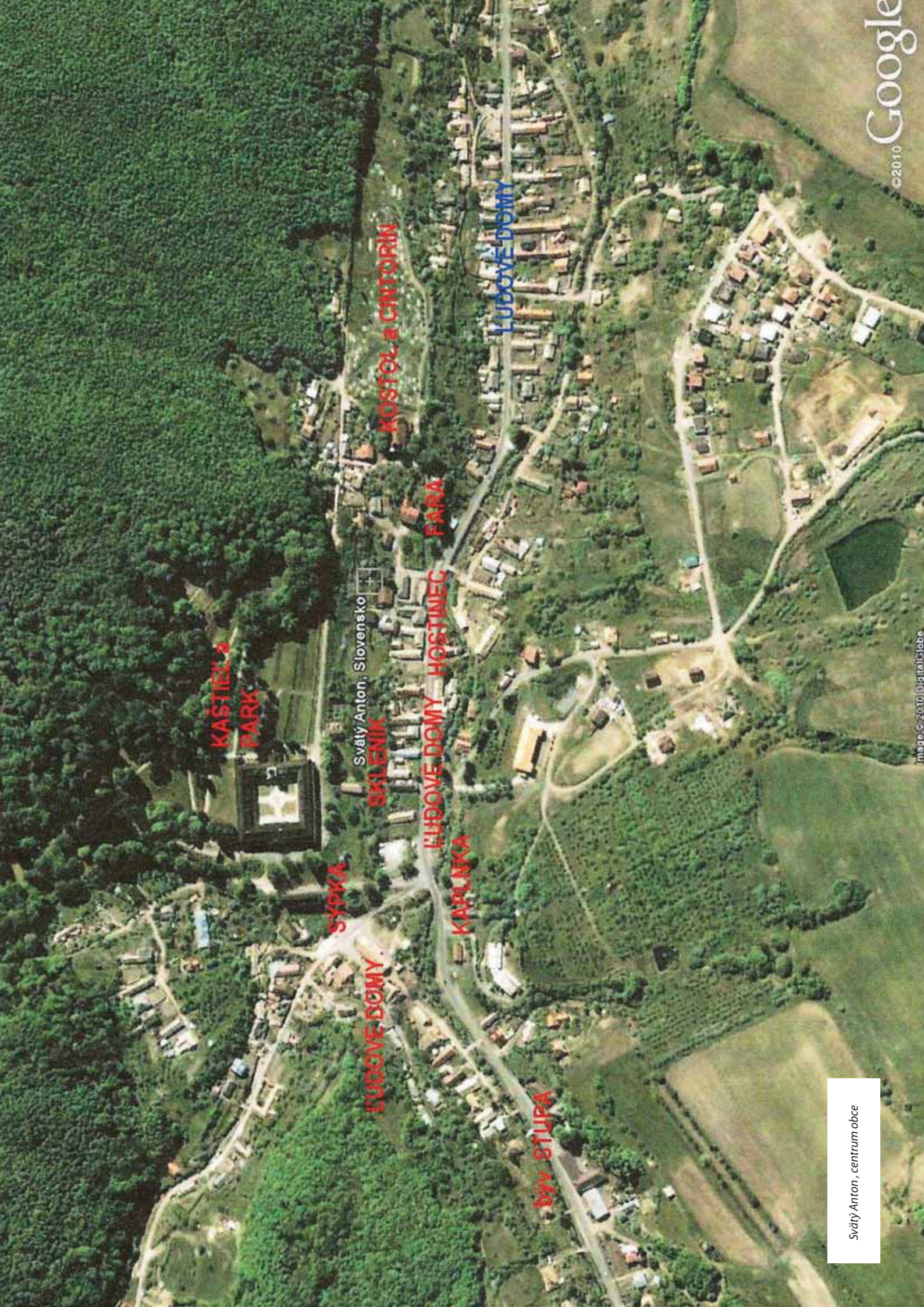

NOVÉ A PRESTAVANÉ DOMY

LUDOVÉ DOMY

NOVÉ DOMY

Svätý Anton, začiatok obce od Banskej Štravnice

KÁSTIEL & PARK

Svätý Anton, Slovensko

SKILENÍK

LUDOVÉ DOMY

SYPKA

LUDOVÉ DOMY - HOSTINEC

KAPLNKA

KOSTOL a CANTORIN

LUDOVÉ DOMY

BYV. STUFA

Svätý Anton, centrum obce

Svätý Anton , koniec obce smerom na Prencov

ŠTOLŇA FRANTIŠEK

USADLOŠŤ ROVINY

Svätý Anton, koniec obce smerom na Sitno

Image © 2010 DigitalGlobe

©2010 GO

N. ovel. u. m. scale. etc.

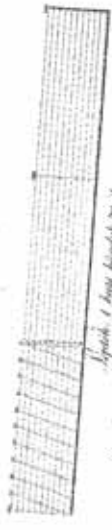
160

SZENT ANTAL *tótul* SV: ANTOL

mezőváros

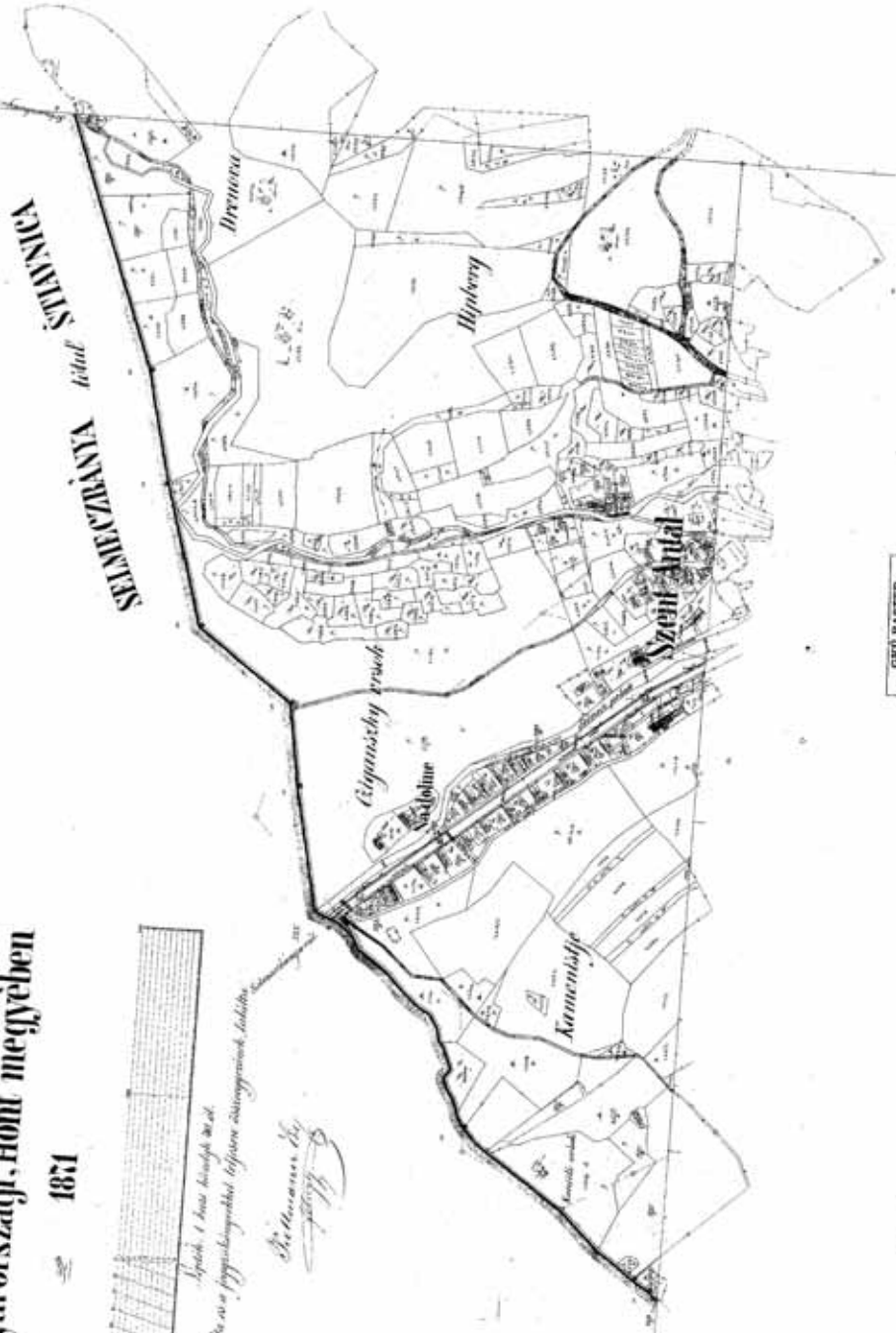
Magyarországi, Hont megyében

1871

*Árvány, a Hont megye déli részén.
Vasútvonal a fővárosok közötti társaság részéről készült.*

Dr. Hermann Sch.

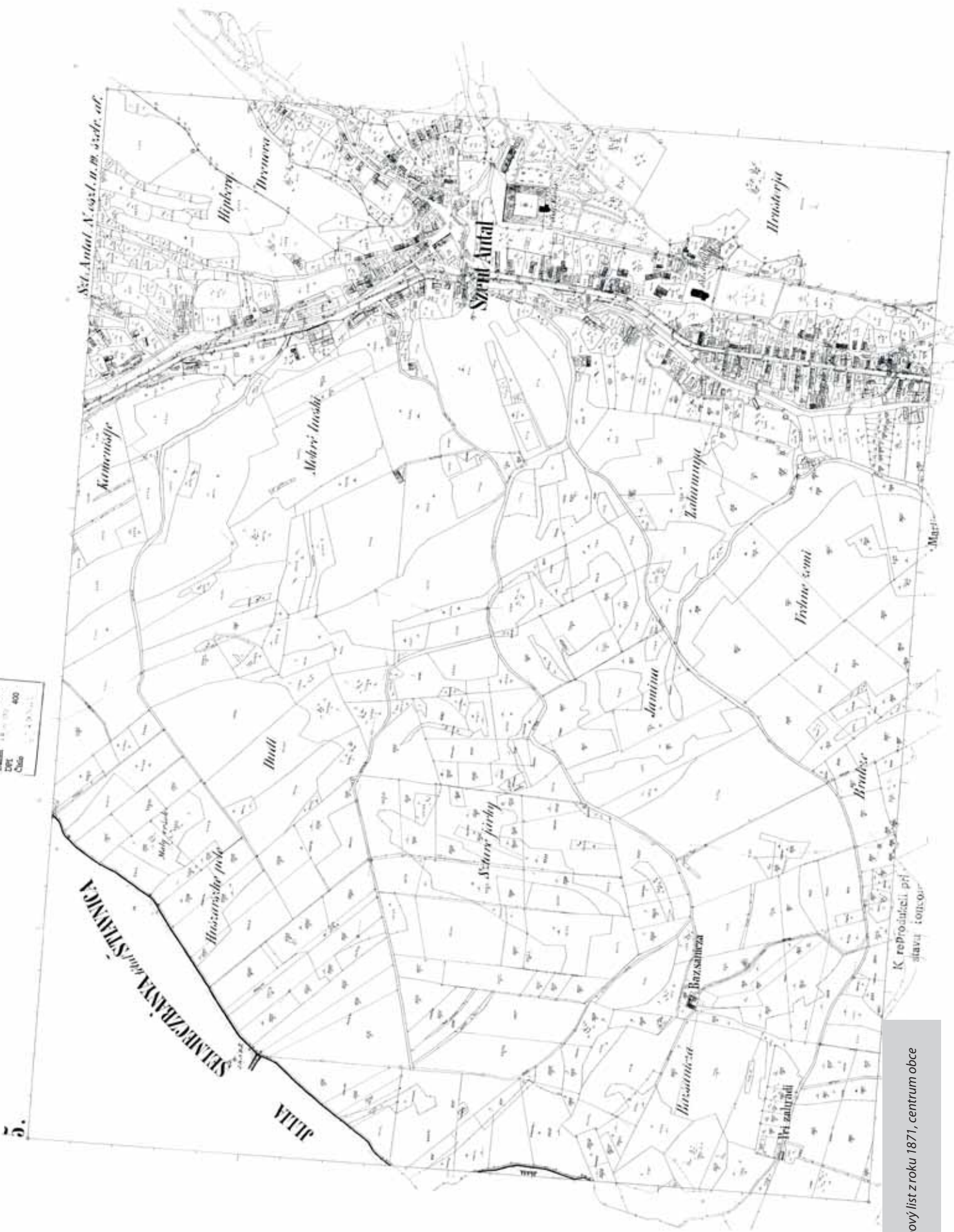
GEÓ KARTER
Ciklus: 18 11 133
Ciklus: 400
Ciklus: 2 0 6 1 1

K reprodukci: pripravene 1934
sta u koncom roku 1933
V Turf. Sv. Mer-las v máji 1934

Svätý Anton, mapový list z roku 1871, začiatok obce od Banskej Štiavnice

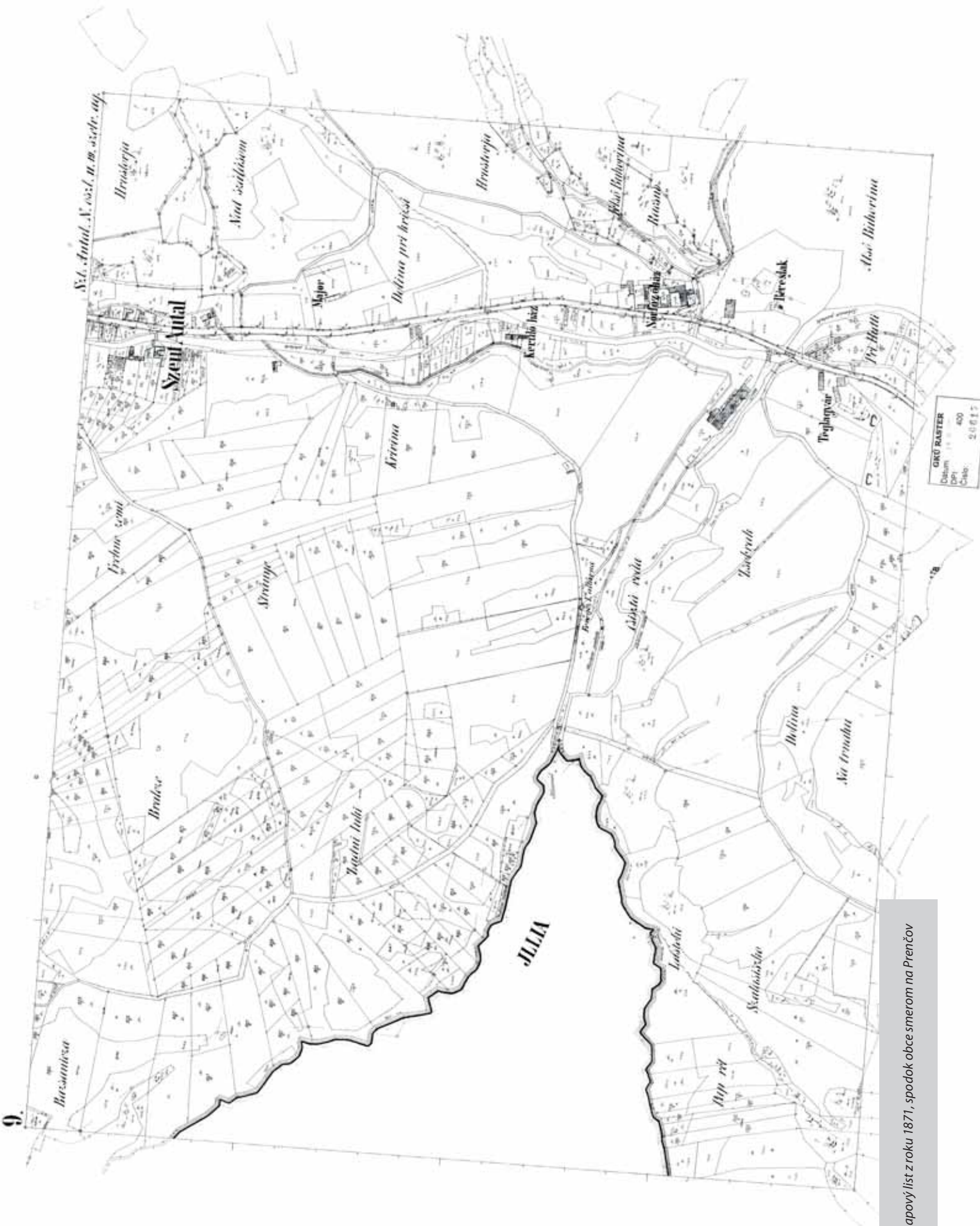
GKU RASTER
Datum 18. 11. 1871
Číslo 400
M. 1:40 000

Svätý Anton, A. 1871, n. m. 524, v. 10.

K reprodakcii pri
stavu 1871

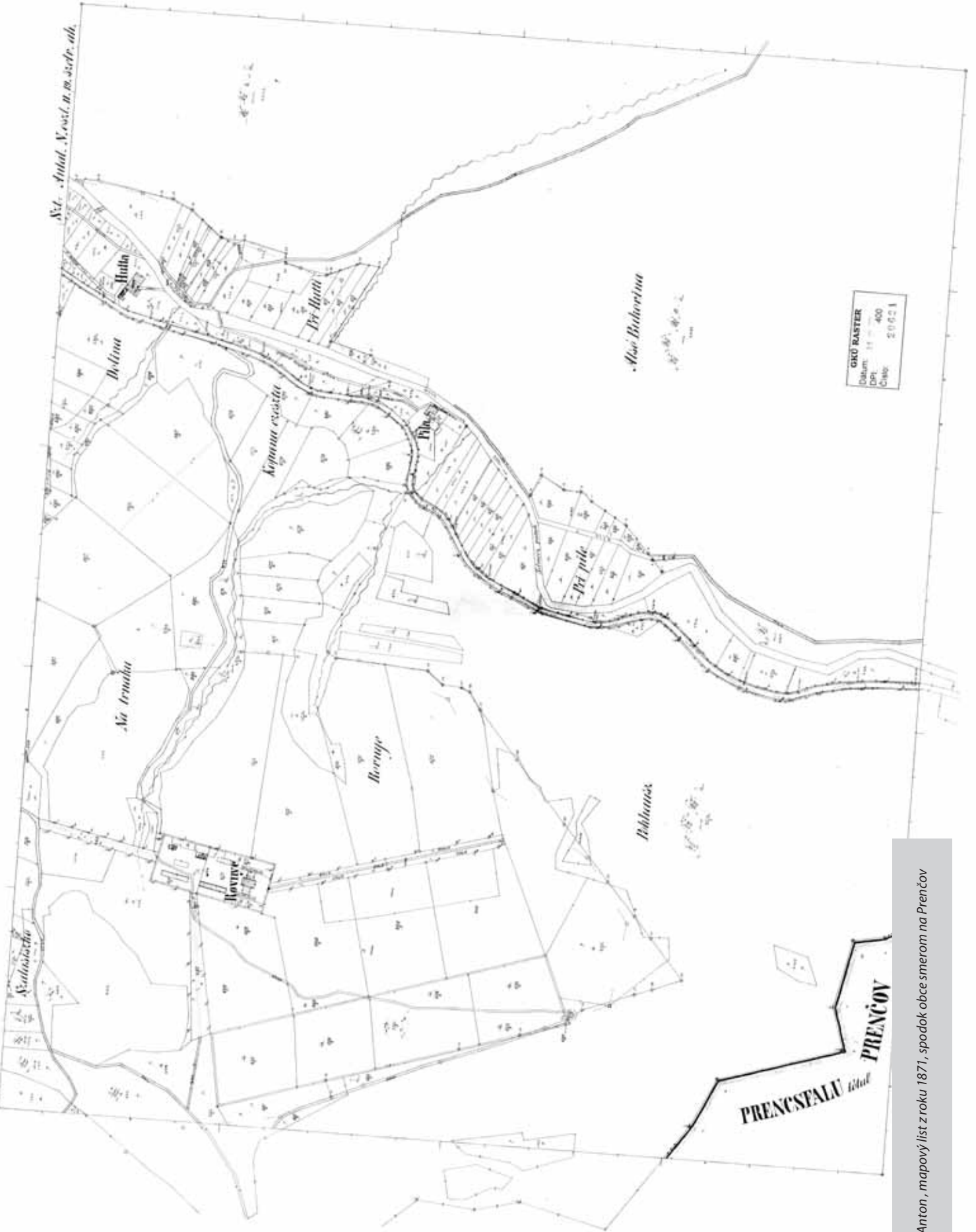
Svätý Anton, mapový list z roku 1871, centrum obce

Svätý Anton, mapový list z roku 1871, spodok obce smerom na Prenčov

B.

St. Ant. V. sv. n. p. sv. r. uh.

GRID RASTER
Datum: 11. 400
DPI: 400
Číslo: 20001

PREČOČOV
PREČOČOV

Svätý Anton, mapový list z roku 1871, spodok obce smerom na Prečoč

V. CELKOVÝ ZOZNAM PRVKOV GEOLÓGIE, MONTANISTIKY, PRÍRODY, ARCHITEKTÚRY A URBANIZMU AKO PODKLAD PRE SPRACOVANIE ZOZNAMOV PAMÄTIHODNOSTÍ OBCÍ JADROVÉHO ÚZEMIA

Celkový zoznam prvkov Lokality UNESCO je spracovaný s cieľom usporiadať predmet ochrany nehnuteľných prvkov v systematickom rámci, ktorý viac priblíži hodnoty územia samosprávnym celkom, nachádzajúcim sa v jadrovom území (celý alebo čiastočný kataster). Doteraz je ochrana hodnôt vo veľkej miere chápaná zo strany verejnosti, že je iba úlohou štátu a jeho orgánov a inštitúcií. Zoznamy štátom chránených prvkov vedené PÚ SR, CHKO Štiavnické vrchy sú málo známe a využívajú sa prevažne len pre potreby týchto inštitúcií.

Celkový zoznam je spracovaný pre obce, ktoré majú celú alebo značnú časť katastra v jadrovom území Lokality UNESCO (Banská Belá, Banský Studenec, Banská Štiavnica, Hodruša - Hámre, Ilija, Svätý Anton, Štiavnické Bane, Vyhne). Obce, ktoré majú veľmi malú časť katastra v jadrovom území (Badan, Beluj, Dekýš, Počúvadlo, Prenčov, Repište)

neboli zatiaľ zahrnuté do celkového zoznamu. Podiel týchto obcí na celkových hodnotách svetového dedičstva jadrového územia je potrebné spresniť (čo sa presne nachádza na časti ich katastrov v jadrovom území) V 1. etape manažment plánu bol uvedený zoznam NKP týchto obcí., ktorých umiestnenie je však väčšinou mimo jadrového územia.

Samotné obce jadrového územia a ich obyvatelia často presne nevedia, čo je na ich území hodnotné a chránené z pohľadu ochrany hodnôt UNESCO. Cieľom tvorby celkového zoznamu je teda zabezpečiť manažovanie ochrany na komplexnejšej úrovni, bližšie k obciam a obyvateľom. Rozhodli sme sa preto vypracovať zoznamy prvkov geológie, montanistiky, prírody, architektúry, urbanizmu v rámci jednotlivých katastrov obcí.

V zozname sú prvky, ktoré už majú v súčasnosti zabezpečenú ochranu podľa Zákona o ochrane pamiatkového fondu a Zákona o ochrane prírody a krajiny. Tie sú uvádzané v tabuľkách Ochrana pamiatok a Ochrana prírody. Prvky uvádzané v tabuľkách sú aktuálne overené pracoviskom PU SR v Banskej Štiavnici a CHKO Banská Štiavnica.

V tabuľkách montanistika (baníctvo) a geológia sú najnovšie výsledky a finalizácia týchto prvkov. Tabuľky montanistiky vyjadrujú reprezentatívne významnú časť predmetu ochrany lokality svetového dedičstva „Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia“.

Z tabuliek z dôvodu prehľadnosti boli vynechané prvky montanistiky, ktoré už majú ochranu podľa Zákona o ochrane pamiatkového fondu (NKP) a sú v príslušných tabuľkách ochrany pamiatok. V niektorých málo prípadoch, ak je prvok presnejšie určený v tabuľkách montanistiky (napr. Vodná nádrž + jej vodohospodársky systém), boli tieto prvky ponechané, aj keď sú v zozname NKP. Všetky prvky bodové uvedené v tabuľkách sú GPS zamerané (podklady sú k dispozícii na SAŽP, CSVŽP Banská Štiavnica.)

Montánne (banícke) pamiatky nemajú doteraz, napriek svojmu veľkému významu pre zápis na listinu svetového dedičstva, zabezpečenú adekvátnu právnu ochranu. Chránené je len niekoľko málo prvkov alebo častí území (podľa Zákona o ochrane pamiatkového fondu). Napriek tomu, že celé jadrové územie UNESCO je v CHKO Štiavnické vrchy, kde jedným z dôvodov vyhlásenia CHKO bolo existencia „množstva technických pamiatok...“ nie sú doteraz v tomto smere jasne stanovené spresnené kompetencie tejto inštitúcie v ochrane montánnych (banických) prvkov.

Sumárne sa dá konštatovať, že medzi ochranou národných kultúrnych pamiatok (resp. pamiatkových území) a ochranou montánných (baníckych, technických) pamiatok je veľký nepomer v množstve chránených prvkov. Jedným z dôvodov je aj skutočnosť, že mnohé montánne prvky sú špecifickými objektmi z dôvodu, že sú už v deštruovanom stave, majú poloprírodný charakter (stopy montánnej činnosti v krajine). Ich ochrana sa musí hlavne metodicky určiť (podľa ktorého zákona sa budú chrániť).

V rámci montanistiky je potrebné doplniť celkový zoznam o presné definovanie vodohospodárskeho systému jarkov a vodných štôlní k jednotlivým jazerám. Po konzultácii na SAŽP, CSVŽP Banská Štiavnica sú poznatky, ktoré líniové prvky patria k vodným dielam, potrebné je ich však identifikovať v teréne, GPS zamerať a zaviesť do digitálnych mapových podkladov.

V katastroch obcí sa teda nachádzajú prvky, ktoré potrebujú spresniť typ ochrany a vyhlásiť ochranu. Takisto je potrebné celkový zoznam doplniť o podklady z obcí, ktoré by pomohli vytvoriť komplexné Zoznamy pamätihodností pre jednotlivé obce. Obciam sa teda doporučuje k hodnotám doteraz chránených štátom vytvoriť si svoju „banku“ hodnôt, ktoré budú ďalším krokom k lepšej ochrane jadrového územia Lokality UNESCO.

Východiskom k zlepšeniu stavu ochrany doteraz nechránených prvkov sú úlohy v Akčnom pláne:

- 1.1.3. Spracovať Zoznamy pamätihodností pre obce jadrového územia na základe celkového zoznamu a doplnené o podklady z obcí. (pre tieto potreby vytvoriť „banku“ historickej fotodokumentácie obce)
- 1.3.4. Definovať stav a navrhnúť právne podmienky ochrany jednotlivých prvkov z celkového zoznamu v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny
- 1.3.11. Spracovať návrhy na rozšírenie zoznamu národných kultúrnych pamiatok
- 1.3.12. Spracovať návrhy na rozšírenie zoznamu chránených prvkov a území prírody

Vysvetlivky, poznámky:

- NKP Národná kultúrna pamiatka
- PZ Pamiatková zóna
- PR Pamiatková rezervácia
- PO pamiatkový objekt
- UZPF ústredný zoznam pamiatkového fondu
- CHÚ Chránené územie
- PR Prírodná rezervácia
- NPR Národná prírodná rezervácia
- PP Prírodná pamiatka
- CHS Chránený strom
- CHÚEV Chránené územie európskeho významu
- Vdhs vodohospodársky systém (systém jarkov a vodných štôlní patriacich k jazerám)
- VDŠ Voznická dedičná štôlnia (pred 1925 Dedičná štôlnia cisára Jozefa II.)
- HDŠ Hodrušská dedičná štôlnia (zrejme tiež pred 1925 Dedičná štôlnia Františka I. Lotrinského)
- VN vodná nádrž, tajch
- OZNAČENIE - číslo lokality uvádzané v geologickej úlohe č. 04 00 „Zriadenie banskoštiavnického geoparku“ (tzv. staré číslo)
- NOVÉ ČÍSLO - číslo lokality uvádzané v geologickej úlohe č. 04 00 „Zriadenie banskoštiavnického geoparku“ pre ÚCT ŠB alebo ÚCT BŠ
- RADA - významnosť lokality v zmysle jej prezentácie pre verejnosť (1 - pre širokú verejnosť, 2 - pre odbornú verejnosť) podľa záverov g.ú. 04 00 „Zriadenie banskoštiavnického geoparku“
- Výmery území ochrany prírody platia pre celý rozsah chráneného územia. Predmetná obec má v ňom len časť katastra, ktorý však nie vyčíslený.

BANSKÁ BELÁ montanistika (baníctvo) a geológia

Označenie	Nové číslo	Rada	Popis
Mb1/1/32	2MB-1-01	1.	Mikuláš šachta
Mb3/1/7	2MB-1-02	1.	Žofia šachta
Mb3/2/8	2MB-2-06	2.	Einfahrt šachta
Md3/1/2	2MD-1-01	1.	Belianska dedičná štôlna
Mv2/1/5	2MV-1-04	1.	Stupy a hámre v belianskej a kozelníckej doline
Mž08	2MŽ-1-02	1.	Goldfahrten-Baumgarten žila v Banskej Belej

BANSKÁ BELÁ ochrana prírody (Územia NATURA)

Číslo	Názov	Výmera	Kataster
SKUEV0265	Suť	9806,08 ha	Banky, Banská Belá, Banská Štiavnica, Banská Hodruša
SKUEV0266	Skalka	10844,61 ha	Svätý Anton, Banská Belá, Banský Studenec

BANSKÁ BELÁ ochrana pamiatok(národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č. ÚZPF	Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO
Banská Belá	1213 / 0				KAPLNKA	
Banská Belá	1282 / 0				POMNÍK	padlí v SNP
Banská Belá	2612 / 0				ŠTÔLNĀ	Belianska dedičná
Banská Belá	3265 / 0				NÁDRŽ VODNĀ	VN Halča
Banská Belá	11688 / 0		35	35	RADNICA	dom so štôlnou
Banská Belá	1212 / 0		291	291	KOSTOL	r.k.P.M.Karmelskej
Banská Belá	1211 / 0		292	292	KOSTOL	r.k.sv.Jána Evanjelistu

BANSKÝ STUDENEC montanistika (baníctvo) a geológia

Označenie	Nové číslo	Rada	Popis
Mv1/1/8	2MV-1-08	1.	Kysihýbelský akvadukt

BANSKÝ STUDENEC ochrana prírody (Maloplošné chránené územia)

Ev. číslo	Názov	Kategória	Výmera (VÚ) (m ²)	Rok vyhlásenia	Kataster
1125	Gajdošovo	PR	182 819	2002	Banský Studenec

BANSKÝ STUDENEC ochrana prírody (Územia NATURA)

Číslo	Názov	Výmera	Kataster
SKUEV0266	Skalka	10844,61 ha	Banský Studenec, Svätý Anton, Banská Belá

BANSKÝ STUDENEC ochrana pamiatok(národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č.ÚZPF	Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO
Banský Studenec	1221 / 0		0		ZVONICA DREVENÁ	
Banský Studenec	3268 / 0		0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Kolpachy malé
Banský Studenec	3269 / 0		0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Kolpašské veľké
Banský Studenec	3277 / 0		0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Séchy
Banský Studenec	11671 / 0		270	270	KOSTOL	r.k.Premenenia Pána

BANSKÁ ŠTIAVNICA montanistika (baníctvo) a geológia

Označenie	Nové číslo	Rada	Popis
Mv/2/2/6	2MV-2-01	2.	VN Goldfusské tajchy
Mb1/1/31	2MB-1-04	1.	Ferdinand štôľňa
Mb1/2/34	2MB-2-03	2.	Viliam šachta
Mv1/1/11	2MV-1-09	1.	Stupy pod tajchom Rybník a v doline Štiavničky
Mb1/1/21	2MB-1-22	1.	Štefan šachta
Mb1/1/25	2MB-1-21	1.	Mária šachta
Mb1/1/26	2MB-1-20	1.	František šachta
Mb1/2/23	2MB-2-22	2.	Ignác šachta
Mž11d	2MŽ-1-10	1.	Špitáler žila v priestore Galgenbergu
Mž11	2MŽ-1-06	1.	Špitáler žila v centre mesta
Mb1/1/15	2MB-1-06	1.	Šmintorín štôľňa
Mb1/1/14	2MB-1-17	1.	Alžbeta šachta
Mb1/1/4	2MB-1-18	1.	Zigmund šachta
Mb1/2/8	2MB-2-18	2.	Klinger dlhá štôľňa
Mb1/2/1A	2MB-2-15	2.	Kaufhaus šachta
Mv4/1/1	2MV-1-02	1.	VN Vodárenská malá a veľká
Mb1/1/36	2MB-1-09	1.	Povrchové dobývanie žily Špitáler
Mb1/1/38	2MB-1-07	1.	Šachta Michal na Glanzenbergu
Mb1/1/37	2MB-1-08	1.	Žila Špitáler na Glanzenbergu
Mb1/1/18	2MB-1-03	1.	Šachta Nová
Mb1/2/16	2MB-2-14	2.	Cherubín štôľňa
Mb1/2/17	2MB-2-12	2.	Sattel štôľňa
Mž03	2MŽ-1-08	1.	Bieber žila na Mocnej hore

Mž11A	2MŽ-1-03	1.	Terézia žila severne od Mocnej hory
Mž11b	2MŽ-1-09	1.	Bieber žila na Resli
Mv4/1/3	2MV-1-05	1.	Tajch Ottergrund (vdhs)
Md1/1/20	2MD-1-03	1.	Michal dedičná štôľňa
Mb1/2/29	2MB-2-02	2.	Xaver štôľňa
Mv1/2/9	2MV-2-04	2.	Stupy nad tajchom Rybník
Mb1/0/28	2MB-0-00	0.	Juraj štôľňa, NIT o jergyštolnianskom baníctve
Mv2/1/6	1MV-1-12	1.	Vodná štôľňa Krížna
Mv2/1/7	1MV-1-14	1.	Krížna, regulácia vôd
Mv3/1/2	1MV-1-17	1.	VN Počúvadlo (vdhs)
Mb2/2/26	1MB-2-11	2.	Ondrej štôľňa
Mb2/2/5	1MB-2-09	2.	Jozef šachta
Mb2/2/4	1MB-2-08	2.	Špitalér šachta
Mb2/2/28	1MB-2-07	2.	Klement štôľňa
Mb2/1/6	1MB-1-10	1.	Karol šachta
Mb2/1/8	1MB-1-15	1.	Suchý tajch, spracovávanie rúd
Mb2/1/20	1MB-1-11	1.	Maximilián šachta
Mb2/1/21	1MB-1-12	1.	Matej štôľňa
Mb8/1/6	–	1.	Dolná Benedikty štôľňa
Mb8/2/7	–	2.	Horná Benedikty štôľňa, severné pokračovanie
Mv3/2/7	–	2.	Náhonový jarok a stupy vo Vyhnianskej doline
Md8/1/1	–	1.	Windischleuten dedičná štôľňa,
Md4/1/2	–	1.	Hoffer dedičná štôľňa
Mv3/2/6	–	2.	Hofferštôľňanský horný a dolný jarok
Mb4/2/12	–	2.	Nová Anna štôľňa
Mv3/2/3	–	2.	Rozgrundský a Schonlindenský jarok
Mb4/2/9	–	2.	Dolná Ruml štôľňa
Mb4/2/7	–	2.	Terézia šachta
Mb4/2/4	–	2.	Leopold šachta
Mb4/2/5	–	2.	Karol šachta
Mb4/1/2	–	1.	Anna šachta
Mb8/2/8	–	2.	Collasant a Končiar štôľňa pod Rumplovskou
Mb4/2/14	–	2.	Šachta Segengottes
Mb8/2/5	–	2.	Sychravá šachta
Mb4/2/6	–	2.	Kristína šachta
Mb4/1/8	–	1.	Teofil štôľňa
Mž115	–	1.	Ruml-Hoffer žila, pinga s otvorom
Mž112	–	1.	Ruml-Hoffer žila, povrchové dobývky v priestore Kajchýbeľ-Dolná Ruml štôľňa
Mž211c	–	2.	Windischleuten žila, východ s povrchovými dobývkami a baníctvo

MŽ117	–	1.	Unverzagt-Alžbeta (Finsterort) žila, dobývky na križovaní žíl, východne od Sychravej šachty
Mb5/2/1	–	2.	Ignác Roxner štôľňa
MŽ014a	–	0.	Ruml-Hoffer žila, spolu s Novou a Starou Segengottes šachtou, oddychové miesto
Ez10/1/6	2EZ-1-06	1.	Prejavy banskej činnosti (zast.č.16 NCH)
Ez2/1/1	2EZ-1-13	1.	Pingy a pingové polia (zast. č. 8 NCH)
Ez10/2/5	2EZ-2-02	2.	Vetracie šachty pod Ottergrundom
Ez4/1/2	2EZ-1-02	1.	Lúka pod lomom Šobov
Ez3/1/3	2EZ-1-16	1.	Odkalisko Lintich
Ez9/2/4	–	2.	Pingové pole na Bankách

BANSKÁ ŠTIAVNICA ochrana prírody (chránené stromy)

Ev. číslo	Názov	Slovenský názov taxónu	Vedecký názov taxónu	Kataster
S 436	Sekvojovec za botanicou záhradou	sekvojovec mamutí	Sequoiadendron giganteum (Limdl.) Buchholz	Banská Štiavnica
S 291	Lipy pri bývalej mestskej strelnici v Banskej Štiavnici	lipa malolistá	Tilia cordata Mill.	Banská Štiavnica

BANSKÁ ŠTIAVNICA ochrana prírody (maloplošné chránené územia)

Ev. číslo	Názov	Kategória	Výmera (VÚ) (m ²)	Rok vyhlásenia	Kataster
203	Arborétum Kysihýbeľ	CHA	75 400	1950	B.Štiavnica
221	Banskoštiavnická botanicá záhrada	CHA	35 522	1958	B.Štiavnica
208	Banskoštiavnická kalvária	CHA	53 379	1986	B.Štiavnica
1041	Michalské rašelinisko	CHA	846	1997	B.Štiavnica
832	Kamenný jarok	PR	651 000	1993	Banská Štiavnica, Vyhne

BANSKÁ ŠTIAVNICA ochrana prírody (Územia NATURA)

Číslo	Názov	Výmera	Kataster
SKUEV0216	Sitno	1180,73 ha	Banská Štiavnica, Beluj, Ilija, Počúvadlo, Prenčov
SKUEV0265	Suť	9806,08 ha	Banky, Banská Belá, Banská Štiavnica, Banská Hodruša

BANSKÁ ŠTIAVNICA ochrana pamiatok (pamiatkovo chránené územia)

PR Banská Štiavnica a PR Kalvária

BANSKÁ ŠTIAVNICA ochrana pamiatok (národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č.ÚZPF		Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO	
Banky	3260	/	0			NÁDRŽ VODNÁ	VN Banky	
Banská Štiavnica	2603	/	0			ŠACHTA	Weiden šachta	
Banská Štiavnica	2922	/	1	0		SÍDLISKO		
Banská Štiavnica	3261	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Belianska	
Banská Štiavnica	3263	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Červená studňa	
Banská Štiavnica	3267	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Klinger	
Banská Štiavnica	3271	/	0			NÁDRŽ VODNÁ	VN Počúvadlo	
Banská Štiavnica	3272	/	0			NÁDRŽ VODNÁ	VN Rozgrund	
Banská Štiavnica	3314	/	0	Akademická ul.	1	326	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	3313	/	0	Akademická ul.	2	327, 1791	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2486	/	1	Akademická ul.	3	328	KOSTOL A ARCHEOLOG. NÁL.	r.k.Nanebovzatia P.M.
Banská Štiavnica	2486	/	2	Akademická ul.	3	328	KOSTOL A ARCHEOLOG. NÁL.	Dominik. kláštor-suter.
Banská Štiavnica	2502	/	0	Akademická ul.	4	329	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2501	/	0	Akademická ul.	5	330	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2500	/	0	Akademická ul.	6	331	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2499	/	0	Akademická ul.	8	333	DOM MEŠTIANSKY	Stará pošta
Banská Štiavnica	2498	/	0	Akademická ul.	9	334	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2497	/	0	Akademická ul.	10	335	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	3020	/	0	Akademická ul.	11	336	TABUĽA PAMÄTNÁ	Göllnerová-Gwerková
Banská Štiavnica	2503	/	1	Akademická ul.	12	337	AKADÉMIA S AREÁLOM	Býv.chem.laboratór.

Banská Štiavnica	2503	/	2	Akademická ul.	13	338	AKADÉMIA S AREÁLOM	banícka
Banská Štiavnica	2496	/	0	Akademická ul.	14	339	DOM MEŠTIANSKY	Cigerov dom
Banská Štiavnica	2495	/	0	Akademická ul.	15	340	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2503	/	3	Akademická ul.	16	341	AKADÉMIA S AREÁLOM	lesnícka
Banská Štiavnica	2503	/	4	Akademická ul.	0		AKADÉMIA S AREÁLOM	výr.zal.akadémie 200 r.
Banská Štiavnica	2503	/	5	Akademická ul.	25		AKADÉMIA S AREÁLOM	Fortúna
Banská Štiavnica	2503	/	13	Akademická ul.	0		AKADÉMIA S AREÁLOM	Botanická záhrada
Banská Štiavnica	2503	/	14	Akademická ul.			AKADÉMIA S AREÁLOM	lesnícki odborníci
Banská Štiavnica	2503	/	15	Akademická ul.	0		AKADÉMIA S AREÁLOM	Sládkovič A.
Banská Štiavnica	2731	/	0	Antolská ul.	27	1573	TAVIAREŇ	Dolná huta
Banská Štiavnica	3315	/	0	Augustu J. ul.	8		DOM ĽUDOVÝ	solitér
Banská Štiavnica	11625	/	1	Botanická ul.	2	354	VILA A ZÁHRADA	
Banská Štiavnica	11625	/	2	Botanická ul.	2	354	VILA A ZÁHRADA	
Banská Štiavnica		/		Botanická ul.	11		DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	10847	/	0	Bottova ul.	1	265	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	3316	/	0	Bottova ul.	2	266	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2578	/	0	Dolná Resla	2	494	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	11325	/	0	Dolná Resla	3	1.495	DOM MEŠTIANSKY	sieňový, solitér
Banská Štiavnica	3324	/	0	Dolná Resla	10		DOM BANÍCKY	
Banská Štiavnica	11327	/	0	Dolná Resla	11	503	DOM BANÍCKY	solitér
Banská Štiavnica	3325	/	0	Dolná Resla	19	511	DOM BANÍCKY	kameň
Banská Štiavnica	3350	/	0	Dolná Ružová ul.	1	215	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	11627	/	0	Dolná Ružová ul.	3	217	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3351	/	0	Dolná Ružová ul.	4	218	DOM MEŠTIANSKY	radový

Banská Štiavnica	2541	/	0	Dolná Ružová ul.	5	219	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2542	/	0	Dolná Ružová ul.	6	220	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2543	/	0	Dolná Ružová ul.	7	221	DOM MEŠTIANSKY	priechodový, radový
Banská Štiavnica	2544	/	0	Dolná Ružová ul.	8	222	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3352	/	0	Dolná Ružová ul.	9	223	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3353	/	0	Dolná Ružová ul.	10	224	FARA	Evanjelická fara
Banská Štiavnica	3354	/	0	Dolná Ružová ul.	13	227	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	10720	/	0	Dolná Ružová ul.	16		DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	3356	/	0	Dolná Ružová ul.	22	235	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2611	/	0	Dolná ul.	0		ŠTÔĽŇA	Svätotrojičná štôľňa
Banská Štiavnica	3323	/	0	Dolná ul.	5	842	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2514	/	0	Dolná ul.	6	843	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	10783	/	0	Dolná ul.	11	849	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	10739	/	0	Dolná ul.	12	850, 1795	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	10784	/	0	Dolná ul.	14	854	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	10785	/	0	Dolná ul.	15	855-6	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	10786	/	0	Dolná ul.	18	861	TOVÁREŇ	Schindlerka, továreň na bielizeň
Banská Štiavnica	2488	/	0	Dolná ul.	29		KAPLNKA	r.k. sv. Alžbety
Banská Štiavnica	3326	/	0	Družicová ul.	6		DOM BANÍCKY	valky
Banská Štiavnica	3327	/	0	Družicová ul.	7	531	DOM BANÍCKY	kameň, valky
Banská Štiavnica	2507	/	0	Farská ul.	1	384	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2487	/	0	Hella J.K. ul.	1		KOSTOL	r.k.P.M.Snežnej
Banská Štiavnica	2482	/	1	Hella J.K. ul.	4		OPEVNENIE MESTSKÉ	Piargska brána

Banská Štiavnica	3474	/	0	Hella J.K. ul.	12	414	DOM BANÍCKY	
Banská Štiavnica	11613	/	0	Hollého ul.	9	383	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	11681	/	0	Horná Resla	8	473	DOM BANÍCKY	kameň,solitér
Banská Štiavnica	3333	/	0	Horná Resla	28	492	DOM ĽUDOVÝ	
Banská Štiavnica	10771	/	0	Horná Ružová ul.	4		DOM BANÍCKY	solitér
Banská Štiavnica	3355	/	0	Horná Ružová ul.	20	255	DOM ĽUDOVÝ	kameň
Banská Štiavnica	2609	/	0	Kammerhofská ul.	0		ŠTÔĽŇA	Glanzenberg
Banská Štiavnica	3022	/	1	Kammerhofská ul.			POMNÍK SO SOCHOU	hranolový
Banská Štiavnica	3022	/	2	Kammerhofská ul.			POMNÍK SO SOCHOU	Kmeť Andrej
Banská Štiavnica	2517	/	0	Kammerhofská ul.	1	177	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2503	/	8	Kammerhofská ul.	2-3	178	AKADÉMIA S AREÁLOM	Kammerhof,komorský dvor
Banská Štiavnica	2547	/	0	Kammerhofská ul.	4	179	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3317	/	0	Kammerhofská ul.	7	182	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2546	/	0	Kammerhofská ul.	8	183	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	3318	/	0	Kammerhofská ul.	9	184	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2513	/	0	Kammerhofská ul.	13	189	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3319	/	0	Kammerhofská ul.	15	190	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2515	/	0	Kammerhofská ul.	16	191	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3320	/	0	Kammerhofská ul.	17	192	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2545	/	0	Kammerhofská ul.	18	193	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	3321	/	0	Kammerhofská ul.	21	196	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2516	/	0	Kammerhofská ul.	25	200	DOM MEŠTIANSKY	Hlavný bankský úrad
Banská Štiavnica	2512	/	0	Kammerhofská ul.	26-27	201	DOM MEŠTIANSKY	Pacherštôľňa

Banská Štiavnica	3377	/	0	Kammerhofská ul.	29		SÚSOŠIE	Pieta
Banská Štiavnica	3322	/	0	Kammerhofská ul.	31		SKLAD	
Banská Štiavnica	2527	/	0	Kmeťa A. ul.	2	113	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2503	/	9	Kmeťa A. ul.	4	114	AKADÉMIA S AREÁLOM	Krečmáryovský dom
Banská Štiavnica	2522	/	0	Kmeťa A. ul.	5	117	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	3339	/	0	Kmeťa A. ul.	6	118	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2521	/	0	Kmeťa A. ul.	7	119,120	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	3340	/	0	Kmeťa A. ul.	9	121	DOM MEŠTIANSKY	Jungov dom
Banská Štiavnica	2520	/	0	Kmeťa A. ul.	10	122	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3341	/	0	Kmeťa A. ul.	11	123	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2519	/	0	Kmeťa A. ul.	12	124	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2525	/	0	Kmeťa A. ul.	13	125	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	3342	/	0	Kmeťa A. ul.	14	126	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2524	/	0	Kmeťa A. ul.	15,22	127,332	DOM MEŠTIANSKY	Flemingovský dom
Banská Štiavnica	3343	/	0	Kmeťa A. ul.	16	128	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2518	/	0	Kmeťa A. ul.	18	130,23	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	11691	/	0	Kutnohorská ul.	1	603	ŠKOLA	Evanjelický učiteľský ústav
Banská Štiavnica	11326	/	0	Licharda D. ul.	1	1.273	TRIEDIAREŇ RÚD	Triediareň rúd,obytný dom
Banská Štiavnica	3334	/	0	Malá Okružná ul.	3	261	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica		/	0	Malá Okružná ul.	4	261	DOM BANÍCKY	solitér
Banská Štiavnica		/	0	Malé trhovisko.		261	DOM BANÍCKY	solitér
Banská Štiavnica		/	0	Mikovinyho	26	261	DOM BANÍCKY	solitér
Banská Štiavnica	11273	/	1	Mládežnícka ul.	11-12	765	VÝROBŇA BRYNDZE	solitér
Banská Štiavnica	11273	/	2	Mládežnícka ul.	13	766	VÝROBŇA BRYNDZE	solitér

Banská Štiavnica	11274	/	0	Mládežnícka ul.	14-20	767	TOVÁREŇ	Brettschneiderova továreň na obuv
Banská Štiavnica	1262	/	1	Moyzesova ul.	1	247	KOSTOL S AREÁLOM	r.k.sv.Anny
Banská Štiavnica	1262	/	2	Moyzesova ul.			KOSTOL S AREÁLOM	Panna Mária
Banská Štiavnica	1262	/	3	Moyzesova ul.			KOSTOL S AREÁLOM	kameň
Banská Štiavnica	1263	/	0	Na Maximilián šachtu ul.	4	311	KAPLNKA	r.k.sv.Ondreja
Banská Štiavnica	10830	/	0	Na Maximilián šachtu ul.	10	317	PRACHÁREŇ	solitér
Banská Štiavnica	11464	/	0	Na Zigmund šachtu ul.		1653	STROJOVNĀ	Vodostŕpcový ŕerpací stroj1759
Banská Štiavnica	2538	/	0	Novozámocká ul.	1	131	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2537	/	0	Novozámocká ul.	2-3	132-133	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2493	/	0	Novozámocká ul.	5	134	SYNAGÓGA	
Banská Štiavnica	2536	/	0	Novozámocká ul.	6	135	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3344	/	0	Novozámocká ul.	9	137	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3345	/	0	Novozámocká ul.	11	139	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2535	/	0	Novozámocká ul.	13	141	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	3346	/	0	Novozámocká ul.	16	144	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3347	/	0	Novozámocká ul.	18	146	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2540	/	0	Novozámocká ul.	20	147	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2481	/	0	Novozámocká ul.	22	149	VARTOVKA	Nový Zámok
Banská Štiavnica	3348	/	0	Palárikova ul.	1	364	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	11181	/	0	Palárikova ul.	3	366	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2508	/	0	Palárikova ul.	7	370	DOM MEŠTIANSKY	Katolícka fara
Banská Štiavnica	3359	/	0	Pécha Antona ul.	2	69	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2509	/	0	Pécha Antona ul.	3		DOM MEŠTIANSKY	radový

Banská Štiavnica	2511	/	0	Pécha Antona ul.	4	71	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2503	/	6	Pécha Antona ul.	5	72	AKADÉMIA S AREÁLOM	radový
Banská Štiavnica	10687	/	0	Pécha Antona ul.	6	73	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3329	/	0	Pécha Antona ul.	7	74	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	11655	/	0	Pécha Antona ul.	8	75	DOM BYTOVÝ	chodbový,solitér
Banská Štiavnica	3330	/	0	Pécha Antona ul.	9	76	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3330	/	0	Pécha Antona ul.	12	76	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3331	/	0	Pécha Antona ul.	20	84	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	11035	/	0	Pod Červenou studňou ul.	10	625	DOM REMESELNÍCKY	solitér
Banská Štiavnica	11328	/	0	Pod Červenou studňou ul.	13	628	DOM BANÍCKY	solitér
Banská Štiavnica	11329	/	0	Pod Červenou studňou ul.	14	629	VILA	solitér
Banská Štiavnica	2489	/	1	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	r.k.sv.Kríža
Banská Štiavnica	2489	/	2	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	r.k.Poslednej večere
Banská Štiavnica	2489	/	3	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	Sväté schody
Banská Štiavnica	2489	/	4	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	1.zastavenie prípravné
Banská Štiavnica	2489	/	5	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	2.zastavenie prípravné
Banská Štiavnica	2489	/	6	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	3.zastavenie prípravné
Banská Štiavnica	2489	/	7	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	1.zastavenie pašiové
Banská Štiavnica	2489	/	8	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	2.zastavenie pašiové
Banská Štiavnica	2489	/	9	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	3.zastavenie pašiové
Banská Štiavnica	2489	/	10	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	4.zastavenie pašiové
Banská Štiavnica	2489	/	11	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	5.zastavenie pašiové
Banská Štiavnica	2489	/	12	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	Ecce Homo

Banská Štiavnica	2489	/	13	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	6.zastavenie pašiové
Banská Štiavnica	2489	/	14	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	7.zastavenie pašiové
Banská Štiavnica	2489	/	15	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	r.k.Božieho hrobu
Banská Štiavnica	2489	/	16	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	1.zastavenie bolestí P.M.
Banská Štiavnica	2489	/	17	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	2.zastavenie bolestí P.M.
Banská Štiavnica	2489	/	18	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	3.zastavenie bolestí P.M.
Banská Štiavnica	2489	/	19	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	4.zastavenie bolestí P.M.
Banská Štiavnica	2489	/	20	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	5.zastavenie bolestí P.M.
Banská Štiavnica	2489	/	21	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	6.zastavenie bolestí P.M.
Banská Štiavnica	2489	/	22	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	7.zastavenie bolestí P.M.
Banská Štiavnica	2489	/	23	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	P.M. Sedembolestná + Kristus
Banská Štiavnica	2489	/	24	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	múr pod Horným kostolom
Banská Štiavnica	2489	/	25	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	múr pod kaplnkou Sväté schody
Banská Štiavnica	2489	/	26	Pod Kalváriou ul.	9	754	KALVÁRIA	lipová alej
Banská Štiavnica	2606	/	0	Podsitnianska			ŠTÔĽŇA	Bieberová dedičná štôľňa
Banská Štiavnica	2491	/	0	Radničné nám.	0		SOCHA	Panna Mária-Immaculata
Banská Štiavnica	2484	/	0	Radničné nám.	1	1	RADNICA	
Banská Štiavnica	2533	/	0	Radničné nám.	2	2	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica				Radničné nám.		3	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	3349	/	0	Radničné nám.	4	58	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	3360	/	0	Radničné nám.	5	46	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	10782	/	0	Radničné nám.	6	47	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2532	/	0	Radničné nám.	7	49	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2579	/	0	Radničné nám.	8	50	DOM MEŠTIANSKY	nárožný

Banská Štiavnica	2531	/	0	Radničné nám.	9	45	DOM MEŠTIANSKY	Hotel Metropol
Banská Štiavnica	2530	/	0	Radničné nám.	11, 10/A, 13	42, 1780, 858	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2528	/	0	Radničné nám.	12	43	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2490	/	0	Radničné nám.	13	106,63	KOSTOL	ev.a.v.
Banská Štiavnica	3338	/	0	Radničné nám.	14	107	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	3337	/	0	Radničné nám.	15		DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2503	/	10	Radničné nám.	16	111	AKADÉMIA S AREÁLOM	Fritzovský dom
Banská Štiavnica	2485	/	0	Radničné nám.	17	110	KOSTOL	r.k.sv.Kataríny
Banská Štiavnica	2549	/	0	Radničné nám.	18	109	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	2529	/	0	Radničné nám.	19	39	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2610	/	0	Rakyatová ul.			ŠTÔĽŇA	Kornberg štôľňa
Banská Štiavnica	3357	/	0	Remeselnícka ul.	2	1098	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3358	/	0	Remeselnícka ul.	3		DOM ĽUDOVÝ	murovaný
Banská Štiavnica	10961	/	0	Remeselnícka ul.	5		DOM REMESELNICKY	solitér
Banská Štiavnica	2503	/	7	Sládkovičova ul.	1	51	AKADÉMIA S AREÁLOM	Belházyovský dom
Banská Štiavnica	2539	/	0	Sládkovičova ul.	2	53	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2576	/	0	Sládkovičova ul.	3	54	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2575	/	0	Sládkovičova ul.	5	56	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2483	/	0	Sládkovičova ul.	7	58	KLOPAČKA	kameň
Banská Štiavnica	2574	/	0	Sládkovičova ul.	8	59	DOM MEŠTIANSKY	Ujcov dom
Banská Štiavnica	3363	/	0	Sládkovičova ul.	9		DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2573	/	0	Sládkovičova ul.	10	61	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3364	/	0	Sládkovičova ul.	11	62	DOM MEŠTIANSKY	solitér

Banská Štiavnica	3365	/	0	Sládkovičova ul.	12	64	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2572	/	0	Sládkovičova ul.	16	67	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	10763	/	1	Spojná ul.	5	1132	DOM MEŠTIANSKY S AREÁLOM	solitér
Banská Štiavnica	10763	/	2	Spojná ul.	5		DOM MEŠTIANSKY S AREÁLOM	
Banská Štiavnica	10763	/	3	Spojná ul.	5		DOM MEŠTIANSKY S AREÁLOM	kamenný
Banská Štiavnica	10763	/	4	Spojná ul.	5		DOM MEŠTIANSKY S AREÁLOM	kamenná
Banská Štiavnica	11624	/	0	Staromestská ul.	12	661	DOM BANÍCKY	kamenný,solitér
Banská Štiavnica	3378	/	0	Starozámocká ul.	0		SOCHA	sv.Ján Nepomucký
Banská Štiavnica	3366	/	0	Starozámocká ul.	1	31	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3367	/	0	Starozámocká ul.	3	33	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3368	/	0	Starozámocká ul.	4	34	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3369	/	0	Starozámocká ul.	5	35	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	10979	/	0	Starozámocká ul.	7	37	DOM MEŠTIANSKY	Zipserov dom
Banská Štiavnica	3361	/	0	Starozámocká ul.	9	48	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2480	/	1	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Býv.far.kostol r.k.
Banská Štiavnica	2480	/	2	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Vnútorne nádvorie
Banská Štiavnica	2480	/	3	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Karner sv.Michala
Banská Štiavnica	2480	/	4	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Hodinová veža
Banská Štiavnica	2480	/	5	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Juhovýchodná bašta
Banská Štiavnica	2480	/	6	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Južný hradobný múr
Banská Štiavnica	2480	/	7	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Himmelreich
Banská Štiavnica	2480	/	8	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Juhozáp.hradobný múr
Banská Štiavnica	2480	/	9	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Západný bastión

Banská Štiavnica	2480	/	10	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Severozáp.hradob.múr
Banská Štiavnica	2480	/	11	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Severná bašta
Banská Štiavnica	2480	/	12	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Severovýchodný múr
Banská Štiavnica	2480	/	13	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Severovýchod.bastión
Banská Štiavnica	2480	/	14	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Východný hradob.múr
Banská Štiavnica	2480	/	15	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	Vonkajšie nádvorie
Banská Štiavnica	2480	/	17	Starozámocká ul.	11	41	HRAD MESTSKÝ S AREÁLOM	nádvorie hradu
Banská Štiavnica	3370	/	0	Strieborná ul.	2		DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3335	/	0	Strieborná ul.	3	115	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3336	/	0	Strieborná ul.	5	116	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3371	/	0	Strieborná ul.	7-8	153-154	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	3372	/	0	Strieborná ul.	10	156	DOM MEŠTIANSKY	nárožný
Banská Štiavnica	11693	/	0	Strieborná ul.	11	157	DOM MEŠTIANSKY	Dom so stôlnou
Banská Štiavnica	3515	/	0	Strieborná ul.	15	161,123	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2492	/	0	Sv.Trojice nám.	0		SÚSOŠIE NA STĹPE	sv.Trojica
Banská Štiavnica	2503	/	12	Sv.Trojice nám.	1	5	AKADÉMIA S AREÁLOM	Zsemberyovský dom
Banská Štiavnica	2550	/	0	Sv.Trojice nám.	2	6	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2568	/	0	Sv.Trojice nám.	3	7	DOM MEŠTIANSKY	Rubigallovský dom
Banská Štiavnica	2551	/	0	Sv.Trojice nám.	4	8	DOM MEŠTIANSKY	Szitnyayovský dom
Banská Štiavnica	2567	/	0	Sv.Trojice nám.	5	9	DOM MEŠTIANSKY	Limpacherovský dom
Banská Štiavnica	2503	/	11	Sv.Trojice nám.	6	10	AKADÉMIA S AREÁLOM	Berggericht
Banská Štiavnica	2566	/	0	Sv.Trojice nám.	7	11	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2554	/	0	Sv.Trojice nám.	8	12	DOM MEŠTIANSKY	Hotel K jeleňu

Banská Štiavnica	2565	/	0	Sv.Trojice nám.	9	13	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2555	/	0	Sv.Trojice nám.	10	14	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2564	/	0	Sv.Trojice nám.	11	15	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2556	/	0	Sv.Trojice nám.	12	16	DOM MEŠTIANSKY	Szajbelyovský dom
Banská Štiavnica	2563	/	0	Sv.Trojice nám.	13	17	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2557	/	0	Sv.Trojice nám.	14	18	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2562	/	0	Sv.Trojice nám.	15	19	DOM MEŠTIANSKY	
Banská Štiavnica	2494	/	1	Sv.Trojice nám.	16	20	LÝCEUM A PAM.TAB.	ev.a.v.
Banská Štiavnica	2494	/	2	Sv.Trojice nám.	16		LÝCEUM A PAM.TAB.	Sládkovič A.
Banská Štiavnica	2494	/	3	Sv.Trojice nám.	16		LÝCEUM A PAM.TAB.	Petőfi S.
Banská Štiavnica	3373	/	0	Sv.Trojice nám.	17	21	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	2561	/	0	Sv.Trojice nám.	19	23	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	2560	/	0	Sv.Trojice nám.	20	24	DOM MEŠTIANSKY	sieňový,solitér
Banská Štiavnica	2559	/	0	Sv.Trojice nám.	21	25	DOM MEŠTIANSKY	radový
Banská Štiavnica	11690	/	0	Sv.Trojice nám.	22	26	INTERNÁT	Centrálna-internát ev.lýcea
Banská Štiavnica	2558	/	0	Sv.Trojice nám.	23	27	DOM MEŠTIANSKY	Baumgartnerovský dom
Banská Štiavnica	2253	/	0	Škultétyho ul.	4	235	SOCHA	sv.Ján Nepomucký
Banská Štiavnica	2534	/	0	Tabaková ul.	1	1119	TOVÁREŇ	Tabaková tovareň
Banská Štiavnica	10787	/	1	Tóthova ul.	4-5	745	KÚRIA S AREÁLOM	Banická nemocnica
Banská Štiavnica	10787	/	2	Tóthova ul.	4-5	745	KÚRIA S AREÁLOM	
Banská Štiavnica	3021	/	0	Trate mládeže ul.			TABUĽA PAMÄTNÁ	Trať mládeže
Banská Štiavnica	2605	/	0	Urbánka F. ul.	93		ŠTÔĽŇA	Horná Bieber dedičná štôĽňa
Banská Štiavnica	3375	/	0	Višňovského S. ul.	3	208	DOM MEŠTIANSKY	nárožný

Banská Štiavnica	2548	/	0	Višňovského S. ul.	4	209	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3374	/	0	Višňovského S. ul.	5	210	DOM MEŠTIANSKY	Starý mlyn
Banská Štiavnica	2571	/	0	Višňovského S. ul.	6	211	DOM MEŠTIANSKY	Adventisti
Banská Štiavnica	2570	/	0	Višňovského S. ul.	8	213	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3376	/	0	Višňovského S. ul.	9	214	DOM MEŠTIANSKY	solitér
Banská Štiavnica	3276	/	0	Vodárenská ul.	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Vodárenské veľké
Banská Štiavnica	3478	/	1				ŠACHTA	Ondrej šachta
Banská Štiavnica	3478	/	2				ŠTOLŇA	Bartolomej štôľňa
Banská Štiavnica	3478	/	3				ŠACHTA	Ján šachta
Banská Štiavnica	3476	/	1				ŤAŽNÁ VEŽA	veža Mária
Banská Štiavnica	10168	/	2				ŤAŽNÁ VEŽA	veža Mayer
Banská Štiavnica	3475	/	1				ŤAŽNÁ VEŽA	veža Žofia
Banská Štiavnica	3475	/	2				STROJOVNÁ ŤAŽNÉHO STROJA	zo šachty Lill nad šachtou Ondrej
Banská Štiavnica	3476	/	2				STROJOVNÁ ŤAŽNÉHO STROJA	zo šachty Mária
Banská Štiavnica	10830						SKLAD STRELNÉHO PRACHU	Pracháreň

HODRUŠA – HÁMRE montanistika (baníctvo) a geológia

Označenie	Nové číslo	Rada	Popis
Mb/5/2/22	–	2.	Štôľňa Zlatý stôl pod Dolnohodrušským jazerom
Mb7/1/1	–	1.	Šachta Colloredo a jej odval
Mb7/1/8	–	1.	Štôľňa Dolná Schopfer
Mb7/1/12	–	1.	Štôľňa Dolná Klement, Štefan a ich odvaly
Mb7/1/5	–	1.	Štôľňa Nová Anton
Md7/1/3	–	1.	Šachta VDŠ Mayer
Md7/1/5	–	1.	Šachta NOŠ Mayer II
Mb7/1/6	–	1.	Štôľňa Kaizer
Mb7/1/7	–	1.	Štôľňa Ján Baptista
Mb7/1/18	–	1.	Tiergarten dedičná Štôľňa
Mb5/1/10	–	1.	Fulldenbeutel Štôľňa pri šachte Leopold
Md5/1/5	–	1.	Šachta VDŠ Leopold
Mb5/1/9	–	1.	Svätotrojická štôľňa v priestore Praniar
Mb7/1/17	–	1.	Štôľňa Leopold a jej odval
Mb7/1/15	–	1.	Štôľňa Dolná Štefan a jej odval
Mb5/1/13	–	1.	Krebsen Štôľňa v doline Raková
Md6/1/1	–	1.	Moderštolnianska dedičná Štôľňa a jej odval
Mv7/1/2	–	1.	Vodohospodárske objekty v Jalšovej
Mv5/1/12	–	1.	Vdhs Finsterort a jarky z Kohutovej a Spitzbergskej doliny
Mv7/1/5	–	1.	Vodohospodárske objekty na Tergotni
Mv7/1/1	–	1.	Vdhs v oblasti Dolnohodrušského banského závodu
Mv7/1/6	–	1.	Flotačná úpravňa
Mv5/1/2	–	1.	Dolný hodrušský jark a vodné štôľne
Mb8/2/6	–	2.	Gábor štôľňa, význam a história
Mb7/2/4	–	2.	Štôľňa Hedviga a Colloredo na Malangovej
Mb7/2/2	–	2.	Šachta Hedviga
Md7/2/4	–	2.	Šachta VDŠ Délius
Mv7/2/4	–	2.	Vodohospodárske objekty na Píle
Md5/2/3	–	2.	HDŠ, pôvodný portál oproti šachte Leopold
Mv5/2/11	–	2.	Stupy Štôľne Brenner č.1, č.2
Mv5/1/3 Mv5/1/4	–	1.	Brennerštolniansky prírodný jark a vdhs Horno a Dolnohodrušského tajchu ku bani Všešsvätých
Mv6/1/19	–	1.	VN Dolná Móderštôľňa
Mb6/1/2	–	1.	Štôľňa Henrik
Mv6/1/20	–	1.	VN Horná Móderštôľňa a prírodné jarky
Mb6/1/3	–	1.	Mária Viktória štôľňa a odvaly v jej blízkosti
Mb6/1/1	–	1.	Šachta Moder

Mv6/1/6	–	1.	VN Kopanice a jeho vdhs systém
Mv6/1/4	–	1.	Móderštôľňanský zberný jarok
Mb6/1/4	–	1.	Štôľňa Fordernis a jej odval
Mv5/1/8	–	1.	Vdhs pod Rabensteinom
Md5/1/6	–	1.	Šachta VDŠ a HDŠ Zipzer
Mv5/1/5	–	1.	VN Dolnohodrušská, zberný jarok z pod Rabensteinu
Mv5/1/13	–	1.	VN Hornohodrušská
Mb5/2/4	–	2.	Autotunel pri Hornohodrušskom jazere
Mb5/1/2	–	1.	Dolná Rozália štôľňa pri Hornohodrušskom jazere
Mb5/1/1	–	1.	Dolná Gedeon štôľňa pod Dolnohodrušským jarkom
Mv5/2/10	–	2.	Stupy štôľne Mikuláš a náhonný jarok
Mv5/1/9	–	1.	Centrálne stupy štôľne Všetechsvätých a jarok z Pivovarskej doliny
Mb5/2/2	–	2.	Reisen štôľňa (Lill dopravná) v priestore Bimbízu
Mb5/1/4	–	1.	Lill šachta (priestor Bimbízu)
Mb5/1/3	–	1.	Prostredná štôľňa, vstup do ban. skanzenu
Mv5/1/6	–	1.	Vdhs nad baňou Všetechsvätých
Mb5/1/5	–	1.	Leuthaus šachta v centre Banskej Hodruše
Mb5/1/14	–	1.	Jozef dedičná štôľňa (u Andresálov)
Mb5/1/8	–	1.	Birnbaum št. v centre Banskej Hodruše
Mb5/1/6	–	1.	Mikuláš štôľňa v centre Banskej Hodruše
Mv5/1/7	–	1.	VN Brennerštôľňa a jarok ku šachte Michal
Mb5/2/7	–	2.	Finsterort štôľňa v centre Banskej Hodruše
Mb5/1/12	–	1.	Michal šachta v Banská Hodruša
Mb5/1/11	–	1.	Kunzer štôľňa nad šachtou Michal
Mb5/2/8	–	2.	Aloisia štôľňa v doline Raková
Mb7/2/16	–	2.	Štôľňa Stredná a Horná Štefan a ich odvaly
Mb7/2/9	–	2.	Štôľňa Anton
Mb7/2/11	–	2.	Štôľňa Melango a jej odval
Mb7/2/14	–	2.	Štôľňa Horná Klement a jej odval
Mb7/2/3	–	2.	Štôľňa Bonifác a jej odval v Kašivárovej
Mb7/2/19	–	2.	Štôľňa Karol Magni
Mb7/2/21	–	2.	Štôľňa Dolná Ján Nepomuk
Mv7/2/3	–	2.	Vdhs objekty Štôľne Ján č. 2
Mb5/2/6	–	2.	Florián štôľňa západne od Havranieho Kameňa
Mv6/2/7	–	2.	Vodná štôľňa Kopanického tajchu
Mv5/2/15	–	2.	Suchý tajch v Pivovarskej doline
Mb5/2/19	–	2.	Dolná Martin štôľňa na žile Amália
Mž121	–	1.	Móderštôľňanská žila na kóte 737
Mž013a	–	0.	Ochsenkopf žila na Hornohodrušskom jarku

MŽ118a	–	1.	Ruml-Hoffer žila východne od Binbizu
MŽ122	–	1.	Všechsvätých žila na kóte Binbíz
MŽ017a	–	0.	Mikuláš žila v Banskej Hodruši na "Skalke"
MŽ018a	–	0.	Finsterort (+Brenner) žila na Trenči v Banskej Hodruši
MŽ130	–	1.	Katarína žila, cesta z Hlôžkovej doliny na východ
MŽ021	–	0.	Anton žila v okolí šacht Štefan a Ležisko
MŽ019a	–	0.	Unverzagt-Alžbeta žila, dobývky pod Malým Kerlingom
MŽ022	–	0.	Schopfer žila severne od Včelína
MŽ131	–	1.	Schopfer žila juhozápadne od Včelína
MŽ020a	–	0.	Klement žila v závere Jalšovej doliny
MŽ016a	–	0.	Jozef žila, na hadovej ceste východ
MŽ119a	–	1.	Jozef Rabenstein-Umbruch žila, v oblasti Havraní Kameň pri k. 744
Ez6/2/1	–	2.	Halda pri šachte Moder
Ez5/1/4	–	1.	Halda šachty Lil a bane Všechsvätých
Ez7/1/7	–	1.	Relief intravilánu (dobývanie Mikuláš žily)
Ez5/2/6	–	2.	Haldy šachty Michal
Ez5/2/5	–	2.	Halda Svätotrojickej štólne
Ez5/1/8	–	1.	Haldy pri Hodrušskej dedičnej štólne
Ez5/2/7	–	2.	Haldy závodu D. Finsterot a šachty Leopold
Ez7/2/1	–	2.	Halda bane Rozália a Tiergarten DŠ
Ez7/1/3	–	1.	Halda štólne Dolná Schopfer
Ez7/2/4	–	2.	Halda šachty Délius
Ez7/1/2	–	1.	Halda šachty J. Baptista za šachtou Mayer
Ez7/1/6	–	1.	Odkalisko flotačnej úpravne
Ez7/2/5	–	2.	Halda z razenia NOŠ pri Hámor južnej šachte

HODRUŠA – HÁMRE ochrana prírody (chránené stromy)

EV. číslo	Názov	Slovenský názov taxónu	Vedecký názov taxónu	Kataster
S 449	Hodrušský gaštan	gaštan jedlý	Castanea sativa Mill.	Banská Hodruša
S 420	Lipy na Kyslej	lipa veľkolistá	Tilia platyphyllos Scop.	Dolné Hámre

HODRUŠA – HÁMRE ochrana prírody (maloplošné chránené územia)

Ev. číslo	Názov	Kategória	Výmera (VÚ) (m ²)	Rok vyhlásenia	Kataster
298	Kašivárová	NPR	498 000	1926	Hodruša-Hámre

HODRUŠA – HÁMRE ochrana prírody (Územie NATURA)

Číslo	Názov	Výmera	Kataster
SKUEV0264	Klokoč	2568,30 ha	Dolné Hámre, Banská Hodruša, Vyhne
SKUEV0265	Suť	9806,08 ha	Banky, Banská Belá, Banská Štiavnica, Banská Hodruša

HODRUŠA – HÁMRE ochrana pamiatok (pamiatkovo chránené územia)

PZ Hodruša - Hámre

HODRUŠA – HÁMRE ochrana pamiatok (národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č.ÚZPF		Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO
Banská Hodruša	1218	/	1			SÚSOŠIE NA STĹPE	Stĺp s volútovým podstavcom
Banská Hodruša	1218	/	2			SÚSOŠIE NA STĹPE	Panna Mária-Immaculata
Banská Hodruša	1218	/	3			SÚSOŠIE NA STĹPE	neznámy svätec
Banská Hodruša	1218	/	4			SÚSOŠIE NA STĹPE	sv.Mikuláš
Banská Hodruša	2243	/	0	0		SÚSOŠIE	Golgota
Banská Hodruša	2607	/	0			ŠTŔLŇA	Štôľňa cisára Frant.dedičná
Banská Hodruša	2901	/	0	0		POMNÍK	padlí v SNP
Banská Hodruša	3262	/	0			NÁDRŽ VODNÁ	VN Brennerštôľňa,rybník
Banská Hodruša	3266	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Hodrušská dolná
Banská Hodruša	11266	/	0	529	529	DOM BANÍCKY	kamenný
Banská Hodruša	1980	/	0	626	626	DOM ĽUDOVÝ	kameň
Banská Hodruša	1978	/	0	630	630	DOM ĽUDOVÝ	kameň
Banská Hodruša	1215	/	0	647	647	KOSTOL	ev.a.v.
Banská Hodruša	11621	/	0	649	649	DOM MEŠTIANSKY	Dom so štôľňou
Banská Hodruša	1214	/	0	651	651	KOSTOL	r.k.sv.Mikuláša
Banská Hodruša	1216	/	0	652	652	KOSTOL	r.k.sv.Petra a Pavla
Banská Hodruša	1220	/	0	735	735	KLOPAČKA	
Banská Hodruša	11299	/	0	0	792	BUDOVA ADMINISTRATÍVNA	Ban. správa šachty Zípser
Dolné Hámre	10168	/	1			ŠACHTA S AREÁLOM	Mayer budova
Dolné Hámre	10168	/	2			ŠACHTA S AREÁLOM	Ťažná veža
Dolné Hámre	10168	/	3			ŠACHTA S AREÁLOM	Mayer strojovňa
Kopanice	11054	/	0	0		KOSTOL	ev.a.v.

ILIJA montanistika (baníctvo) a geológia

V katastri územia obce Ilija sa nenachádza žiadna významnejšia montánny prvok alebo lokalita

23	14/03	1G-1-21	17	Štiavnické Bane	1.	Sitno - skalné bralá amfibolicko pyroxénického andezitu ± biotit, vrchná stavba štiavnického stratovulkánu
24	6/03	1G-1-11	15	Štiavnické Bane	1.	Ilija - popolovo pemzové tufy studenskej formácie vo výplni kaldery

ILIJA ochrana prírody (maloplošne chránené územia)

Ev. číslo	Názov	Kategória	Výmera (VÚ) (m ²)	Rok vyhlásenia	Kataster
413	Sitno	NPR	936 800	1951	Ilija

ILIJA ochrana prírody (územie NATURA)

Číslo	Názov	Výmera	Kataster
SKUEV0216	Sitno	1180,73 ha	Banská Štiavnica, Beluj, Ilija, Počúvadlo, Prenčov

ILIJA ochrana pamiatok (národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č.ÚZPF		Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO
Ilija	1233	/ 0				HRAD	Sitniansky hrad, ruina
Ilija	11344	/ 0		0		ROZHLADŇA	turistická
Ilija	1232	/ 0		148		KOSTOL	r.k.sv.Egídia

SVÄTÝ ANTON montanistika (baníctvo) a geológia

V katastri územia obce Svätý Anton sa nenachádza významnejšia montánna a geologická lokalita, nachádzajú sa tu menšie lokality významné pre vysvetlenie obce na banícky priemyselný komplex.

Ochrana prírody (územie NATURA)

Číslo	Názov	Výmera	Kataster
SKUEV0015	Dolná Bukovina	292,78 ha	Svätý Anton
SKUEV0266	Skalka	10844,61 ha	Svätý Anton, Banská Belá, Banský Studenec

SVÄTÝ ANTON ochrana pamiatok (pamiatkovo chránené územia)

Ochranné pásmo kultúrnej pamiatky - areál kaštieľa Svätý Anton
--

SVÄTÝ ANTON ochrana pamiatok (národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č.ÚZPF			Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO
Svätý Anton	2241	/	0		0		SOCHA	sv.Vendelín
Svätý Anton	2242	/	0		0		SÚSOŠIE	sv.Trojica
Svätý Anton	1209	/	1		1	291	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	Koháryovský kaštieľ
Svätý Anton	1209	/	2				KAŠTIEĽ S AREÁLOM	
Svätý Anton	1209	/	3				KAŠTIEĽ S AREÁLOM	
Svätý Anton	1209	/	4				KAŠTIEĽ S AREÁLOM	r.k.sv.Jána Nepomuckého
Svätý Anton	1209	/	5				KAŠTIEĽ S AREÁLOM	
Svätý Anton	1209	/	6		292-293	292-293	KAŠTIEĽ S AREÁLOM	Dom s drev.verandou
Svätý Anton	1209	/	7				KAŠTIEĽ S AREÁLOM	Zámocká viecha
Svätý Anton	1206	/	1		431	431	KOSTOL A ZVONICA	r.k.sv.Antona Pustovníka
Svätý Anton	1206	/	2				KOSTOL A ZVONICA	murovaná

ŠTIAVNICKÉ BANE montanistika (baníctvo) a geológia

Označenie	Nové číslo	Rada	Popis
Mb1/1/9	2MB-1-12	1.	Weiden šachta
Mb1/1/7	2MB-1-14	1.	Klinger krátka štôľňa
Mž02	2MŽ-1-07	1.	Terézia žila pri Terézia šachte
Mb1/1/10	2MB-1-13	1.	Amália šachta
Mb1/1/13	2MB-1-11	1.	Terézia šachta
Mv1/1/3	1MV-1-04	1.	VN Richňava (vdhs)
Mv1/1/4	1MV-1-03	1.	Hodrušská vodná štôľňa
Mv2/1/12	1MV-1-02	1.	Vodné štôľne Bakomi
Mv2/1/3	1MV-1-10	1.	Tajch Spodná Windšachta
Mv2/1/4	1MV-1-11	1.	Vodné štôľne Pinkenberg a Stankay
Mv3/1/5	1MV-1-15	1.	Banské jarky
Mv1/1/6	1MV-1-06	1.	Hlavná Richňavská štôľňa
Mv3/2/4	1MV-2-04	2.	Vodná štôľňa Krížna
Mv2/2/5	1MV-2-03	2.	Vodná štôľňa Pinkenberg
Mb2/2/30	1MB-2-10	2.	Ferdinand šachta (Stará)
Mb2/2/23	1MB-2-06	2.	Durchschlag štôľňa
Mb2/2/17	1MB-2-04	2.	Fuchs štôľňa
Mb2/2/29	1MB-2-01	2.	Eisenseil Baptiste šachta
Mb2/2/27	1MB-2-05	2.	Golner štôľňa
Mž22	1MŽ-2-01	2.	Terézia-Bieber ž. pod Tanádom
Mb2/1/2	1MB-1-09	1.	Leopold šachta
Mb2/1/12	1MB-1-08	1.	Piarg (Siglisberg) šachta
Mb2/1/13	1MB-1-07	1.	Kristína šachta
Mb2/1/11	1MB-1-02	1.	Kuchajda štôľňa
Mb2/1/3	1MB-1-14	1.	Magdaléna šachta
Mb2/1/10	1MB-1-13	1.	Konigseg šachta
Mb2/1/15	1MB-1-06	1.	Wind šachta (Stará a Nová)
Mv2/1/8	1MV-1-07	1.	VN Bakomi (vdhs)
Mv2/2/11	1MV-2-02	2.	Hlavná Richňavská štôľňa (časť Piarg)
Mb2/1/19	1MB-1-03	1.	Ferdinand šachta (Nová)
Mb2/1/18	1MB-1-04	1.	Wolf šachta
Mb2/1/11	1MB-1-01	1.	Roveň šachta
Mb2/1/16	1MB-1-05	1.	Felix štôľňa
Mž04	1MŽ-1-01	1.	Špitaller žila pod H. Rovňou (na Fuchslochu)
Mž07	1MŽ-0-01	0.	Bieber-Wolf žila severne od Kalvárie
Mž25	1MŽ-2-02	2.	Špitaller žila južne od Amália šachty (št.cesta)

Mv6/1/5	–	1.	Hornokopanický jarok
Mv5/1/1	–	1.	Horný hodrušský jarok
Ez2/1/2	2EZ-1-11	1.	Prepadliská (zast. č. 9 NCH)
Eb1/1/2	1EZ-1-03	1.	Horná Roveň, vplyv baníctva, antropogénny reliéf
Eb1/1/9	1EZ-1-04	1.	Dobývky na Fuchslochu
Eb1/1/6	1EZ-1-05	1.	Halda Piarg šachty, rekultivácia a sanácia
4 01	1G-1-02	1.	Štiavnické Bane - ložná intrúzia andezitového porfýru, spodná stratovulkanická stavba
3 01	1G-1-05	1.	Gumanina - spodná stratovulkanická stavba
G/1/257	2G-1-27	1.	Tanád - ložná intrúzia andezitového porfýru, spodná stratovulkanická stavba

ŠTIAVNICKÉ BANE ochrana prírody (chránené stromy)

Ev. číslo	Názov	Slovenský názov taxónu	Vedecký názov taxónu	Kataster
S 419	Lipa na Hornej Rovni	lipa malolistá lipa veľkolistá	Tilia platyphyllos Scop. Tilia platyphyllos Scop.	Štiavnické Bane
S 145	Smrekovce na Hornej Rovni	smrekovec opadavý	Larix decidua Mill.	Štiavnické Bane
S 144	Gaštan na Štiavnických Baniach	gaštan jedlý	Castanea sativa Mill.	Štiavnické Bane

ŠTIAVNICKÉ BANE ochrana pamiatok (pamiatkovo chránené územia)

PZ Štiavnické Bane

ŠTIAVNICKÉ BANE ochrana pamiatok (národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č.ÚZPF		Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO
Štiavnické Bane	11534	/	1			SÚSOŠIE NA STĹPE	
Štiavnické Bane	11534	/	2			SÚSOŠIE NA STĹPE	Panna Mária-Immaculata
Štiavnické Bane	11534	/	3			SÚSOŠIE NA STĹPE	anjel
Štiavnické Bane	11542	/	1			SÚSOŠIE NA STĹPE	Sv. florián, Sebastián, Jozef, Ježiš, anjel
Štiavnické Bane	11542	/	2			SÚSOŠIE NA STĹPE	Sv. Anna,Panna Mária, sv.Joachim
Štiavnické Bane	1272	/	0	0		SOCHA	Sv. Vendelín
Štiavnické Bane	1314	/	0	0		ŠTÔĽŇA	Horná štôĽňa Bakomi, Richňav.sp
Štiavnické Bane	2602	/	0	0		ŠACHTA	Ústie šachty Terézia
Štiavnické Bane	3259	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Bakomi
Štiavnické Bane	3264	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Evička
Štiavnické Bane	3270	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Kreh sengrund
Štiavnické Bane	3273	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Richnavská veľká.
Štiavnické Bane	3274	/	0	0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Richnavská malá

Štiavnické Bane	3275	/	0		0		NÁDRŽ VODNÁ	VN Windšachta veľká
Štiavnické Bane	10690	/	0		0		ŠTÔLŇA S PORTÁLOM	Štôľňa sv.Pachómia
Štiavnické Bane	10688	/	0		0	1	BANSKÝ ÚRAD	Banská správa, komorský úrad
Štiavnické Bane	11626	/	1		14	14	BANSKÝ ÚRAD A HOSPOD.	Banská správa Siglisbergu
Štiavnické Bane	11626	/	2		14	14	BANSKÝ ÚRAD A HOSPOD.	Stajňa, pivnica so studňou
Štiavnické Bane	1267	/	1		68	67,68	KLÁŠTOR HIERONYMITÁNOV	Hieronymitánsky
Štiavnické Bane	1267	/	2		68		KLÁŠTOR HIERONYMITÁNOV	r.k. Sv. Jozefa, Hieronymitánsky
Štiavnické Bane	10689	/	0		0	80	BUDOVA ADMINISTRATÍVNA	Býv. banské meračstvo
Štiavnické Bane	1271	/	0		82		KAPLNKA	r.k. Sv. Jána Nepomuckého
Štiavnické Bane	1268	/	1				OPEVNIENIE MESTSKÉ	Opevnenie Windšachty
Štiavnické Bane	1268	/	2		0		OPEVNIENIE MESTSKÉ	
Štiavnické Bane	1268	/	3			252	OPEVNIENIE MESTSKÉ	
Štiavnické Bane	11493	/	0		87	87	BANSKÝ ÚRAD	Banský úrad, Révayov dom
Štiavnické Bane	10788	/	0		0	208	DOM BANÍCKY	kamenný
Štiavnické Bane	11465	/	0			213	DOM BANÍCKY	Banská správa, banický kult. dom
Štiavnické Bane	11442	/	1			217	ŠKOLA BANÍCKA A HOSPOD.	Banická škola, banský úrad
Štiavnické Bane	11442	/	2			217	ŠKOLA BANÍCKA A HOSPOD.	Konské stajne
Štiavnické Bane	11438	/	0			218	ZVONICA	Strážna veža
Štiavnické Bane	11471	/	0			220	DOM BANÍCKY	Solitér
Štiavnické Bane	11447	/	0			258	LEKÁREŇ	Bývalá lekáreň
Štiavnické Bane	1269	/	0		263		STROJOVNĀ	Strojovňa, čerpadlo atmosférické
Štiavnické Bane	11443	/	0			290	BANSKÝ ÚRAD	Banský úrad, banská správa
Štiavnické Bane	11449	/	0		439	439	BANSKÝ ÚRAD	Banská správa

VYHNE montanistika (baníctvo) a geológia

Označenie	Nové číslo	Rada	Popis
Mž012	–	0.	Hlavná Anton žila, východ s povrchovými dobývkami v Šprochovej doline
Mb8/2/2	–	2.	Šprochová štôlna, význam a história
Mb8/1/5	–	1.	Alžbeta štôlna, baníctvo v doline Hodruška
Md8/1/2	–	1.	Kreuzerfindung dedičná štôlna, význam a história
Mb8/2/1	–	2.	Alžbeta štôlna význam a história
Mb8/1/2	–	1.	Trojkráľová šachta, baníctvo na žile
Mb8/1/1	–	1.	Magnetitové ložisko Klokoč, baníctvo a geológia
Mb8/1/3	–	1.	Anton Paduánsky štôlna a baníctvo na žile Hlavná Anton
Mb8/1/4	–	1.	Svätotrojičná šachta, baníctvo na žile Ján, história banského závodu
Mb8/2/3	–	2.	Anton štôlna, význam a história
Mž116	–	1.	Hlavná Anton žila, nadložná vetva vo Vyhnianskej doline
Mž211b	–	2.	Nová Nádej žila - podložná protisklonná vetva - sledná Schramm štôlna a prekop na západ
G/1/74a	-	1.	Vyhnianska dolina - Handel, vyhnianska drvená žula (porfyrický granodiorit)

VYHNE ochrana prírody (maloplošne chránené územia)

Ev. číslo	Názov	Kategória	Výmera (VÚ) (m ²)	Rok vyhlásenia	Kataster
297	Kamenné more	PR	133 000	1923	Vyhne
484	Vyhnianský travertín	PP	3 565	1986	Vyhne

VYHNE ochrana prírody (územie NATURA)

Číslo	Názov	Výmera	Kataster
SKUEV0264	Klokoč	2568,30 ha	Dolné Hámre, Banská Hodruša, Vyhne

VYHNE ochrana pamiatok (národné kultúrne pamiatky)

Katastrálne územie	č.ÚZPF		Ulica / námestie	Orientačné číslo	Súpisné číslo	Unifikovaný názov NKP	Bližšie určenie PO
Vyhne	1277	/	0	0		KOSTOL	r.k.sv.Michala
Vyhne	1278	/	1	0		SÚSOŠIE NA PODSTAVCI	Stupňovitý podstavec s nápisom
Vyhne	1278	/	2	0		SÚSOŠIE NA PODSTAVCI	Prícestná socha sv.Jána Krstiteľa
Vyhne	1278	/	3	0		SÚSOŠIE NA PODSTAVCI	Ježiš Kristus
Vyhne	1315	/	1	0		KRÍŽE-SÚBOR	liatina
Vyhne	2604	/	0	0		ŠTÔLŇA	Štôlna A.Paduánskeho

VOZNICA montanistika (baníctvo) a geológia

Označenie	Nové číslo	Rada	Popis
Md7/0/1	–	0.	Voznická dedičná štôľňa (VDŠ)
Md7/0/2	–	0.	Nová odvodňovacia štôľňa (NOŠ)
G/1/352a	–	1.	Pod Veľký Žiar - Rusková, dajka ryolitového porfýru
G/2/360b	–	2.	Richňavská dolina - pieskovce a bridlice permu (malužinské súvrstvie)
G/1/158	–	1.	Kojatín - zvárané tufy (ignimbrity)

VOZNICA ochrana prírody (chránené stromy)

Ev. číslo	Názov	Slovenský názov taxónu	Vedecký názov taxónu	Kataster
S 58	Sekvojovec na Voznici	sekvojovec mamutí	Sequoiadendron giganteum (Limdl.) Buchholz	Voznica

VOZNICA ochrana prírody (maloplošne chránené územia)

Ev. číslo	Názov	Kategória	Výmera (VÚ) (m ²)	Rok vyhlásenia	Kataster
1023	Kojatín	PR	686 300	1997	Voznica

Banská Štiavnica, ľudový rozprávač štiavnický Nácko sa prihovára deťom v rámci podujatia na Starom zámku

Z. SPRACOVANIE ČASTI PODKLADOV PRE PERMANENTNÉ VZDELÁVANIE. INTERAKTÍVNA PRÍRUČKA PRE ŠKOLY.

Účastníci participujúci na procese tvorby Manažment plánu lokality svetového dedičstva identifikovali ako jednu z kľúčových prekážok v ochrane kultúrneho dedičstva slabý až negatívny vzťah širšej verejnosti k hodnotám prostredia. Povedomie o ochrane kultúrneho dedičstva je na nízkej úrovni. Kľúčovým nástrojom, ako toto povedomie prehĺbiť, je výchova miestnych obyvateľov.

Autori príručky sa zamerali na cieľovú skupinu žiakov základných škôl. Príručka má za cieľ poskytnúť učiteľom a ďalším pedagogickým pracovníkom námety a inšpiráciu, akým smerom viesť aktivity so žiakmi, aké formy a metódy využívať pri výchove ku kultúrnemu dedičstvu. Prílohou sú aj pracovné listy, ktoré môžu deti realizovať samostatne, bez pedagogického vedenia.

Väčšina vyučovacích predmetov, či už prírodovedných, alebo spoločenskovedných sa orientuje na faktografické informácie, prípadne výskumné metódy. V spoločnom prepojení vytvárajú slovnú zásobu a vedomosti o sledovanej problematike. Rozvíjajú najmä kognitívnu stránku osobnosti. V príručke je preto kladený dôraz na metódy, formy a prístupy, ktoré majú potenciál podnietiť budovanie alebo prehĺbenie vzťahu ku kultúrnemu dedičstvu v lokalite.

Autori zdôvodňujú dôležitosť takých výchovných aktivít, ktoré poskytnú dostatok emocionálnych zážitkov, umožnia dotknúť sa rukami historických objektov, rozvinú predstavivosť prostredníctvom počúvania historických príbehov, posilnia citlivé vnímanie obrazov alebo naučia vypracovanie komplexnejších projektov. Spoločným znakom takýchto aktivít je, že žiak vstupuje do priamej interakcie s predmetom, s témou zapojením zmyslového vnímania a myslenia.

Pre oblasť výchovy ku kultúrnemu dedičstvu je vhodné uplatniť integrovaný prístup, ktorý umožňuje učiteľom vlastivedy, dejepisu, prírodovedných predmetov, jazyka, výtvarnej výchovy, hudobnej výchovy, občianskej výchovy a iných predmetov zahrnúť navrhované metódy a formy do vyučovania svojich predmetov.

V rámci 2.etapy manažment plánu je príručka v digitálnej podobe, prístupná školám a verejnosti (web stránka mesta Banská Štiavnica)

Záverečný seminár prezentácia a pripomienkovanie výsledkov manažment plánu, 10.12.2010 KC Banská Štiavnica

X. SEMINÁRE

V rámci spracovania 2. etapy manažment plánu sa uskutočnili dva dvojdňové semináre zamerané na získavanie podkladov odbornej verejnosti. Semináre boli vedené metódou participatívneho plánovania, ktorá sa overila už pri 1. etape spracovania plánu. Výsledky seminárov a poznatky pri nich získané boli veľmi prínosné pre spracovanie manažment plánu.

Seminár 7. - 8.10.2010

7.10. 2010

Cieľ:

Tvorba spoločnej vízie rozvoja regiónu vo vzťahu k „členstvu v klube UNESCO“

Aplikácia vízie pre štatút DMO

Cieľová skupina:

Odborníci, OZ iniciatívne v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva, ochrany prírody a udržateľného turizmu

8.10.2010

Cieľ:

Pracovný seminár pre vzdelávanie zameraný na získanie podkladov a spoluprácu pri tvorbe Interaktívnej príručky pre školy

Založenie pracovnej skupiny pre vzdelávanie

Cieľová skupina:

Učítelia, pracovníci s mládežou

Seminár 9. - 10.decembra 2010

9.12.2010

Cieľ:

Pripomienkovanie odborných otázok manažment plánu

Tvorba zoznamov pamätihodností

Právne príručky.

Cieľová skupina:

Odborníci, OZ iniciatívne v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva, ochrany prírody a udržateľného turizmu

10.12.2010

Cieľ:

Prezentácia výsledkov a pripomienkovanie manažment plánu,

Tvorba zoznamov pamätihodností

Ochrana krajiny a prírody

Príručka pre vzdelávanie

Cieľová skupina:

Samosprávy – mesto Banská Štiavnica a obce v jadrovom území, územne pôsobné Stavebné úrady, OÚ ŽP, CHKO, SBM, Múzeum Sv.Anton, Mestské lesy, SAŽP, SVHP, Pamiatkový úrad, MK SR, Združenie turizmu, Jantárová cesta, Spolok Banskej Štiavnice 91, FA STU, OZ Kerling

KONIEC

Slovenská republika

**MANAŽMENT PLÁN LOKALITY UNESCO
“HISTORICKÉ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA
A TECHNICKÉ PAMIATKY OKOLIA”**

2.ETAPA